

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

Година LXVIII Број 180

31. децембар 2024. године

Цена 290 динара

АКТИ ГРАДСКИХ ОПШТИНА

СТАРИ ГРАД

Скупштина Градске општине Стари град у Београду, на седници одржаној дана 27. децембра 2024. године, на основу члана 35. Статута Градске општине Стари град („Службени лист Града Београда”, бр. 4/14 – други пречишћен текст, 25/15, 94/16, 75/17, 105/18, 73/19, 3/20, 117/20 и 27/23), а у вези са одредбама члана 32. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, бр. 129/07, 83/14 – др. закон, 101/16 – др. закон, 47/18 и 111/21 – др. закон), донела је

ЗАКЉУЧАК

О УСВАЈАЊУ ПЛАНА РАЗВОЈА ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД ЗА ПЕРИОД ОД 2025. ДО 2031. ГОДИНЕ

Усваја се План развоја Градске општине Стари град за период од 2025. до 2031. године.

План развоја Градске општине Стари град за период од 2025. до 2031. године саставни је део овог закључка.

Закључак објавити у „Службеном листу Града Београда”.

Скупштина Градске општине Стари град
I-01 Број 020-1148/2024, 27. децембра 2024. године

Председник
Марко Бастаћ, с. р.

ПЛАН РАЗВОЈА

ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД ЗА ПЕРИОД 2025–2031. ГОДИНЕ

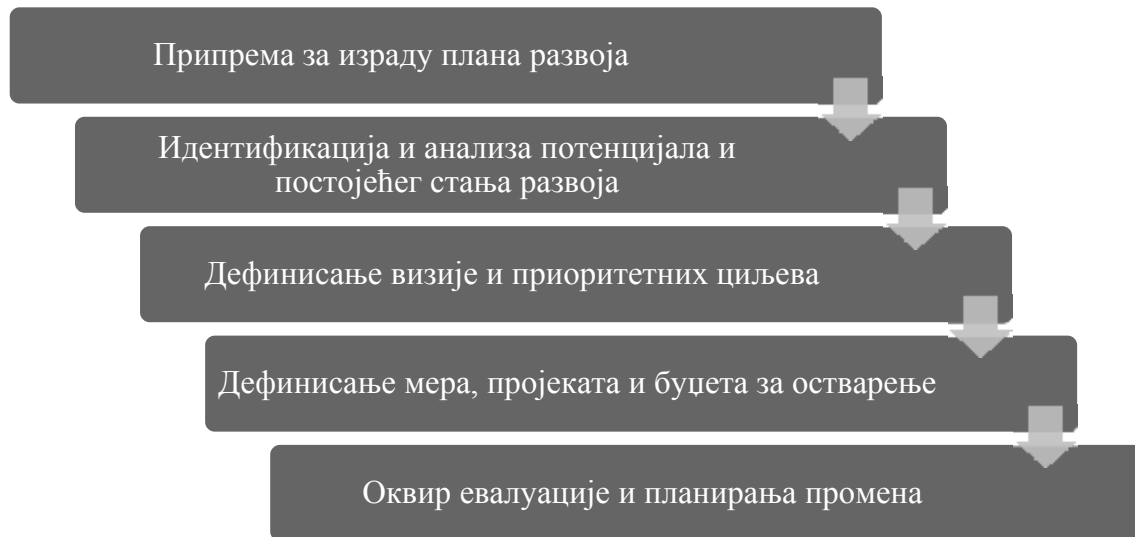
МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ ПЛАНА РАЗВОЈА

Закон о планском систему Републике Србије¹ у члану 9. предвиђа одговорност локалних самоуправа за планирање дугорочног развоја, на основу чега је створена обавеза да се израђују планска документа која треба да ускладе циљеве и иницијативе развоја, активности и средства са потребама развоја које су идентификоване на основу јавне и отворене комуникације органа управа са грађанима, привредом и институцијама локалне заједнице. Тако израђен плански документ треба да усвоји Скупштина општине, а његову припрему треба да воде извршни органи локалне самоуправе.

Како је важност претходног развојног планског документа Градске општине Стари град истекла, створена је потреба да се изради нови план развоја, који ће бити усклађен са постојећим и надолазећим приоритетима развоја, постојећим и очекиваним потребама грађана, као и могућим доприносима развоју локалне привреде и целокупне друштвене заједнице.

Израда документа је у првој фази обухватила прикупљање података и информација о постојећем стању и трендовима у кључним областима за живот грађана и функционисање привреде, а на основу тога анализу постојећег стања, ради сагледавања досадашњих достигнућа и кључних потенцијала да се они унапреде. С друге стране, на тај начин је критички сагледан преглед стања, и идентификовани су кључни проблеми чије отклањање треба да се нађе у основи планова деловања у наредном периоду. Будућност – жељено стање – преточена је у визију, у приоритете развоја. Инсистирање на изводљивости, оправданости и реалности циљева постаје потпуно ако се предвиде мере, активности, средства и пројекти на основу којих се њихово остварење постиже. Завршну фазу дугорочног планирања представља дефинисање индикатора, мера остварења, постављених циљева, динамике њихове контроле и начина усвајања корективних мера за промену циљева развоја или начина на који се они остварују. Тиме се јасно ставља до знања да је предложени план развоја флексибилни документ тренутне усклађености ставова о томе где и какву градску општину Стари град видимо у наредном десетогодишњем периоду.

¹ Закон о планском систему Републике Србије, „Службени гласник РС”, број 30/18.

Слика 1: Процес израде плана развоја

Припремна фаза израде плана развоја је укључила усаглашавање методологије и приступа изради плана, затим формирање радних тела у оквиру општинске Управе, укључујући представнике невладиног сектора и јавних институција, и усаглашавање акционог плана консултантског тима са радним групама и руководством градске општине. У овој фази формирана су три секторска тима, односно радне групе (РГ), о чему постоји одлука председника општине: Радна група за одрживи развој и урбанизам која броји 11 чланова, Радна група за друштвене делатности која такође има 11 чланова и Радна група за економски развој са шест чланова.

Такође, председник градске општине Стари град је решењем број 020-657/2022 од 27. јула 2022. године формирао Координациони тим за израду плана развоја Градске општине Стари град за период од 2024. до 2030. године и одредио његов састав, задатке, рок израде и друга питања од значаја за израду нацрта плана развоја. Задаци координационог тима су:

- организовање и координисање свих активности у вези са израдом плана развоја, праћење редоследа и динамике активности за израду плана развоја;
- утврђивање обухвата тематских радних група и надзор над њиховим радом, одлучивање о формирању ужих тимова унутар тематских радних група, по потреби;
- разматрање и давање сагласности на предлоге тематских радних група за садржину плана развоја (преглед и анализа стања, приоритети, циљеви, мере);
- осигуравање и заступање интереса градске општине и пружање информација јавности у процесу израде плана развоја, а нарочито у сарадњи са партнерским форумом;
- информисање Већа и Скупштине градске општине о процесу израде плана развоја и давање инструкција тематским радним групама у складу са ставовима већа и скупштине;
- обезбеђивање укључености организационих јединица општинске управе, односно осигуравање несметаног прослеђивања информација од значаја за израду плана развоја од стране управе ка тематским радним групама;
- осигуравање директне везе са општинским оперативним плановима, пројектима и буџетом;
- предузимање корективних мера, по потреби, у циљу успешне израде плана развоја.

Координациони тим је у обавези да спроведе јавну расправу и да у року од 15 дана од одржавања јавне расправе утврди нацрт плана развоја и исти достави Већу градске општине ради утврђивања предлога плана развоја и упућивања Скупштини на усвајање.

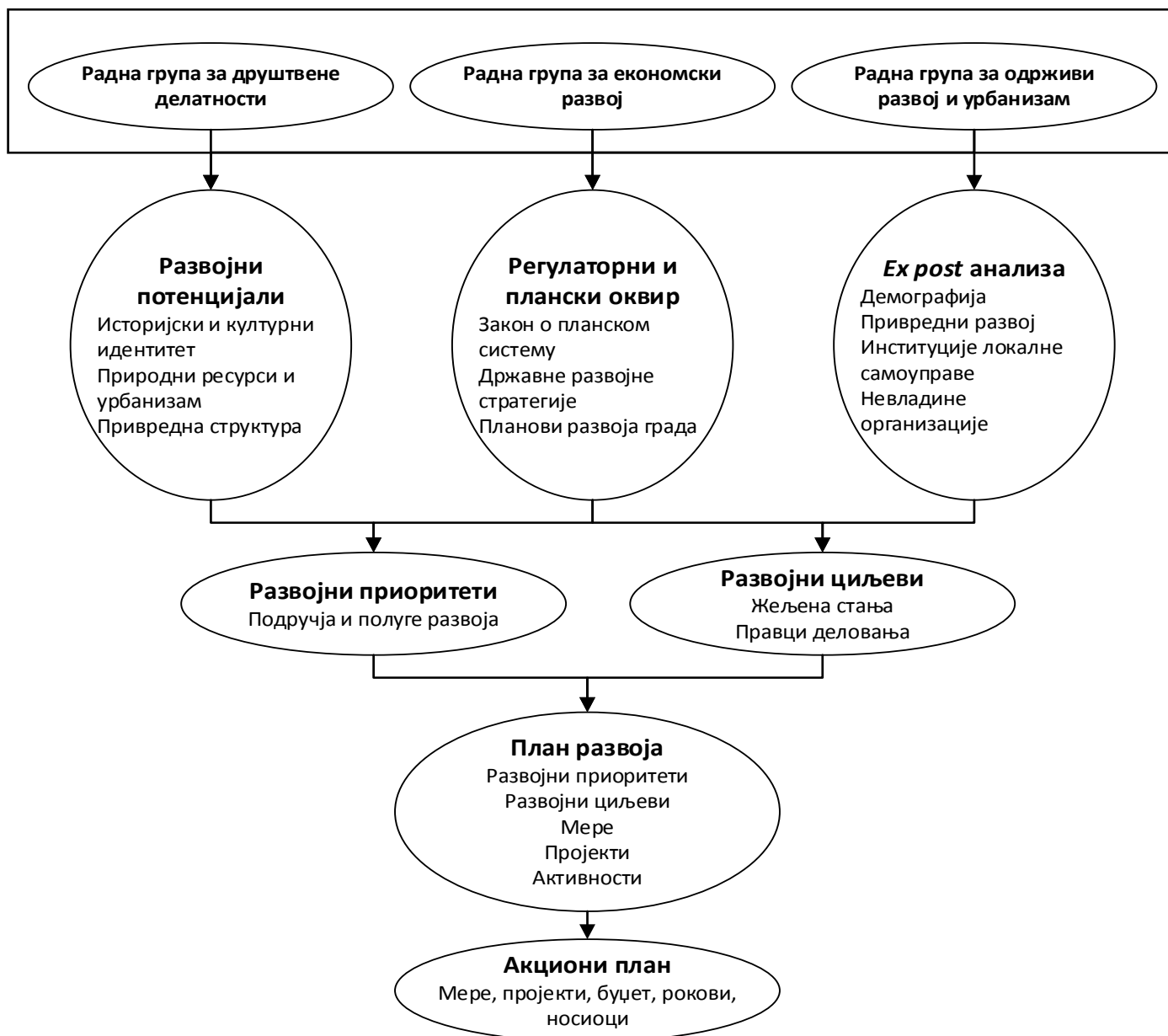
За потребе израде и каснијег ефикасног спровођења, унутар општинске Управе је формиран тим за дефинисање циљева и активности развоја које ће се спровести у оквиру општинске управе, који је радио под руководством начелника управе. Рад радних група представљао је најуже језгро консултативног процеса, док су радионице, отворени интервјуи и састанци са представницима јавних установа и јавних предузећа која делују на подручју градске општине, представљао шири круг јавних консултација. Најшири круг је обухватио и представнике невладиних организација, удружења, групе грађана, па и активне појединце који су дали својеврстан допринос иновативности, али и реалности предложених развојних приоритета, мера и инструмената за њихово остваривање.

Допринос рада радних група је био врло значајан, имајући у виду да је на основу ангажовања чланова радних група обезбеђен отворен приступ изворним документима који садрже податке о раду управе, јавних предузећа и установа на подручју градске општине, најугицајнијим појединцима који су носиоци јавних функција и од којих је зависила потпуност и благовременост прибављања података, извештаја и идеја за планирање активности развоја, доступност усвојених секторских планова развоја, како на нивоу општине, тако и на вишим нивоима организације јавне управе, а посебно града. Такође, радне групе су активно учествовале у евалуацији прикупљених података, ауторизацији тачности и поузданости. У фазама дефинисања визије, приоритетних циљева и мера за њихово остваривање, радне групе, као и сви други учесници консултативног процеса су имали врло активну улогу. Многи од генерисаних предлога су укључени у финални документ, а неки од њих су обједињени са предлозима више институција или повезани са мерама развоја које предузимају градска управа, градска јавна предузећа и јавне установе на подручју градске општине.

Методологија рада на изради документа је усклађена са најбољим праксама инклузивног и итеративног процеса планирања развоја локалних самоуправа, чији се модел може приказати на следећој слици.

У фази идентификације развојних потенцијала и анализе постојећег стања развоја прикупљено је мноштво података који се односе на кључне области живота и функционисања општине, њених становника, привреде и јавних институција. Подаци су претварани у временске серије, где је то било могуће, да би се уочили трендови, коришћен је метод поређења, како са стањем у прошлости, тако и са стањем у другим локалним самоуправама, посебно на нивоу Града Београда, које су представљале функционални, али и конкурентски оквир за планирање будућих праваца развоја.

Слика 2: Поступак рада на изради дугорочног Плана развоја Градске општине Стари град

На основу разлике у очекивањима у погледу остварених нивоа задовољења заједничких потреба и могућности да се постигну унапређења, могуће је дефинисати развојне приоритете као одраз раскорака између остварења и могућности, а у оквиру њих одређене конкретне циљеве чије се остварење очекује у наредном периоду. Са детаљнијим сагледавањем стања могуће је дефинисати и прецизне показатеље остварења циљева, тако да ће напредак у одређеним областима постати видљив, мерљив, са дефинисаним трошковима и потребним временом за постизање. Тиме цео процес планирања стратешког, дугорочног развоја, постаје део управљачког, контролисаног процеса у коме све институције и потенцијални учесници имају своју улогу, дефинисани начин координације и одговорне институције за остварење. На основу тога могуће је сваке године, односно краткорочно, пратити остварење, или потребу за изменама постављеног плана. Председник, односно извршно веће, као експлицитно дефинисани орган спровођења планова рада градске општине, па и самог плана развоја, може да управља процесом, као што је и одговоран за његов ток и резултате.

Са становишта методологије израде плана развоја, врло је значајно укључити ширу јавност у његово предлагање, усвајање и каснију контролу реализације, а то се постиже кроз консултативни, партиципативни и отворени процес рада на његовом усвајању и кроз отворени, партиципативни процес функционисања свих органа и Управе Градске општине Стари град.

АНАЛИЗА СТАЊА

Опште карактеристике градске општине Стари Град²

Град Београд је административно подељен на шест градских, четири мешовите и седам приградских општина.

Настанак Градске општине Стари град, као и сам њен назив, везује се за 1957. годину, када је дошло до спајања општине Стари град, Скадарлије и дела Теразија, који данас чине територију од 692 хектара, од чега је око 435 ха копнене површине и око 257 ха акваторије. Према подацима са пописа спроведеног 2022. године³, укупан број становника на територији општине Стари град износи 44.737, са густином насељености од 8.590 становника по km².

Градска општина Стари град заузима позицију географски централне, а историјски најстарије општине града Београда. Директним контактом, територијално се граничи са општинама Палилула, Врачар и Савски венац, док је индиректно, реком Савом, у вези са општинама Нови Београд и Земун.

Слика 3: Географски положај општине Стари град

О културном и историјском значају општине Стари град говоре бројне културно-историјске знаменитости на њеној територији, као и сам назив ове општине. Као перјанице културног наслеђа издвајају се Београдска тврђава, Доситејево лице, Капетан Мишино здање, Конак кнегиње Љубице, Саборна црква и Кнез Михаилова улица, који имају статус културних добара од изузетног значаја. Поред наведених, од великог значаја су и просторне културно-историјске целине Косанчићев венац, Скадарлија и Копитарева градина. Теарзијска тераса, као један од ретких визуелних продора ка реци Сави и Новом Београду, такође отвара видике пролазницима.

Општина Стари град представља и образовни центар Града Београда и Републике Србије. На територији ове општине је смештено осам основних, једанаест средњих школа и двадесет четири факултета, као и седиште најважнијег и најстаријег универзитета у Србији – Београдског универзитета. На територији општине се налази и најстарија гимназија у Београду, Прва београдска гимназија, о чијем значају не говори само њена дуговечност већ и мноштво најзначајнијих интелектуалаца који су развијали своја знања у њеним клупама. Лекције су у њеним учионицама учили и Живојин Мишић, Степа Степановић, Михајло Петровић Алас, Јован Цвијић, Јаша Продановић, Стојан Новаковић и многи други, од којих су неки савременици стекли светску славу и у својим биографијама са поносом наводили чињеницу да су важно знање стекли у Првој београдској и на Универзитету у Београду.

Због свог централног положаја и чињенице да ова општина представља средиште најзначајнијег дела архитектонског и културно-историјског наслеђа Београда, општина Стари град је центар многих туристичких, културних и пословних збивања, те је више него јасно да ова општина представља лице града како у очима његових грађана, тако и у очима многобројних туриста, који сваке године долазе у све већем броју и са нестрпљењем и радошћу се враћају.

Природне карактеристике Градске општине Стари град

Општина Стари град се налази у срцу Београда и има специфичне природне карактеристике, с обзиром на то да је једна од најурбанијих и најгушће насељених општина у Републици Србији. Општина заузима изузетно важан стратешки положај на ушћу реке Саве у Дунав, па није чудо што представља центар већине збивања у Београду и синоним за цео град Београд.

² Одређени део текста који се односи на историју и ток развоја Старог града, преузет је из Нацрта Плана јавног здравља за период од 2023. до 2026. године, који је био у процесу усвајања, а подразумевао је и представљање ове врсте садржаја, како би се разумео природни, историјски и друштвени контекст развоја.

³ Републички завод за статистику.

Географско-климатско-метеоролошке карактеристике

Клима у општини Стари град је умерено-континентална са мање или више израженим карактеристикама. Сва годишња доба су изражена, са топлим и сувим летима, и хладним и, углавном, благим зимама. Пролећа и јесени су изузетно променљиви. Просечна годишња температура је 11,7°C, што је близу просека на нивоу Србије који износи 11,9°C, а чак са степен више од просека у Европској унији, који износи 10,6°C. Најтоплији месец је јул, са просечном температуром од 22,1°C, а најхладнији јануар. У општини Стари град у просеку има око 31 дан годишње са температуром преко 30°C, а чак 95 дана у години температура прелази 25°C.

Сама позиција општине је повољна са аспекта јутарњег мрза, којег у самој општини нема, док се у општинама на периферији они јављају. На климатске услове утиче и близина река Саве и Дунава, које чине природну границу једног дела општине. Ратно острво, које се налази прекопута Калемегдана и заузима површину од 211 хекара, настало је наносењем и таложењем речног наноса, при успору Саве на ушћу у Дунав. Оно представља природни пречистач ваздуха и побољшава климатске услове у централном делу града. Лева обала Дунава обилује плавним шумама, што такође повољно утиче на микроклиму општине.

Општи смер дувања ветра на подручју општине Стари град је од југоистока ка северозападу. Ветар који дува из југоисточног правца познат је као кошава и најчешће се јавља у зимским месецима, са највећим бројем појава у новембру, фебруару и марту. Због положаја урбаних структура, кошава има специјалан утицај на метеоролошке и микроклиматске услове. Положај Калемегданске терасе је југоисток-северозапад, па је урбани образац развијен у складу са тим. То омогућава кошави да пролази кроз градске блокове, што значајно умањује загађење ваздуха унутар блокова и регулише температурне екстреме.

Најсунчанији период у години је од маја до августа, а генерална осунчаност општине Стари град у просеку износи 2.025,1 сат годишње. Највише облачних дана је у току зимског периода, а укупан број облачних дана годишње износи у просеку 103,8, док је просечан број ведрих дана у години 67.

Све изнете чињенице доказују да је општина Стари град изузетно пријатно место за живот, са аспекта њених природних карактеристика и временских услова.

Геоморфолошке карактеристике

Општина Стари град се налази у централном делу Београда, на ушћу Саве у Дунав. Рељеф општине је у морфолошком и геолошком смислу веома сложен, тако да се на релативно малом простору преплићу различити облици рељефа (тектонски, флувијални, абразиони, крашки и еолски). Површина подручја општине има изразите нагибе терена, пошто је највиша надморска висина 128 метара, на Калемегданској тераси, док је најнижа тачка на површини реке Дунав и износи 68 метара.

Гребен Београдског рта, као и близина ушћа, допринели су да је подручје општине подједнако упућено на непосредна приобаља и Дунава и Саве. Ово је резултирало тиме да у ширем просторном контексту Стари град подразумева два типа предела: побрђе и заравни непосредног слива Дунава и побрђе и заравни у непосредном сливу Саве.

У структурно-тектонском погледу, подручје Старог града налази се на самом ободу Балканског полуострва и тектонски издигнутих терена шумадијског побрђа, наспрам спуштених терена Панонске низије северно од Саве и Дунава.

Хидрогеолошке карактеристике

Због својих геолошких карактеристика, испод лесних заравни на подручју општине Старог града се налазе бушотине богате подземним водама до којих се често долази приликом копања темељних јама зграда. Неке од тих подземних вода су каптиране у виду чесми које се налазе у подручјима појединих зграда (на пример, у подруму хотела „Москва” и „Ексцелзиора”, у подруму Палате „Албаније” и др). Ниво ових подземних вода углавном је усаглашен са рељефом терена и налази се на дубини 3–10 метара. Некада се, пре изградње централног градског водовода, из издани снабдевао велики број појединачних бунара, распоређених по читавој територији општине.

Све воде на простору општине Стари град су, у погледу физичких особина, погодне за потребе догревања и хлађења стамбених и пословних објеката. Температуре воде се крећу од 10 до 15°C, осим у случају термалних вода, које су изузетног квалитета. Једно време се термална вода флаширала као „Скадарлијска вода”. Она је представљала праву реткост, због чињенице да у центру велике урбане средине постоји вода тако квалитетних хемијских и микробиолошких карактеристика.

Историјат Градске општине Стари град

Централни положај општине у оквиру градског подручја одражава историјску улогу Старог града у дугом миленијумском периоду настанка, урбаног, историјског и економског раста и развоја. Подаци о боравку људи на овом простору датирају још из палеолитског доба. Током изградње Палате „Албаније”, 1938. године, пронађени су остаци скелета неандерталца.

Прва насеља на територији Београда датирају из праисторијске Винче, 4.800 година пре нове ере. Током великог продора Келта из Азије, једна групација, називана у германској литератури Валхасима, на каменитом гребену изнад ушћа Саве у Дунав, оснива насеље којем даје име Сингидунум. Ускоро, иницијални град прелази у руке Римљана, до поделе Римског царства, када прелази под контролу Византије.

Због повољног географског положаја, овај простор је био предмет интересовања многих освајача. Хуни, Сармати, Остроготи и Авари су освајали Сингидунум. Према званичним историјским тумачењима, Словени долазе на ове просторе око 630. године нове ере, а први записи о словенском имену Београд датирају из 878. године, за време владавине Првог бугарског царства. Град је остао предмет размирица између Византије, Мађарске и Бугарске наредна четири века, па се у овом периоду из безбедносних разлога развијао искључиво на простору Калемегданске тврђаве.

Као ново средиште Србије, под влашћу деспота Стефана Лазаревића, у XIII веку, Београд је ојачан пространим утврђењима Горњег и Доњег града. У старом кастелу је подигнут деспотов двор, а на Сави је дограђено ратно пристаниште. У оквиру ових бедема се развио напредан средњовековни град.

Након пораза и великих губитака у Косовском боју, Београд је постао метафора средњоевропских врата за Османлијске освајаче. Захваљујући јаким утврђењима, Београд је више од сто година одолевао притиску и постао уточиште многих балканских народа. Након дефинитивног пораза, Турци Османлије насељавају срушен и спаљен град, постепено га претварајући у типично оријентални град.

У XVI веку град доживљава трансформацију и постаје економски, трговачки и занатски центар овог дела Европе, стичући атрибуте данашње метрополе, са израженом исламском архитектуром, јавним купатилима и многим новим џамијама.

Слика 4: Београд према графици из 1717. године

Наредних векова, Аустријско царство је три пута освајало Београд, након чега је био под влашћу Хабсбурговаца по неколико деценија. Током овог периода, организација и архитектура града попримају елементе типичних средњоевропских градова.

Смењивање властодржаца је формирало необичан мозаик култура Истока и Запада, који је и данас видљив у урбаном обрасцу и архитектури Старог града. Тврђава, као кључно утврђење, у средишту ратних сукоба, три пута је била предмет реконструкција. Свој коначни облик, Београдска тврђава добија до краја 18. века. Према Београдској тврђави воде улице Кнез Михаилова и Узун Миркова, на чијим правцима су главне тврђавске капије: Стамбол капија (унутрашња и спољна) и Сахат капија. У средњовековно утврђење се улазило са источне стране (поред данашњег Зоолошког врта), кроз Зиндан капију и Деспотову капију Горњег града.

Уз Тврђаву, Дорћол је међу најстаријим деловима Београда који такође припада данашњој општини Стари град. Некада је захватао мали део дунавске вароши, у непосредној близини раскршћа Улице цара Душана (Видински сокак) и Улице Краља Петра (Дубровачке). Тако је и добио име, јер турска реч *dortuol* значи „место где се састају четири пута”. С временом се име пренело на цео крај од Студентског трга до Дунава и од Скадарлије до Малог Калемегдана. Дорћол су некада насељавали Дубровчани, Турци, Аустријанци, Јевреји, Грци, Цинцари и Срби. Око раскрснице данашњих улица Цара Душана и Краља Петра некада се налазила Турска мала са Зереком (тур. узбрдо), са кућама које су биле скривене у дубоким баштама. Била је настањена најбогатијим турским породицама.

Слабљење Османлијског царства и буђење националне свести покреће подизање Српске револуције, те након владавине од 346 година, Турци 1867. године дефинитивно напуштају Београд. Кнез Михаило Обреновић пресељава престоницу из Крагујевца у Београд, што је био нови подстицај бржем привредном и културном развоју града.

Услед исељавања турског и досељавања српског становништва врши се систематско мењање структуре становништва, али и развоја нових целина изван зидина Старог града. Турски део вароши све више пропада, а српски део се обнавља, шири и гради.

У другој половини XIX века, Емилијан Јосимовић креира први план развоја Београда, који је дао обресе урбанистичке европеизације града. Формира се ортогонална мрежа улица, нови градски тргови, сплет / прстен зелених површина, „венаца”, око нове вароши, уређује се пристаниште на обали Саве.

Својим централним положајем се издваја Улица кнеза Михаила, најкраћа веза између тврђаве и вароши. Она убрзо постаје и најважнији трговачко-пословни центар, какву је улогу и данас задржала. Старе занате замењује индустрија, а трговину и саобраћај поспешује изградња пруге. Град добија струју, трамвај, паробродско друштво и значајне научно-културне установе.

Слика 5: План Београда Е. Јосимовића, према А. Дероку

Између Првог и Другог светског рата, у периоду од двадесетак година, Београд доживљава суштинску трансформацију из провинцијалног, балканског града, симбола српске државе, у европску престоницу, размера метрополе и новоствореног симбола Краљевине Југославије. У овом периоду, број становника се брзо увећава (1916. Београд је имао 48.000, а већ 1926. године 226.000 становника) што имплицира физички раст града. Поред повећања територије, граде се велики архитектонски пројекти попут великог броја палата и јавних зграда, оба велика моста на Сави и Дунаву, пристаниште, железничка постројења и трамвајска мрежа, болнички комплекс, већи број школа, водовод и канализација, електрична мрежа и поштански саобраћај, попличавају се главне градске саобраћајнице. Све ово је утицало на подизање опште грађевинске вредности, као и комуналне опремљености града.

Захваљујући специфичној политици Југославије, након Другог светског рата, Београд је постао значајан међународни, политички, културни, спортски и привредни центар. Град постаје систем градилишта у свим својим деловима, где се новом и модерном архитектуром формира данашњи изглед Београда.

Са експанзијом привреде, Београд бележи значајну стопу демографског раста. По попису из 1948. године, град Београд има 634.000 становника, а већ 1970. тај број се удвостручује. Формирана периферна насеља отварају алтернативне функционалне центре, али старо језгро града је до данашњег дана остало централно подручје града Београда.

Слика 6: Теразије, Хотел „Москва”, између два светска рата

Општина Стари град је под овим именом и на нешто мањој територији настала 1955. године, а њене данашње границе су формиране 1961. године, када је дошло до спајања рејона Скадарлије, дела Теразија и Старог града. Општина је средиште многих туристичких, културних, образовних и пословних збивања Београда, чему доприноси њен централни положај, најзначајнији део архитектонског и културно-историјског наслеђа и симбола града Београда, попут Београдске тврђаве, Кнез Михаилове улице, Теразија, Дорћола, Трга републике, Студентског трга, Скадарлије и Косанчићевог венца. На општини Стари град се данас налази велики број административних и других јавних установа републичког и градског значаја, као и седишта многих привредних и културних удружења и асоцијација грађана.

ДРУШТВЕНИ РАЗВОЈ

Општину Стари град, иако је територијално мала, краси раскошан дух, који чини спој прошлости и савремености, урбаности и градске динамике. Њено највеће богатство и снага је у људима који су своје животе везали за њену историју, културу, отвореност и пословност. Свакоме ко Стари град посети на један дан, остаје трајан утисак урбане узурелости живота у центру метрополе. Мноштво људи на улицама, деце у школама, младих на универзитетима, старијих на послу и свих генерација у парковима, музејима, ресторанима, представља слику свакодневице која најбоље описује највећу вредност

данашњице ове општине. Због тога ће план развоја Старог града бити фокусиран на његове становнике, на њихово природно и урбано окружење, на његове школе, друштвену атмосферу, на послове који се развијају, на све што живот његових становника чини још квалитетнијим.

Како би општина Стари град била место где се људи осећају срећно и испуњено и где живе живот пун боја и радости, најважније је да успех не меримо само бројкама и статистиком, већ према задовољству и наклоности грађана према општини у којој живе и свему што она представља. У нашим мерилима, величину и богатство општине изражавамо срећом и задовољством које она пружа својим становницима.

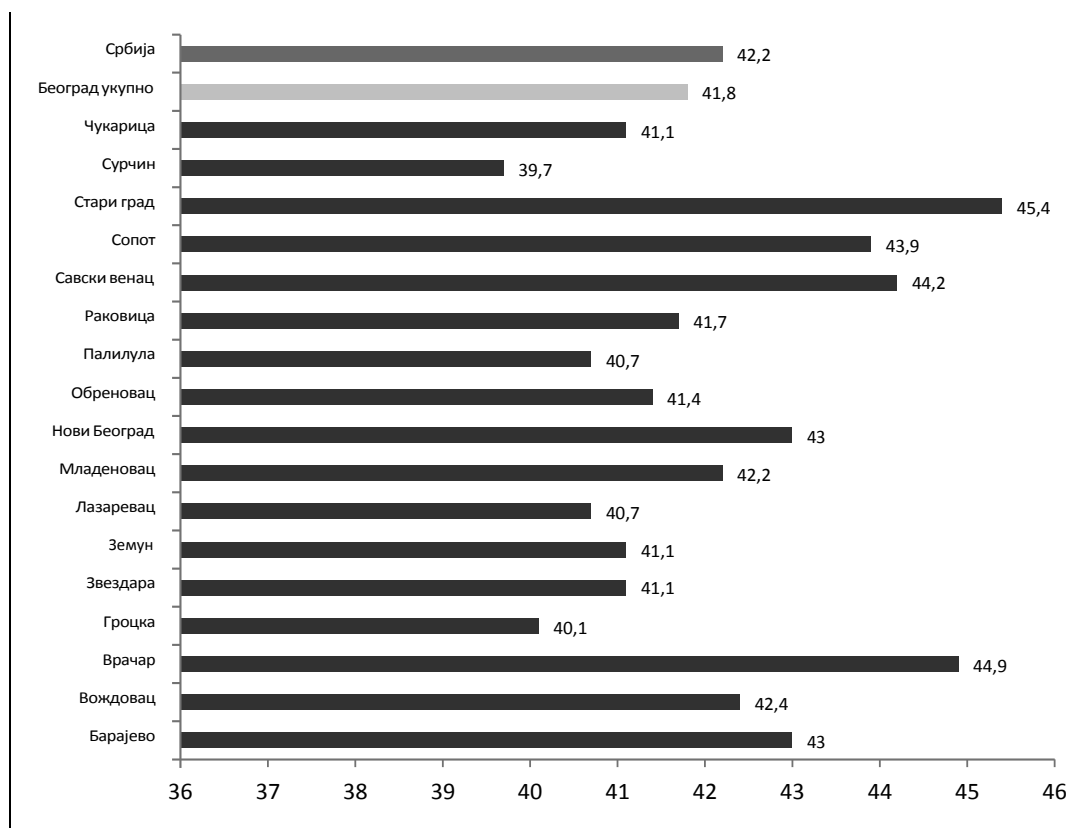
ДЕМОГРАФИЈА

Људи су кључно развојно подручје и ослонац развоја Градске општине Стари Град и читавог Београда. Да би остварили све своје потенцијале и жеље, грађани треба да се осећају просперитетно, комфорно и безбедно, свесни да о њима посвећено брину и да због, и за њих, раде општинске и градске институције, јавна предузећа и јавне службе.

Број становника општине Стари град износи 44.737⁴ и показује дугорочни тренд пада, посматрано у односу на 1961. годину, када је било 96.517 житеља. Највећи разлог депопулације је негативан природни прираштај, али и промене навика и стилова живота, које доводе до измештања становника изван језгра града, добрим делом и услед истискања под притиском развоја пословних, трговинских и туристичких активности на читавој територији Старог града.

Општина Стари град бележи стопу наталитета од 11% (452 рођених) и стопу морталитета од 22% (949 умрлих), што резултира тиме да је стопа природног прираштаја негативна и износи -11% и на нивоу је просека града Београда и републичког просека. Додатно забрињавају подаци о просечној старости становника општине Стари град, која је у 2020. години износила 45,4 године, тако да општина Стари град у просеку има најстарије становништво у односу на остале градске и приградске општине.⁵ Приказани подаци се морају анализирати са дужном пажњом, посебно када се имају у виду други демографски показатељи, као што су миграције, како трајне тако и дневне, које употпуњују демографску слику општине.

Графикон 1: Приказ просечне старости становника за територију града Београда.⁶

Иако се може рећи да је општина Стари град најмања београдска општина, њена густина насељености је изузетно велика. Просечна густина насељености за 2021. годину износи 8.690 становника/km². У последње време бележи благи пад густине насељености због негативног природног прираштаја и све популарнијег тренда живљења у предграђима, што је посебно убрзано чињеницом да све већи број људи свој посао обавља од куће.

О томе да се успоставља баланс густине насељености на нивоу града говоре и подаци о дневним и годишњим миграцијама у општини. У периоду од 2019. године до 2021. године, јасно се види да је број одсељених лица из године у годину већи у односу на број досељених, што значајно доприноси смањењу броја становника општине. Тај тренд је био благо заустављен током 2020. године у току трајања пандемије болести ковида 19, међутим у 2021. се наставио (1967 досељених и 2115 одсељених).

⁴ Резултати пописа 2022. године: <https://popis2022.stat.gov.rs/>

⁵ Нацрт Плана јавног здравља општине Стари град од 2023. до 2026. године.

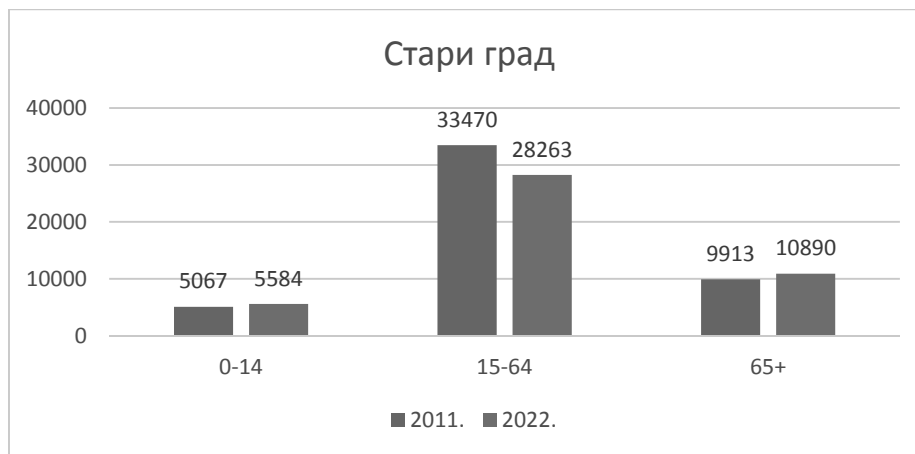
⁶ План јавног здравља општине Стари град за период од 2023. до 2026. године.

Просечан број чланова по домаћинству према подацима из пописа 2022. године износи 2,01, што је значајно смањење у односу на податак из пописа 2011. године када је износио 2,25. А у томе велики утицај има чињеница да је забележен даљи раст броја самачких домаћинстава. Број домаћинстава са једним чланом је око 45%, односно 10.029, од укупно 22.189 домаћинстава⁷.

Услед дневних миграција становништва због посла, око 40 хиљада људи свакодневно долази на територију општине Стари град, највише са Новог Београда (око 10 хиљада), Земунa, Звездаре, Вождовца (око пет хиљада) и др. На основу презентованих података јасно се може закључити да дневне миграције и велика густина насељености значајно утичу на велике гужве у саобраћају и на улицама, на проблеме са паркингом и друге, који настају услед густине и динамике насељености.

Већинску популацију на општини Стари град чине жене са 55,68% од укупног броја становника. Најбројнију групу од 28.263 становника чине становници старости између 15 и 64 године (59%), затим становници узраста 65 и више година (24%), док група од 0 до 17 година учествује са 17% од укупног броја становника, у чему на нивоу београдског региона општина Стари град предњачи. Ова статистика се може видети и на наредном графикону.

Слика 7: Старосна структура на подручју Градске општине Стари град⁸

Низак ниво рађања и продужетак животног века старог становништва доводи до тога да има све мање млађе популације, док је истовремено све израженији пораст удела старих. За непуну деценију, просечна старост становника на нивоу града Београда повећала се за готово читаву годину, на 42,73 године, док је још већа у Градској општини Стари град – 45,45⁹. Ова појава се значајно везује са нижом стопом фертилитета, чији је основни разлог одлагање родитељства, али и са кретањем миграција.

Приметно је да просечна старост жене при рођењу првог детета, према подацима из 2020. године, износи 33,3 године, док на нивоу града Београда износи 30,6 година, а на републичком нивоу 28,8 година. Ово је пропраћено још једним забрињавајућим фактором на територији општине Стари град, тако да је према подацима из последњег пописа највећи проценат породица са једним дететом и он износи око 63%, следе породице са двоје деце (32%), док породице са троје деце чине 4%, а породице са четворо и више деце испод 1%.

Први подаци на основу пописа из 2022. године говоре да се на територији општине налази 31.861 стан¹⁰. Највише је станова у којима живи само једно лице (чак 45%), потом следе станови у којима живе два лица (26%), три лица (15%), четири лица (10%) и пет и више лица (4%). Највећи број домаћинстава су једночлана, а када се узме у обзир да је становништво општине Стари град просечно најстарије у Београду, јасно је да се ради о негативном показатељу будућег кретања становништва.

Сагледавајући податке на територији општине Стари град, према информацијама из 2021. године, очекивано трајање живота износи за мушкарце 72,50 година, а за жене 78,25 година, док за територију града Београда очекивано трајање живота живорођене деце износи 70,96 за мушкарце и 76,73 за жене.¹¹

ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

У данашњем свету, претпоставка успеха сваке заједнице је добра образовна структура и њена повезаност са тржиштем рада, зато је анализа образовних капацитета, њиховог квалитета и доступности, почетна тачка сваке анализе економских потенцијала локалних заједница, али и најбоља слика перспективе окружења које ствара једна локална самоуправа.

Залажући се за добробит сваког становника, ГО Стари град улаже сталне напоре и средства да се обезбеде квалитетно образовање и прилике за стицање нових знања. На тај начин се стварају и општи услови да Стари град постане водећа дестинација за људе са највећим потенцијалима, и седиште компанија и институција у чијем су пословању кључне високе технологије, иновативност и креативност, као претпоставке конкурентности и успеха.

Већина становника општине Стари град придаје значај образовању, и то не само декларативно, што се одражава у статистичким показатељима који се односе на становништво.

Преко 59% становника ГО Стари град има високо или више образовање, а трећина становника има средње образовање.

⁷ Попис становништва, домаћинстава и станова 2022. године, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234005.pdf>

⁸ Резултати пописа 2022. <https://www.stat.gov.rs/publikacije/?a=31&s=&d=&r=>

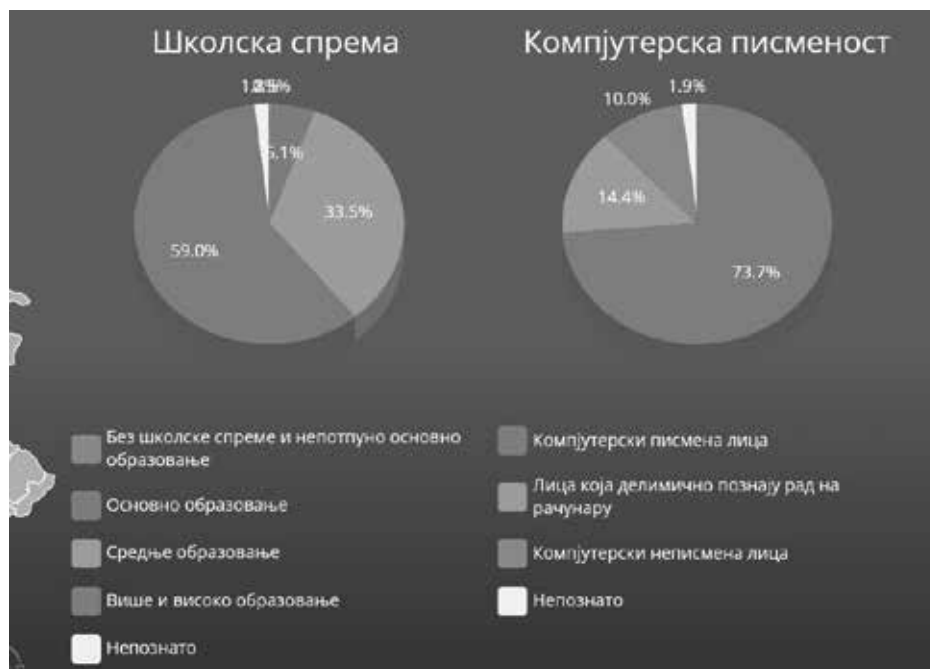
⁹ Резултати пописа 2022. <https://www.stat.gov.rs/publikacije/?a=31&s=&d=&r=> – књига СТАРОСТ И ПОЛ.

¹⁰ Резултати пописа 2022. <https://www.stat.gov.rs/publikacije/?a=31&s=&d=&r=> – књига БРОЈ И ПОВРШИНА СТАМБЕНИХ ЈЕДИНИЦА.

¹¹ Нацрт Плана јавног здравља општине Стари град.

Детаљнија статистика је дата на наредном графикону.

Слика 8: Образовна структура становника ГО Стари град¹²

Образовна структура општине Стари град по стручном и квалификационом потенцијалу је упоредива са најразвијенијим европским и светским метрополама. Образовна структура представља највећи развојни потенцијал, али и највише развојно достигнуће, на којем може да се заснива будући развој општине, али и просперитет сваког њеног становника. Највећи потенцијали су још вреднији када су одрживи, када су управљиви, када нису само дар природе, већ када су резултат систематског и дугорочног рада. Дакле, када нису случајност, већ када су резултат усклађеног и преданог рада на његовом подизању и коришћењу.

Знање се стиче образовањем, а знање је, поред здравља, највеће богатство сваког човека. Зато је важно да његовом стварању и примени посвећујемо највише пажње. Учење, стицање знања у оквиру једне заједнице јесте дугорочни, систематичан и општи циљ и задатак. Односи се на више врста јавних институција, од предшколских до универзитетских. ГО Стари град је свакој од њих посвећивала дужну пажњу, већу од сопствених регулаторних овлашћења.

Предшколско васпитање

О понуди и квалитету предшколског образовања брине се једна Предшколска установа, „Дечји дани“, чији је оснивач градска општина, као и шест приватних установа за бригу о најмлађима. Предшколска установа (ПУ) „Дечји дани“ услугу пружа у 11 објеката, док су ПУ „Пикабу“ („Peekabo“), ПУ „Меда 1“, Дечји вртић „Сказка“, Дечји вртићи „Јуца – дечија откривалица“, „Земља Дембелија“ и „Врт“, у приватном власништву.

Услуге установа предшколског васпитања на територији општине Стари град користи 2.215 деце, а о њима брине 357 запослених. И поред евидентног раста капацитета у предшколским установама, још увек је 53 деце уписано преко капацитета¹³; то је прихватљиво с обзиром на величину појединих објеката, који имају могућност одступања без утицаја на квалитет услуге, јер је број одсуства у том узрасту деце врло значајан, али се овај податак ипак користи као основа за планирање повећања капацитета, пре свега у сфери приватних пружалаца ове услуге.

Табела 1: Број деце у предшколским установама по годинама старости у 2022. години

Узраст	0–3 године	3 до 6 година – припремни предшколски програм	Припремни предшколски програм
Број деце	589	1.195	431

У оквиру Предшколске установе „Дечји дани“ налази се један од највећих вртића у Београду, „Скадарлија“, где сваки дан борави око 600 деце, узраста од једне године до поласка у школу. У оквиру ове установе посебна пажња се посвећује деци са потешкоћама у развоју. Без обзира на величину установе, велики напори се улажу да се однос броја деце и васпитача унапређује, да су групе све мање и тиме динамичније за рад са децом. Предшколска установа бележи константан пораст броја васпитних група, тако да у овом тренутку има 112 васпитних група. Вртићи на територији општине Стари град са мањим капацитетом (мање од 100 деце), „Вила“ и „Теразије“, омогућавају родитељима да имају бржи и лакши приступ овој врсти образовних установа.

ГО Стари град, у складу са могућностима, сваке године издваја средства за редовно или инвестиционо одржавање објеката предшколског васпитања чији је оснивач. Недавно је извршена реконструкција дворишта вртића „Скадарлија“. У оквиру

¹² Резултати пописа 2022. <https://popis2022.stat.gov.rs/> – књига ШКОЛСКА СПРЕМА, ПИСМЕНОСТ И КОМПЈУТЕРСКА ПИСМЕНОСТ.

¹³ Статистика образовања, Сајт Републичког завода за статистику.

програма ИПА 2020, један од пет објеката који су предвиђени за реконструкцију јесте и вртић „Мрвица”. Обновљена је и фасада вртића „Липа”, а новац за обнову вртића је обезбедио Секретаријат за образовање и дечју заштиту. Такође је уређено и двориште вртића, где су постављене нове справе. Након уређења дворишта вртића „Липа”, Градска општина Стари град је уредила и дворишта вртића „Лептирић” и „Вила”, где су постављени мека подлога и мобилијар како би деца имала адекватне услове за активности и боравак напољу. Уређено је и двориште вртића „Дамбо”.

Пристапачности услуге предшколског васпитања је у последњим годинама, сем повећања броја места – отварањем приватних вртића, допринело и субвенционисање трошкова услуге предшколског васпитања за породице са лошијим материјалним статусом, док је за одређени број деце услуга потпуно бесплатна. Наиме, у периоду од 2018. до 2020. године, забележен је пад од 9% у броју родитеља који плаћају пуну цену смештаја деце у вртићима – са 85% на 76%, а истовремено се повећао број родитеља који не плаћају надокнаду за боравак своје деце у предшколским установама.¹⁴ Ово се може позитивно одразити на одређене социјално угрожене категорије, али и на припремљеност деце да савладавају образовне програме који их очекују у нижим разредима основних школа. Треба имати у виду да предшколско образовање игра важну улогу у смањивању социјалних разлика у успеху у даљем школовању.

Ово је важно унапређење бриге и најмлађима, али и значајна подршка родитељима. Захваљујући томе, родитељи могу потпуније да се посвете свом послу, тражењу решења за друге изазове који се пред њима налазе, а тиме и подизању опште бриге о будућности њихове деце.

Основно образовање

У срцу Београда, на Старом граду, основане су прве српске школе, а најстарија међу њима, Основна школа „Краљ Петар Први”, основана је давне 1718. године. Друга по старости на територији ГО Стари Град је Основна школа „Вук Караџић”, која је са радом почела крајем XIX века, а у оквиру градске општине образовање у области музичке културе и науке пружа и најстарија музичко-педагошка институција у Републици Србији – Музичка школа „Мокрањац”.

На основу статистичких података може се закључити да се број основаца у општини Стари град благо смањило у односу на претходни период, у складу са општим демографским кретањима.

У нижим разредима уписано је 2.141 дете, а у вишим разредима 2096 деце, у седам основних школа.¹⁵ Важно је напоменути да постоје 103 детета са сметњама у развоју и инвалидитетом која су обухваћена основним образовањем и за њих је обезбеђен потпуно прилагођен наставни садржај и обезбеђена је додатна пажња.

Степен одустајања од основног образовања износи 0,7%¹⁶, што није много, али је за ту конкретну децу врло велики губитак, чије последице ће се тек касније осетити. Зато је залагање да се одустајање потпуно искорени врло значајно, и захтева и сарадњу са социјалним центрима и другим сличним установама на подручју општине.

Основне школе на територији града запошљавају 495 лица.¹⁷ Квалификациона структура је врло задовољавајућа у прва четири разреда, али постоји изражена потреба за наставним особљем на предметној настави, у вишим разредима. Неки од критичних дефицита у структури наставног особља се односе на професоре природних наука (математика, физика, хемија, биологија), али и информатике, језика

и сл, што дугорочно угрожава квалитет читавог основног образовања. Иако је то проблем читавог образовног система, Градска општина Стари град мора предузимати додатне мере за решавање ових изазова важних за квалитет образовања у основним школама.

У 2022. години Градска општина Стари град је наградила осморо ђака генерације, којима је обезбедила по лаптоп, ваучере у вредности од 10.000 за набавку спортске опреме и годишњу чланарину за базене Спортско-рекреативног центра „Милан Гале Мушкатирић”.

Застарела инфраструктура и лоши услови рада су један од главних разлога зашто ученици основних школа не могу да остваре свој пуни потенцијал. Школе се суочавају са изазовима опремења савременом рачунарском опремом, адекватним ентеријером и намештајем, као и отвореним просторима за одмор у кругу установа.

У 2023. години на терет буџета Градске општине извршиће се улагања од по 36.000.000 динара у свих седам основних школа на њеној територији, која ће се усмерити на значајно побољшање услова и безбедности рада, конкретно уградњом видео-надзора, асфалтирањем школских дворишта, санацијом дела зграда и сл.

Сем директних давања путем буџетске линије усмерене на образовање, ГО Стари град улаже значајне напоре да подстакне друге институције, нивое власти, да у складу са својим надлежностима и могућностима повећају улагања у унапређење услова рада у основним школама на њеној територији. У последње три године је пуно учињено. Нека од улагања су приказана у прегледу који следи:

ОШ „Браћа Барух”:

- видео-надзор (средства ГО Стари град);
- расвета, кречење учионица (сопствена средства школе);
- план о процени ризика и противпожарна заштита (Секретаријат за образовање и дечју заштиту);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- таблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);
- реконструкција и асфалтирање комплетног дворишта школе (12 милиона РСД – средства ГО Стари град).

ОШ „Дринка Павловић”:

- комплетно реновиране свлационице у сали (средства ГО Стари град);
- обновљени вентили за грејање (средства ГО Стари град);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- сређено двориште (из Косовке улице), кречење (сопствена средства школе);
- саблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);
- реконструкција и асфалтирање великог школског дворишта, као и набавка мобилијара (клубе за седење – средства ГО Стари град).

ОШ „Краљ Петар Први”:

- комплетно реновирана свечана сала, пречишћивачи ваздуха за објекат у Улици краља Петра (средства ГО Стари град);
- санација крова (сопствена средства школе);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- таблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);

¹⁴ Статистика образовања. Сајт Републичког завода за статистику.

¹⁵ НИЈЕ УПИСАНО НИШТА

¹⁶ Статистика образовања, РСЗ.

¹⁷ Статистички годишњак.

- комплетно преуређење школског дворишта (средства ГО Стари град).

ОШ „Скадарлија”:

- у три учионице и у школској архиви постављен ламинат (средства ГО Стари град);
- извршени радови на канализационој мрежи (средства ГО Стари град);
- компјутерска опрема, 2.400.000,00 дин, игрица о саобраћају за први и други разред (Секретаријат за образовање и дечју заштиту);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- таблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);
- инсталација новог видео-надзора (средства ГО Стари град);
- комплетно преуређење школског дворишта (средства ГО Стари град);

ОШ „Вук Караџић”:

- школа се одрекла средстава ГО Стари град у корист друге школе, јер је добила средства од Министарства просвете, науке и технолошког развоја – обновљен стари објект школе, кречење, постављена лед расвета;
- обновљен део дворишта, засађено дрвеће (Секретаријат за заштиту животне средине);
- замена и санација водоводне и канализационе мреже, кречење дела учионица, кабинета и мокрих чворова, уређење дела дворишта код објекта за ниже разреде (сопствена средства школе);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- таблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);
- набавка школског намештаја (замена дотрајалих клупа и столица – средства ГО Стари град);
- замена паркета у свечаној сали и подних облога у учионицама (средства ГО Стари град);
- поправка постојећег видео-надзора (замена дотрајале опреме – средства ГО Стари град).

ОШ „Михаило Петровић Алас”:

- видео-надзор, прећишћивачи ваздуха (средства ГО Стари град);
- рачунарска опрема, школски намештај (Секретаријат за образовање и дечју заштиту);
- санација крова, кречење учионица, обнова ограде, рукохвата (сопствена средства);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- таблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);
- санација и замена подних керамичких плочица у приземљу школе (средства ГО Стари град).

ОШ „Драган Ковачевић”:

- кречење учионица и хобловање паркета (10 учионица), пречишћивачи ваздуха (средства ГО Стари град);
- кречење 12 учионица и хобловање паркета (сопствена средства школе);
- све учионице ђака од првог до четвртог разреда су опремљене пречишћивачима ваздуха (средства ГО Стари град);
- таблет рачунари за децу до четвртог разреда, и лаптоп рачунари за све наставнике (Град Београд);
- санација кишне канализације у дворишту школе према

Улици Шафариковој (средства ГО Стари град).

Иако, у формалном смислу, нема надлежности у области просвете, општина је значајан партнер староградских школа и мост сарадње ка градским и републичким институцијама надлежним за образовање.

У претходне три године укупна, консолидована, издвајања су вредна преко 300 милиона. Очекује се да ће директна издвајања ГО у наредном периоду и даље расти.

Средње образовање

Средње образовање на општини Стари град има дугу традицију. О његовој дуговечности говоре године оснивања школа, али и чињеница да се у њиховим називима врло често налази реч прва, као и то да су кроз њихове клупе прошле стотине хиљада омладинаца који су касније представљали перјанице науке, струке и друштвених покрета значајних не само за општину и Град Београд, већ за целу земљу, па и цео свет. Још је важније да су неке од школа стекле епитет прве не само кроз вековно бивствовање, већ кроз децениско напредовање у методама рада и резултатима које постижу њихови ђаци на домаћим и међународним такмичењима, уздижући сопствени таленат, али и приступ и методе рада својих професора, те сврставајући наш образовни систем у ред најбољих у европским и светским размерама.

Захваљујући томе, за разлику од броја деце у предшколским установама и основним школама, током протеклих година број ученика у средњим школама на територији општине Стари град повећао се за више од 10%. Деца, али и родитељи схватају важност квалитетног средњег образовања, те средње школе ГО Стари град добијају на значају, на квалитету ђака који их уписују, а самим тим и на броју ђака који их завршавају. Из наведених разлога, у мери могућности, а свакако изнад обавезујућих надлежности, ГО Стари град пружа сву могућу подршку даљем развоју средњег образовања на њеном подручју.

На територији градске општине Стари град укупно постоје 22 средње школе, и то 12 државних (Прва београдска гимназија, Прва економска школа, Техничка школа „Дрво арт”, Ваздухопловна академија, Музичка школа „Мокрањец”, Трговачка школа, Музичка школа „Др Војислав Вучковић”, Математичка гимназија, Правно-пословна школа, Електротехничка школа „Никола Тесла”, Балетска школа „Лујо Давичо”, Електротехничка школа „Стари град”) и 10 приватних установа (Средња школа „Свети Сава”, Средња техничка школа Михајло Пупин, Европска пословна школа „Милутин Миланковић”, Музичка школа „Амадеус”, Приватна гимназија „Милена Павловић Барили”, Прва приватна угоститељско-туристичка школа, Рачунарска гимназија, Средња медицинска школа „Свети Василије Острошки”, Средња школа „Доситеј”, Средња школа за економију право и администрацију ЕПА).

Захваљујући средњим школама, најстарија општина у Србији се подмлађује, оживљава сваког септембра, обезбеђујући одржавање квантума свог кључног потенцијала, а то су њени становници, и они који раде и школују се на њеној територији. Многи се одлучују да се настане, и да остану живе и раде на подручју ГО Стари град, јер она пружа најбоље услове и избор услуга образовања, на свим нивоима школовања.

У структури средњих школа доминирају четворогодишње стручне школе (угоститељско-туристичка, економска, правна, електротехничка, ваздухопловна), али се по квалитету истичу гимназије, пре свега Прва математичка гимназија и Прва београдска гимназија. Поред тога, треба истаћи да се наставља отварање и проширивање приватних средњих школа, које све више заузимају своје место у образовном систему, на овом нивоу образовања. Оне се усмеравају управо на оне образовне профиле који имају највећу

тражњу, као што су угоститељско-туристички, рачунарски, медицински и друго, а за које државне средње школе на обезбеђују довољан број места.

У 2022. години у средњим школама је било укупно уписано 10.268 ученика, од којих је 2.505 ученика похађало завршну годину.

Стопа одустајања ученика од средњих школа је 0,2%, што је знатно ниже у односу на одустајање у основним школама.¹⁸ Не постоје подаци о броју средњошколаца са сметњама у развоју и инвалидитетом; то је недостатак статистике која се води, али и система бриге о њиховом развојном путу кроз све нивое образовања, који вероватно није једини, имајући у виду да се о непрепознатим специфичностима никада не води довољно рачуна.

У протеклим годинама примећен је пораст броја ученика који се више опредељују за гимназију у односу на четворогодишње стручне школе и то за 6,5%. Ово указује на тренд у коме се све већи број младих људи одлучује за стицање општег знања и вештина, ради припреме за даље школовање, а мањи број за специјализацију и стицање вештина у одређеној области.

Број средњошколаца се у периоду од четири године повећао за 1.300, а степен одустајања је благо већи код дечака. На основу ових података, може се закључити да је један од изазова са којима се сусреће средњошколско образовање управо смањење броја уписаних ученика у средњим стручним школама.

Високо образовање

Београд је одувек био привлачан младим људима, првенствено због прилика које нуди, посебно у сфери образовања. Хиљаде средњошколаца се након завршених средњих школа сели у Београд, у намери да унапреде своје знање, да стекну дипломе и најзначајније оруђе за даљи напредак у професионалном животу, али и у друштвеној заједници. Из године у годину расте број студената, а посебно на општини Стари град, која је центар образовних институција, имајући у виду да се на њеној територији налази највећи број факултета.

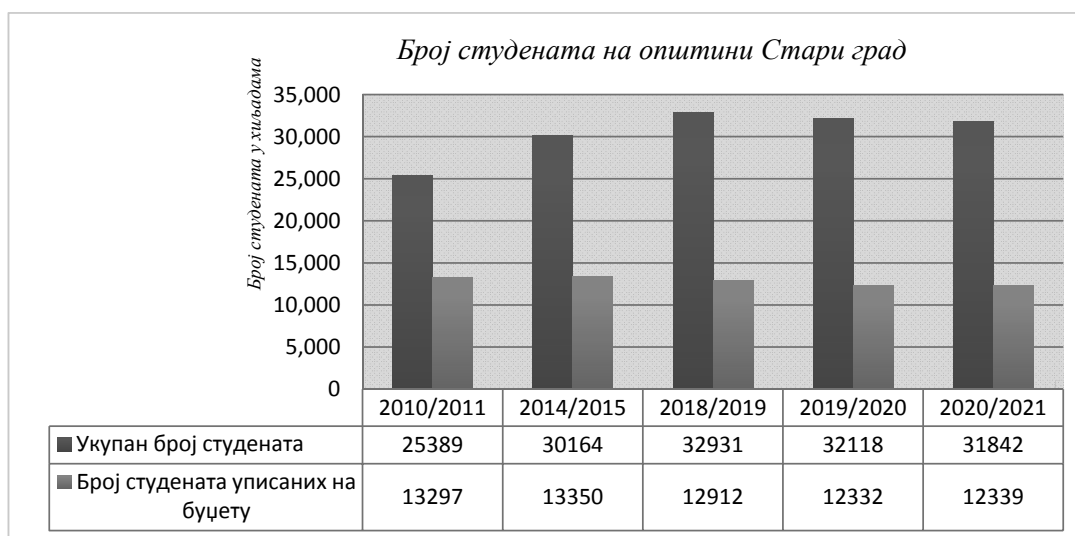
На територији градске општине Стари град налазе се четири више школе и 24 факултета, од тога 10 приватних факултета и 14 државних, што је готово половина укупних високообразовних капацитета Београда, укључујући и чињеницу да се ту налази и седиште највећег и најбољег државног универзитета, највећег универзитета уметности, али и неколико приватних универзитета и факултета.

Чињеница да Универзитет у Београду спада у ред најбољих на свету, односно међу 500 најбољих на Шангајској листи, јасно говори да високо образовање није значајно само за студенте и њихов развој већ и за развој целокупне домаће и светске науке, научног и иновационог рада. Због тог квалитета и отворености за сарадњу, универзитет и његови факултети привлаче мноштво елитних научника да посете Београд и раде у њему, конкретно на Старом граду. На основу тога, ГО Стари град је и научни центар Републике Србије, а како је Универзитет у Београду најбољи у региону, онда је и центар развоја науке Балкана. Нигде у региону није лакше наћи студента или универзитетског наставника него на Старом граду, а то оставља утисак и у јавности, у темама и децентним садржајима и манирима велике већине његових становника и посетилаца.

Увидом у раније године примећује се да је на општини Стари град током 2010. години било уписано укупно 25.331 студената. Тај број се свакако током година повећавао, док подаци за школску 2020/2021. показују да је у тој години уписано 31.842 студента. Ово омогућава општини да увиди своје могућности и уз помоћ потенцијала младих људи унапреди своју позицију у држави.

Имајући у виду да на општини живи око 44 хиљаде становника, а да је збир броја студената и средњошколаца већи од 40 хиљада, јасно је да је демографска структура на улицама Старог града значајно другачија од оне која се сагледава у статистици сталних становника. То, наравно, даје и много енергије да се истраје на подршци младим генерацијама које очекују од Старог града оно најважније – перспективу напретка кроз живот и ослонце да се она оствари у виду знања, искуства, социјалних односа и атмосфере подршке.

На основу података из статистичког годишњака примећено је да се са повећањем броја студената смањује број студената на терет буџета. Школске 2018/2019. било је уписано 32.931 студент, од тога у високим школама 404 студената, док је на факултетима 32.527 студената, а од тога 12.912 корисника буџета.¹⁹

Слика 9: Кретање броја студената у високообразовним установама на ГО Стари град

¹⁸ Статистика образовања, РЗС.

¹⁹ На сајту РЗС – Статистички годишњак за 2020 ,2019 ,2016 ,2012. и 2021. Годину.

Број предавача, наставника и сарадника у високошколским установама и научним институтима који раде на подручју општине је већи од 2.300, и расте сходно расту броја уписаних студената и новостворених приватних факултета. Њихова знања и рад су од непроцењивог значаја за остваривање досадашњег али и будућег развоја ГО Стари град, с обзиром на то да је директно повезан са бројем иновативних, високотехнолошких и развојних фирми које су своју делатност и пословне просторе стационирале близу језгра креирања највишег врха српске науке и интелектуалне елите.

Близина посла и места становања је увек значајна за одлучивање о месту трајног боравка, зато је постојање развијене високообразовне мреже институција пресудно за демографску структуру локалних заједница.

На територији Старог града налази се седиште највећег државног универзитета, Универзитета у Београду, као и његови врло значајни факултети као што су Биолошки факултет, Факултет за физичку хемију, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Филолошки факултет, Филозофски факултет, Географски факултет, Хемијски факултет, Математички факултет и Учитељски факултет.

На Универзитету уметности у Београду, чија два факултета имају седиште на самом Старом граду (Факултет ликовних уметности, Факултет примењених уметности), образују се и развијају, афирмишу и раде студенти и професори чија дела уздижу културу и уметност не само Београда, већ и целе Србије. Они отелотворују дух креативности, уметничког изражавања и лепоте какав жели да развије сваки град. ГО Стари град има среће да су њене улице, културне установе и институције преплављене мноштвом људи чији животи афинитет, уметнички таленат и резултати прво буду подељени са првим комшијама, становницима ове општине. Тако становници, али и посетиоци Старог града, пре и лакше од свих могу да виде дела садашњих и будућих најбољих сликара, музичара, режисера, глумца, сценографа, итд. На Старом граду се култура чува, али и ствара, и то она најсавременија, најкреативнија, најбоља коју овај део света има, захваљујући људима који су њој посвећени кроз своје студије и свој наставно-научни рад, чији се резултати несебично деле у оквиру културне мреже и сцене Старог града и Београда у целини.

Последњих година на Старом граду приметан је и рад неких приватних факултета, као што су: Београдска банкарска академија, Европски универзитет – Факултет за европски бизнис и маркетинг, Европски универзитет – Институт за амерички бизнис МБА, Европски универзитет – Нова академија уметности, Факултет савремених уметности (ФСУ), Факултет за менаџмент малих и средњих предузећа, Рачунарски факултет, Факултет за примењени менаџмент, економију и финансије, Универзитет Метрополитан, Спортска академија Београд, Универзитет Никола Тесла.

МЛАДИ

Млади представљају мотор развоја сваког друштва. Унапређење њиховог положаја представља основу друштвено-економског развоја. Као такви, млади су препознати као један од приоритета Градске општине Стари град. Како би се активности којима се унапређује положај младих реализовале на систематизован начин, Градска општина Стари град доноси Локални акциони план за младе за период од три године. Један од циљева овог планског документа је да на локалном нивоу, у складу са својим надлежностима, реализује политике и мере које су дефинисане националном Стратегијом за младе. Поред тога, Локалним акционим планом дефинисане су приоритетне области од посебног интереса за младе, у којима ће се реализовати активности које не само да ће унапредити квалитет живота младих већ ће и створити услове и механизме који ће им омогућити континуирани развој и напредак. Локални акциони план за младе представља операционализацију циљева и мера датих Стратегијом за младе на националном нивоу. Локални акциони план за младе на ГО Стари град доноси се за период од три године и њиме су предвиђене активности које ће се реализовати у четири приоритетне области, чиме ће се допринети унапређењу квалитета живота младих у општини али и ојачати институционални капацитети за даљу континуирану подршку младима.

Београд, а посебно општина Стари град, истиче се бројним приликама и отвореним духом, налазећи начине да свима, нарочито младим људима, пружи једнаке шансе за успех и остварење својих снова. Због тога деценијама привлачи младе људе који желе да се образују, запосле, баве спортом или уметношћу, шетају улицама или уживају у разним догађајима које ова општина пружа.

На следећој табели²⁰ приказан је удео младог становништва у 2020. и 2021. години на општини Стари град.

Табела 2: Удео младог становништва у 2020. и 2021. години на општини Стари град

Становништво према старосним групама и полу, 2020–2021.

	2020		2021	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	1761	1801	1709	1735
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	1314	1403	1433	1482
Деца старости 15–18 година (узраст средње школе)	581	616	536	601
Деца старости 0–17 година	3502	3663	3518	3665
Број младих (15–29 година)	2964	2667	2843	2586

Млади су носиоци нових идеја, што је кључно за развој сваког друштва, а уједно и заједнице. Стога је од изузетне важности да се младима пружи адекватна подршка и створе услови за живот који ће их мотивисати да се посвете и допринесу заједници и њеном развоју.

²⁰ Извор: Витална статистика, РЗС.

Како се тренутно млади суочавају са низом изазова у погледу запошљавања, становања и образовања, неопходно је по- бољшати фокус и пронаћи решења за такве врсте изазова.

ГО Стари град се питањима младих бави преко Савета за спровођење омладинске политике, односно Канцеларије за младе. Задатак Савета је да се унапреди положај младих и обезбеди остваривање њихових права, пре свега активним учествовањем у изради локалне омладинске политике у области образовања, спорта, коришћења слободног времена, повећања запослености, информисања, активног учешћа, равноправности полова и другим областима од значаја за младе.

Канцеларија за младе, а данас Савет за спровођење омладинске политике, током ранијих година били су активни у свом ангажовању и понуди разноврсних програма својој млађој популацији. У раду из ранијих година видимо посвећеност кроз организацију бројних програма за децу и за младе, као што су радионице сликања, бесплатне припреме за малу матуру, Староградску олимпијаду спорта – такмичење у различитим дисциплинама.

У сарадњи са удружењима организовала је и трибине као што је „Совјетски неми филм и ментално здравље”, затим предавања о предузетништву, а у сарадњи са Црвеним крстом организовала је обуку прве помоћи за средњошколце и студенте, затим радионице калиграфије, бесплатне часове енглеског језика у староградским вртићима за малишане, бесплатне радионице за будуће родитеље у организацији општине.

Дом омладине је једна од најпознатијих градских (па и националних) институција за младе, која постоји већ 59 година. Од самог оснивања шири утицај у спектру сопствених делатности, почевши од музике, филма, позоришта. Осим тога, својим програмским активностима обухвата различите дебатне клубове и трибине, где се анализирају социјална питања, наука, књижевност и остало. Важну улогу има такође и потпуно бесплатан образовни програм за ученике и студенте, у виду бројних радионица и предавања из различитих области. Све ово представља значајан предуслов који општина може да искористи у сарадњи, континуирано остварујући услове за додатно образовање путем неформалне и вршњачке едукације младих на целој територији града Београда и на самој територији општине Стари Град.

Брига о младима је посебно значајна, јер су они у раној младости, превасходно у детињству, у значајној мери зависни од подршке старијих, пре свега породице, али и шире друштвене заједнице и њених институција. У следећој табели представљени су подаци о стопи зависности²¹ млађег становништва, која се с годинама повећавала. Поред тога, пошто је општина Стари град једна од општина са најстаријим становништвом, врло је значајна и зависност старијег становништва, што доводи до још већег оптерећења радно способних особа. Ово указује на неопходност редифинисања издвајања за социјалну политику, јер је потребно више средстава за социјалну сигурност зависних особа. Ово се остварује преко пензија, дечјих додатака и других извора финансирања социјалних потреба зависних особа. Ти извори су углавном дефинисани законима, и финансирани из државног буџета, али свакако одређени део њих остаје непокривен, невидљив, а самим тим и нерешив за неке појединце или категорије младих и деце, те и ГО издваја одређена средства за те сврхе.

Табела 3: Стопа зависности млађег становништва у периоду од 2016. до 2019. године²²

Година	2016.	2017.	2018.	2019.
Стопа зависности млађег становништва	19,9	20,8	21,6	22,4

Проблем економске зависности код младих се трајно, дакле одрживо, решава запошљавањем. На срећу, запосленост младих је у порасту, као и прилике за запошљавање.

ГО Стари град је усвојила Локални акциони план за младе, који укључује програм запошљавања младих и расположиви буџет за те сврхе. Ослања се на национални Програм приправника за младе са високим образовањем и Програм приправника за незапослене са средњим образовањем, који се реализују из средстава републичког буџета и у организацији надлежног министарства за рад и запошљавање.

Они који имају предузетничког духа, пословну идеју, производ или услугу које могу да претворе у сопствени посао, који самостално воде, неретко се одлучују да се отисну у воде предузетништва. За одређену категорију младих људи то је једини начин да провере вредност онога што знају, онога што умеју и имају, те се рано одлучују за предузетнички начин укључивања на тржиште рада и размене добара и услуга. Некима је за то потребно више времена, додатно искуство или више капитала, те им је потребна и додатна подршка.

Ради подстицања и унапређења радно способног становништва, Савет за спровођење омладинске политике је током 2022. године покренуо пројекат под називом „Центар за подршку предузетништву младих”. Пројекат попут овог има за циљ стварање и унапређивање услова којима се подстиче предузетништво младих и њихово лично и професионално усавршавање на простору општине Стари град. У оквиру њега, младима ће бити пружен сет подршке у виду обуке о започињању, вођењу и унапређењу сопственог посла, као и менторска подршка. Циљ је укључивање младих у демократске позиције, јачање њиховог положаја, брига о менталном здрављу и сл. У том смислу, Центар би помагао младим људима да преброде препреке у развоју сопственог бизниса и подржао би дугорочни развој предузетништва на општини Стари Град.

Један од начина ангажовања и инклузију младих у процесу рада државних институција можемо видети у програмима које општина нуди овом сегменту популације. Један од важних програма које општина нуди студентима и дипломцима јесте програм стручне праксе. Општина у својим одељењима општинске управе нуди студентима прилику да се додатно упознају са радом општинске управе, да стекну знања и вештине и да се професионално усаврше, а такође отвара и могућност за нова радна места. Тренутно је расписан јавни позив за пети циклус овог програма – стручне праксе у трајању од три месеца. До сада је кроз овај програм прошло више од 50 наших суграђана, а њихови први послодавци су потврдили

21 Стопа зависности млађег становништва представља однос између укупног броја младих од 0 до 14 година и броја лица радног узраста (од 15 до 64).

Овај показатељ пореди број зависних особа, конкретно деце, са бројем радно активног становништва.

22 План јавног здравља општине Стари град.

допринос претходно обављене праксе њиховој бржој адаптивности новом запослењу и бржи развој личне каријере. С друге стране, студенти су потврдили да им је пракса значила код опредељивања за правац развоја каријере и даље образовање.

Очигледно, на Старом граду проблем недовољне понуде посла не постоји, али то не значи да не постоји проблем незапослености, посебно проблем незапослености младих. Наиме, одређени број младих има завршене школе, понекад и високе школе, чији профили на одговарају потребама тржишта рада. Радне навике младих и њихов начин организације времена нису у складу са традиционалним радним временом и организацијом посла у приватном и државном сектору, тако да незапосленост младих постоји. Поред тога, постоји и такозвана латентна незапосленост, која се односи на младе који раде послове који не одговарају њиховим квалификацијама, или под условима који не одговарају њиховим очекивањима (плата, радно време, услови рада).

Млади који своју пословну и развојну будућност не виде у оквиру привреде и јавних институција на Старом граду, ретко се одлучују да посао потраже у другим деловима града. Међутим, забрињава чињеница да један део њих не налази за себе перспективу ни у тим оквирима, већ своју будућност виде у другим земљама. Посебно забрињава податак да је још увек значајан број младих са високим образовањем, који напуштају своју земљу, наравно и Стари град. Ово има далекосежне последице по целу заједницу, пре свега по њихове породице, с обзиром на то да убрзава процес старења становништва и смањује потенцијални економски развој, а с друге стране указује на правце рада на којима се мора наставити са улагањима и напорима за унапређење.

Одлазак младих на школовање, усавршавање или рад је посебно изражен проблем ако је повезан са трајном одлуком младих да се не врате, без обзира на унапређење услова у одређеним сферама економског, урбаног и друштвеног развоја. У претходним годинама се тај аспект одлива младих није дубље изучавао ни на националном нивоу, нити на нивоу ГО Стари град. Такође, ГО Стари град нема дефинисан програм намењен подстицању повратка младих, већ се деловање у том погледу ослања на националне програме задржавања младих у земљи, као и подстицања њиховог повратка – програм Тачка повратка (<https://tackapovratka.rs/>).

Млади се у савременом свету суочавају са разним изазовима, као што су болести зависности, полно преносиве болести, поремећаји исхране, недовољна физичка активност и проблеми са менталним здрављем. Зато младима у нашој заједници мора да се пружи адекватна социјална и здравствена подршка.

Промоција здравих стилова живота и превенција болести зависности доприноси смањењу броја људи, пре свега младих, који испољавају ризично понашање у било ком облику, и утичу на пораст одговорности према сопственом здрављу. Зато су организована отворена предавања у основним и средњим школама на ове теме, и повећана је доступност психолошке подршке и лечења, путем подршке надлежним установама, чије је седиште на подручју градске општине Стари град. Препозната је важност улагања у здравље и благостање младих, да би се створило окружење које подстиче њихов напредак и развој.

Безбедност младих у Србији представља важан аспект друштвеног живота и треба јој посветити посебну пажњу. Млади су често изложени различитим врстама опасности, попут вршњачког и породичног насиља, физичког и менталног злостављања, дискриминације, и других облика. Стога је неопходно да млади буду упознати са својим правима и обавезама, као и да знају како да се заштите од оваквих опасности. Један од начина да се осигура безбедност младих јесте образовање. Млади треба да буду едуковани о различитим врстама опасности и начинима како да се носе са њима. Такође, треба промовисати културу ненасиља и толеранције, како би се смањио број случајева насиља и дискриминације. На нивоу града се планира увођење програма безбедности младих у саобраћају, програма безбедности младих на јавним местима и програма заштите младих од породичног насиља. Такође, у плану је и увођење програма безбедности на интернету, где ће се младима пружити адекватна заштита и подршка како би избегли разне претње и опасности које прате коришћење интернета.

Култура игра значајну улогу у развоју и образовању младих људи, омогућујући им да истражују свет око себе, развијају креативност и критичко размишљање, уче о различитим културним традицијама, и пружа им могућност за лични развој и емпатију. Млади људи су значајан покретач сваког друштва, али на територији општине Стари град примећује се да су пасивни по питању културног стваралаштва. Ово је изазов коме се треба посветити јер је култура важан фактор развоја који са собом носи економске и друштвене користи. Потребно је учити младе о значају културе и културног стваралаштва и колико је она заправо од изузетне важности за њих, па тако и за заједницу, створити им потребан простор и предуслове да се они сами ангажују и креативно учествују у стварању неких догађаја и пружити им одговарајућу подршку и додатну мотивацију.

КУЛТУРА

Иако мала по територији, општина Стари град је велика по својој културној баштини и садржајима. Подручје општине обухвата најстарији део града Београда и има богату историју. То је место где се модерност и традиција преплићу, стварајући јединствени дух заједнице. На општини Стари град се одржавају бројни културни догађаји, од изложби и представа, до концерата и филмских фестивала.

Стари град се с правом може сматрати културним центром Београда. Ова општина баштини и бележи највећи број културно-уметничких и историјских догађаја и садржаја у граду, што је од великог значаја за потребе свих грађана. Општина поседује највећи број позоришта, шест биоскопа, 30 музеја и галерија у Београду, а на њој се налазе и најзначајније културне институције као што су САНУ, Ботаничка башта „Јевремовац“, и друге.

Растући број посетилаца у овим установама говори у прилог томе да су културни програми и догађаји Старог града све садржајнији и вреднији, те раст броја посета од око 50% за три године није неочекиван. Следећа табела приказује основне податке о култури на територији градске општине Стари град.

Табела 4: Основни подаци о култури на територији ГО Стари град, 2021.²³

Број биоскопа	6
Број посетилаца биоскопа	166.417
Број музеја	30
Број посетилаца музеја	253.470
Број позоришта	7
Број позоришних представа	882
Број посетилаца позоришта	161.672

Извор: Завод за проучавање културног развика

На општини Стари град се налазе две јако важне институције које доприносе културном развоју, а то су Завод за проучавање културног развика, који представља упориште научног и културног истраживања окупљајући стручњаке из различитих области, као и Завод за заштиту споменика културе.

Стари град је чувар седам културних добара од изузетног значаја (Београдска тврђава, Доситејев лицеј, Капетан Мишино здање, Конак кнегиње Љубице, Саборна црква, Подручје Кнез Михаилове улице, Подручје око Доситејевог лицеја). То су места која су од кључног значаја за идентитет и историју наше земље, почевши од Београдске тврђаве, која представља симбол града и једну од најпосећенијих туристичких атракција, до некада Доситејеве школе а данас музеја, и других. Градска општина Стари град је заиста богата културним наслеђем и крије многе културне бисере. На овој територији се налази и 21 културно добро од великог значаја, међу којима су и Бајракли џамија, Дом Јеврема Грујића, Дом Јована Цвијића, Народна банка и др.

Зато је обнављање и редовно одржавање ових културно-историјских целина надлежност не само градске општине на којој се оне налазе, већ и самог Града Београда, те се у те активности улажу значајна средства из његовог буџета. Програм који се на том пољу спроводи већ низ година је ревитализација и реконструкција зидина и других елемената Београдске тврђаве и читавог парка Калемегдан. У циљу обнављања али и оперативног управљања овим бисером историје Београда формирано је ЈП „Београдска тврђава”, под чијим надзором је завршена темељна конзерваторско-рестаураторска обнова јужног бедема и комплекса Сахат и Барокне капије. Према пројекту, унутар самих капија, рестауриране су и проширене просторије некадашње Галерије Београдске тврђаве, које ће постати Визиторски центар, а започети су и радови на реконструкцији и сређивању пешачких стаза на Горњем граду Београдске тврђаве. Пројектом је предвиђена реконструкција 28 стаза површине 13.814 квадрата, као и три платоа од 3.214 квадрата. У претходном периоду је, уз доста напора, извршена измена планског документа који се односи на простор око Косанчићевог венца, који урбанистички уређује културно-историјску целину од националног значаја. На основу тога створени су услови за добијање грађевинске дозволе за изградњу градске галерије, након чега може почети њена градња, с обзиром на постојање расположивих средстава у градском буџету.

Од културних институција на Старом граду свакако је централна Музеј Београда, који управља са више од 20 музејских објеката, од којих је део на подручју општине. У склопу напора Музеја да централизује заштиту и управљање највреднијим културним добрима, завршава се реконструкција објекта Музеја Града Београда, у згради некадашње Војне академије. Први део зграде, према Ресавској и Бирчаниновој улици, подигнут је 1899. године, а други, ка Немањиној улици, дограђен је након Првог светског рата. Постојећи ентеријер зграде некадашње Војне академије већ сада се користи као изложбени простор.

Градска општина Стари град је општина манифестација и епицентар свих градских дешавања. Од посебног је значаја и Одлука о сталним манифестацијама од значаја за Градску општину Стари град. Одлуку је усвојила Скупштина општине Стари град, чиме су „Староградско лето”, „Староградска зима” и „Јевремова – улица сусрета” постали сталне манифестације са снажним културолошким дејством, које на изразито позитиван начин доприноси брендирању Старог града као главне манифестационе дестинације.

Јевремова – улица сусрета је манифестација покренута 2009. године у циљу обележавања Дана општине и општинске славе Цвети. Тог дана, једна од најлепших дорћолских улица, Јевремова улица, претвара се у уметнички карневал на којем учествују музичари, плесачи, перформери, аниматори, итд. Манифестацију чине едукативни, ревијални и главни програм, а сваки од њих осмишљен је са посебном пажњом у циљу задовољавања културних потреба и навика свих генерација са Старог града.

Староградска зима је једна од најомиљенијих манифестација свих генерација, којом се прослављају новогодишњи и божићни празници. Поред традиционалне поделе новогодишњих пакетића свој деци са територије ГО Стари град, узраста до 15 година, у склопу програма „Староградске зиме” организују се позоришне представе, пројекције филмова, изложбе, али и уметничке и едукативне радионице. У оквиру „Староградске зиме” организује се и „Улица отвореног срца”, а програм манифестације одвија се на неколико локација у самом центру града.

Староградско лето је још једна од манифестација од значаја за ову градску општину, а одржава се током летњег школског распуста, тачније током јуна, јула и августа. Кроз различите уметничке, спортско-рекреативне и забавне активности, ова градска општина се труди да деци школског узраста омогући бесплатан и квалитетан програм током трајања летњег распуста.

Поред поменутих манифестација, које су одлуком окарактерисане као манифестације од значаја, са друге стране општине се такође активно укључује у организацију многих других догађаја на нивоу целог града, као што су „Улица отвореног

23 ДЕВ инфо – Србија, <http://devinfo.stat.gov.rs/diSrbija/diHome.aspx>

срца”, ФЕСТ, БЕМУС, БЕЛЕФ, „Октобарски салон”, „Фестивал подводног филма”, „Гитар Арт Фестивал”, „Ноћ музеја”, „Међународни дан младих”.

Постојећи планови развоја културе за 2023. и 2024. годину дефинишу приоритете и циљеве општине у области културе, који су прецизнији и конкретнији. У складу са планом, општина Стари град ће финансирати пројекте у културној сфери који су усклађени са тим циљевима и приоритетима. Врло важан аспект и оно на чему се може радити јесте промоција културно-уметничких пројеката који се односе на повећање промоције и већу видљивост аматерског стваралаштва. То се сваке године имплементира кроз програме финансирања и суфинансирања пројеката удружења грађана у области културе. На овај начин се пружа могућност за развој вештина у културном стваралаштву кроз радионице, семинаре и курсеве, како би се допринело расту ове области.

У претходном периоду примећена је тенденција пораста понуде разноврсних културних садржаја бесплатних за децу, омладину и стара лица. Одржано је мноштво бесплатних концерата за бебе, бесплатних музичких радионица за предшколску децу, хор, креативне игре, бесплатне школе балета за децу узраста 7–9 година, организовање школа глуме, шаха, фотографије, спорта, школа математике за децу узраста 4–6 година, курсеви страних језика за основце, али и школе језика за старије и кардио-фитнес за њих. Из овога видимо да постоји јака сарадња са културним установама и да се општина активно ангажује да својим грађанима обезбеди бесплатне садржаје, односно чини све да култура не буде луксуз или нечија привилегија, већ да буде свачије право и могућност.

Како би се подржало настојање младих, али и свих људи који се баве неким спортом и обраћају пажњу на своје здравље и виталност практикујући рекреативне активности, ГО Стари град преко конкурса који организује у сарадњи са Савезом спортова Стари град, финансира одређени број активности и програма из области спорта (редовне активности и такмичења) на годишњем нивоу. На тај начин, стотине деце и омладина имају више прилика да напредују, да се такмиче и да стичу здраве животне навике, што ће за њих имати велики значај у годинама које су пред њима. На тај начин се отклања велики број баријера да се деца чији родитељи имају мања примања баве активностима које су за њих корисне, како у физичком тако и у духовном смислу, како се може закључити по пословици коју нико не спори, у здравом телу здрав дух, а то је један од циљева развојног плана ГО Стари град.

Стари град је у постојећим стратешким партнерствима са готово свим градским и републичким субјектима културе показао значајне успехе у обогаћивању културног садржаја и његовој доступности грађанима. Општина би требало да настави да ради у том смеру, прикупљајући информације о свим културним установама на својој територији и потенцијалним партнерима из ове области. Кроз склапање нових протокола о сарадњи, како са домаћим тако и са страним субјектима у области културе, Стари град би требало да настави да развија свој културни и уметнички потенцијал, што ће побољшати квалитет живота свих становника ове општине.

У претходном периоду ГО Стари град је потписала протоколе о сарадњи са следећим институцијама културе: Народни музеј, Београдска тврђава, Дом Јеврема Грујића, Битеф театар, Позориште лутака „Пинокио”, Педагошки музеј, Позориште „Бошко Буха”, Коларчева задужбина, Народно позориште, Кућа легата, Природњачки музеј, Музеј позоришне уметности, Етнографски музеј, Југословенска кинотека, Атеље 212, Музеј науке и технике, Музеј савремене

уметности, Музеј града Београда, Кућа Ђуре Јакшића и Народна библиотека Србије. Захваљујући овим протоколима, сви Старограђани који поседују Староградску картицу имају бенефите у виду различитих попуста или акција које спроводе горенаведене институције културе.

Планирана средства за издвајање за развој културе и информисања од стране Градске општине Стари град за 2022. године су износила 44.306.500 динара, а извршено је 91% планираног буџета.

Установа културе Стари град, познатија као „Пароброд”

УК „Пароброд” представља право благо културних дешавања, заједно са „Кућом Ђуре Јакшића”, и нуди широк спектар бесплатних програма који одушевљавају публику свих узраста. Захваљујући занимљивим и популарним трибинама и креативним радионицама, књижевним вечерима и врхунским концертима, „Пароброд” и „Кућа Ђуре Јакшића” заузимају водеће место у стратешком развоју културне политике општине, као и водећу улогу у пропагирању уметничких и културних иницијатива. Окренута грађанима и друштвено-културном развоју града, и суочена са изузетно високим процентом старије популације, Установа културе „Пароброд” своју политику гради управо на снази међугенерациске комуникације, сарадње и размене.

Програмска стратегија усмерена је на обогаћивање и проширивање нових садржаја савременог карактера, као и организацију бесплатних филмских пројекција, књижевних програма, изложбених и музичких догађаја и позоришних представа, као и трибина намењених свим узрасним категоријама и интересовањима.

С обзиром на то да је УК „Пароброд”, смештена у згради седишта Првог дунавског паробродарског друштва, свој први идејни пројекат добила 1923. године, а отворена је 1925. године, план је да се у наредном периоду део програмских активности посвети управо овој значајној теми.

Године 2021. установљена је бијенална награда „Александар Дероко” за допринос развоју културе на градској општини Стари град, а посвећена једној од најзначајнијих личности која је обележила готово читав 20. век. Наредне, 2022. године, у Јевремовој улици основана је Алеја заслужних Старограђана, посвећена значајним историјским личностима које су живеле на овој општини. У сарадњи с Факултетом примењених уметности израђен је мозаик посвећен првој изабраној личности, Лепосави Бели Павловић, сликарки која је била доживотна председница друштва „Лада” и живела и радила у Јевремовој улици. Свечано откривање мозаика, постављеног испред УК „Пароброд”, уприличено је за славу Општине Стари град – Цвети, 2023. године.

УК „Пароброд” је остварила сарадњу са великим бројем институција, са градским, републичким и иностраним центрима, министарствима и амбасадама (Финска, Ирска, Португалија, Холандија, Белгија, Бразил, Аргентина, Француска). У оквиру свих програмских активности, интензивирала се сарадња са уметничким и струковним удружењима, са издавачким кућама, школама, факултетима, уметничким академијама, установама културе, музејима, туристичким организацијама, дијаспором, удружењима мањинских група, појединцима из света уметности и културе.

Својом програмском понудом УК „Пароброд” превазишла је националне, социјалне, старосне и родне разлике и регионалне и међународне културне и друштвене вредности учинила доступним локалној заједници.

Визуелни програм: Сваке године се одржава Фестивал фотографије „Визуализатор”, на којем излажу искључиво

професионални фотографи. Сваке друге године одржава се Међународно бијенале литографије, а већ другу годину заредом сезона је отворена изложбом наиваца из Ковачице; такође, редовно се одржавају хуманитарне изложбе, потом школске и изложбе радова дизајнерских школа у Србији и др. Изложба Отисци градитеља, постављена крајем 2021. године у УК „Пароброд“, гостовала је у Музеју Херцеговине у Требињу, КЦ „Свилара“ у Новом Саду и Галерији Друштва архитеката у Нишу, а план је да се настави са гостовањима у наредном периоду.

У 2022. години, у сарадњи са Заводом за заштиту споменика културе Града Београда и Фондацијом Злоковић, организована је изложба фотографија архитекте Милана Злоковића, једног од оснивача и водећих представника модерног права у Србији, поводом 125 година од његовог рођења.

У 2023. у „Пароброду“ је гостовала изложба Природњачког музеја из Подгорице, а до краја године предвиђени су бројни визуелни програми.

Књижевни програм: Од 2021. године у „Пароброду“ се једном годишње одржавају мини сајмови књига, што се показало као веома успешан потез. У протеклом периоду, организована су и реализована гостовања из домаће, регионалне, европске и светске продукције, институционално признатих, за културу, уметност и историју културе важних аутора, добитника разних награда и признања, као и маргинализованих, мало или недовољно познатих домаћој јавности, често уз музичко-сценски перформанс, изложбе фотографија, уметничких слика, инсталација, музеолошких експоната.

Промоција добитника НИН-ове награде један је од најпрепознатљивијих догађаја УК „Пароброд“.

Музички програм: У оквиру музичког програма посебан акценат је стављен на сада већ традиционалну сарадњу са Факултетом музичке уметности у Београду, али и другим образовним установама чији професори и студенти имају редовне наступе у УК „Пароброд“.

Године 2021. установљен је и посебан музички програм „Пароброда“, који је планиран и за наредни период, под називом Личности Старог града и наша садашњост. Програм подразумева серију концерата класичне музике мањег обима на отвореном, током топлијих месеци, а који наглашавају пре свега значај локалне заједнице – општине Стари град, а онда и Града Београда и његових значајних историјских личности.

Филмски програм: Захваљујући сарадњи са великим дистрибутерским кућама, публици се редовно представљају значајна филмска остварења у арт биоскопу „Драган Гага Николић“.

УК „Пароброд“ редовно помаже филмску уметност и ствараоце, тако што уступа простор независним филмским продукцијама за пробе и кастинге. Планиран је наставак сарадње са Аргентинском и Бразилском амбасадом (започете 2022) и ревијом њихових најпознатијих филмова, потом наставак приказивања студентских филмова, документарних и др.

Позоришни програм: Од бројних позоришних активности, издвајају се јавна читања „Паробродске приче“, као и Позоришни фестивал „Пароброд“, установљен 2021. године. У априлу 2023. године одржало се треће издање овог позоришног фестивала у трајању од седам дана.

Трибине: У оквиру трибинског програма, заступљене су теме које развијају и јачају грађанску свест, подстичу и оснажују солидарност, промовишу активно учествовање у побољшању живота локалне заједнице, развијају критичке, интелектуалне, креативне и истраживачке мисли и идеје. Посебан акценат је стављен на теме које се тичу младих

људи и тинејџера, а одговори на најчешће дилеме могу се чути на трибинама познатих психотерапеута. Осим тога, одржавају се бројне трибине у оквиру циклуса „Роман на филму“, „Медији између истине и креативности“, „Бити и живети у 21. веку“, „Феномен рокенрол културе – од идеологије ка пракси“, и друге.

Креативне и едукативне радионице за децу и одрасле: Програм креативних и едукативних радионица за децу и одрасле из области уметности, образовања и хуманитарног рада реализује се у сарадњи са организацијама и лицима која се баве овим делатностима, а где се по садржају издваја Уницефова школа родитељства.

Манифестације: Већина манифестација које је покренула УК „Пароброд“ постале су традиционалне (Београдски ирски фестивал, „Медведи – у част пролећу!“, Дивљан дан у „Пароброду“, Фестивал „Уметност и људска права“, Фестивал „Визуализатор“ и др), позиционирајући активности тако да наглашавају промоцију културе и уметности и ширење европске културне политике.

Кућа Ђуре Јакшића, као организациона јединица УК „Пароброд“, остварује заједнички број програма из различитих области. Постоји велико интересовање публике за понуђене садржаје, како због квалитета, тако и због саме локације, у Скадарској улици. У наредном периоду, због старости саме куће, предвиђена је санација, као и отварање посебног продајног одељења, сувенирнице.

СПОРТ

У општинама са територијом која укључује шуме, пропланке, ливаде, језера и слично, бављење спортом и рекреацијом нема препрека, остаје само да неко изађе из куће и већ има услове за бављење неким спортом или различитим облицима рекреације. Међутим, у урбаним срединама каква је ГО Стари град, стварање услова за здрави начин живота, рекреацију и спорт подразумева улагања, повећани напор и материјална средства, односно укључивање шире друштвене заједнице и јавних средстава.

Спорт и рекреација су важни за здрав животни стил, а на подручју градске општине Стари град то подразумева постојање основних и напредних спортских терена и уређених комплекса, паркова, школских сала, игралишта и дворишта. Кроз деценије улагања, која су и данас значајна, изграђени су комплекси:

- Спортско-рекреативни центар „25. мај – Милан Гале Мушкатиновић“, који у свом саставу има отворени и затворени базен, спортску халу, комплекс тениских терена;
- Спортски центар „Динамик“;
- фудбалски стадион ФК „Дорћол“;
- кошаркашки и тениски терени на Малом Калемегдану;
- школске сале и терени којима је опремљена свака основна и средња школа, а који нерадним данима, у ноћним терминима и за време распуста, такође, отварају врата суграђанима за бављење спортом, чиме је обезбеђена њихова пуна искоришћеност;
- приватне балон и фитнес сале, којих је све више.

Не само да ови комплекси пружају могућности за вежбање и спорт већ организују и различите друштвене активности које нуде својим грађанима.

Према подацима којима располаже Агенција за привредне регистре из 2020. године, на територији Старог града регистровано је 28 организација које имају за делатност спортске активности и активан статус. Већина организација се односи на спортска удружења и клубове за спортове попут ватерпола, кошарке, пливања, борилачких вештина, рагбија, кајака, шаха, рафтинга и др.

У оквиру ГО Стари град налази се и Савез спортова општине Стари град, који је регистрован као активно привредно друштво, основано 2006. године, чије су активности претходних година биле: бесплатне школе кошарке, пливања и рвања за децу, као и укључивање у програм Града Београда у реализацији програма бесплатног спорта за основце; реализација програма Министарства унутрашњих послова „Спорт у полицији“; покретање предшколског спорта у староградским вртићима, „Спорт је важан да би био здрав и снажан“; поновно покретање спортских такмичења за основне и средње школе у фудбалу, кошарци, одбојци и атлетици; учествовање у организацији атлетске трке за ученике четвртог разреда основних школа „Брзином до звезда“, као и подршка Спортском савезу особа са инвалидитетом у програму „Радујемо се заједно“. Савез спортова Стари град је у оквиру међуопштинске сарадње угостио и младе фудбалере из Грачанице са Косова и Метохије, који су били гости ФК „Дорћол“.

Градска општина Стари град једном годишње спроводи и редован Јавни позив за финансирање / суфинансирање годишњих програма у области спорта на територији градске општине Стари град. Средства која се у буџету опредељују у ову намену имају континуиран тренд раста.

На територији ГО Стари град налазе се и спортска удружења за лица са инвалидитетом, попут Удружења кошаркашка у колицима и Спортско-рекреативног друштва слепих.

Развој спортског туризма је на задовољавајућем нивоу, чиме се омогућава прилив средстава од туриста из иностранства. Процењује се да због спорта Београд посети више од 50 хиљада туриста, а највећи број њих је смештен на подручју ГО Стари град. Стога су у прилици да посете и остале знаменитости града, од којих је највећи део распросурањен управо на овој општини. У претходном периоду, један од кључних догађаја који је привукао стране туристе јесте Final 4 Euroleague, која је одржана два пута за пет година. Ово је условило долазак већег броја туриста. Такође, неретко се одржавају значајна међународна такмичења на базенима СЦ „Ташмајдан“, а са изузетним рејтингом тениског турнира који је вреднован у оквиру АТР листе све више туриста пристиже како би пратили мечеве највећих светских звезда тениса.

Повећање присуства туриста у овом делу града захтева додатна улагања у промоцију културних и спортских знаменитости и догађаја, посете музејима и галеријама, који уједно омогућају посетиоцима да истраже локалну културу и наслеђе. На овај начин туристички капацитети су боље искоришћени и валоризовани, а сама општина ће генерисати и увећати приходе, по више основа.

ГО Стари град је још једним примером показала да брине о својим најмлађим грађанима, па тако у оквиру програма „Стари град мисли на децу“ организује велики број бесплатних школица спорта, за децу школског узраста. У 2021. и 2022. години организоване су школе балета, шаха, каратеа, кошарке, фудбала и ватерпола. Такође, почетком 2023. године организован је програм „Зимска школа пливања“, за ученике основних и средњих школа.

Планирана издвајања за развој спорта и омладине су износила 12.260.932 динара, а извршено је 98% планираног буџета. За целокупан програм развоја културе и спорта планирана су издвајања у износу од 39.465.000 динара, а извршено је 85,5% буџета.²⁴

У 2022. години је извршено инфраструктурно опремање јединог фудбалског терена на територији градске општине Стари град. То је од посебног значаја, имајући у виду да је то

сада једини фудбалски терен који је адекватно опремљен на подручју целе ГО Стари град, и што је ово остварено након десетина година пропадања терена који је реконструисан.

Инфраструктурно опремање стадиона ФК „ГСП Полет – Дорћол 2017“, Савеза спортова Стари град је од посебног значаја за задовољавање потреба и интереса грађана у области спорта. У партнерству са Фудбалским савезом Београда покренута је иницијатива да се поменути и једини фудбалски терен на територији општине трајно озелеени постављањем вештачке траве прве класе, смагарајући да би његово трајно озелењавање значајно допринело развоју спорта на територији града Београда, посебно градске општине Стари град, будући да је реч о стадиону са богатом историјом који је одувек био познат као спортски објекат од нарочитог значаја. Терен је изграђен 1976. године за ФК „Дорћол“, на иницијативу Фудбалског савеза Југославије и општине Стари град, уочи одржавања Европског првенства у фудбалу. Стадион користи ФК „ГСП Полет – Дорћол“.

Тим поводом, ГО Стари град је са ФСБ, Савезом спортова Стари град, као и са СУ „ГСП Полет – Дорћол 2017“ као корисником терена, закључила Уговор о финансирању радова на инфраструктурном опремању фудбалског терена. Вредност уговора је 44.713.447,20 динара са ПДВ-ом. Радови су завршени и спроведени. ФСБ је финансирао трошкове набавке и постављања вештачке траве, док је ГО Стари град определила средства и финансирала извођење припремних, земљаних и бетонских радова у укупном износу од 21.020.784,00 динара са ПДВ-ом.

Идеја и циљ је да општина омогући и обезбеди услове да најмлађи Старограђани узраста од седам до 15 година бесплатно похађају школу фудбала на реновираном и модерно опремљеном фудбалском терену, што ће представљати велики допринос задовољавању потреба и интереса грађана у области спорта у градској општини Стари град.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И БРИГА О ПОСЕБНО ОСЕТЉИВИМ ДРУШТВЕНИМ ГРУПАМА

Социјална заштита игра кључну улогу у подржавању и унапређењу квалитета живота становника великих урбаних заједница у којима се многи налазе у позицији слабости, зависности од подршке и помоћи шире друштвене заједнице. Од помоћи породицама у невољи, преко бриге о деци и старијим особама, до подршке особама са инвалидитетом и бескућницима, социјална заштита је неопходна како би се осигурало да ниједан становник Старог града не остане занемарен и без помоћи.

ГО Стари град се залаже да сви могу да живе од свог рада, за пуну слободу и независност људи од туђе подршке, за равноправност свих и прилике за свакога. Али животне ситуације и догађаји многима отежавају живот и препреке које морају да превазилазе.

Социјална заштита као мера одговорности заједнице према својим члановима

Градска општина Стари град може да се похвали чињеницом да су издвајања за социјалну заштиту на општинском нивоу у порасту у односу на претходни период, достижући увећање од око 45% издвајања у односу на раније године. Ово је индикатор да је ГО Стари град посвећена пружању помоћи својим грађанима који имају потребу за социјалном заштитом. Али и поред већих издвајања из буџета, у претходном периоду забележено је смањење броја корисника новчане социјалне помоћи за 52 особе.

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад је 2491 особа, што је 5,7% целе

24 Извештај ГО Стари град: Извршење буџета за 2022. годину.

популације општине Стари град. На следећој табели²⁵ приказани су подаци о броју корисника социјалне заштите и њихов однос према броју стручних радника.

Табела 4: Број корисника социјалне заштите и њихов однос са бројем стручних радника

Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад	2491	(2021)
Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији (%)*	5,7	(2021)
Број стручних радника у Центру за социјални рад**	16	(2021)
Однос броја корисника социјалне заштите и стручних радника Центра за социјални рад	156	(2021)
Однос броја становника и стручних радника Центра за социјални рад	2695	(2021)

* Циљеви одрживог развоја - индикатор 1.3.1

** стање на дан 31.12.

Извор: Републички завод за социјалну заштиту

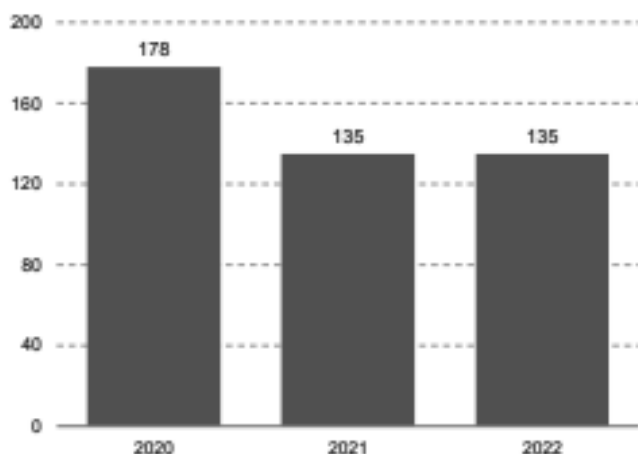
Добра вест да су издвојена средства за социјалну заштиту већа не говори о томе да су потребе за издвајањем материјалне подршке грађанима веће, већ да су могућности да се она пружи боље, тако да помоћ сада добијају и они који до сада нису били ни у евиденцијама, нити у плановима за подршку.

Број корисника новчане социјалне помоћи на територији општине у 2022. години је укупно 135, што чини 0,3% удела корисника новчане помоћи у укупној популацији. Број корисника дечјег додатка до 17 године јесте 88; удео корисника дечјег додатка у укупној популацији деце чини 1,8%, док је број корисника увећаног дечјег додатка у укупној популацији деце 112, односно 1,3%.

Број корисника основног додатка за негу и помоћ другог лица је 57, а број корисника увећаног додатка – 214, што је удео од 0,5% у укупној популацији.

Табела 5: Број корисника новчане социјалне помоћи у претходне три године²⁶

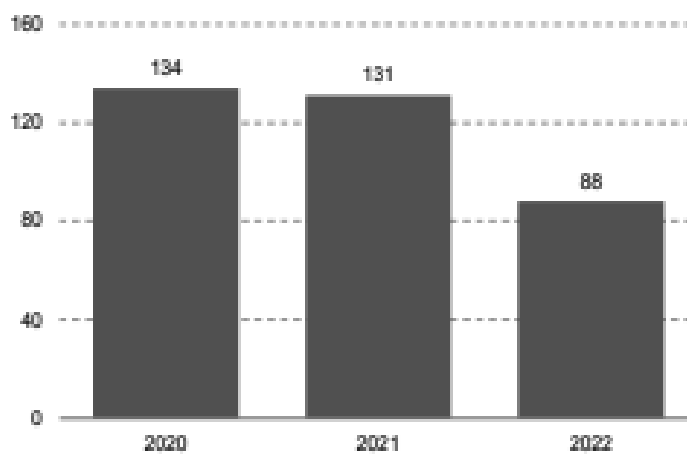
Број корисника новчане социјалне помоћи (лица), 2020–2022.*

* стање на дан 31.12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Број корисника дечијег додатка, 2020–2022.*

* стање на дан 31.12.

Извор: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања

Из приказаног видимо да се број корисника новчане социјалне помоћи знатно смањило у односу на 2020. годину (за 43 корисника), што указује на унапређење материјалне обезбеђености становника Старог града. Нажалост, смањило се и број корисника дечјег додатка за 46 корисника, односно за око 30%. Дакле, са повећањем могућности да се подршка за одгој деце повећа, није се повећала потреба да се то и употреби, јер напросто нема довољно деце односно родитеља, којима је таква помоћ неопходна.

Корисници народних кухиња су најсиромашнији становници на територији општине, пре свега, корисници материјалног обезбеђења, самохрана и старачка домаћинства и пензионери са најнижим примањима којима се обезбеђује бесплатан дневни оброк. Пријаве за коришћење услуга народне кухиње подносе се надлежном Центру за социјални рад, који воде евиденцију о корисницима, а пункт се налази у Солунској улици бр 14.

²⁵ Профил Стари град. Сајт Републичког завода за статистику.

²⁶ Профил Стари град. Сајт Републичког завода за статистику, за 2022. годину

Поред ове народне кухиње, помоћ и подршку најугроженијима пружају и Верско добротворно старатељство, чији пункт за исхрану ради сваког дана у недељи и налази се у Француској улици, као и Црвени крст Стари град, који у сарадњи са ГО Стари град и ванинституционалним партнерима волонтерски помаже све којима је помоћ потребна. За претходне три године заједничким снагама је прикупљено и подељено преко шест тона хуманитарне помоћи за социјално угрожене породице и појединце (храна, хигијена, беби опрема, одећа, обућа и остало).

На подручју општине постоје два дневна центра и клуба за старије, који се налазе у Солунској бр. 14 и Светогорској улици, као и пункт службе „Помоћ у кући”, која организује рад геронтодомаћица, а у надлежности су РЈ „Дневни центри и клубови” Геронтолошког центра Београд. Тренутно на територији ГО Стари град свакодневно на терену ради 48 геронтодомаћица, које пружају своје услуге за 183 корисника. На листи чекања је тренутно 37 корисника.

Ванинституционална заштита старих има за циљ обезбеђење подршке и стварање широког спектра садржаја намењених старијим суграђанима за друштвену партиципацију, забаву, помоћ у свакодневици, стваралаштво, развој, заштиту за оне који су више рањиви, уз предвиђање и флексибилно реаговање на однос потреба и жеља старијих.

Дневни центри и клубови Геронтолошког центра Београд намењени су, првенствено, побољшању квалитета живота у старости и задовољавању различитих потреба.

Услугу дневних центара и клубова за старије користи 755 корисника у клубу у Светогорској улици, док њих 302 користи услуге клуба у Солунској улици.

Корисницима дневних центара и клубова обезбеђује се:

– коришћење услуга дневног боравка:

а) клубови за одрасла и старија лица: услуга реверзибилног дневног боравка (исхрана, прање веша и друге сервисне услуге по бенефицирам ценама), услуге социјалног рада, организовање слободног времена путем корисничких група у областима информативно-комуникационих, образовних, радно-окупационих, социјално-здравствених, културно-забавних и спортско-рекреативних активности;

б) центар за дневни боравак одраслих и старијих лица: полудневни и целодневни континуирани дневни боравак у контролисаним условима, активности помоћи и подршке усмерене ка задовољавању основних потреба и осигурању безбедног и пријатног окружења корисника; активности усмерене ка развијању и очувању потенцијала корисника и активности психосоцијалне и правне подршке.

– коришћење услуга помоћи у кући: помоћ при обезбеђивању исхране, помоћ при одржавању личне хигијене, помоћ у одржавању хигијене одевних предмета, хигијене стана и загревању просторија, помоћ у задовољавању социјалних и културно-забавних потреба, посредовање у обезбеђивању различитих врста услуга.

Услуга помоћи у кући обезбеђује се лицима која услед старости, хроничне болести или инвалидитета имају ограничене физичке и психичке способности да задовоље свакодневне основне животне потребе.

Помоћ у кући обезбеђује се кориснику по упуту Центра за социјални рад Стари град, у складу са Одлуком о правима и услугама социјалне заштите Града Београда.

Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју „Стари град” налази се у Улици Кнеза Милоша бр. 4, капацитета је за 21 корисника, а тренутно услуге користи 27 деце у две групе. У Дневном боравку налазе се две просторије за боравак корисника у групама, сензорна соба, канцеларија стручних радника, простор за амбуланту за превентивну здравствену заштиту, сала за рекреацију,

две просторије за радно-окупациону терапију (радионица за домаћинство и креативна радионица), трпезарија и дистрибутивна кухиња.

На подручју општине постоји само једна установа која олакшава свакодневни живот грађана који су социјално угрожени. Центар за смештај и дневни боравак деце и омладине ометене у развоју у Солунској пружа услуге од великог значаја за становнике централне београдске општине. Овај центар пружа велику помоћ свим особама, а капацитет овог дневног боравка је 21 корисник дневно. Од услуга које ова установа пружа својим корисницима посебно издвајамо услуге исхране, прања и сушења веша, послуживања топлих и освежавајућих напитака, организовања слободног времена и давање услуга у вези са збрињавањем старијих лица (геронтолошке услуге).

Број корисника народне кухиње који свакодневно добијају оброк на пункту на Старом граду је 68 (податак из априла 2024. године).

На територији општине налази се установа која спроводи истраживања и прати социјалне промене, потребе и проблеме, која утиче на развој и креирање политика у области социјалне заштите, а то је Републички завод за социјалну заштиту.

БРИГА О ДЕЦИ И МАЈКАМА

Иако је ГО Стари град једна од најразвијенијих општина на подручју града Београда и целе Републике Србије, ипак постоји одређени број деце и породица, чији животни стандард и услови не одговарају потребама здравог одрастања и срећног детињства. Морамо имати у виду да су грађани често под притиском животних околности, и да је потребно понудити помоћ свима којима је та помоћ неопходна, посебно онима који живе на граници друштвене маргине.

Број деце која користе услуге смештаја под надзором центара за социјални рад, старости до 17 година, у 2022. години, био је укупно десет, што је 1,8 на хиљаду деце, што је близу европским стандардима, али далеко од броја који је пожељан са становишта њихове добробити. Стопа деце у резиденцијалним установама на 1.000 деце је 1%, а стопа деце у хранитељским породицама на 1.000 деце је 0,8%. Двоје деце са инвалидитетом користи услуге смештаја.²⁷ Ови бројеви говоре да нема пуно деце која се налазе у ситуацијама социјалне угрожености, али пажња мора бити тим већа, јер сензибилитет заједнице према сопственим члановима који трпе одређене тешкоће мора бити већи што је она развијенија.

Број деце у резиденцијалним установама током 2022. смањено се у односу на претходне године, и има укупно петоро деце. Број деце у хранитељским породицама остао је исти и броји, такође, петоро деце. Ниједно дете са инвалидитетом није смештено у хранитељским породицама, док у резиденцијалним установама има два детета.²⁸

Млади волонтери Црвеног крста, просветни радници, дефектолози и социјални радници са децом у ОШ „Драган Ковачевић” организовали су различите социјално-инклузивне активности, а задатак младих је био да помогну деци ометеној у развоју у савладавању школског градива и изради домаћих задатака. У периоду од 2018. до 2022. године програмом је било обухваћено 148 ученика.

Поред збрињавања социјално угрожене деце, ГО Стари град је одговарајућу пажњу посветила и деци чије детињство није оптерећено проблемима, недостацима и ризицима. Деци је неопходна прилика да се развијају, да остваре своје

27 Профил Стари град. Сајт Републичког статистичког завода.

28 Профил Стари град. Сајт Републичког статистичког завода.

потенцијале кроз спорт, стваралаштво, културне и образовне активности изван редовног школског процеса и установа. Зато је ГО Стари град до 2024. године подржала четири циклуса бесплатних програма намењених деци (узраста од 6 месеци до 18 година), као и родитељима („Мама центар”), у којима је учествовало укупно око 3.600 полазника. У току је пети циклус бесплатних програма са бројем од 1.248 полазника, што је укупно 4.848 полазника програма „Стари град мисли на тебе”.

У оквиру дела програма „Стари град мисли на тебе” намењеног деци, младима и њиховим родитељима, остварен је низ активности кроз 14 различитих спортских садржаја, девет врста уметничких радионица и манифестација, седам типова едукативних програма и четири језичке школе, мноштво деце, али и њихових родитеља је испунило своје слободно време, стекло нове пријатеље, али и корисне навике и испитало своје склоности, те на тај начин унапредило себе, своју будућност, али и осећај родитеља да друштвена заједница брине о свим њеним члановима.

У склопу староградске нове године 2022/23. организована је и додела 4.500 бесплатних пакетића за децу узраста 0–15 година, чиме је осећај припадности и бриге заједнице о свим њеним члановима додатно унапређен.

Са циљем спречавања негативног демографског тренда покренута је иницијатива и програм „Стари град мисли на бебе”, који се реализује кроз иницијативе „Мама центра”, формираног у циљу обезбеђивања подршке свим мајкама које живе и раде на територији градске општине Стари град. Укључује бесплатне радионице и курсеве за маме, психолошка и правна саветовалишта. Такође, понуђени су и различити програми попут пливања за бебе узраста од четири месеца до четири године, школица родитељства, вежбе за труднице и нове маме, бесплатни онлајн часови јоге и физичке културе за труднице и породиље, психосоцијално саветовалиште за децу и родитеље и сл.

У складу са могућностима буџета, обезбеђена су новчана средства од 15.000,00 динара за сваку рођену бебу на територији градске општине Стари град, као и додела бесплатних ауто-седишта за бебе и децу до три године.

У претходне три године подељено је 429 ауто-седишта за бебе и тиме значајно унапређена њихова безбедност током вожње, а њиховим родитељима су уштеђена значајна средства.

Оваква врста новчане помоћи и бесплатна опрема за бебе и децу могу да ослободе родитеље од додатних финансијских трошкова и пружи им основне потрештине, неопходне за здрав и сигуран раст и развој детета. Адекватно спровођење и праћење ових мера које имају за циљ повећање наталитета може бити кључно за одрживи демографски развој на територији општине.

БРИГА О ПОТРЕБАМА СТАРИЈИХ

У последњој деценији, просечна старост Београђана се знатно повећала и примећује се да је у последњих 30 година индекс зависности старијих повећан са 6,6 радно способних становника на једног старијег од 65 година. Оно што је добро и што показује да су неке мере осигурања старијих лица добро одређене и усмерене јесте чињеница да старији чине „само” око 15 одсто корисника помоћи социјалне заштите, иако чине око 20 одсто градске популације.

Табела 6: Стопа зависности старијег становништва на општини Стари град²⁹

Назив индикатора	Јединица мере	2016	2017	2018	2019
Стопа зависности старијег становништва	Број	35.7	37.1	38.1	39.2

У претходном периоду забележено је повећање броја лица која спадају у најугроженије групе корисника Центра за социјални рад. То су првенствено остарела лица без одговарајућег или потпуног породичног старања, психички оболели без одговарајућег здравственог надзора и терапије, често угрожени и стамбеним и економским статусом, као и бескућници.

Број корисника државних домова који имају 65 и више година је 59, или 0,6%.³⁰ Међутим, овај број из године у годину расте и зато би било пожељно уложити напоре у стварање већег смештајног капацитета у државним домовима за стара лица, посебно за оне који живе са нижим примањима. Потребно је осигурати да сви грађани општине, без обзира на своју финансијску ситуацију, имају приступ безбедном и удобном смештају.

Према последњим подацима, на територији ГО Стари град има 12.164 корисника пензије, од чега је 1.567 корисника инвалидске пензије, а корисника породичних пензија има 1.625. Просечна пензија на општини ГО Стари град износи 46.253 динара, просечна инвалидска пензија је 37.864 динара, а просечна породична пензија износи 40.360 динара.³¹

Да Градска општина Стари град мисли на све своје најстарије становнике сведоче и активности које укључују пензионерску картицу, пројекти Програма „Сениор центар”, суфинансирање програма и пројеката удружења пензионера.

Позивајући се на Европску повељу о локалној самоуправи, на Лисабонски уговор којим је партиципативна демократија препозната као једна од вредности Европске уније, као и на документа која се односе на питања старих, Стратегију за смањење сиромаштва и Стратегију развоја социјалне заштите, Градска општина Стари град је потписала Споразум о сарадњи и заједничком деловању у циљу унапређивања услова за учешће удружења у процесу развоја иновативних програма и услуга намењених старијим суграђанима у локалној заједници преко Програма „Сениор центар”, јачања међусобне сарадње, бољег информисања и већег обухвата сениорске популације на територији градске општине Стари град кроз Програм „Сениор центар”, као и доприноса развоју услуга које обухвата Програм „Сениор центар”, у циљу задовољења разноврсних потреба старијих особа, очувања и побољшања квалитета живота, отклањања ризика неповољних животних околности и повећања нивоа њихове самосталности у свакодневном животу са свим референтним удружењима грађана на територији општине која свакодневним радом брину о добробити наших најстаријих суграђана. Удружења потписнице су:

²⁹ Преузето из Плана јавног здравља.

³⁰ Профил Старог града, април 2023. Сајт Републичког завода за статистику.

³¹ Статистички годишњак Београда, 2021.

Црвени крст Стари град, Општинско удружење пензионера Стари град, Удружење пензионера Стари град, Друштво за бригу о старима Старог града и Београдски покрет за треће доба „Дорћолијада“.

Програм „Сениор центар“ Градске општине Стари град је 2020. године усвојила Скупштина ГО Стари град и постао је саставни део ширег програма „Стари град мисли на тебе“, а његов други део чини део програма намењен деци и младима. Конципиран је као свеобухватан систем подршке у заједници, намењен свакој особи која је доспела у треће животно доба. Има за циљ да помогне старијим особама да воде достојанствен живот као равноправни чланови друштва који имају знање, способност и искуство. Програм „Сениор центар“ представља кључну карику између институција и удружења која окупљају старије суграђане и пензионере, а са друге стране децу и младе у циљу подршке међугенерациској сарадњи.

За староградске сениоре, ГО Стари град је припремила разнолику понуду бесплатних програма: пливање за сениоре, кардио фитнес, ђускаоницу, аквабик, јогу, школу сликања, декупаж и еко радионице, ручни рад – вез, обуку на андроид апликацијама и рачунарима, школу енглеског језика (почетни и напредни ниво), хор, предавања и трибине.

Закључно са 2023. годином, староградски сениори су имали 1.547 јединствених пријава за бесплатне програме, а 3.838 укупних пријава (што значи да су неки користили више програма).

Перспектива развоја може се потражити у визији модела „Пријатељски градови за старија лица“, који је развила Светска здравствена организација, одбацивши концепт „старост као болест“ и узевши супститут „старост као ресурс“. Структуре градова са пријатељским окружењем за старије особе подржавају и омогућавају широк спектар капацитета намењених старијим суграђанима за друштвену партиципацију, забаву, помоћ у свакодневици, стваралаштво, развој, запосленост, заштиту за оне који су више рањиви, уз предвиђање и флексибилно реаговање на однос потреба и жеља старијих.

Активности подршке се остварују и кроз сарадњу Волонтерског центра на реализацији активности програма Сениор центра, чије су услуге на располагању старијим, немоћним и болесним суграђанима, као и особама с инвалидитетом и сметњама у развоју, пензионерима са нижим примањима, корисницима социјалне помоћи и туђе неге, самохраним родитељима, незапосленима и особама без примања.

Конкретно, ради се о курсевима које радо похађају припадници старијих генерација, а посебно жене. Неки од најпосећенијих су курсеви декупаж технике, који полазницима пружају основна знања и вештине из области осликавања и украшавања предмета декупаж техником, затим ту је сличан курс примене трансфер технике, за осликавање и украшавања предмета употребом трансфер гела и предложака, такође, школа сликања, радионице ручног рада које подразумевају плетење, хеклање, вез, златовез и др. За старије становнике организовани су излети, крстарења и друге рекреативне активности. На излетима је било укупно 212 чланова, а на крстарењима 166 чланова сениор центра Градске општине Стари град. На „Вечерима путоштва“, које су се одржале 11 пута, присуствовало је 123 различитих чланова Сениор центра Градске општине Стари град.

Од новоотвореног услужног центра и реализације програма „Стари град мисли на тебе“, број пензионера који су користили могућност поласка на излете и крстарења је (сви циклуси) 3.300 корисника. Укупан број пензионера који су учествовали у програму Стари град мисли на тебе је 4.847.

Други правац подршке старијима је везан за „активно старење“, што укључује физичко ангажовање и кретање, а конкретно се организују вежбе у пионирском парку, кардио фитнес и јога, прилагођени и намењени сениорима; затим, ту су плесне вежбе за сениоре, које имају утицај на њихов здравствени статус, али и квалитет живота, као и аквабик и рекреативно пливање, који подразумевају прилагођене вежбе у води, током летњих дана.

Како би старији одржали корак са савременим трендовима у коришћењу нових технологија, организује се курс (дигиталне) фотографије, с којим је повезан и курс коришћења паметних телефона и андроид апликација за сениоре, што им омогућава да савладају основне апликације за комуникацију (интернет, поруке, вибер, фејсбук) и на тај начин постану и чланови општинске заједнице на интернету. Као подршка коришћењу савремених трендова организовани су и курсеви енглеског језика за сениоре у трајању од три месеца по групи.

Посебан правац активизма старијих је организација еко радионица, која предвиђа радионице, туторијале и обуке које имају за циљ да полазницима прикажу како на креативан начин могу да рециклирају производе у свом домаћинству и стварају нове употребне или декоративне предмете.

Као и у осталим општинама, на једну мањинску групу је посебно потребно обратити пажњу. Тежак положај припадника ромске националне мањине представља значајан друштвени проблем. Припадници ове мањине се суочавају са многобројним економским, образовним, здравственим и социјалним проблемима који их стављају у маргинализован положај у друштву. Одговарајући на ове проблеме, потребно је улагати у оснаживање образовног и стамбеног статуса ромске заједнице. Ово укључује улагања у образовни систем и стварање могућности за образовање ромске деце и одраслих.

Борба против свих облика насиља и јачање отпорности слабијих

Борба против насиља је генерални проблем у Србији, а број жена које доживљавају насиље у Србији је итекао прирметан, јер ова социјална аномалија (која је већ дуго присутна) постаје све видљивија. Тако је и на општини Стари град забележен забрињавајући тренд пораста броја случајева породичног насиља према женама у претходних шест година, мисли се на период од 2016. до 2021. године, са 128 на 188 случајева.³² Овај тренд је негативан, неприхватљив и потребно је учинити додатне напоре у смислу јавних кампања које би се бавиле проблемом породичног насиља, обезбеђивања саветовања и помоћи жртвама, и увођења ригорознијих казни за насилнике. Насиље има негативан утицај на животе жена, њихову безбедност и добробит, као и на целокупно друштво. Због тога је потребно предузети мере да се насиље према женама смањи и елиминише. Основа деловања је сарадња са центрима за социјални рад, али и са МУП-ом и другим институцијама државе, пре свега правосудним, јер су многи од регистрованих догађаја понављајући у истим породицама, па чак и од стране истих лица.

Градска општина Стари град у потпуности спроводи Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом и препоруке Европске уније да сваки простор који је отворен за јавност мора бити приступачан и особама са посебним потребама. Испред општинске зграде постављена су тактилна газашта, а на улазу тактилне табле за слепе особе, као и рампа за особе у инвалидским колицима. Лифт

³² Профил Старог града, РЗС и План јавног здравља за период од 2023. до 2026. године.

омогућава тешко покретним особама и особама у инвалидским колицима приступ свим организационим јединицама Управе. Многе установе, посебно здравствене и образовне су спровеле план одстрањивања баријера за људе који имају отежано кретање, али још много остаје за унапређење стања, посебно на плану прилагођености јавног отвореног простора.

О повећању бриге о социјалној заштити речито говори и податак да су се повећала издвајања општинског буџета за накнаду за социјалну заштиту, за око 45%, у претходне три године. За целокупни програм социјалне заштите у 2022. години планирана су издвајања у износу од 19.834.232 дин.³³

У ублажавању последица од сиромаштва, ангажовали су се волонтери у више наврата, а најконкретнији допринос су дале акције прикупљања прилога у храни, одећи, и другим потрепштинама за најугроженије. Укупно је дистрибуирано 13.650 kg хуманитарне помоћи и то: 5.141 kg хране, 881 kg хигијенских артикала, 7.214 kg одеће и обуће и 405 kg остале хуманитарне помоћи (школски прибор, постељина, беби пакети и др).

Захваљујући донацијама Београђана који су донирали новчана средства преко уплатница уз рачуне „Инфостана“, Црвени крст Србије и Црвени крст Београд организовали су опоравак за децу из свих београдских општина, а према унапред утврђеним критеријумима. Црвени крст Стари град послао је 67 особа на опоравак.

Грађански волонтеризам и добробит заједнице

За социјалну сигурност и добробит најугроженијих појединаца велики допринос пружа и Црвени крст ГО Стари град. Црвени крст Старог града чине посвећени професионалци и волонтери који добро познају своје локалне заједнице и разумеју потребе њених становника, у потпуности су усмерени на добробит локалне заједнице, а обучени волонтери укључују се у различите активности. Волонтирање је један од начина да се изрази заинтересованост за добробит заједнице – људи се на конкретан начин укључују у активности хуманитарне организације и тиме утичу на стварање позитивних промена. Како би се одржао континуитет волонтеризма и како би се централизовале активности, формиран је Волонтерски центар ГО Стари град.

На основама идеје добровољног пружања услуга и помоћи другима, целој заједници, али и у међународним оквирима, настао је Програм „Волонтерски сервис“, у партнерству ГО Стари град са Црвеним крстом Србије – Црвени крст Београд – Црвени крст Стари град, где су се на заједничком задатку да се помогне онима којима је помоћ најпотребнија нашле све ове добровољне и професионалне организације.

Координацију рада Волонтерског сервиса је преузео Црвени крст ГО Стари град, као професионална организација за пружање помоћи другима, која је преузела улогу ширења и развоја волонтерског рада на ГО Стари град и са успехом то чини већ дужи низ година. Црвени крст Стари град у досадашњем раду има великог искуства у волонтерском менаџменту.

Захваљујући волонтерима и добром управљању радом Волонтерског сервиса и његовим акцијама у претходним годинама ангажовано је преко 300 волонтера који су свој допринос дали у виду најмање седам хиљада сати волонтерског рада, на око 1.200 активности, што указује на најмање пет хиљада лица која су добила подршку Волонтерског сервиса. Радује чињеница да се и ниво укључености увећава, те да се региструје око 70 нових волонтера годишње.

У оквиру волонтерског сервиса спроведене су акције чишћења Старог града, промоција Светског дана заштите животне средине, прикупљања материјала за рециклажу за хуманитарну акцију за малог Бошка. Успостављена је инфо линија, где грађани могу да контактирају са сервисом, како би добили њима потребне информације; такође путем позива могу исказати и потребу за набавком намирница и/или лекова за најстарије грађане. Сервис прими око хиљаду позива годишње.

На иницијативу Црвеног крста Београда и Секретаријата за социјалну заштиту, 24. децембра 2020. године отворен је Дневни прихватни центар за бескућнике, који је поверен Црвеном крсту Стари град. Центар је отворен у Солунској улици број 14 у простору Геронтолошког центра Београд. У периоду од јануара 2021. године до априла 2022. године евидентирано је 272 корисника, 9.881 улазак у центар и 485 купања. Поред претходно наведеног, подељено је 43 пакета хране и 80 kg гардеробе.

Једна од сталних активности Црвеног крста је семинар за координаторе волонтера, ради оснаживања постојећих, активних и истакнутих волонтера као лидера у локалној средини, чиме се ствара додатна снага обједињавања и подстицања напора волонтера. Да би се ширила база волонтера, спроводи се стална кампања за регрутовање нових волонтера и позивања на волонтерски рад, коју спроводе професионалци и волонтери оспособљени за коришћење алата за регрутацију и селекцију. Саставни део ове кампање је припрема и штампање промотивног материјала – брошуре „Како да постанеш волонтер своје заједнице“. По пријављивању одређеног броја нових волонтера, организовале би се периодичне обуке за њихово укључивање у рад, једнодневни кампови за волонтере и слично. Након спроведених обука, волонтери би могли да се ангажују на задацима у локалној заједници.

Једна од реализованих активности Волонтерског сервиса је „Међугенерацки програм“ – у оквиру којег су волонтери Црвеног крста Стари град са члановима Сениор центра ГО Стари град реализовали први међугенерацки вишедневни камп, затим радионице, дружења, филмске пројекције, представе и друго, ради бољег упознавања и заједничке сарадње у реализацији програмских активности Волонтерског сервиса. Традиционално, сваке године, Црвени крст Стари град у склопу новогодишњих и божићних празника организује акцију „Један пакетић, много љубави“. Ова активност Црвеног крста подразумева прикупљање слаткиша, сланих грицкалица и играчака од ученика из основних и средњих школа. Пакетићи су намењени социјално угорженим породицама на нашој општини, деци на болничком лечењу, деци са сметњама у развоју и деци жртава породичног насиља. За последње три године подељено је 2.000 таквих поклон-пакетића.

Поред тога, Градска општина Стари град је организовала доделу бесплатних новогодишњих пакетића за децу узраста од 0 до 15 година, категорисану по полу и узрасту. Број подељених новогодишњих пакетића у периоду од две године је 8.000.

Такође, Градска општина Стари град је организовала доделу бесплатних ранаца са пропратним школским прибором за ђаке прваке староградских основних школа. Број подељених ранаца је 2.000.

Преко 1.000 ученика основних и средњих школа на општини Стари град је прошло обуку из прве помоћи и где се традиционално организује општинско такмичење школских екипа из прве помоћи. Редовно се одржавају вежбе евакуације у свим основним школама на Старом граду. У октобру 2023. године током вежбе успешно је евакуисано

33 Извршење буџета за 2022. годину.

преко 1.000 ученика, просветних радника и запослених из три школе.

Преко програма „Сениор центар” нашим сениорима Старограђанима поклоњено је 1.500 лед сијалица; 30 волонтера је обишло око 650 сениорских домаћинстава и упознало наше најстарије суграђане о начинима на које могу своје домаћинство да учине енергетски ефикаснијим, а као мали знак пажње и подршке змењене су им у просеку по две сијалице. Ова активност се реализује већ другу годину заредом.

Пред крај године, обележава се Међународни дан волонтера – 5. децембра. То је прилика да се волонтери који су били ангажовани у току године окупе, размене искуства и да се уруче признања најистакнутијим волонтерима, као и потврде о волонтирању које додељују Градска општина Стари град и Црвени крст Стари град.

Као допринос добробити целокупне староградске заједнице, али и свих корисника њених садржаја, Градска општина Стари град осмислила је програм под називом „Стари град мисли на тебе”, како би својим становницима омогућила бројне погодности на својој територији, а истовремено, промовисањем свог привредног потенцијала повезала привредне субјекте са својим становницима и поспешила привредну активност.

У оквиру програма „Стари град мисли на тебе” предвиђени су бројни и разноврсни бесплатни садржаји намењени деци („Стари град мисли на тебе”), младима и родитељима, док су програми намењени старијима предвиђени и посебним програмом „Сениор центар” Градске општине Стари град.

Циљеви бесплатних програма и садржаја који су предвиђени програмом „Стари град мисли на тебе” су: подстицање неформалног образовања, развијање аматерског стваралаштва, социјализација кроз активности, подстицање моторичких способности и координације, очување менталног и физичког здравља појединца, подстицање активизма, стицање знања и вештина из различитих области, са крајњим циљем подизања квалитета живота у свим фазама живота, и укидање баријера које подиже материјални статус појединца. Зато се може рећи да је ово програм заједнице за заједницу, а општинска управа у томе само преузима водећу улогу. У појединим деловима текста су описане подробније активности у оквиру овог програма, у складу са специфичним циљним групама и методама спровођења идеје програма.

Родна равноправност

ГО Стари град је опредељена да да пуни допринос остваривању принципа родне равноправности, односно напорима да се развија као заједница у којој питање рода није ни препрека ни прилика, већ природна карактеристика грађана који на основу ње имају специфичне, али недискриминаторне, потребе и могућности. Припадност било ком роду не траба да онемогући, нити да препоручи, да неко учествује у било којој активности заједнице, да не може да се развија и да достигне свој пуни лични потенцијал. Политичка, економска, здравствена равноправност родова је загарантована многим правним нормама, али често остаје занемарена, пренебрегнута и претвара се у маргинализацију по родној основи, а најчешће се огледа у неадекватној укључености жена у живот заједнице, у одлучивање о њеном развоју, могућности испољавања талената и доказивања способности услед недостатка прилика за то.

Политичка, економска, културна, спортска и свака друга укљученост свих родова је претпоставка сваке друге равноправности. Да би се она заштитила, потребно је користити родно сензитивне мере и инструменте у формирање

јавних политика, буџета јавних институција, политичких организација и јавних институција и служби.

У процесу доношења стратешких, развојних, дугорочних одлука, потребно је да буду подједнако укључни и жене и мушкарци, органи јавне управе и јавне институције равноправно треба да воде представници оба пола, да се у буџетима општине и њених институција налазе средства која подстичу равноправност, а не неједнакост у приликама.

ГО Стари град је, приклањајући се напорима за заштиту родне равноправности, урадила и усвојила Локални акциони план родне равноправности, како би се и формално истакли принципи, мере и инструменти обезбеђења родне равноправности. Идентификована су подручја ризика и највећих ефеката на родну равноправност, а која су у надлежности ГО Стари град. Свакако, то се односи на родно равноправни састав органа Градске општине, правце улагања средстава буџета у институције културе, спорта, цивилног сектора, разне манифестације у којима су подједнако заступљени представници свих полова и родова. Такође, позитивна дискриминација подстицања предузетница да покрену свој сопствени бизнис, да запошљавају више жена или да лакше нађу посао треба да допринесе унапређењу самосталности жена у доношењу одлука и понашању и на свим другим пољима, тако да је постојање посебних буџетских линија за женско предузетништво, запошљавање жена, едукацију жена и сл. нешто са чиме ће ГО Стари град наставити да реализује политику родне равноправности, са којом је започела и пре усвајања одлуке да се изради посебан план за унапређење стања на овом пољу.

ГО Стари град је једна од ретких општина у Србији у којој жене имају бољу квалификациону структуру од мушкараца, у којој су се у прошлој години запошљавале више од мушкараца, и које заузимају водеће позиције у органима јавне власти једнако као и мушкарци. Анализе Националне службе за запошљавање на територији градске општине Стари град за период од јануара 2021. до јуна 2022. године показују укупан број од 7.573 запослених лица од којих је 4.540 жена, што говори о значајном помаку у циљу смањења незапослености код жена. Али, још увек је више незапослених жена него мушкараца, њихове плате још нису веће од плата мушкараца, а није их више на највишим позицијама управе. Самим тим, али не само због тога, на подручју родне равноправности наставиће се напори несмањеним темпом, а оствареће ће се омогућити и пратити на основу координисано усвојеног и спроведног плана родне равноправности. Унапређење и заштита права жена је заправо највећи доказ да заједница иде у правцу изједначавања права родова, имајући у виду различитости које карактеришу положај жена у друштву.

Залагање за права мањина и посебно рањивих група

ГО Стари град развија односе високе одговорности према свим различитостима и према свим људима који су због своје националне, расне, полне, сексуалне, физичке или било које друге карактеристике сврстани у неку од мањинских група, које су у неким срединама управо због тога маргинализоване, запостављене, дискриминисане и искључене из јавног живота, што значајно утиче на квалитет сваке јединке која им припада. Као резултат сензитивности према мањинским заједницама, било да се ради о ромској, ЛГБТ заједници, инвалидним лицима или досељеницима, ГО Стари град је спровела више активности на пољу заштите њихових права, укидању стереотипа, предрасуда и сваког психичког, поготову физичког, или групног насиља над таквим групама. Деца ометена у развоју, припадници ЛГБТ заједнице, инвалиди, ромска деца и њихове породице, сви се налазе

у програмима за стварање друштва једнаких људи и прилика за све. Све институције ГО Стари град раде на доприносу да се свако осећа пријатно, добродошло и мотивисано на сваком месту, а посебно у јавним институцијама на које постоји релативно директан утицај органа јавне управе.

Никада није спречено јавно окупљање или изражавање воље, става или незадовољства било које националне, верске, сексуалне или друге заједнице. Организоване су радионице и волонтерске акције за помоћ свима који имају старосне или физичке препреке кретању, организовањем волонтерског сервиса за кућне посете, испоруку потребних предмета, одвожење домова здравља, омогућавање да остваре гласачка права и друго. У томе је велики терет преузео Волонтерски сервис, у заједници са Црвеним крстом, као водећом организацијом за подршку немоћним и угроженим лицима. Поред тога, организовано је и позориштанце где су глумци били ромска деца, што је једна од ретких представа са учешћем ромске деце у срединама где су она врло мало заступљена. Дат је и активан допринос запошљавању три припадника ромске заједнице, конкретно, високошколованих Рома са подручја ГО Стари град, у сарадњи са међународним донаторским организацијама и цивилним сектором. Тиме је дат конкретан допринос инклузији Рома, као једне од најугроженијих мањинских заједница, не само на подручју ГО Стари град.

ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Само здрав човек може да буде потпуно срећан. Зато је залагање за здравље становника Старог града, брига о јавном здрављу, брига о добробити и срећи сваког појединца један од трајних задатака општинске управе, носилаца функција, али и свих других институција јавне управе, као и сваког одговорног члана наше заједнице. Како би унапређивала своје способности подршке здрављу својих грађана, Градска општина веома активно прати физичко, ментално и социјално здравље својих становника. Брига о здрављу грађана, очување здраве животне средине, али и побољшање социјалних, економских, културних и других фактора здравља, препознати су као приоритети Градске општине Стари град у претходном периоду.

Године 2023. године усвојен је План јавног здравља Градске општине Стари град 2023–2026. године, а у складу са националном Стратегијом јавног здравља и Планом јавног здравља Града Београда. Овим стратешким документом дефинисани су визија, мисија, водећи принципи и стратешка опредељења, као и општи и специфични циљеви за које ће се Градска општина Стари град залагати ради унапређења здравља и квалитета живота свих Старограђана.

Кључна институција за бригу о здрављу на подручју ГО Стари град је Дом здравља Стари град. У периоду од 2016. до 2019. године примећено је смањење броја здравствених радника, нарочито лекара специјалиста, што може представљати изазов за здравствени систем. Ово за последицу може имати недовољну доступност здравственим услугама и дуже чекање на пријем код лекара, мада то још није регистровано у редовним испитивањима задовољства корисника здравствене заштите.

Број специјалиста се у односу на 2018. годину када их је у дому здравља било 58, смањено на 46, у 2021. години, док се број лекара опште медицине повећао са 7 на 13.³⁴ То може да има позитиван утицај на приступачност основне здравствене заштите према сваком становнику општине, али отежава прибављање специјалистичких услуга.

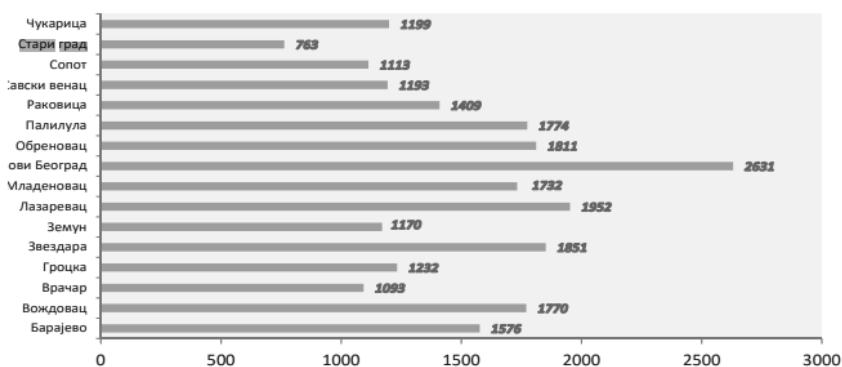
Како би се тачније приказала здравствена слика грађана, требало би имати у виду да су ови подаци склони промени у зависности од периода, као и услова живота и места на ком раде, не искључујући пол, године и социјално-економски статус. Такође, потребно је податке анализирати са становишта покривености читавог града здравственим услугама, с обзиром на то да се објекти где они раде налазе на великом броју просторних тачака на подручју града, а да су специјалистичке услуге доступне и на подручју других домова здравља, без значајнијих административних баријера.

Уредба о националном програму здравствене заштите жена, деце и омладине, прописује да здравствену заштиту за 850 деце узраста до шест година обезбеђују један доктор медицине специјалиста педијатрије и једна педијатријска сестра-техничар. Обезбеђеност педијатрима на општини Стари град је у дајој граници и износи 725 деце по лекару. Када говоримо о посети педијатру, просечно дневно оптерећење износи 30, док подаци указују на то да је на општини Стари град број посета изнад просека и да износи 34,7.³⁵

Покривеност деце школског узраста лекарским, односно здравственим услугама је компаративно врло добра. Наиме, на општини Стари град на једног педијатра има 765 школске деце, што је најмањи број у граду. Здравствена заштита обезбеђена је и за ону децу која само похађају школе на територији општине, а која ту не живе. На следећој табели³⁶ приказан је однос броја деце по лекару у свим београдским општинама.

Табела 7: Однос броја деце по лекару у свим београдским општинама

Обезбеђеност у службама за здравствену заштиту школске деце – број деце по лекару у београдским домовима здравља у 2019. години

34 Статистички приказ здравствене делатности у Београду 2020. год. Сајт Градског завода за јавно здравље.

35 Здравствена заштита у Београду 2020. Сајт Градског завода за јавно здравље.

36 Градски завод за јавно здравље – Здравствена заштита у Београду 2020.

Просечно дневно оптерећење лекара који раде са децом школског узраста је 30, једино општине Стари град, Гроцка и Врачар имају мање оптерећење од овог просека.

Према подацима Института за јавно здравље, на општини Стари град број лекара на 1.000 становника износи 4,8, што је боље од стандарда.

Најчешће групе болести од којих су обољевали одрасли у периоду од 2012. до 2019. године су болести система крвотока (252,6/1.000), болести система за дисање (231,8/1.000) и симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази (207,6/1.000).

На основу истраживања које је спроведено у девет од 16 општина почетком 2021. године, испитано је задовољство корисника радом изабраног лекара у службама за здравствену заштиту одраслих, деце и жена. Сходно томе, на општини Стари град на основу истраживања примећује се да је сваки испитани корисник посетио свог лекара у државној здравственој установи 5,2 пута, док је приватног лекара посетио 2,7 пута.³⁷

Прописано дневно оптерећење прегледима лекара у здравственој заштити одраслих у домовима здравља износи 35. У Дому здравља Стари град дневно оптерећење прегледима износи 33,1, што је мање од прописаног. То показује и обезбеђеност службе за здравствену заштиту одраслих изабраним лекарима у 2019. години на општини Стари град. Као што се види на графикону, један лекар на Старом граду је задужен за бригу о 1.199 становника, што је најмање у поређењу са свим другим градским општинама.³⁸

Графикон 2: Обезбеђеност службе за здравствену заштиту одраслих изабраним лекарима у 2019. години

Обезбеђеност службе за здравствену заштиту одраслих изабраним лекарима у 2019. години

Здравствена заштита жена је од врло велике важности за нашу заједницу. С друге стране, у београдским општинама је од 2010. године примећен тренд пада запослених специјалиста гинекологије у домовима здравља. Сагледавајући податке које је објавио Секретаријат за јавно здравље, примећујемо да је у 2010. години било запослених 129 гинеколога, док је у 2019. години тај број опао на 96, што је пад за нешто више од 25%. Такође је опао и број медицинских сестара / техничара. Прописана обезбеђеност жена 15+ по гинекологу износи 6.500. На територији општине Стари град постоји четворо специјалиста гинекологије и акушерства, што је мали број, али с обзиром на број жена које живе у овој општини, то је 5.509 жена по гинекологу, у државним установама; то је у складу са прописаним нормативима за бригу о здрављу жена, што је подједнако значајно за њихово опште и репродуктивно здравље.

На основу статистичког приказа за 2021. годину примећујемо да општина Стари град, заједно са општинама Савски венац, Раковица и Младеновац, у својим домовима здравља нема ниједног лекара који је на специјализацији. Како би се унапредио здравствени систем и побољшала заштита грађана на општини, потребно је омогућити лекарима адекватне услове како би се специјализовали у својој области.

Законом о здравственој заштити из 2019. године дефинисано је да се скрининг прегледи према одговарајућим националним програмима обезбеђују свим особама као део друштвене бриге за здравље. Дом здравља Стари град је обезбедио својим грађанкама од 50 до 69 година скрининг рака дојке. Сада пажњу треба усмерити ка честим обољењима и подстицати грађане да обављају неопходне прегледе.

Једна од погодности здравствене заштите становника Старог града је везана за то да се на његовој територији налазе Завод за кожне и венеричне болести, Градски завод за јавно здравље и Институт за ментално здравље, који су врло значајне установе за бригу о одговарајућим аспектима људског здравља. У сваком случају, ове податке треба да узму у обзир посебно здравствене установе које могу да утврде приоритете, планирају програме и активности и ангажују се на пољу смањења ових група болести које су исказане као најчешће присутне. На пример, могу се истражити узроци појаве ових болести и на основу тога применити програми превенције и рана дијагностика, боља услуга здравствених установа, као и кампање које подржавају здраве животне навике, као и побољшање квалитета животне средине.

Последњих година сведочили смо томе да здравствене институције нису биле припремљене на епидемиолошку ситуацију која је погодила цео свет, а главни узрок томе јесте недовољна посвећеност превенцији и заштити од било какве врсте заразних болести. Један од показатеља који нам даје увид о појави заразних болести јесте просечна стопа инциденције заразних болести. Узимајући у обзир уже подручје, ова стопа износи 4.707,3 на 100.000 становника. Подаци указују на то да је на општини Стари град забележена једна од виших стопа инциденције у односу на друге општине у Београду и она износи 6.743 на 100.000 становника.³⁹

³⁷ Здравствени профил становника Београда 2021. Сајт Градског завода за јавно здравље.

³⁸ Здравствена заштита у Београду 2020. Сајт Градског завода за јавно здравље.

³⁹ Анализа здравственог стања становника Београда 2021.

Примећен је пораст броја хроничних обољења међу одраслим грађанима, међу којима се посебно издвајају повишен крвни притисак (32,3% код жена и 26,7% код мушкараца), деформитет доњег дела кичме или други хронични проблеми са леђима (20,4% код жена и 13,7% код мушкараца). На основу истраживања које је спроведено 2019. године, прикупљени подаци су показали да је учесталост свих обољења расла са узрастом и да је приближно свака друга особа у Србији имала неко хронично обољење. Код мушкараца су значајно чешће били заступљени инфаркт миокарда и мождани удар. На основу ових показатеља могу да се прате потенцијалне корелације са становницима општине Стари град, и да се повећа број лекара специјалиста.

Општина Стари град може да се похвали високом стопом вакцинисане деце. Процент деце млађе од годину дана која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља износи 99,3%, док је проценат деце која су вакцинисана против малих богиња у првих 18 месеци нешто мањи и износи 71,5%. Овај податак чињенично показује да су становници градске општине Стари град на високом нивоу свести и да вакцинацију сматрају важним средством очувања здравља. Управо због тога је Градска општина Стари град општина са највећим процентом вакцинисаног становништва и то нам говори о значајној улози коју општина има у очувању здравља својих становника, али и напору и посвећености коју су локалне власти усмериле на подстицање становништва да се редовно вакцинишу. Такође, потребно је уложити додатна средства како би се побољшала инфраструктура и прибавила потребна опрема, јер се на тај начин омогућује бољи и квалитетнији третман онима којима је помоћ потребна.

На основу измерене вредности индекса телесне масе, у Србији је 2019. године готово више од половине становништва узраста изнад 15 година било прекомерно ухрањено. Тај проценат износи око 57,1%, док је предгојазно било око 36,3%, а гојазно нешто око 20,8%. Нормално ухрањених било је око 40,5%. Уколико погледамо истраживања која су спровођена у том периоду, долазимо до закључка да становници главног града имају релативно боље навике које се тичу исхране, ако бисмо их упоредили са просечним становницима Србије. На основу ових података може се закључити да је физичка неактивност значајан проблем како у Србији тако и на територији града Београда и општине Стари град, а који је уско повезан са различитим факторима као што су образовање, финансијски статус и пол. Физичка неактивност представља водећи фактор ризика за развој хроничних болести и утиче на здравствено стање становника. Због тога је важно радити на већој промоцији физичке активности, укључити све друштвене групе и програме учинити доступним и лако прихватљивим.

Готово трећина становника редовно конзумира дуванске производе, односно 31,9% становништва старијег од 15 година свакодневно или повремено користи дуванске производе. Што се алкохола тиче, 49,3% становника је конзумирало ову супстанцу, док је око 3,1% становника конзумирало алкохол на дневној бази, што јесте релативно низак проценат, али је и даље алармантан и може довести до разних болести, између осталог и болести зависности. Ово су углавном мушкарци, људи нижег степена образовања и они који су насељени у приградским насељима. Ово су заиста важни, али и забрињавајући подаци о навикама становника. Да би се смањила ова забрињавајућа статистика, потребно је на што већем нивоу и уз што већу ангажованост државе подићи свест о штетности конзумирања ових производа. Јавне кампање и иницијативе могу помоћи овом циљу, пружајући информације о здравственим ризицима и штетним ефектима дуванског дима, као и прекомерног конзумирања алкохола. Такође можемо да осмислимо и програме за превенцију путем саветовања и третмана. Као решење може се представити организација догађаја попут маратона, како бисмо подстакли физичку активност, која је приметно на ниском нивоу. Такође, могу да се искористе и друштвене мреже за указивање на штетност и промовисање начина за њихово превазилажење.

ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ

Стари град, као једна од најстаријих општина српске престонице, од давнина се истиче по свом положају, развоју, уређености и стилу живота. Током историје, највећи део економских токова града је био повезан са његовим највећим привредним друштвима, банкама и најбогатијим предузетницима у земљи, који су сем пословног, врло често за његово подручје везивали и свој приватни и породични живот. Као административни центар Србије, Стари град је увек био седиште најзначајнијих институција државе, те је и јавни сектор у његовој привредној структури врло заступљен. Као културно и образовно средиште, окупио је националне институције културе и уметности, најпрестижније и најбоље средње школе, више од половине факултета који припадају најстаријем и највећем универзитету у земљи. А за оне који Београд описују као град који никада не спава, Стари град је препознатљив по највећем броју кафића, ресторана, хотела, трговинских центара, малопродајних објеката, који доприносе развоју друштвеног живота Београда и карактеру урбане метрополе.

Привредна структура

Као средиште урбане метрополе, Стари град има привредну структуру у којој доминирају терцијарне делатности, односно услуге, индустрија је знатно мање заступљена, и у њој доминира прерађивачка делатност, док је примарна производња готово занемарљива, с обзиром на то да нема обрадивих пољопривредних површина, нити рударских или сличних капацитета базе индустрије. Ово све важи под претпоставком да се у анализи држимо функционалног приступа, а не регистрационог. Наиме, на општини Стари град је регистровано наше највеће енергетско предузеће (преко 25 хиљада запослених), са низом рудника, производних капацитета и сл, као и највеће градско саобраћајно предузеће (преко 5.500 запослених), већи број банака и државних институција које раде на подручју целе Републике Србије. Услед тога, Градска општина Стари град је једна од ретких локалних самоуправа чији број запослених, по седишту послодавца, значајно превазилази број становника и то за више од 50 процената. Услед овог утицаја, који је готово немогуће отклонити у садашњој структури вођења података о привредним друштвима, неке од потребних анализа су изостале, и неопходно је са одређеном дозом резерве закључивати о подацима који се износе.

Табела 8: Запосленост и зараде на подручју Градске општине Стари град

Запосленост и зараде		
Регистровани запослени* ¹		
<i>према општини рада</i>	65883	(2021)
<i>према општини пребивалишта</i>	20825	(2021)
Регистровани запослени* према општини пребивалишта у односу на број становника (%) ¹	48	(2021)
Просечне зараде без пореза и доприноса (РСД) ¹	126162	(2022)
Регистровани незапослени** ²	1322	(2022)
Регистровани незапослени на 1 000 становника ²	38	(2021)

* Од 2015. укључени су и регистровани индивидуални пољопривредници
** стање на дан 31.12.

Извор:
¹ Статистика запослености и зарада, РСЗ
² Национална служба за запошљавање

Високоразвијена привредна структура доприноси томе да је проценат незапослених (3,8%) двоструко мањи од просека у земљи. О садашњем нивоу развијености привреде може се говорити већ на основу броја регистрованих привредних друштава и предузетника, који из године у годину расте, чак и у време пандемије коронавируса. Тада су, услед подршке државе, готово у целости очувани привредни и пословни капацитети општинске привреде, мада су значајно биле угрожена туристичко-угоститељска деланост и личне и пословне услуге, које чине значајан део привредне структуре.

Табела 9: Број регистрованих привредних друштава (ПД) и предузетника по годинама⁴⁰

Година	2019.	2020.	2021.	2022.
Број привредних друштава	6.386	6.535	6.756	7.055
Број новооснованих ПД	570	592	619	466
Број брисаних ПД	1.288	443	403	105
Број предузетника	3.741	3.732	3.839	4.034
Број новорегистрованих предузетника	444	329	395	356
Број брисаних предузетника	243	309	277	157

Оцена динамике промена у привредној структури је заснована на анализама података из АПР, који говоре у прилог томе да се и поред високог степена развоја привреде, привредна структура мења, прилагођава тржишним и технолошким променама, и да још увек расте.

У последњих шест година, у броју привредних друштава највише расте делатност рачунарских услуга и програмирања (70%), а затим делатност некретнина (70%), образовања (62%) и грађевинарства (58%). Процент раста, мерен увећањем прихода, указује на то да је раст највећи у делатности рачунарских услуга и програмирања (203%), истраживачко-развојних и инжењерских делатности (137%), грађевинарства (125%), производње рачунара, електронских и оптичких производа, некретнина (90%) и трговине (59%). Треба напоменути и да је велики раст забележен у делатности здравствене и социјалне заштите и личних услуга, али је то мање утицало на промене у привредној структури, пошто се ради о врло ниским базним вредностима у годинама посматрања.

Табела 10: Приказ динамике привредних друштава у привредној структури ГО Стари град⁴¹

Industrija	Parametar	2017	2018	2019	2020	2021	% rasta 2021/2017
Građevinarstvo	Broj zaposlenih	1.556	1.445	1.421	1.479	X	-5%
	Broj privrednih društava	127	148	165	189	201	58%
	Poslovni prihod	22.219.767	37.247.097	41.151.149	43.530.405	49.916.267	125%
Istraživačko-razvojne i inženjerske delatnosti	Broj zaposlenih	1.597	1.715	1.766	2.122	X	33%
	Broj privrednih društava	142	158	171	194	196	38%
	Poslovni prihod	5.832.082	6.733.991	8.285.545	10.120.720	13.813.867	137%
Izdavačka delatnost, informisanje i komunikacije	Broj zaposlenih	2.883	2.796	2.850	3.067	X	6%
	Broj privrednih društava	192	205	218	248	248	29%
	Poslovni prihod	17.966.085	18.225.788	19.351.163	21.741.650	26.892.370	50%
Lične usluge	Broj zaposlenih	113	126	131	147	X	30%
	Broj privrednih društava	35	39	45	49	48	37%
	Poslovni prihod	144.195	172.232	188.310	194.873	262.464	82%
Nekretnine	Broj zaposlenih	490	491	513	536	X	9%
	Broj privrednih društava	92	101	122	148	156	70%
	Poslovni prihod	3.935.379	4.884.745	5.612.072	5.491.614	7.478.641	90%
Образовање	Broj zaposlenih	235	257	276	297	X	26%
	Broj privrednih društava	29	35	40	46	47	62%
	Poslovni prihod	517.336	550.556	623.296	599.962	638.859	23%
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	Broj zaposlenih	53	60	65	50	X	-6%
	Broj privrednih društava	17	18	19	23	23	35%
	Poslovni prihod	276.278	413.691	484.230	314.775	378.304	37%
Pravne, finansijske, konsultantske i druge poslovne usluge	Broj zaposlenih	7.549	7.355	8.516	9.423	X	25%
	Broj privrednih društava	598	634	691	768	773	29%
	Poslovni prihod	39.408.776	44.726.494	55.770.688	45.671.299	54.822.704	39%
Prerađivačka industrija	Broj zaposlenih	30.325	29.805	29.158	29.096	X	-4%
	Broj privrednih društava	245	254	272	310	313	28%
	Poslovni prihod	286.771.958	303.088.064	322.099.178	329.877.478	374.114.094	30%
Računarske usluge i programiranje	Broj zaposlenih	1.367	1.555	1.918	3.052	X	123%
	Broj privrednih društava	162	195	215	270	276	70%
	Poslovni prihod	8.798.738	11.637.436	16.766.641	19.089.314	26.676.707	203%
Rudarstvo	Broj zaposlenih	1	3	41	34	X	3300%
	Broj privrednih društava	6	7	8	9	8	33%
	Poslovni prihod	124.412	512.671	1.785.209	761.279	217.020	74%
Saobraćaj i skladištenje	Broj zaposlenih	6.324	6.474	6.529	6.630	X	5%
	Broj privrednih društava	49	53	58	62	60	22%
	Poslovni prihod	65.762.829	74.658.332	87.554.087	54.790.906	79.937.401	22%
Sport, rekreacija i zabava	Broj zaposlenih	382	381	428	442	X	16%
	Broj privrednih društava	24	25	27	27	28	17%
	Poslovni prihod	5.249.547	5.282.800	5.176.526	5.063.767	5.846.026	11%
Trgovina	Broj zaposlenih	4.466	4.744	4.856	4.985	X	12%
	Broj privrednih društava	616	655	693	757	763	24%
	Poslovni prihod	83.446.154	83.107.124	94.612.583	100.591.683	133.051.320	59%
Turizam i ugostiteljstvo	Broj zaposlenih	3.436	3.815	4.278	4.343	X	26%
	Broj privrednih društava	329	364	404	460	460	40%
	Poslovni prihod	14.248.724	16.508.859	18.937.040	10.891.604	17.846.304	25%
Umetnost i kultura	Broj zaposlenih	44	44	60	70	X	59%
	Broj privrednih društava	23	23	21	22	21	-9%
	Poslovni prihod	325.351	315.940	545.647	306.144	351.289	8%
Zdravstvena i socijalna zaštita	Broj zaposlenih	12	14	14	18	X	50%
	Broj privrednih društava	4	4	4	4	4	0%
	Poslovni prihod	8.619	17.532	23.918	24.098	27.099	214%

⁴¹ Без укључивања грана које су доминантно под утицајем великих привредних система који послују на територији читаве Републике Србије или града Београда (ЈП ЕПС, ЈП ГСП Београд, ЈП SMATSA).

Морамо напоменути да се у табели налазе подаци (број привредних друштава, пословни приход и број запослених) о врло репрезентативном узорку од преко 55% привредних друштава која су регистрована са седиштем на ГО Стари град. У податке су укључена и привредна друштва која највећи део свог пословања обављају на подручју других општина Града Београда или целе Републике Србије, и да се ради о случајном, а не циљаном узорку. Отуда се добијене вредности могу сматрати репрезентативним, сем у секторима саобраћаја и енергетике, због већ поменутих врло великих система чији се резултати сумирају у привредној структури ГО Старог града. Зато смо ове спектре искључили из анализе, што није методолошки исправно, али је мање ризично по укупне закључке, него да смо их узели у обзир.

Сходно расту учешћа информационо-комуникационих услуга у привреди Републике, и истраживачко-развојних и инжењерских делатности, било је за очекивати да се такав тренд појави и у ГО Стари град. Овај сектор запошљава преко шест хиљада људи, или преко 10% запослених. Имајући у виду да је ширење и реконструкција просторних капацитета у урбаним срединама отежана, много скупуља, да је и тражња за запосленима врло изражена, а понуда ипак ограничена, не би било нереално да је такав тренд изостао, али овако је много боље. Са привредним гранама заснованим на знању, креативности и инжењерским знањима, уз коришћење најсавременијих технологија, расте и додатна вредност која се ствара у привреди, а то је основа високих профита за власнике, добрих зарада за запослене и повећаног прихода по тој основи за локалне самоуправе. Раст прихода је био 203%, а раст броја запослених 123%, у последњих шест година. Несумњиво је да су главни окидачи раста били висок ниво знања, добра мотивација и креативност локалних запослених. То је привукло и многе стране компаније да отварају своје развојне центре или креативне пројекте у центру Београда, чиме својим компанијама омогућују урбани комфор и добро радно окружење, уз релативно широку понуду квалитетних запослених и менаџера.

Од преко четири хиљаде предузетника и привредних друштава са страним власништвом који су регистровани од краја 2022. године у Републици Србији, њих преко 500 је регистровано на Старом граду. Они су тек почели са радом тако да се њихов утицај на структуру привреде не види у пословним извештајима АПР-а, али несумњиво се ради о највећем делу предузећа која послују баш у поменутом, најбрже растућим гранама (ИКТ и рачунарство), са највишом додатном вредношћу. Поред тога, они су у исто време донели тржишта на којима већ послују, тако да раст не утиче на смањење приноса на домаћем тржишту, већ на даљи раст на страним тржиштима. Уједно, неки од страних власника су регистровали фирме за услуге дизајна, личне услуге или трговине, а са оријентацијом да послују са земљама из којих потичу.

На раст сектора грађевинарства, а с тим повезано и сектора некретнина, највећи утицај су имали општи раст тражње у овом сектору, стабилна финансијска ситуација у земљи, ниске каматне стопе на позајмљена средства, као и способност грађевинског сектора да изгради далеко више станова него у ранијим годинама. Раст тражње је генерисао више инвестиција, приватних инвеститора, али и много више промета станова и пословних објеката такозване старе градње. Раст је, пре свега, резултат повећања продуктивности, јер је број новозапослених у овим гранама врло ограничен, мањи од 10 одсто, у претходних шест година, док је раст прихода увећан 125% у изградњи, односно 90% у раду са некретнинама.

Ако се анализира развој грађевинарства кроз податке

о издатим грађевинским дозволама, тада је јасно да је врхунац динамике достигнут у протеклим годинама, када је издавано преко 80 грађевинских дозвола годишње (габарити објекта преко 1.500 м²), за које су задужене службе градске управе, и преко 20 дозвола за које су задужене службе општинске управе Старог града (до 1.500 м²). Највећи број дозвола се односио на одржавање и реконструкције стамбених зграда, око 75%, док се остатак односи на нове зграде и нестамбене објекте⁴².

Ако се посматрају традиционалне делатности у сектору услуга, тада видимо да је учешће угоститељства, туризма, трговине, финансијских услуга, као и различитих професионалних услуга (правне, рачуноводствене, консултантске и сл.) значајније у погледу запошљавања, посебно мање квалификованих становника Старог града, него што је то учешће у приходу, посебно у додатној вредности.

У сектору трговине, Стари град је познат по разноврсној понуди и квалитету производа у свим форматима трговинске понуде, од тржних центара до локалних радњи и тезги са производима националне традиције (сувенири). У оквиру самог Старог града, велики број малих продаваница нуди аутентичне производе, док је на Тргу републике и у Кнез Михаиловој улици могуће пронаћи познате светске брендове. Умерене стопе раста указују на то да је трговина зрела привредна грана, тако да је кумулативни раст прихода за последњих шест година мањи од 60%, док је раст броја привредних друштава мањи од 25%, а запослености тек око 12%; тако сада у трговини на Старом граду ради мање од 5 хиљада запослених, што донекле указује и на промене у пословним моделима трговине. Понуда се сели из мањих радњи у тржне центре и веће специјализоване радње, а из тржних центара и трговинских ланаца се сели на интернет, тако да расте промет, а смањује се запосленост, што је главни светски тренд у трговини. У том правцу ће се још доста мењати, јер нису достигнути просеци ове индустрије који се бележе у развијеним земљама, али се и у трговини ствари мењају, све више и све брже. Продаја преко интернета, испорука на кућну адресу, електронско плаћање, све су то данас уобичајени канали комуникације и размене, што ће додатно мењати пословне моделе у трговини. За сада су тржни центри, пијаце и улични продавци још увек део амбијента и животног стила на Старом граду, али не и нужност за онога коме је то нешто што је преживљено.

Финансијски сектор у Старом граду чини значајан део привреде, с обзиром на то да се ту налази седиште централне банке, као и неких од највећих банака у Србији. Поред тога, Стари град је познат и по многим правним, консултантским и рачуноводственим канцеларијама. Више од девет хиљада људи ради у овом сектору, који изузетно добро послује, а и зараде запослених о томе сведоче, јер су веће од просека на подручју општине. С обзиром на то да овај сектор подразумева интелектуалне услуге, високо образовање, језике и примену најсавременијих технологија комуникације, јасно је да је очување и привлачење ове врсте привредних активности врло препоручљиво, али и сложено. Раст броја запослених у овим делатностима од 23% за последњих шест година је нешто већи од просека у Граду Београду, док је раст прихода око 39%, што указује на могућности даљег раста.

Још једна важна грана привреде у Старом граду је индустрија културе. Овај део града познат је по својим музејима, галеријама и културним институцијама, што привлачи туристе, али и локалну публику. Као део овог сектора, можемо поменути и културну баштину коју овај део града чува, као што су Калемегдан, Патријаршија, Народни музеј, Саборна

⁴² Подаци са сајта РЗС и из архиве Одељења за грађевинске делатности ГО Стари град.

цркава, Скадарлија и Савамала. Ипак, из података се види да је број привредних друштава која се баве овом врстом делатности још увек мали (нешто преко 20), као и њихов пословни капацитет. Највећи број запослених у овим делатностима је ангажован по основу пројеката, уговора о делу и привремених аранжмана, на шта је утицао карактер делатности, али је, срећом, за њих све више посла и прилика да зараде одговарајуће хонораре.

Прерађивачка индустрија је из наведених разлога значајно мање развијена од терцијарног сектора, али је заступљенија у односу на примарну производњу на општини Стари град. Иако нема великих индустријских комплекса, бројна мала и средња предузећа која се баве различитим областима производње, одређених производа од метала, текстила, коже, обуће и слично, проширују пословну палету локалне привреде. Прерађивачки капацитети углавном се налазе у старим зградама или погонима, често претвореним у модерне просторе који кроз унутрашњу трансформацију воде и до трансформације палете производа и услуга које се нуде. Прерађивачка индустрија запошљава преко четири хиљаде људи, без укључивања запослених у ЈП ЕПС (око 25 хиљада). Број запослених у овој грани је у стагнацији, а може се рећи и у одређеном паду, као и мотивација власника, али и запослених да у таквој привреди раде, јер је то на подручју ужег градског језгра отежано, скупо и нефлексибилно, а са становишта одрживости без дугорочне перспективе. Зато од прерађивачких капацитета остају они који су се трансформисали тако да се наслањају на ланце великих произвођача, или они који имају да понуде иновативни дизајн, новија техничка решења и интегрисане производе више технологије (електро, машинска, аутоматика...). У будућности се очекује да ће се од производних капацитета највећи део трансформисати у развојне погоне, у радионице за производњу уникатних производа, по мери и оригиналном дизајну, а да ће класична производња све више напуштати централно градско подручје.

На крају, треба закључити да привреду Старог града карактерише разноврсна и динамична структура, с доминантним услужним сектором. Упркос томе што је старо језгро Београда релативно мала територија, са малим бројем становника, она има велики економски значај за град и државу у целини.

Предузетништво

Подаци везани за предузетништво су од високе важности када се анализира економски и целокупни развој Градске општине Стари град. Важност сектора предузетништва на подручју градске општине Стари град се не огледа само у његовој способности да генерише нова радна места, што се стручно назива предузетништвом подстакнутим сиромаштвом, већ управо способношћу да реализује нове идеје, да се хоби претвори у атеље, да се скица претвори у производ, а друштво са факултета у развојни тим за апликацију. Предузетништво је важно за афирмацију младих, иновативних, самосталних који не желе да се ограничавају ангажовањем на реализацији туђих идеја, али и старијих који се залажу за очување старих заната, рестаурацију старих слика или одржавање објеката и уређаја. Предузетништво је органски комплемент великих система и зато се о његовом развоју толико прича, у њега се улаже, од њега се очекује.

И Градска општина Стари град има одговоран однос према предузетништву. Да је он и материјалозован у виду напретка, види се из податка о овом сектору. Сектор предузетништва је увећан за више од два пута, у последњих десет година, мерено бројем регистрованих предузетника, а број малих и средњих предузећа (МСП) је увећан за око 40 процената.⁴³

Графикон 3: Број МСП и предузетника (2012. и 2022. године)

Највећи број МСП послује у сектору трговине, финансијских и личних услуга, као и културе и образовања, од чега највише у области стручних и научних делатности (695).⁴⁴ У 2019. години број правних лица је 9.018 на ГО Стари град, од чега највише у области трговине на велико и мало (1.546), стручних и научних делатности (1.282) и осталих услужних делатности (2.152). Њихов број према подацима за 2022. износи 11.089, чију структуру треба проверити.⁴⁵

Већ годинама се подршка у раним фазама развоја предузетника усмерава на покретање предузетничких подухвата. Извор средстава и подршке у том правцу је и сарадња са Националном службом за запошљавање, са којом се организују

⁴³ Стратегија одрживог развоја ГО Стари град.

⁴⁴ Статистички годишњак – РОЈ.

⁴⁵ Статистички годишњак – РОЈ.

едукације „Пут до успешног предузетништва”, за предузетнике који конкуришу за средства подршке у овој институцији. Сваке године преко 30 предузетника прође ову обуку и добије средства подршке.

Као резултат једне од активности подршке предузетништву формиран је и „Центар за подршку предузетништву младих”, у партнерству са Регионалном агенцијом за развој и европске интеграције (РАРЕИ) и уз финансијску подршку Министарства омладине и спорта (Министарство туризма и омладине). Циљ овог пројекта је унапређење услова за предузетништво младих и њихово лично и професионално усавршавање на територији ГО Стари град. Подршка ће се састојати у менторству професионалних саветника за предузетништво, као и сарадњи са искусним предузетницима, затим у едукацији о развоју предузетништва у свим фазама зрелости пословања, од оснивања до креирања излазних стратегија.

У циљу подршке социјалном предузетништву и предузетништву младих, Градска општина Стари град је учествовала у реализацији регионалног пројекта NewGenerationSkills, у партнерству општина из седам држава. Организован је интернационални омладински едукативни камп „Место нових идеја: Искористи своје вештине да започнеш посао”, у циљу мотивисања за бављењем социјалним предузетништвом и социјалним иновацијама. Пројекат NewGenerationSkills је финансирао Интеррег Дунавски транснационални програм и реализује се у Мађарској, Аустрији, Словенији, Чешкој Републици, Румунији, Бугарској и Србији.

У сарадњи са Привредном комором Србије, у Услужном центру општине отворен је „шалтер” за предузетнике, који треба да приближи платформу ове институције предузетницима, да се на тај начин предузетници ефикасно информишу о свим активним програмима подршке, активностима Коморе и других институција у области предузетништва, са расписаним јавним позивима који се на њих односе и друго. Отворени шалтер се уклапа у постојећи пројекат, Јединствено управно место, јер и он промовише приступ једног места за сву подршку и информисање (one stop shop).

Преко својих активности шалтер пружа информације и помоћ предузетницима у припреми пословних планова, статистичких и финансијских анализа, анализи тржишта, информисање предузетнике о увозним и извозним процедурама, захтевима ЕУ и других тржишта, царинским стопама, квотама, као и информацијама у вези са регистрацијом предузећа (избор најприкладнијег законског облика, припрема захтева за регистрацију итд)⁴⁶.

Путем активности општинске Канцеларије за младе организоване су више пута трибине и презентације посвећене предузетништву младих са запаженим бројем учесника.

У будућности, активности треба усмерити и на подршку предузетницима у зрелим фазама пословања, с обзиром на хиперконкурентске услове пословања до којих доводе савремени отворени приступи свим локалним тржиштима. Подршка би могла да иде у правцу иницирања укључивања предузетника у пословне мреже великих система и међународних корпорација, затим повезивања јавног сектора са локалним малим добављачима, укључивања универзитетских истраживачких капацитета у предузетничке пројекте и сл.

Запосленост

Приликом анализе укупног броја запослених људи на територији општине Стари град током 2019. долази се до податка да је укупно 63.696 људи запослено у привредним друштвима и институцијама које имају седиште на подручју ГО Стари град, а да само једна трећина њих, или прецизније 20.514 запослених, има пребивалиште у оквиру општине Стари град.

И поред овакве несразмере броја становника и запослених, постоји одређени ниво незапослености, који је резултат структурне неусклађености понуде и тражње на тржишту рада.

У не тако далекој прошлости стање у сфери запошљавања је било критично. Али, на подручју града Београда се од 2015. године бележи пад незапослености, тако да је у тој години незапосленост износила 13,9%. Током 2017. и 2018. незапосленост је износила око 10%, док је, упркос глобалној пандемији, незапосленост 2021. године износила 8,8%. Данас, мање од 1.500 становника Старог града тражи запослење, односно мање од четири одсто.

Специфичност овог тренда се огледа у родним разликама, па се тако уочава већи пад незапослености код мушкараца него код жена, што је приказано на наредном графикону⁴⁷.

Графикон 4: Преглед незапослених према полу у периоду од 2018. до 2020. године⁴⁸

Повољна инвестициона клима, раст предузетништва и долазак страних компанија довели су до тога да се и на подручју ГО Стари град запосленост увећава, и да опада незапосленост. Стога, укупан број незапослених на подручју ГО Стари град, према подацима Националне службе за запошљавање, на дан 30. јун 2022. године, износи 1.392, од чега је 847 жена, на основу анкете о радној снази, коју спроводи РЗС.

46 Са сајта ПКС, <https://pks.rs/dogadjaj/otvaranje-saltera-za-preduzetnike-u-go-stari-grad2654->, на дан 8. мај. 2023.

47 Нацрт Локалног акционог плана запошљавања.

48 Национална служба за запошљавање.

Процентуално мање запошљавање жена је тренд који траје већ неколико година. Међутим, различите активности су спроведене, што је довело до благог побољшања. Анализе Националне службе за запошљавање на територији Градске општине Стари град за период од јануара 2021. до јуна 2022. године показују укупан број од 7.573 запослених лица од којих је 4.540 жена, што говори о значајном помаку у циљу смањења незапослености код жена.

Највећи број незапослених лица, односно 55% од укупног броја незапослених, припада старосној групи од 30 до 54 године, 29% незапослених припада старосној групи са преко 55 година, која и најлакше налази запослење, док остатак незапослених лица припада старосној групи од 16 до 29 година. Укупан број незапослених на општини Стари град износи 1.392, од чега је 847 жена.⁴⁹ Наредни графикон визуелно приказује претходну статистику.

На територији градске општине Стари град вршене су евиденције броја људи који су незапослени, а који траже посао по први пут, као и броја незапослених који су били у радном односу некада, а тренутно су незапослени.⁵⁰

Табела 11: Преглед незапослених који први пут траже запослење

Број лица који први пут траже запослење / без радног искуства	Укупно	Жене	Мушкарци
Укупно:	684	393	291

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Стари град

Табела 12: Преглед незапослених који су били у радном односу

Број лица која су била у радном односу / радно ангажовани	Укупно	Жене	Мушкарци
Укупно:	708	454	254

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала Стари град

На основу предочених података, регистрована су 684 лица која први пут траже посао, од чега 57% чине жене. Слична ситуација је и у случају тренутно незапослених лица која су раније била у радном односу, где проценат жена износи 64%.

Говорећи о незапослености, битно је навести податак да је на територији градске општине Стари град вишеструко већи број слободних радних места у односу на број незапослених. Број слободних радних места у 2022. години је 5.258 док је у истој години број незапослених био 1.392. У наставку је дат преглед делатности и број радних места која су слободна у оквиру истих.⁵¹

Табела 13: Преглед пријављених потреба послодаваца према делатностима са евиденције НСЗ на територији градске општине Стари град на дан 30. јун 2022. године⁵²

Врста делатности	Број слободних радних места
Укупан број тражених кандидата по делатностима	5.258
Пољопривреда, шумарство, рибарство	3
Рударство	1
Прерађивачка индустрија	390
Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	3
Снабдевање водом и управљање отпадним водама, контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности	1
Грађевинарство	1.021
Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	351
Саобраћај и складиштење	26
Услуге смештаја и исхране	275
Информисање и комуникација	583
Финансијске делатности и делатност осигурања	58
Пословање некретнинама	16
Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	1.751
Административне и помоћне услужне делатности	429
Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање	7
Образовање	144
Здравствена и социјална заштита	64
Уметност, забава и рекреација	61
Остале услужне делатности	74

49 ЛАП запошљавање.

50 Национална служба за запошљавање.

51 Национална служба за запошљавање.

52 Национална служба за запошљавање.

На основу претходних сазнања закључује се да постоји довољан број радних места који би покрио незапосленост општине, али да због структуре посла и мотивације за запошљавањем то није испуњено.

Највећи број слободних радних места се уочава у научним и иновационим делатностима, што и није изненађујуће, узевши у обзир званичну статистику на нивоу целе земље. Према укупном индексу иновативности, Србија се сматра умереним иноватором у односу на земље Европске уније, али се истовремено брзо развија и расте њен иновациони екосистем. Индекс квалитета порастао је за 24,4% у периоду од 2012. до 2019. године, али је и даље релативно низак у поређењу са развијеним европским земљама.

Захваљујући системској и инфраструктурној подршци, постигнут је значајан пораст у броју иновационих организација. Према подацима Министарства просвете, науке и технолошког развоја, уписаним у Регистар иновационих делатности, који је дефинисао Закон о иновационој делатности, иновациони систем данас обухвата цео спектар актера. Од формирања Регистра, почетком 2006. године, до данас, регистровано је: 69 иновационих организација (седам иновационих центара, 18 истраживачко-развојних центара и 44 развојно-производна центра), 11 иновационих организација за инфраструктурну подршку иновационој делатности (пословно-технолошки инкубатори и научно-технолошки паркови) и 95 физичких лица иноватора. Ако се посматра само мрежа научно-технолошких паркова у Републици Србији, а према подацима достављеним од стране појединачних научно-технолошких паркова у 2020. години, укупно су пословале 144 развојне и стартап компаније, које запошљавају 1.295 запослених.⁵³ Приметно је да се иновациона делатност у Републици Србији значајно повећава, што се пресликава и на њене најситније делове, тако укључујући и општину Стари град, која је центар Београда, а индиректно и целе државе, па се очекује да ће се у будућности људи све више окретати и овој делатности.

С друге стране, када се прича о грађевинарству, већ неколико година се грађевински радници сматрају дефицитарним занимањем. Како кажу најновији подаци, Град Београд има око 2.000 активних градилишта, а пошто је тренутно актуелан недостатак грађевинаца у целој Србији, на изградњи престонице запослен је велики број страних радника из Европе, па чак и из далеке Азије.⁵⁴ Узрок за овакву ситуацију лежи у миграцијама становника Србије у друге земље Европе. Свакако, овакав недостатак радне снаге је ситуација у коју треба да се укључи држава, са свим својим институцијама, а допринос општине јесте у томе да покрене ово питање, укаже на његов значај и представи анализу тренутног стања.

Локални акциони план запошљавања Градске општине Стари град за период од 2022. до 2024. године (у даљем тексту: ЛАПЗ) представља основни инструмент спровођења активне политике запошљавања на локалном нивоу, који је у потпуности усклађен са Акционим планом за период од 2021. до 2023. године, за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период 2021–2026. године („Службени гласник РС”, број 30/21) и Локалним акционим планом запошљавања града Београда за 2022. годину („Службени лист Града Београда”, број 17/22).

У ЛАПЗ, поред финансијских активности које спроводи Градска општина Стари град, предвиђене су и нефинансијске активности подршке локалној политици запошљавања, као што су различите радионице, тематски сајмови, логистичка и информациона подршка и многе друге. Општина тежи повећању средстава издвојених у ове сврхе већ годинама, па тај тренд има тенденцију да се настави и у будућности.

Ове активности су до сада укључивале сајам запошљавања, финансирање и суфинансирање програма и пројеката удружења, представљање туристичке понуде на Међународном сајму туризма у Београду, финансирање и организовање догађаја – манифестација и унапређење туристичких производа, ИТ школу за младе, школу страних језика за младе, програм „Моја прва плата”, реализацију сертификоване обуке у области иновативних информационих технологија за младе, реализацију обуке за јачање предузетничких знања и вештина, организовање и спровођење Менторинг програма и организовање сусрета младих са локалним привредним субјектима. Пратећи успех ових активности и унапређујући их, општина би могла да оствари повећање броја запослених људи.

Главни проблем који се уочава приликом спровођења предложених мера у акционим плановима запошљавања је то што често нису у сагласности са потребама незапослених лица и тржишта рада, а праћење исхода предложених мера или не постоји или није ефикасно. Требало би радити на формирању алата и акција помоћу којих ће се обезбедити сигурно праћење реализације предложених мера. Такође, потребно је сагледати потребе незапослених у односу на задате акције.

Анализиране су и врсте послова у којима се бележи пад незапослености како би се одређеним стратегијама могло утицати на области које су запостављене, и како би се одржала снага сектора у којима је стање позитивно. Позитиван тренд у расту апсолутне и релативне запослености у Старом граду остварили су сектори финансијских делатности, осигурања, државне управе, образовања, здравства и социјалне заштите и сектор услуга смештаја и исхране.

Без обзира на неке мање повољне податке који су претходно представљени, општина Стари град припада кругу привредно најразвијенијих локалних самоуправа са највишом стопом запослености, натпросечним личним зарадама, што је у потпуности усклађено са претходно наведеним статистичким подацима и закључцима.

У савременим свету, знање је претпоставка економске независности и раста благостања, што се огледа већ у томе да постоји јака веза запослености и нивоа образовања становника.

Највећи број незапослених лица, њих 467 или око 35 одсто, има завршену само четворогодишњу школу, 124 незапослена лица имају завршену основну школу. Међутим, забрињава податак да 506 лица која су завршила основне академске или мастер студије, такође тражи запослење, а од њих неки на посао чекају и више година.

Када незапосленост падне на ниво испод пет процената активног становништва, познато је да у популацији незапослених доминирају теже запошљива лица. То је идентификовано и подацима Националне службе за запошљавање, која у својој анализи указује на циљне групе у оквиру теже запошљивих категорија.

53 Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године „Моћ знања”: 3-2021/10 (<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/strategija/1/10/2021/reg>)

54 <https://www.grenef.com/manjak-gradjevinskih-radnika-u-srbiji-od-uzroka-do-posledica/>

Табела 14: Преглед незапослених лица са подручја ГО Стари град по циљним групама, стање на дан 30. јун 2022.

	Укупно	Жене
Незапослена лица	1.392	847
Укупан број лица која спадају у угрожене категорије	1.335	
Особе са инвалидитетом	23	13
Млади до 30 година	151	84
Дугорочно незапослени	962	598
Корисници новчане накнаде у случају незапослености	89	45
Технолошки вишкови	175	102
Технолошки вишкови старији од 55	90	50
Самохрани родитељи	15	15
Оба незапослена родитеља	5	2
Интерно расељена лица	4	3
Избеглице	0	0
Корисници новчане социјалне помоћи	41	19
Деца у хранитељским породицама	0	0
Повратници из иностранства по споразуму о реадмисији	0	0
Повратници из затвора	1	0
Роми	7	2
Жртве породичног насиља	1	1
Остале угрожене категорије	379	231
Лица без школе или са непотпуном основном школом	52	21
Родитељи деце са сметњама у развоју	4	2
Оба незапослена супружника	19	8

Извор: Национална служба за запошљавање, Филијала за Град Београд

Свакој од ових категорија може и мора да се приступа на специфичан начин, јер је и узрок њихове незапослености специфичан и често тешко отклоњив.

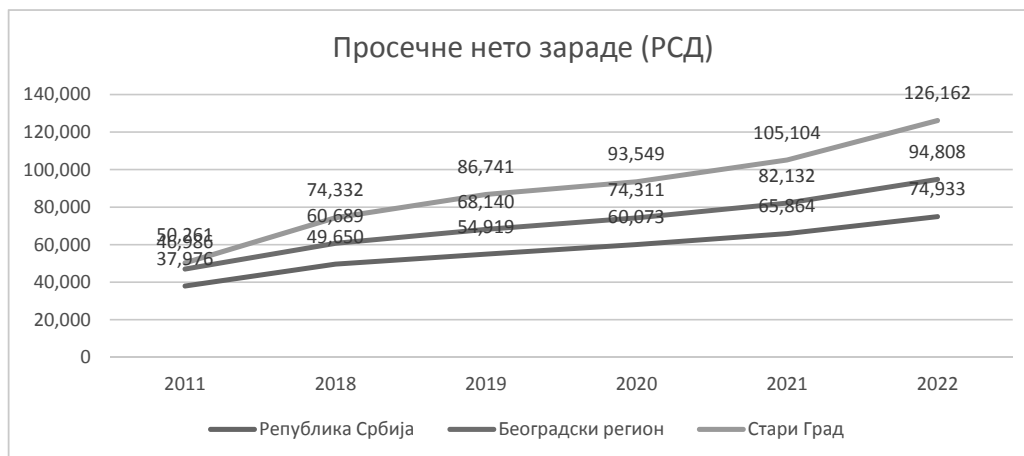
Решење је у систематском и системском деловању, на дужи рок, како би број чланова ових група био мањи, јер то најдиректније умањује проблем теже запошљивости. Очигледно, поред утицаја економских фактора, на ову врсту незапослености велики утицај имају и социјални фактори, као што су образовање, самосвест, мотивација за рад, правна видљивост и директна комуникација, уместо гетоизације. Све ове мере ће чинити, и чини, садашњи акциони план деловања на запошљавање теже запошљивих лица.

Зараде

Стручњаци би рекли да су запосленост и зараде две економске категорије које имају врло повезану динамику и структуру. Како расте запосленост, расту и зараде, како се унапређује квалификациона структура запослених, тако расту и зараде; што је више запослених у јавном сектору, стање је стабилније, али је и раст зарада и запослености успоренији.

Анализа наведених података о запослености и подаци о кретању зарада који ће бити наведени за ГО Стари град доказују горенаведене претпоставке.

Слика 10: Кретање зарада запослених на подручју ГО Стари град

Степен незапослености је на подручју ГО Стари град најнижи у земљи, већ дужи низ година. Стопа незапослености нарочито опада у последњих неколико година, захваљујући томе и општем расту зарада уочава се стални раст зарада. Зараде запослених, почев од 2011. године, а посебно од 2021. године, расту све брже, тако да су достигле ниво од 126.162 динара, месечно, нето. То је за 34 одсто више него просек на нивоу Града Београда, а 69 одсто више него просек на нивоу Републике Србије, док су 2011. године биле готово изједначене са зарадама на нивоу Града Београда.

Захваљујући добрим зарадама, расте стандард становника Старог града, али расте и мотивација најспособнијих суграђана да раде у најбољим компанијама које послују на Старом граду. Са квалитетом запослених расте и конкурентност компанија, тако да се ствара спирала позитивних промена у сфери привреде на подручју општине, од које имају сви користи – свако ко прима добру зараду, буџет општине, али и јавне установе чији се рад бар делимично финансира из јавних фондова. Највећи део буџета Градске општине (око 45 одсто, или око 192 милиона динара за 2023. годину) финансира се на основу пореза на зараде, укључујући и порез на доходак грађана. Јасно је да је велики интерес општине да на њеном подручју има више послодаваца који исплаћују веће зараде, те је врло важно да унапређује услуге управе како би привукла што је могуће више лидерских компанија, али и њихових запослених да живе на њеном подручју.

Туризам

Популарности Београда као града са изузетном понудом садржаја који се повезују са карактеристикама све масовнијег градског туризма, а у чијој палети се истичу дестинације такозваног „сити брејк“, значајно је допринела туристичка понуда Старог града. Због многобројних културних и историјских знаменитости, у које убрајамо као најстарију и најмаркантнију Калемегданску тврђаву, са прелепим погледом на ушће две велике реке – Дунава и Саве, затим Саборну цркву, Српску Патријаршију, Конак кнегиње Љубице, Косанчићев венац, Кулу Небојша, и многе друге, Београд посећују бројни љубитељи историје и развоја великих градова. Туристима изузетно прија то што, окружени историјом, могу да доживе савремени Београд, са великом пешачком зоном, прометном Кнез Михаиловом улицом, динамичним тржним центрима и широким лезом културних, забавних и угоститељских садржаја. Народни музеј, Историјски музеј Србије, Музеј Николе Тесле, Етнографски музеј, Музеј науке и технике, Музеј илузија, Спомен музеј Иве Андрића, јединствени Музеј аутомобила, Поштанско-телеграфско-телефински музеј и други, нуде врло организован и богат преглед историје, уграђен у савремени београдски дух, а све то у кругу пречника мањег од два километра, у чијем савладавању пут продужава безброј ресторана, кафића, ноћних клубова, трговинских радњи. У ноћном животу утиске остављају врхунска позиришта попут Народног, Београдског драмског, Југословенског драмског позоришта, Позоришта „Дадов“, дечјег Позоришта „Бошко Буха“ итд, али и концерти у Коларчевој задужбини, у популарној дворани Дома синдиката итд. Али многим најдубљи утисак остављају укуси и атмосфера у ноћним клубовима и кафанама, у Скадарлији, у Бетон хали, у улици Страхинића Бана, итд.

Туризам је у Старом граду преузео улогу акцелератора урбане регенерације градског језгра, што кроз рестаурације и реконструкције старих здања, културног наслеђа (реконструкције кула и капија на Калемегдану, Народног музеја, музеја града Београда, Народног позоришта, Косанчићевог венца...), што градњом и обнављањем угоститељских и смештајних капацитета (у последњих десет година изграђено је 30% додатних хотелских капацитета, са вишим категоријама услуге од постојећих), чиме се унапређује капацитет и квалитет постојеће туристичке понуде.

Слика 11: Стопе раста броја страних туриста у ЕУ и у Београду⁵⁵

⁵⁵ Извор података: за Београд, извор података је Републички завод за статистику; за ЕУ, извор података је званични сајт Светске туристичке организације: <https://www.unwto.org/tourism4sdgs>, извод из Визије Београд 2030.

Захваљујући томе, Београд је већ сада у стању да прихвати више од милион страних гостију годишње, а велики део њих је смештен на Старом граду, или бар свакодневно користи услуге његове туристичке понуде. Преко 85% од укупног броја туриста користи услуге хотелског смештаја, али је са развојем понуде преко интернета у сталном расту и понуда смештаја у апартманима и становима у личном власништву.⁵⁶

Број гостију са смештајем на Старом граду је на нивоу преко 200 хиљада годишње, од којих је 90% страних, а просечно трајање боравка је око 2,1 дан⁵⁷. Последњи подаци говоре да се просечно трајање боравка страних туриста полако продужава, на 2,4 ноћења у 2021. години.

Слика 12: Трајање боравка страних туриста

Извор: Месечни извештај о доласцима и ноћењима туриста у смештајним објектима, РЗС

Број запослених у туризму и угоститељству и даље расте (око 26% у протеклих шест година, на укупно преко 4.500 запослених, а у сезони и више), као и приходи ове делатности (раст око 25% у протеклих шест година).

Остаје питање у којој мери прилив туриста доприноси економском благостању становника Старог града, а колико то угрожава стандард локалних становника услед деловања на цене смештаја, угоститељских услуга и услуга забаве. Такође, остаје отворено питање колико је овај сектор способан да прати раст нивоа зарада у најперспективнијим гранама, с обзиром на то да ниво зарада није у таквом расту да прати највише зараде на подручју Старог града, односно заостаје за око 30% у односу на просек зарада. Остају отворена питања повећања трајања боравка и повећања такозване ванпансионске потрошње, а посебно оне која је повезана са трошковима за обилазак споменика културе и историје Београда и саме ГО Стари град, како би се туристичка посета материјализовала и кроз финансирање одржавања јавних добара. Такође, ГО Стари град располаже и заштићеним природним добрима, која у условима високоурбанизоване средине представљају истинска острва природе у метрополама. Заштићена стабла хрста лужњака, европске букве, Академски парк, Пинонирски парк и Ботаничка башта представљају праве контрасте високоизграђеним и урбаним блоковима Старог града, мамећи пажњу туриста.

ИНФРАСТРУКТУРА

Овај део града има велики историјски, друштвени, културни и привредни значај. Стога је неопходно унапредити инфраструктуру и њену функционалност, чиме би се директно утицало на повећање квалитета живота становника и свих других људи који на територији градске општине Стари град раде или долазе из пословних или туристичких разлога.

Становницима Старог града његова изграђеност, урбаност, представља природно окружење, али функционалност и доступност урбане инфраструктуре није једнака. У неким деловима још недостају прикључци на канализацију, повезаност на систем даљинског грејања и систематско изношење смећа.

Људи који раде у овом делу града били би задовољнији уколико би мање времена трошили у саобраћају, ако би брже пронашли слободно паркинг место, док са друге стране имамо посетиоце који на ову територију долазе ради опуштања и шетње градом, па би стога они веома ценили већи број пешачких зона, мање саобраћаја и измештање паркинг места са тротоара чија је првобитна намена, услед недостатка паркиралишта, нажалост, донекле нарушена.

Сви наведени изазови нису својствени само Старом граду, али су на овој територији веома изражени због саме локације општине. Стари град представља једну од централних градских општина, самим тим има велики инфраструктурни значај за функционисање целокупног града. Општина Стари град је позиционирана тако да представља језгро града и чини његов ужи центар, из тих разлога неопходно је добро планирати и управљати комуналном и саобраћајном инфраструктуром на њеној територији. Инфраструктурни системи у овом делу града немају само локални значај, већ су део мрежа и система вишег реда.

Како би се унапредило постојеће стање које се односи на инфраструктуру, неопходно је сагледати тренутну ситуацију и у складу са тим одредити будуће правце деловања. Како бисмо што боље и веродостојније приказали различите аспекте инфраструктуре који су важни и умногоме утичу на животе људи који на тој територији живе или раде, овај сегмент ће бити подељен на три области које говоре о комуналној, енергетској и вероватно најважнијој, саобраћајној инфраструктури.

⁵⁶ Статистички годишњак – туризам.

⁵⁷ Из Стратегије развоја туризма Града Београда 2025–2020, радна верзија, https://www.beograd.rs/images/file/908378d25b94b824b74aac56d5ec5a8339197124_71.pdf на дан 8. мај, 2023. године

СТАНОВАЊЕ

У складу са податком да је ГО Стари град најгушће насељено подручје у Републици Србији, јасно је да то подразумева највиши степен изграђености, који се огледа у броју од 31.861 стамбене јединице, како је утврђено пописом⁵⁸ из 2022. године, на површини нешто већој од пет квадратних километара, што даје густину од преко 6.000 станова на квадратном километру.

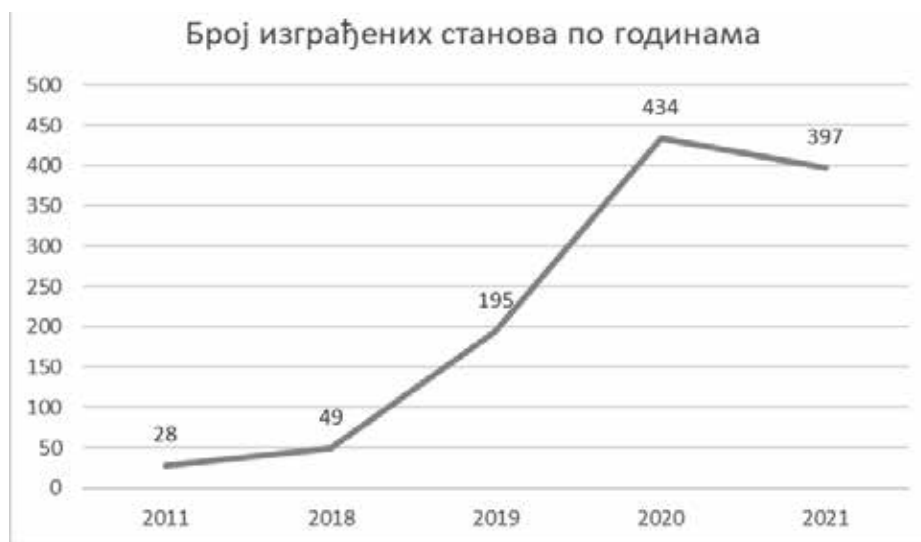
Табела 15: Број и површина стамбених јединица на подручју ГО Стари град⁵⁹

	Укупно	Настањени	Привремено настањени	Напуштени	Који се користе за одмор	Који се користе за пословне сврхе
Број станова	31.861	22.387	5.406	255	243	3.570
m ²	1.977.374	1.408.573	303.638	14.161	13.399	237.603
Просечно m ²	62	63	56	56	55	67

Утврђени број станова је за четири хиљаде стамбених јединица већи него што је установљено претходним пописом (било је 27.033 станова), а у међувремену је порасла и просечна величина стана са 60,5 m² на 63 m².

Посредно закључујемо да у становима живи 1,9 људи, односно да просечно домаћинство чини мање од двоје људи, што је врло важан и критичан податак са становишта социјалног збрињавања становника, а посебно када се има у виду просек година старости. Уколико се има у виду комфор, односно величина стамбеног простора по члану домаћинства, онда су ови подаци охрабрујући и добри, али све друге импликације су врло критичне.

Охрабрује и просечан број новоизграђених станова и планираних градњи нових станова у претходном и у будућем периоду. Наиме, у протеклим годинама се број новоизграђених станова креће преко четири стотине годишње, што је солидан податак, а значајан је и број темељних реконструкција. То је доказ да подручје општине Стари град постаје привлачно за инвеститоре, а пре тога и за становнике Београда или за оне који то намеравају да постану. Ако се има у виду целокупна грађевинска изградња у Београду, онда је тај број мали, али ако се узме у обзир претходни тренд стагнације, иселјавања и старења зграда без улагања, онда је пораст градње врло позитиван тренд и сигнал за многе друге позитивне промене. Наиме, са новим зградама долазе млади, са децом, са више енергије и више креативности како да искористе потенцијале подручја на којем живе, а то је онда нова развојна шанса за све у локалној друштвеној заједници.

Слика 13: Број новоизграђених станова по годинама⁶⁰

На грађевинску активност на подручју општине у извесној мери указује чињеница да је у 2022. години на подручју општине Стари град издата 71 грађевинска дозвола од укупних 3.412 издатих на нивоу града. У ранијим годинама број издатих дозвола је био и већи, али су грађевински пројекти били везани за приватне куће и реконструкције, тако да садашњи мањи број даје већи допринос изградњи, што је важно за квалитет становања и живота грађана. Дакле, већина скорије издатих грађевинских дозвола се односи на изградњу стамбених и пословних зграда, при чему просечна планирана површина по стану износи 78,26 квадратних метара. У последњим годинама се око 20 издатих дозвола односи на новоградњу, док се остатак односи на одређене врсте радова на постојећим зградама, од којих су реконструкције најчешће.

58 Попис становништва, домаћинстава и станова 2022. године, РЗС, <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/pdf/G20234002.pdf>

59 Ibid.

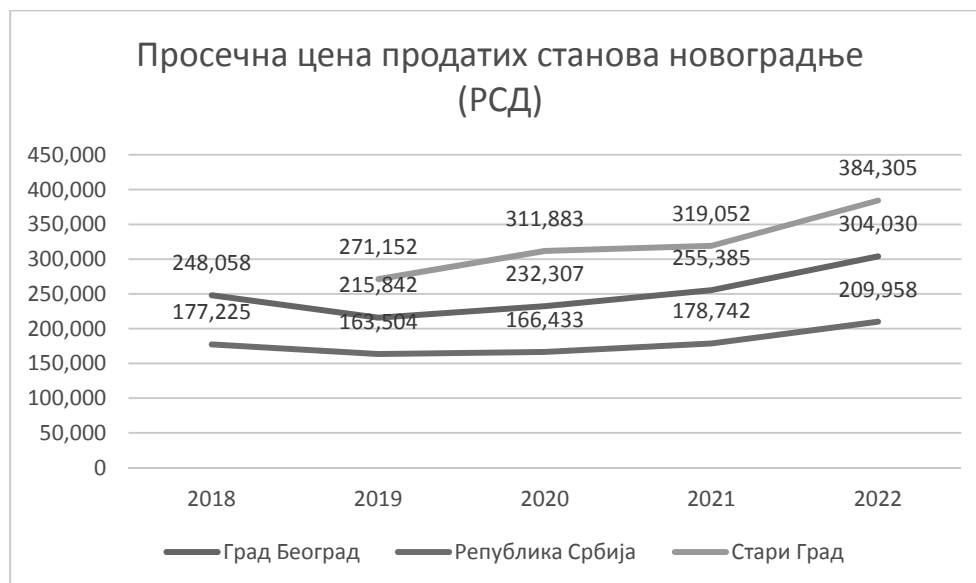
60 Општине и региони у Србији, Статистички годишњак, по годинама, издање РЗС.

Слика 14: Број грађевинских дозвола по годинама

Према Извештају са тржишта непокретности Републичког геодетског завода, највећа цена по квадратном метру која је плаћена за стан у староградњи износила је 6.086 евра, а у питању је стан на Обилићевом венцу⁶¹, док се најскупљи станови у новоградњи налазе на подручју општине Савски венац, односно у комплексу Београда на води. По ценама и опремљености не заостају ни станови у популарним насељима на подручју Доњег Дорћола и у жег центра града и саме општине. У последње четири године просечна цена новоградње је увећана за више од 30 одсто, што јасно говори о односу понуде и тражње.

Слика 15: Кретање просечних цена станова у новоградњи

Нови трендови у становању указују на то да су све популарнији и паметни системи градње, који омогућавају мању потрошњу енергије, виши ниво безбедности или једноставније управљање објектом. Приметан је пораст броја паметних зграда, које се све мање тумаче као луксуз, а све више као инструмент за рационално трошење ресурса, о чему сведочи и чињеница да је Београд укључен у међудржавни пројекат Building Efficiency Accelerator. Овај пројекат има за циљ управу промоцију уштеде енергије у зградама, што показује и јаку иницијативу и свест о важности енергетске ефикасности⁶².

Као критичне теме у вези са стањем у сфери становања могу да се наведу теме социјалног становања, односно становања социјално угрожених категорија становника, и тема озакоњења, односно градње и озакоњења објеката који су изграђени без грађевинске дозволе.

Одговори на испуњавање потреба за безбедним и адекватним становањем социјално угрожених група налазе се у акцијама града које би омогућиле изградњу одговарајућих простора и њихову продају и/или издавање по непрофитним ценама. У обзир треба узети и текуће трошкове за одржавање станова са којима би се будући становници суочили, а на основу тога и одлучити о потенцијалним локацијама и адекватном таргетирању корисника.

Решења за расељавање нехиџијенских насеља морају да буду одржива и систематска, односно у разматрање се морају узети сви аспекти ових акционих мера, као што су локације, услови живота, помоћ и подршка надлежних институција и локалне самоуправе у процесу социјализације и интеграције расељених. Процењује се да у Београду има око 130 нехиџијенских насеља, у којима живи неколико десетина хиљада становника, док их је на подручју Старог града знатно мање, и већином

61 Београд 2030 – визија развоја Града Београда до 2030. године, радна верзија.

62 Београд 2030 – визија развоја Града Београда до 2030. године, радна верзија.

се налазе на подручју Доњег Дорћола, а да би он прошао пут потпуне урбане реиновације и афирмације, мора да укључи и решавање питања збрињавања социјално угрожених и бесправно настањених породица и читавих заједница.

У ранијем периоду је била врло раширена пракса изградње и реконструкције објеката без грађевинске дозволе, плана и пријаве радова. То је кумулативно довело до тога да данас у надлежном одељењу општинске управе има преко четири хиљаде нерешених захтева за озакоњењем објеката, који су пренети са нивоа градске управе на управу градске општине. Многи захтеви поднети су без комплетне документације и без решеног имовинског статуса, што значајно успорава њихово решавање. Али, упркос томе, у претходном периоду решено је преко 1.000 поднетих захтева, што је од великог значаја како за власнике тих објеката тако и за саму градску општину и све јавне службе пред којима се власници објеката појављују као странке.

Грађевинске дозволе се данас издају преко обједињене електронске процедуре, без обавезе да подносиоци захтева долазе у просторије општине, а највећи број захтева се решава у законском року. Највећи број дозвола издају градске надлежне службе, али одређени број издаје и надлежно одељење општинске управе, у складу са овлашћењима и законом.

Саобраћајна инфраструктура

За територију општине Стари град најзначајнији је друмски саобраћај и његова улога у функционисању градског превоза. Општина има изузетну транзитну улогу, јер повезује стари са новим делом града, као и многе градске и приградске делове града са ужим центром. Неке од најфреквентнијих градских улица са великим бројем линија јавног превоза које кроз њих пролазе, налазе се управо на територији општине Стари град. То су улице попут Кнеза Милоша, Таковске, Булевара деспота Стефана, Бранкове, Краљице Наталије, Француске, Булевара краља Александра. Главна одлика ових саобраћајница су огромне гужве које се стварају током целог дана, почевши од раних јутарњих сати када људи крећу на посао, па све до касне вечери, када се сви они враћају са посла. Велике гужве стварају се искључиво због дневних миграција, где око четрдесет хиљада људи долази на општину Стари град само због свог места запослења, што несумњиво утиче на оптерећење градског саобраћаја.

Да се стање у вези са саобраћајем годинама усложњава, речито говори и податак о кретању броја регистрованих возила на подручју општине. Тренутно је преко 22.577 регистрованих аутомобила, што је 0,52 возила⁶³ на сто становника, дакле једним возилом се вози мање од два становника, под условом да се она оптимално користе. Пошто то није тако, ради се о томе да се готово сви у возилима возе сами, што је лоше и са становишта екологије и са становишта економије коришћења возног парка. Наравно, овај податак ствара и низ проблема у вези са паркирањем, трајањем вожње и квалитетомведеног времена у возилима.

У погледу развијености саобраћајних капацитета општине, може се рећи да су они врло ограничени, јер на подручју општине нема магистралних или других виших нивоа саобраћајница, већ само саобраћајница локалног значаја. Укупна дужина путева је 55 километара, како се наводи у статистичким подацима Републике. Стање саобраћајница је релативно добро, осим оних које се налазе по ободима територије општине, а које захтевају реконструкцију, док су саобраћајнице унутар градског језгра прилично добре, али

не и њихова опремљеност пратећим садржајем као што су паркинзи и сигнализација.

Све претходно наведено говори у прилог чињеници да постојећа инфраструктура не задовољава на најефикаснији начин потребе грађана и функционисање различитих комуналних служби, нити прати убрзани развој града Београда и саме општине. Често се у центру могу видети заиста фреквентне улице, у смислу саобраћаја, које имају само једну траку по смеру; додатно, неке улице су исувише уске, што онемогућава саобраћај у оба смера. Велики број једносмерних улица доприноси стварању великих гужви. Имајући то у виду, неопходно је позабавити се овим питањем и пронаћи адекватне начине и мере да се тренутно стање промени и допринесе бољем и лакшем функционисању овог дела града.

У претходних неколико деценија није била забележена ниједна значајнија инвестиција у проширење и јачање капацитета саобраћајница на Старом граду. Неки значајнији захвати на саобраћајницама су извршени у оквиру реконструкција улица попут Цара Душана, Цорца Вашингтона, Илије Гарашанина, Хиландарске, а радови на улицама Деспота Стефана, Дунавској и сл. су у току, али све то није од значаја за повећање саобраћајног капацитета ових улица, док је број возила који њима пролази у сталном расту.

Поред изазова везаних за друмски саобраћај, на територији општине Стари град постоји и проблем који се везује за недостатак паркинга места. Постојећи капацитети су недовољни да испрате број возила која дневно циркулишу на овој територији. Овом проблему се већ неко време приступа активно, а све у циљу регулације могућности паркирања. Отворен је одређени број гаража и брзих паркиралишта, у центру града од 2003. године примењује се зонски, односно временски ограничен систем паркирања, који се унапређује, истискујући одређени део саобраћаја из ужег центра града.

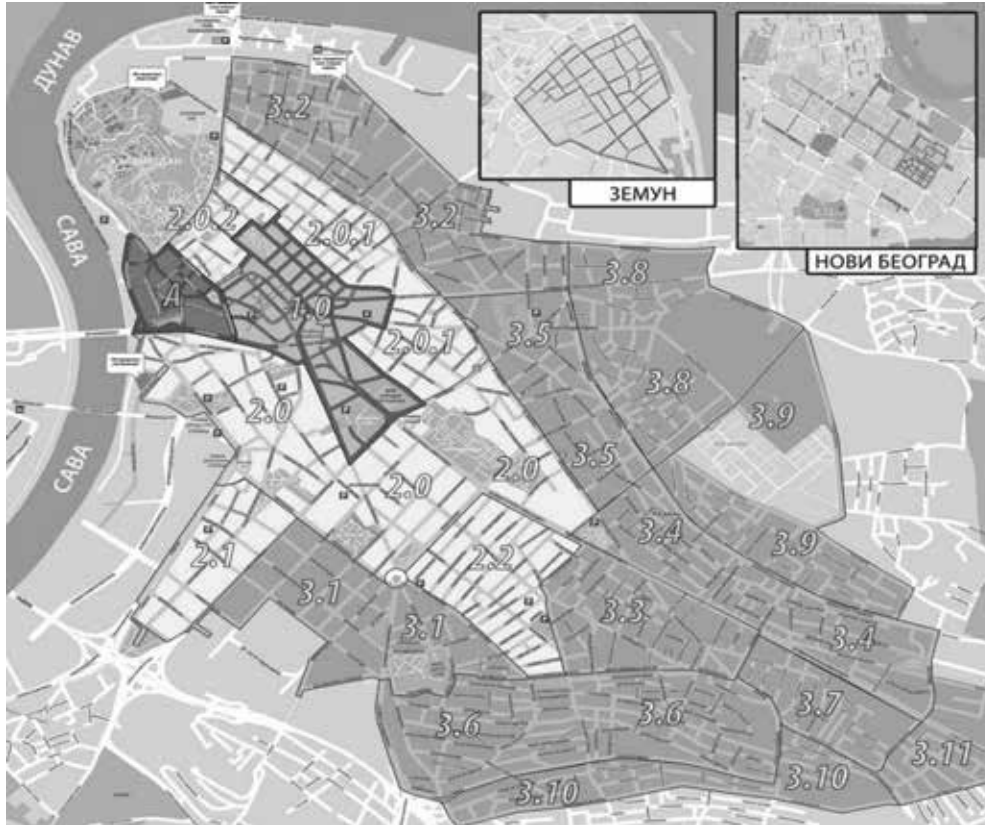
Најзначајније и највеће гараже на општини су: „Обилићев венац” са 619 паркинга-места, „Зелени венац” са 306 паркинга места, „Пионирски парк” са 472 паркинга места, као и фаст паркиралишта попут: „Политике” са 53 паркинга места, „Доњи град” са 382 паркинга-места и на крају паркиралиште „Милан Гале Мушкатировић” са 315 места за паркирање. То говори да на подручју општине има преко 1.800 места у јавним гаражама, што је највише од свих градских општина, али ни то није довољно.

Готово читава општина је покривена зонским системом паркирања, у коме предњачи трећа, односно зелена зона (у којој је могуће задржавање до три сата), прати је прва зона, а најмање паркинга места припада другој, жутој зони. Пре више од четири године, на територији општине Стари град уведена је јединствена љубичаста зона у којој је дозвољено задржавање до 30 минута. Ова зона се може наћи на Косанчићевом венцу и то је једино место у граду где ова зона постоји, за сада.

Постојеће стање је неопходно унапредити и приметна је иницијатива за унапређењем питања паркинга на територији Старог града, па су тако у току припремне активности и радови на изградњи подземне гараже у Влајковићевој улици. Планирано је да ова гаража има 284 паркинга-места и да донекле допринесе побољшању постојећег стања. Занимљив је податак да је број аутомобила који ће ова гаража моћи да прими једнак укупном броју тренутних паркинга-места у Косовској улици, Улици мајке Јевросиме, Кондиној и Влајковићевој улици. Изградњом ове гараже, неће се смањити само време које људи утроше на тражење места за свој аутомобил, већ ће се ослободити и простор испред Скупштине Републике Србије, који се користи као јавни паркинг. Овај пројекат не решава само једно питање већ доприноси лепшем изгледу саме општине, као и њеној функционалности.

63 Општине и региони у Србији, Статистички годишњак, по годинама, издање РЗС.

Слика 16: Преглед паркинг зона на нивоу општине Стари град

Изградња нових подземних гаража је један од најбољих начин за решење овог питања, јер се са једне стране повећава број паркинг места, а са друге се на површини изнад земље смањује број кола, чиме се добија лепши изглед општине и више места за пешаке. Планови за повећање броја јавних гаража постоје (испод Студентског трга, испод улице Кнеза Милоша...), али се њихово усвајање помера и отежава са појавом ограничења у виду археолошких налазишта, планова ширења града изван зона ужег центра, променама позиција станица будућег метроа и др. Отуда се напори настављају, али са променљивим успехом.

Општина Стари град је специфична по развијености пешачког саобраћаја. Укупно 27 улица на овој територији има посебно организован режим рада, прилагођен пешацима. Неке од улица су у потпуности прилагођене пешацима, док је остатак улица делимично претворен у пешачке зоне. Улице попут Кнез Михаилове, Сремске, Чика Љубине, Лазе Пачуа, Марка Лека, 1.300 каплара, Ускочког сокачета, Ускочке, Делијске, Зетске и Емилијана Јовановића су у потпуности претворене у пешачку зону. С друге стране, постоје улице које су у једном свом делу намењене саобраћају, а у другом пешацима и то су: Обилићев венац, Трг републике, Змај Јовина, Вука Караџића, Краља Петра Првог, Рајићева, Цара Лазара, Николе Спасића, Ђуре Јакшића, Скадарска, Симиња, Господар Јевремова, Рељина, Нушићева, Његошева и Андрићев венац. У скорије време су започети радови на реконструкцији Сремске улице, како би се уместо асфалта ова лица поплочала и њен изглед приближио изгледу Кнез Михаилове; поред тога, ова реконструкција треба у потпуности да укине кретање аутомобила овим делом центра града.

Поред пешачке зоне, на територији општине Стари град јављају се бицикличке стазе. Постојеће бицикличке стазе припадају трансевропским бицикличким правцима и то су: Еуровело 6 (Будимпешта – Београд – Букурешт) и Еуровело 11 (Варшава – Београд – Атина). Поред ових бицикличких стаза, значајне су и стазе које се налазе на десним обалама Саве и Дунава, а које спајају центар града са Новим Београдом и Адом Циганлијом на општини Чукарица.

Слика 17: Преглед постојећих и планираних бицикличких стаза – са фокусом на Стари град

Велики значај за општину и њено функционисање има јавни градски саобраћај. На територији општине се налази велики број станица градског превоза и велики је број линија градског саобраћаја које делимично или у потпуности припадају општини Стари град. У мрежи јавног саобраћаја доминирају аутобуси као главна превозна средства, затим тролејбуси и трамваји. Често се јављају конфликти који се односе на функционисање различитих врста градског саобраћаја и локалног индивидуалног саобраћаја. На територији Старог града постоји девет аутобуских линија чије трасе већински припадају овој општини; међутим, број линија које прожимају ову територију је далеко већи. Неке од градских линија које пролазе кроз овај део града су: 24, 27, 27е, 31, 32е, 35, 43, 96, 37, 58, 44, 77. Положај саме општине је такав да повезује различите делове са центром и зато се на овој територији налазе аутобуске станице са којих креће велики број линија ка периферији града. То су терминали попут Зеленог венца и Студентског трга, са којих креће и велики број ноћних линија аутобуса. Важно је споменути тролејбусе и трамваје који су веома значајан део саобраћајне инфраструктуре овог дела града. Скоро све тролејбуске линије које постоје у Београду, на једном делу своје трасе пролазе кроз територију општине Стари град. Неке од њих су: 40, 41, 22, 29 и 28, које повезују центар града са деловима попут Бањице, Звездаре и Врачара. Такође, значајан број трамвајских линија пролази кроз Стари град (7, 12, 2, 5, 10, 11). Ове линије повезују центар града са Устаничком, Новим Београдом и Богословијом. У Београду постоји и пет сезонских аутобуских линија, од којих чак три пролазе кроз Стари град. Наведени подаци говоре о изузетној транзитној важности ове општине, која се сходно повећању броја становника и развоју самог града мора унапређивати. То свакако захтева стратешки приступ планирању и реализацији радова и активности које треба да олакшају свакодневно функционисање и да задовоље потребе великог броја људи.

Ради унапређења постојећег стања које се тиче саобраћајне инфраструктуре, планирана су издвајања из буџета у износу од три милиона динара, од чега је у 2022. години утрошено 2.802.990 динара. Јасно је да је то врло мала сума у односу на потребна и могућа улагања у сфери саобраћаја, али с обзиром на то, одабрано је да се улаже у безбедност у саобраћају, у пројекте који омогућују да се најмлађи и најстарији лакше крећу и да се осећају безбедно.

Током 2024. године на територији градске општине Стари град реконструисано је 12 улица, што чини укупно 4,5 km обновљене инфраструктуре, што у великој мери доприноси бољем и безбеднијем кретању свих учесника у саобраћају. Примера ради, Улица Дубровачка је добила потпуно нови слој асфалта, нове ивичњаке и шахтове, што је део шире стратегије унапређења инфраструктуре, која има за циљ да повећа безбедност, побољша функционалност и естетски изглед староградских улица.

Јавне површине

Развијеност овог дела инфраструктуре условљена је атрактивношћу саме општине и бројем људи који свакодневно посећују овај део града. Ради што бољег функционисања ове територије важно је да она садржи све неопходне елементе једног урбаног подручја и да се њима ефикасно управља. Стога је на нивоу Старог града организована јединица која се бави искључиво овим питањем и посвећена је континуираном побољшању овог дела инфраструктуре. Одељење за комуналне послове на територији Старог града бави се питањима попут:

- постављања мањих монтажних објеката на јавним површинама;

- одржавања чистоће и чишћења јавних површина;
- постављања реклама, огласа и других видова оглашавања;
- начина коришћења заједничких просторија у зградама;
- спровођења решења из стамбене области.

Планирани буџет за обављање комуналних делатности на нивоу општине Стари град у 2022. години износио је 11.269.000 динара, док је за текућу годину планирано издвајање од 12.300.000 динара. Приметан је тренд повећања средстава која се издвајају за овај део инфраструктуре због њене изузетне важности.

Издавање дозвола за постављање привремених објеката се врши на основу Плана постављања привремених објеката (баште угоститељских објеката, киосци, тезге, конзерватори за сладолед, средства за оглашавање, жардињере, клупе за седење и др), који се усваја сваке године.

Сваке године је све више издатих решења о постављању привремених објеката, којих је у 2022. години било преко 670, док их је у 2021. било око 530. На овај начин градска општина стиче одређена средства, преко 19 милиона динара у 2023. години, која се затим користе за уређење и одржавања јавних површина.

Радам одсека за комуналне инспекцијске послове обухваћен је надзор над коришћењем и чувањем јавних површина и објеката. Са појачаним надзором и иницијативом у тој области и сарадњом са одговарајућим секретаријатима градске Управе, унапређено је стање у комуналној области, тако да се број решења и прекршајних налога полако смањује (са 83 у 2021. на 45 у 2022. години).

Врло значајну подршку и подстицај у раду одсека за комуналне послове пружају сами грађани, који својим подnescима и пријавама усмеравају пажњу и благовремено указују на комуналне прекршаје и непоштовање регулативе и обичаја одговорног коришћења јавних површина и објеката. Број пријава се креће око 700 годишње, од којих се половина поднесе кроз писарницу, али све већи је број оних које се достављају електронским путем, преко апликације „Грађанин-инспектор” или сајта „Беоком сервиса”, што је још један вид приближавања управе грађанима.

Енергетска инфраструктура

У прошлости, енергетски приоритет је био обезбеђење приступа довољним количинама енергије, посебно топлотне. Тај приоритет је испуњен. У садашњости, нагласак је на енергетској ефикасности и развоју одрживе енергетске инфраструктуре. Као и у бројним другим урбаним срединама, и на подручју Старог града приметна је велика потрошња енергије по становнику, од чега преко 40% одлази на домаћинства, од тога 60% енергије се утроши на грејање, док преко 30% троше електрични уређаји у оквиру домаћинстава. Како на подручју општине не постоје велики индустријски потрошачи, то се и у сектору привреде енергетска стабилност односи на довољне количине топлоте за грејање простора, као и на редовну потрошњу у пословним просторима.

Како би били снабдевени довољним количинама топлотне енергије, на територији општине Стари град налази се топлана „Дунав”, која покрива делове пет централних београдских општина. Топлотна енергија која се ствара у овој топлани користи се за загревање Скупштине Републике Србије, Скупштине града, бројних образовних установа, културних центара, као и за загревање домова здравља који се налазе на територији ове и других општина у окружењу.

Већински део ужег градског језгра је повезан на топлотну мрежу, 67,7%⁶⁴, тако да се сада спроводе радови на

64 Извор: Општине и региони у Републици Србији, 2017–2021.

прикључивању одређеног броја потрошача кроз прикључке новоизграђених објеката, а само мањи део ширења мреже се односи на прикључивање потрошача који су се до сада грејали путем индивидуалних котларница, чија је енергетска ефикасност много мања, као и квалитет енергената које користе.

Удео електричне енергије у финалној потрошњи у Београду је врло висок, највећим делом због тога што велики број потрошача ову енергију користи за грејање због њене ниске цене,⁶⁵ као и због њене велике потрошње за припрему санитарне топле воде. На подручју ГО Стари град на постојање потрошача који су прикључени на централно грејање и поред постојања довољно капацитета утиче старост зграда, које су постојале пре увођења централног грејања, тако да нису прикључене због повећаних трошкова реконструкције постојећих енергетских решења. Имајући у виду да је ефикасност трансформације енергије у случају топлификације или гасификације 2–3 пута већа него у случају коришћења електричне енергије за грејање и припрему санитарне топле воде, јасно је да је интерес да се у будућности што већи број потрошача прикључи на даљински систем грејања. Раст цене електричне енергије упућује на то да ће овај систем грејања постати с временом све исплативији; стога напори у том правцу морају да се наставе и пропагирају од стране надлежног комуналног предузећа, али и саме градске општине. У том циљу је и дефинисан програм у буџету општине као „Програм енергетске ефикасности”, који ће суфинансирати и ове врсте трошкова грађана.

Неки од неоправданих разлога за велику потрошњу енергије су следећи:

- губици који настају у транспорту топлотне енергије, због дотрајалих цеви;
- расипање енергије, јер се грејање плаћа по квадрату, а не по утрошку;
- недовољна информисаност грађана о важности штедње и рационалног трошења;
- недовољна информисаност грађана о могућностима смањења потрошње електричне енергије;
- лоши прозори који се често могу видети на старим зградама и њихово лоше дихтовање;
- неадекватни електрични уређаји који троше непотребно много струје;
- лоша изолација.

Постоје различити начини за рационализацију потрошње и мере за уштеду електричне и топлотне енергије, којима би требало поправити постојеће стање. Неке од тих мера могу захтевати реконструкцију и модернизацију инсталација у зградама из 50-их и 60-их година прошлог века, као и радове на топлотној изолацији зграда које нису повезане на централно грејање већ користе индивидуалне инсталације. Свакако се највеће уштеде могу постићи у новим стамбеним зградама, које се за разлику од старијих зграда, сада граде у складу са стандардима и урбанистичким плановима намењеним очувању животне средине и ефикасној употреби различитих врста енергије. Сматра се да на лошу енергетску ефикасност старијих зграда највише утиче лоша столарија.

Поред тога, у одређеној мери на енергетску ефикасност и рационалност утицала би и промена начина обрачуна и наплате утрошене топлотне енергије. Наиме, Београдске електране топлотну енергију доминантно наплаћују према грејаној површини, док је степен наплате према потрошеној енергији значајно мањи (за 6–7% корисника), а зна се да то има много ефикаснији утицај на штедњу од плаћања према грејаној површини. Наплата према потрошеној енергији за пословни простор врши се за око 85% корисника.

Цена топлотне енергије, односно, грејања за домаћинства и привреду је врло конкурентна, имајући у виду просек примања у Београду и другим градовима (разлика је и до 40%), тако да не оптерећује несразмерно буџет становника.⁶⁶

О обиму проблема недовољне енергетске ефикасности зграда довољно говоре подаци у табели испод, где се јасно види да преко је 80% станова старије од 50 година, што имплицира неадекватну енергетску ефикасност. У последњим годинама, градња под условима адекватно дефинисаних енергетских стандарда унапредила је стање, али на том пољу има још пуно да се ради. Слична је ситуација са старосном и енергетском структуром пословних зграда.

Табела 16: Приближна површина и карактеристике по типу и енергетским својствима прозора на становима у Старом граду

Година изградње	Број станова	П _{станова} [m ²]	П _{прозора} [m ²]	Врста проз. / стакла	Коеф. прол. топл. Uw [W/m ² K]	Проз. јед. [ком]
до 1918.	1.860	109.740	10.974	једноструки	Д врло лоши (4,6)	6.493
1919–1945.	11.001	649.059	64.906	једноструки	Д врло лоши (4,6)	38.406
1946–1960.	4.757	280.663	28.066	двоструки	Ц лоши (3,00)	16.607
1961–1970.	3.881	228.979	22.898	двоструки	Ц лоши (3,00)	13.549
1971–1975.	66	3.894	389	двостр. /крило	Ц лоши (3,00)	230
1976–1980.	1.350	79.560	7.956	двостр. /крило	Ц лоши (3,00)	4.708
1981–1985.	791	46.669	4.667	двостр. /крило	Ц лоши (3,00)	2.761
1986–1990.	1.339	79.001	7.900	изолационо	Ц ₁ лоши (2,50)	4.675
1991–1995.	414	24.426	2.443	изолационо	Ц ₁ лоши (2,50)	1.446
1996–2000.	926	54.634	5.463	изолационо	Ц ₁ лоши (2,50)	3.232
2001–2010.	927	54.693	5.469	изолационо	Ц ₁ лоши (2,50)	3.236
Укупно:	27.312	1.611.318	161.131			95.344

65 https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Electricity_price_statistics

66 Визија Београд 2030.

Зими, услед лошег дихтовања прозора, долази до продувавања хладног ваздуха, па се због тога често укључују различити уређаји за догревање просторија. Са друге стране, лети се станови са лошом столаријом много више загревају, па је приметан значајан пораст употребе клима-уређаја, који су велики потрошачи електричне енергије. Претходних година су постојале акције града и општине који су суфинансирали замену дограјале столарије, реконструкцију зграда и фасада на зградама. Требало би наставити у овом смеру и спровести одређене мере у циљу унапређења постојећег стања и покренути одређене механизме који ће мотивисати становнике да се позабаве овим питањем и његовим решавањем.

Како би допринела унапређењу стања у овој области, ГО Стари град је 2022. године покренула програм „Енергетска ефикасност“; добрим делом енергетској ефикасности доприносе и резултати програма „Стари град мисли на зграде“, којим се од 2019. стамбеним заједницама пружа подршка у одржавању зграда и унапређењу њихове енергетске ефикасности. Захваљујући овом програму, нову столарију, улазна врата и прозоре на заједничким деловима зграда добило је 149 стамбених заједница, док су други грађевинско-занатски и електро-радови обављени у 109 староградских стамбених зграда. Управо је окончан трећи Јавни конкурс за стамбене заједнице за доделу средстава за бесповратно суфинансирање активности на унапређењу енергетских и других својстава староградских зграда.

Зелена инфраструктура

Што се тиче зелених површина у овом делу града, оне заузимају око 30% територије, али нажалост тај проценат се смањује на штрб изградње стамбено-пословних јединица и осталих објеката. Зелене површине и паркови су јако значајни за централне делове градова, јер доприносе апсорпцији буке, смањењу загађења и чистијем ваздуху. Поред тога, важно је становницима овог подручја обезбедити што више паркова и зелених површина у којима могу да проводе време, зарад бољег и квалитетнијег живота. Тренутно стање је такво да на Старом граду постоји отприлике 11 хиљада стабала која годишње могу да произведу 1.300 тона кисеоника. Требало би апеловати на грађане и будити свест о важности овог питања, а поред тога и спровести акције и мере које би за циљ имале пошумљавање и озелењавање одређених делова ове општине.

Организовано и систематско одржавање зелених јавних површина спроводи ЈКП „Зеленило – Београд“, а на површинама које су идентификоване и усаглашене између овог предузећа и градске управе. Под третманом се укупно налази нешто преко седам хиљада квадратних метара зелених површина, од чега је око 80 процената травнатих површина, док су друго површине под засадима шуме, дрвореди, ружичњаци и сл. Евидентирано је 75 улица са уређеним дрворедима, који се систематски одржавају и занављају. Финансирање овог одржавања се заснива на средствима Града Београда, а самим тим и непосредни увид и утицај на извршење уговора, али општа је оцена да је стање зелених површина добро, с тим да је потребно повећати њихову површину ако је то могуће. Један од видова повећања присуства зелених површина и биљака на улицама Старог града је и постављање жардињера, којих је већ преко 900 и чији број се увећава, посебно на подручјима зелених зона и у зони непосредног центра.

	УКУПНА ПОВРШИНА	ПОД КУЛТУРОМ	ПОД ТРАВЊАКОМ	МАШИНСКО КОШЕЊЕ	КОШЕЊЕ МОТОРНИМ ЧИСТАЧЕМ	РУЧНО КОШЕЊЕ СКАРПЕ ВЕЛИКОГ НАЛИВА	КОШЕЊЕ РАСТЕРА	ЦВЕЋЕ	ПЕРЕНЕ	РУЖЕ	ЖИВА ОГРАДА
ЗЕЛЕНА ПОВРШИНА АНДРИЋЕВ ВЕНАЦ	796	486	370	98	272	0	0	103	0	0	0
ЗЕЛЕНА ПОВРШИНА ИСПРЕД НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РС	531	531	531	500	31	0	0	0	0	0	0
СВЕГА - ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ	1.327	1.017	901	598	303	0	0	103	0	0	0
СВЕГА - ЕКСТРА КАТЕГОРИЈА	43.068	33.154	29.303	22.156	7.147	0	488	1.002	871	132	171
СВЕГА - СТАРИ ГРАД	708.014	562.455	531.510	296.761	145.032	89.717	5.986	2.364	3.986	2.488	2.980

СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ГРАДСКОЈ ОПШТИНИ СТАРИ ГРАД

Сведоци смо да је свакодневица 21. века обележена убрзаним развојем, интензивним променама и урбанизацијом. Поменути трендови олакшали су живот сваком од нас, учинили га иновативнијим и изазовнијим, међутим, неретко се говори и о негативним последицама које су они са собом донели. Раст броја становника, убрзана изградња инфраструктуре, стамбених и пословних објеката, неконтролисан и неуједначен економски развој, саобраћај и динамика туриста и грађана утицали су деструктивно на природно окружење, његове чиниоце и екосистеме, а посебно у градским центрима, какво је подручје ГО Стари град. Гужве, бука, испарења, смог, све су то последице неконтролисаног развоја, са чијим деловањем се данас суочавамо као појединци, али и као урбана заједница, а као такви морамо и да делујемо у правцу заустављања негативног развоја. Морамо да покренемо процесе уназад, према природи и одговорном, одрживом животу у природи, упркос изазовима урбаних токова којима су општина и живот њених грађана изложени.

Време је да се пробуди свест о важности очувања животне средине, како на индивидуалном нивоу тако и на нивоу града Београда. Сва одговорност у вези са чистим ваздухом и водом, лежи у грађанима, највећим загађивачима животне средине. Од велике је важности да се у будућности сведе негативан утицај на природу на минимум. Једини начин да се то постигне јесте да се сваки грађанин освести не само у погледу очувања природе на нивоу општине, града или државе, већ и да се ангажује у погледу подизања те свести и еколошког едуковања осталих грађана. Малим корацима на почетку се постижу велики кораци у будућности, и због тога је важно да се акције предузимају већ данас, јер ће сутра можда бити касно.

Материјално благостање које се постиже урбанизацијом, занемарљиво је у односу на здравље које се уништава управо на тај начин. У бити човека јесте тежња ка већој заради, која му обезбеђује комфор и сигурност, при чему се заборавља на чињеницу да је здравље ипак важније. Можда плате расту захваљујући економском развоју и умножавањем стамбених и пословних објеката, али је врло извесно да ће се оне у будућности и смањити уколико наставимо са деградацијом средине чији смо део.

Природно је да се човек опири променама и због тога се не упушта у непознато, али што брже схвати колективну одговорност за своје понашање, брже ће се и негативне последице на ваздух, воду и околину свести на минимум. Сада је прави

тренутак да се мисли о генерацијама којима тек предстоји живот у овом граду и да се схвати важност народне изреке „Боље спречити него лечити”. Поставља се питање зашто су наши родитељи, њихови родитељи, и све оне генерације које су живеле у миру, безбрижно, удишући свеж ваздух и пијући чисту воду, привилегованије од нас и свих оних који тек треба да настане ову територију? Ако већ нисмо благословени да живимо у здравој животној средини, онда је то јасан знак да ствар треба да узмемо у сопствене руке и кренемо да мењамо свет и свест око нас. Само се заједничким напорима свих могу постићи трајни резултати.

Потребно је да свакодневно истичемо важност очувања околине у којој живимо, јер на тај начин заштита животне средине постаје не само еколошко питање него и ствар моралних начела. Важно је да се ми и наша деца, али и наши најстарији грађани, упознамо са овом темом и да сви допринесемо здравијој будућности у складу са својим могућностима. Грешке које су резултат наших свесних или несвесних понашања у прошлости, разлог су да данас улажемо много више напора да њихове консеквенце исправимо и да се вратимо на прави пут, односно пут уравнотежене природе.

Олако заборављамо да је град Београд подручје богато рекама и зеленим површинама, а да је општина Стари град најстарија општина на територији главног града. Као таква, она има потенцијал за урбани развој и индустријализацију, али тај потенцијал није вреднији од њене хармоније са природом. Учинковитије је да се њене могућности искористе на начин да ова општина расте, али не у погледу раста броја зграда чија је изградња планирана у будућности, нити раста броја аутомобила који свакодневно круже на овој територији, нити раста буке која је постала озбиљан проблем ове општине, већ у погледу пораста броја паркова, споменика, чистих и проходних улица.

Период мањи од десет година довољан је да се уоче конкретне климатске промене, промене у структури ваздуха, чистоћи воде, демографији, изазване директним или индиректним понашањем и деловањем људи. Вођени идејом да је исто време потребно да се виде последице заштите и бриге о окружењу, као и последице непромишљеног и неодговорног деловања, покренули смо више иницијатива и пројеката и уложили заједничке напоре општинске управе, грађана и других одговорних институција да стање променимо, унапредимо. Неки резултати се већ виде, а неки ће тек доћи. Одрживост је у истрајности да са напорима у правцу заштите елемената животне средине наставимо, а да од рационалног трошења на заштиту животне средине не одустајемо.

Планови и мере деловања треба да су вођени холистичким приступом, по којем је сваки допринос добар, јер је наше окружење систем, или боље рећи екосистем, у којем квалитет сваког елемента зависи од стања других. Зато смо у наставку пружили преглед свих најзначајнијих елемената животне средине, проблема који су већ идентификовани и мера које су предузимане, а у исто време је дат и преглед најзначајнијих параметара стања животне средине.

Квалитет ваздуха

Општину Стари град карактерише како густа насељеност становништва, тако и густо збијена компактна блоковска градња, најчешће вишеспратних објеката, тесних улица, пространих булевара, са високим степеном градње и малом површином слободних парцела, па тако и зелених површина. Претходно наведено отежава транслокацију штетних материја који се отпуштају из бројних емитера. Од типа градње, висине и положаја вишеспратница, ширине улица и булевара зависиће и степен проветрености и циркулације ваздуха, што такође индиректно утиче на квалитет ваздуха.

Имајући у виду повећане притиске на стање квалитета ваздуха, јасно је да је потребно повећати напоре за контролу стања загађености, као и контролу извора ризика да не би дошло до повећања загађења. У урбаном подручју какво је карактеристично за ГО Стари град, системом мерења квалитета ваздуха потребно је покрити праћење резултата емисија штетних материја из покретних и стационарних извора. Најзначајнији непоректни извори су индустрија и грејање, док је од покретних извора највећа емисија од саобраћаја.

Од краја 2019. године мерења емисија и стања квалитета ваздуха се врше из непокретних извора и то на подручју свих градских општина, уз стално повећање броја мерних места, тако да их је сада већ 27.⁶⁷ Утицај мобилних извора загађења се прати на 15 места мерења, а на два места су успостављена индикативна мерења, ради утврђивања потребе да се она установе као стална.

Мерења из стационарних извора се на подручју општине врше на Обилићевом венцу бр. 2 и код Дома здравља Стари град, Симина 27.

Мерења утицаја мобилних извора на квалитет ваздуха се континуирано спроводе код Лондона – Краља Милана и Кнеза Милоша; Тунел – Дечанска и Нушићева; Скупштина – Булевар краља Александра и Кнеза Милоша; Зелени венац – Бранкова, Југ Богданова и Краљице Наталије.

Из резултата мерења концентрације азот-диоксида у 2020. години утврђено је да су измерене вредности прешле граничну вредност на покретном извору локације Тунел/Дечанска и Нушићева улица на ГО Стари Град, и то у нивоу 44,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, или за 4,1 јединице преко дозвољене вредности. За угљен-моноксид и сумпор-диоксид нису утврђене прекограничне просечне вредности на годишњем нивоу. Треба напоменути да то нису највиша прекорачења на подручју града, већ су она утврђена на локацијама код Зеленог венца, Цвијићеве и код Градске болнице.

Концентрација сумпор-диоксида је прешла граничну вредност од 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ у мерењима код Скупштине, док је код Лондона износила 46,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, што је нешто мање од граничне вредности. Измерене вредности на другим местима нису прелазиле граничне вредности.

Просечне концентрације азот-диоксида кретале су се од 2,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на мерном месту Карабурма (М1 – ММ10) до 139 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ на мерном месту Тунел (М1 – ММ4). Све добијене средње годишње вредности, од просечних сатних мерења за азот-диоксид на свим мерним местима су прелазиле дозвољену средњу годишњу вредност од 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.⁶⁸

Подаци о кретању броја возила на улицама Београда јасно говоре да расте притисак од загађења из мобилних извора загађења. Сличан тренд је и са бројем возила која су регистрована на ГО Стари град, што је додатно значајно са становишта притиска на споредне улице и простор за паркирање. Позитивна околност у вези са растом броја возила је што је

67 План квалитета ваздуха у агломерацији Београд, https://www.beograd.rs/images/data/7a0a3b18c076a6bfb21688ca7d4302538578_314015.pdf

68 Стратегија развоја Града Београда до 2027. године, Град Београд на сајту, на адреси https://www.beograd.rs/images/file/413e46b11762c73f29145b678ce85a6728894625_67.pdf?cv=1, а на основу података из Плана квалитета ваздуха у агломерацији Београд.

регистрован тренд повећања куповине нових аутомобила који су мање штетни за околину, и који је узрочно-последичан са порастом стандарда становништва.

Табела 17: Кретање броја регистрованих возила у Београду

Година	Мотоцикли	Путничка возила	Аутобуси	Теретна возила
1985.	2.181	257.526	2.525	10.812
1990.	2.079	296.438	2.790	10.929
2000.	1.249	314.705	2.540	12.772
2010.	8.465	472.263	3.487	53.274
2015.	9.915	510.613	3.532	57.878
2017.	10.634	553.078	3.703	67.375
2018.	10.624	568.313	3.662	71.048
2019.	10.889	591.219	4.014	76.338

Неизоставно је поменути и градски превоз унутар језгра града Београда коме ова општина и припада, са нагласком на аутобуски подсистем, који је значајно унапредовао у погледу еколошке ефикасности. Заједно са електро-подсистемима, инвестирано је и у набавку еколошки прихватљивијих аутобуса – Евро 5 и Евро 6, електробусева, погона на компримовани ваздух и ТНГ, што је довело до смањења загађујућих материја на овој територији.

„Упркос повећању броја аутомобила за 120 хиљада, аутобуса за 600, а теретних возила за 23 хиљаде, на основу анализе десетогодишњег тренда концентрације суспендованих честица јасно се види да просечне годишње концентрације суспендованих честица PM10, PM2,5, чађи, CO (mg/m³), NO2, SO₂ и других загађујућих материја, као и број дана са прекорачењем граничне вредности, не бележе пораст већ пад, што указује да су мере предузете за смањење загађења ваздуха пре доношења Плана квалитета ваздуха у агломерацији Београд за период 2021–2031. имале позитиван ефекат.”⁶⁹ Како тај пад још није довољан да бисмо могли да оценимо квалитет ваздуха задовољавајућим, потребно је наставити са развојем и имплементацијом мера за унапређење његовог квалитета.

Слика 18: Број дана са прекорачењима граничних вредности ПМ10, по годинама⁷⁰

Највећим делом, емитери ПМ 2.5 и ПМ 10 честица су традиционална ложишта, котларнице, које користе класичне

енергенте, као што су дрво, угљ, мазут, што домаћинства и издвојене зграде које имају сопствене котларнице ставља у позицију високоштетних извора загађења. Такође, чињеница да су у окружењу Београда две највеће термоелектране, са пратећим површинским коповима некавалитетног лигнита, у великој мери доприноси стварању ПМ честица, али је њихово дејство донекле ублажено чињеницом да у последње време користе и даље унапређују филтрирање гасова које испуштају. Саобраћај доприноси стварњу ПМ честица са само 10 одсто. Закључак је да треба наставити напоре за смањењем броја индивидуалних котларница, повезивањем зграда и домаћинстава на системе даљинског грејања, или прелазак на грејање на гас, тамо где је то могуће.

69 Нацрт Плана квалитета ваздуха у агломерацији Београд, 2021. године, Градски завод за јавно здравље, Београд, Центар за хигијену и хуману екологију – преузето из Стратегије развоја Града Београда до 2027. године.

70 Секретаријат за заштиту животне средине.

Основни правац гашења индивидуалних котларница је путем изградње нових стамбених и пословних јединица на местима старих, када се по правилу са индивидуалног грејања прелази на даљинско снабдевање топлотом. О брзини тог деловања најбоље говоре број и површина изграђених нових станова.

Табела 18: Преглед броја изграђених нових станова по годинама⁷¹

Година	2012.	2016.	2019.	2020.	2021.
Број изграђених станова	28	49	195	434	397
Укупна новоизграђена површина	2.704	2.996	14.659	34.411	30.548

Иако су најмање, честице типа ПМ_{2.5} имају врло опасно дејство на људски организам, јер лако продиру у људско тело, задржавају се у носу, дубоко у плућима, а тим путем доспевају и у крвоток. Због тога отежавају стање хроничних болести дисајних путева и крвотока, а штетно делују и на опште стање организма, изазивају алергије, отежано дисање, чак и код најмлађих становника, па и животиња. Озелењавање и квашење улица је само један од видова унапређења стања, али главни је смањење њихове емисије из стационарних, али и мобилних извора загађења.

За квалитет ваздуха је важно да градска општина Стари град има развијен систем пешачких зона, који се унапређује у корист пешака. Планови да се у наредном периоду пешачке зоне пришире и да се на тај начин смањи емисија штетних гасова манифестована од стране превозних средстава, уклапају се у агенду за одрживи развој општине. Такође, продужење и повезивање бициклистичких стаза, као и увођење система јавних бицикала у центру града, допринело би побољшању квалитета ваздуха.

Поред овога, значајан утицај на квалитет ваздуха имају и тачкасти извори (бензиске станице, гараже, пекаре, пржионице кафе, грилови), који се умножавају из године у годину, и који представљају позитиван тренд када је реч о задовољењу потреба становништва, али уједно и негативан на животну средину.

Општина Стари град има епитет „топотног острва” с обзиром на чињеницу да се највећи део њене површине налази управо под зградама, чиме се постиже недовољна циркулација ваздуха, што директно утиче на повећање средње годишње температуре која износи 11.9 степени целзијуса. Прекорачење граничних вредности за поједине контролне параметре је регистровано на локацијама приказаним у следећој табели.

Мерно место	Честице за које је идентификовано прекорачење
Балканска улица – код Биоскопа „20 октобар”	Угљен-моноксид Азот-диоксид
Булевар Деспота Стефана бр. 34	Азот-диоксид Бензен Суспендоване материје и честице Бензо(а)пирен
Венизелосова (Ђуре Ђаковића бр. 29)	Угљен-моноксид Азот-диоксид
Топличин венац – испред Хотела Палас	Угљен-диоксид

Градска општина Стари град је иницирала је постављање првих урбаних фотобиореактора LIQUID3, испред зграде Општине у Македонској улици бр. 42 и Ул. Теразије бр. 45 у Београду. Наиме, пројекат „LIQUID3 урбани фотобиореактор” представља алтернативни концепт озелењавања градских целина на којима није могуће извршити озелењавање на стандардни начин. Пројекат је доживео глобалну популарност и награђен је као једно од најинновативнијих биотехнолошких, еколошких решења за производњу чистог кисеоника и смањивање количине угљен-диоксида у ваздуху.

У претходном периоду, градска општина је спроводила многобројне пројекте са циљем побољшања квалитета ваздуха, као што су „Пројекат интегрисања паметних система за мониторинг даљинског грејања” и „Посади свој хлад”, у склопу ког је грађанима подељено више од 200 садница. Такође, Градска општина Стари град прва је општина која је за грађане обезбедила два аутомата за храну намењену псима, а који истовремено служе за рециклажу и одлагање отпада.

„Паметни рециклажни аутомати” представљају уређаје који испоручују храну и воду за псе у замену за пластичне и стаклене флаше и лименке. Аутомати имају за циљ да обезбеде храну и воду љубимцима током шетње, али и да псима луталицама пруже бољи живот, док истовремено подстичу кориснике да усвоје рециклажу као здраву навику.

Градска општина Стари град је у оквиру јавног конкурса за доделу средстава за суфинансирање реализације пројеката шумљавања у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2021. и јавног конкурса за доделу средстава за суфинансирање реализације пројеката шумљавања у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2022. години, који је објавило Министарство заштите животне средине, реализовала пројекат „Озелени Стари град” и „Зелена мрежа Старог града”, у сарадњи са ЈКП „Зеленило – Београд”.

Реализацијом ових кључних пројеката шумљавања и стварањем дрвореда поред бициклистичке стазе од Спортско-рекреативно-пословног центра „25. мај – Милан Гале Мушкатиновић” ка Небојшиној кули, Градска општина Стари град је

71 Статистички годишњак, РЗС, по годинама.

дала допринос остварењу циљева из Стратегије пошумљавања подручја Београда који се односи на стварање умреженог система зелених површина, коришћењем линијских веза између постојећих и планираних зелених површина. Њиховом имплементацијом, Стари град је богатији за 81 одрасло стабло на Дорћолском кеју, на обали Мајора Драгутина Гавриловића и дуж Улице Венизелосове.

Стари град је прва општина у Србији која је инсталирала зелени кров на згради основне школе. Наиме, на ОШ „Дринка Павловић”, у склопу пројекта „Зелени кров моје школе”, који је спроведен у сарадњи са Програмом Уједињених нација за развој (УНДП) и уз подршку Глобалног фонда за животну средину (GEF), постаљена је прва кровна зелена површина.

Резултат тих напора и напори на нивоу града и државе су допринели да је квалитет ваздуха у општини Стари град свакако бољи него у претходних десет година. Међутим, још увек није на задовољавајућем нивоу, поготово у поређењу са квалитетом ваздуха у европским метрополама.

Квалитет воде

Целокупно подручје ГО Стари град је покривено системом водовода који развија и оперативно користи градско Јавно комунално предузеће „Београдски водовод и канализација”. Целокупни конзум се снабдева водом произведеном у фабрици воде које се пуне водом из река, конкретно, Стари град – водом из Дунава.

На квалитет воде и њену доступност негативно утичу старост водоводних инсталација, неадекватно одржавање и несигурно прикључивање на систем, али општи недостатака постојећи водоводни систем нема, тако да су сви грађани и привреда уредно снабдевени потребним количинама квалитетне воде.

Највећи недостатак постојећег система за снабдевање водом је старост цеви, услед чега долази делимично до контаминације воде, код већих оштећења, али пре свега до губитака воде у мрежи, који се процењују у неким деловима и на 50% од произведене количине. Тиме велике штете трпи надлежно предузеће, али се појављују и ризици од подривања објеката, путева итд, што доводи до настанка штете и код корисника услуга водовода.

Замена, подмлађивање система цевовода је редовно део плана реконструкција улица које спроводи ЈКП „Београдски водовод и канализација” (на пример, Цара Душана), али се изводи и самостално (Косовска, Стевана Сремца, Цетињска, Хиландарска, Ђуре Даничића, Деспота Ђурђа, Скендер-бегова...).

На територији Београда, а самим тим и на подручју ГО Стари град, успостављен је режим мониторинга и контроле квалитета воде у водоводу, рекама, водотоцима другог степена, али и на базенима, плажама, односно на свим местима где грађани користе воде, како из система водовода тако и из система водених токова.

Квалитет воде се контролише на четири начина, а спроводје три одвојене институције. Прва контрола се спроводи у самом погону производње – то су фабрике воде, а друга у лабораторији ЈКП „Београдски водовод и канализација”, и раде се свакодневно. Трећу врсту контроле спроводи Градски завод за јавно здравље, док четврту спроводи републичка инспекција при министарству надлежном за пољопривреду, шумарство и водопривреду. Служба санитарне контроле ради и дезинфекцију новоположених цевовода.

Табела 19: Број узорка воде за пиће са физичко-хемијским и микробиолошким одступањима 2016–2020. године⁷²

Година	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Укупно
Ук. бр. узорка	7.356	7.397	7.286	7.376	7.559	36.974
Физичко-хемијски одступа %	94 (1,3%)	91 (1,2%)	69 (0,95%)	95 (1,29%)	78 (1,03%)	427 (1,15%)
Микробиолошки одступа %	208 (2,8%)	214 (2,9%)	199 (2,73%)	215 (2,91%)	174 (2,3%)	1.010 (2,73%)

„Бактериолошко одступање се најчешће односило на повећан укупан број бактерија, чије је присуство једино и дозвољено у води за пиће, а који нема висок здравствени значај, али је важан као индикатор стања. Битно је истаћи да у води БВС-а нису изоловани патогени микроорганизми, нити је икада регистрована хидрична епидемија на територији коју снабдева овај водовод”⁷³

Надлежност над квалитетом воде у рекама је у рукама републичких органа, конкретно Јавног предузећа „Србијаводе”, које сем контроле квалитета обавља и послове надзора над експлоатацијом вода, уређењем приобаља изван градова. Уређење обала је у надлежности ЈП „Београд воде”, али су његови капацитети да ове послове самостално обавља врло ограничени. Када су у питању мере заштите речних токова од загађења, тада је надлежност повезана са Агенцијом за заштиту животне средине Србије и градским институцијама које делују у овој области. Надлежности ГО у овом погледу су врло мале, а односе се на кризне ситуације пре него на редовно снабдевање, којих на срећу нема превише.

Услед обима и задовољавајућег квалитета речних токова, као и изграђености производних и дистрибутивних система, рестрикције воде су ретке, као и обуставе испорука због већих кварова.

Воду из система јавних чесми контролише Завод за јавно здравље, а и у том погледу су резултати задовољавајући, тако да многе чесме служе за освежавање грађана у врелим летњим данима. О исправности чесми се брине ЈКП „Београдски водовод и канализација”.

Подземне воде представљају драгоцен ресурс у погледу изворишта воде за пиће, али су оне неравномерно распоређене.

⁷² Нацрт Плана јавног здравља ГО Стари град од 2023. до 2026. године.

⁷³ Нацрт Плана јавног здравља ГО Стари град од 2023. до 2026. године.

Потребно је спроводити периодичне контроле њиховог нивоа путем дренажних система, услед њихове неравномерне распоређености.

Системско праћење квалитета површинских вода указало је на то да већина водотокова нема адекватан еколошки статус, што је последица испуштања непречишћених отпадних вода, индустријских погона, површинских отицаја. Из тог разлога постоји забринутост у вези са контаминацијом текућих и подземних вода.

Густа насељеност територије градске општине Стари град, као и висок степен урбанизације утицали су на загађење река Саве и Дунава. Водоводни систем се примарно снабдева непосредном акваторијом Саве, а затим подземним водама Дунава. Анализом је утврђено да је дошло до погоршања дунавске воде, док река Сава, која припада водотоку II категорије, поседује назнаке побољшања. У ову класу спадају воде које су погодне за купање, спортове на води, за гајење малих, племенитих врста риба, као и воде које су погодне за снабдевање насеља пијаћом водом, али и снабдевање прехранбене индустрије. Објекти који се налазе на сектору тока који се односи на територију општине Стари град, а који директно или индиректно могу утицати на квалитет воде у овим рекама јесу ИЦН Галеника и топлане „Нови Београд”, „Дорћол” и „Грмеч”.

Смањење загађења великих речних токова, али и површинских вода требало би да буде врло значајно након завршетка постројења за пречишћавање отпадних вода које се граде у Великом селу, а које би требало да прихвати отпадне воде са подручја ГО Стари град, али и са подручја већег дела града Београда. То је свакако најзначајнији пројекат у домену заштите вода, с обзиром на то да су са тиме директно повезани квалитет воде у рекама, површинске воде и прихватање атмосферских вода.

Заштита од буке

Као централна општина престонице, Стари град важи за део града који никада не спава, у коме свакодневно све врви што од гужве аутомобила и аутобуса на улицама, што од гужве староседелаца, младих, туриста. Ову општину прати репутација језгра културних, туристичких и забавних збивања, која окупљају велику количину људи. С друге стране, на овој општини налази се велики број болница, школа, вртића и културно-историјских споменика који не трпе буку, која је на овој локацији постала свакодневница.

Град Београд је спровео акустично зонирање на 17 општина, а општина Стари град је једна од њих, чиме се, бар делимично, стало на пут буци. Како је Стари град познат по локалима који, чини се, свакодневно ничу, неопходно је појачати контролу буке која се спроводи посебним надзором. Предвиђено је ограничење буке у угоститељским објектима, ограничење брзине кретања, препорука гашења мотора у близини болница и породилишта, усмеравање саобраћаја на правце који су мање осетљиви на буку, изградња физичких и биљних баријера против ширења буке и друго. Министарство заштите животне средине усвојило је 2021. године нови Закон о заштити животне средине од буке, којим се омогућавају ванредна мерења нивоа буке која врши комунална полиција. Такође, 2014. године ограничено је и радно време угоститељских објеката који се налазе унутар стамбених објеката, и на тај начин се изашло у сусрет многим грађанима који су на ове проблеме имали примедбе.

Мерење акустичног загађења спроведено је на 11 локација, по принципу три дневна и два ноћна мерења на сваких петнаест минута. Улица Страхињића бана доминира као мерно место са еквивалентним нивоом дневне и ноћне буке. Поред комуналних и других активности, главни чинилац буке на овој територији јесте и саобраћај.

На осам од дванаест мерних места, еквивалентни ниво буке је премашао највиши дозвољени ниво спољне буке за припадајуће зоне, како за дан тако и за ноћ. Подаци о мерним местима и периодима прекорачења су приказани у табели у наставку.

Мерно место	Период регистрованог прекорачења границе буке
Булевар Деспота Стефана бр. 34	Дневно и ноћно прекорачење
Дунавска бр. 21	Дневно и ноћно прекорачење
ЗОО врт, код Управне зграде	Ноћно прекорачење
Балканска улица, код Биоскопа „20. октобар”	Ноћно прекорачење
Венизелосова (Ђуре Ђаковића бр. 20)	Дневно и ноћно прекорачење
Војводе Петра Бојовића	Дневно и ноћно прекорачење
Тадеша Коћушког	Ноћно прекорачење
Између Марине „Дорћол” и пристаништа	Ноћно прекорачење
Топличин венац	Дневно и ноћно прекорачење
Угао Капетан Мишине и Господар Јованове	Дневно и ноћно прекорачење
Кула Небојша	Ноћно прекорачење
Страхињића Бана 67	Дневно и ноћно прекорачење

У сарадњи са градским комуналним инспекцијама потребно је унапредити поштовање правила рада угостиољских објеката, промовисати видове забаве и музике који не утичу на мир и благодети кућног распложења или забаве других. Такође, треба утицати на градске институције да наставе са системским унапређењима везаним за поштовање нивоа буке јавних локала и манифестација.

Смањење буке која настаје због саобраћаја потребно је иницирати путем сарадње са Секретаријатом за саобраћај и градским јавним саобраћајним предузећем, који у том правцу могу да дају одговарајући допринос.

Квалитет земљишта

На основу спроведених лабораторијских анализа на територији општине Стари град утврђена је присутност штетних микроелемената унутар зелених површина. Узорковање је спроведено по унапред дефинисаним методолошким правилима на репрезентативним локацијама ове општине. Закључено је да просечне вредности појединих елемената заступљених у саставу зелених површина не прелазе дозвољене границе. Свакако да је за урбане средине, попут општине Стари град, уобичајено да ниво штетних материја варира изнад, односно испод нивоа утврђене границе. Анализирајући текстуру земљишта, закључено је да ова земљишта припадају групи од песковитих до глиновитих иловача, плодних и богатих садржајем органских материја. Са порастом броја становника на општини Стари град, дошло је и до пораста броја кућних љубимаца, па тако и количине њихових фекалија која захтева дужи временски период разлагања. Овај податак поткрепљује и чињеница да је присутан широк распон односа угљеника и азота у земљишту.

Садржај олова у испитиваним земљиштима је у опсегу дозвољених вредности, те није алармантан у земљиштима испитаних зелених површина у Београду. Такође, садржај никла (Ni) у испитиваним узорцима креће се у опсегу од 31,75 до 73,60 mg/kg, чиме се показује да земљишта под зеленим површинама у Београду нису загађена овим тешким металом. Садржај живе у испитаним узорцима је утврђен у распону дозвољених вредности. Иако постоји извесно повишење садржаја живе у појединим узорцима, оно није алармантно и не представља опасност по еколошки систем испитаних површина. Треба напоменути да су слични резултати добијени и у мерењима других загађујућих елемената земљишта, тако да концентрације хрома, кадмијума и арсена не излазе из граница дозвољених вредности.

Паркови, зелене површине и заштићена природна добра

Паркови, травњаци, дрвореди и шуме формирају квалитетну амбијенталну вредност, али су и неизоставна ставка у урбанистичком планирању. Поред тога, поседују значајне културно-историјске и стилске вредности, и представљају просторе који доприносе општој добробити људске заједнице. Заштита ових површина је од изузетног значаја, јер са собом носе и дух прошлости и наслеђа. Како лакше објаснити шта је Стари град него асоцијацијом на Ташмајдан, Пионирски парк или Калемегданску терасу.

У односу на укупну територију града Београда, ГО Стари град има најмање зелених површина. Покривеност шумама и зеленим површинама је 0.12%, што је изузетно мало; зато је један од главних праваца еколошког активизма повећање површина под шумама.

На територији општине Стари град не постоје подручја покривена шумама, што је и очекивано јер се ова општина налази у строгом градском језгру; међутим, она поседује значајан број паркова и зелених острва. Данас се на овој територији распростиру три велика парка, Калемегдан, Академски парк и Пионирски парк, од којих Калемегдан по

величини предњачи, заузимајући површину од 57 хектара, што га чини највећим београдским парком. Групи зелених површина језгра града припада и Ботаничка башта, са површином од преко пет хектара, као и насеље 25. мај дуж дунавске обале.

Ширењем зелених површина потпомаже се одрживи развој општине, постижу се значајне еколошке користи које се односе на квалитет ваздуха, земљишта, воде, одржава се биодиверзитет.

Постиже се додатна производња кисеоника, и на тај начин делимично смањује негативни утицај претходно помињаних извора загађења.

Линеарно зеленило, односно дрвореди, има кључну улогу у хлађењу и пречишћавању ваздуха на улицама. Дрвореди праве хлад на тротоарима и улицама и на тај начин спуштају температуру ваздуха, чиме се смањује емисија топлоте у атмосферу. У претходном периоду је планирано, али и у наредних неколико година Секретаријат за заштиту животне средине планира да реализује пројекат вредан 26 милиона евра. Он се односи на садњу преко милион садница у главном граду како би се прошириле зелене површине и подигао квалитет постојећих засада. Овим активностима се смањује ниво буке, ефикасно се штите изворишта водоснабдевања, смањује се ерозија тла, а постижу се и побољшања климатских и микроклиматских услова.

Градска општина Стари град је спровела програм „Стари град мисли на животну средину”. У оквиру њега је реализован пројекат „Зелена мрежа Старог града”, а засађена су и 32 одрасла стабла јасена и јавора. Овим пројектом се постиже планирани циљ стратегије пошумљавања центра града. Резултат имплементације овог пројекта је повећање броја паркова, дрвореда, зелених површина, као и целокупне зелене инфраструктуре на територији градске општине Стари град. Одрасла стабла горског јавора и јасена засађена су дуж Обале мајора Драгутина Гавриловића, и извршена је попуна дрвореда дуж Улице Венизелисове. То је допринело и остваривању циљева из Стратегије за пошумљавање подручја Београда који се односе на стварање умреженог система зелених површина, коришћењем линијских веза између постојећих и планираних зелених површина.

Један од најзаступљенијих елемената ових јавних зелених површина су трапезни дрвореди који се налазе дуж саобраћајница. На територији општине Стари град, дужина дрвореда у јавним саобраћајним површинама износи 30,2%, односно поред трећине саобраћајница постоји (или ће се створити у наредним годинама) природан хлад. Тиме се постиже вишеструка корист – сем свежијег и чистијег ваздуха, снижава се и просечна температура при тлу, а што је велика корист у врелим летњим месецима.

Процењено је да се у парковима и дрворедима налази 10.800 стабала различитих врста дрвећа, лишћара и четинара. Иако не постоје прецизна мерења појединих параметара стабала, према експертској процени, овај број стабала годишње везује 1.800 тона CO₂ и произведе 1.300 тона кисеоника.

Калемегдан је највећи београдски парк и значајан културно-историјски комплекс. Први примерци зеленила су засађени између 1873. и 1875. године. Потребне саднице су извађене из шумског подмлатка у Кошутњаку, од којих је данас у животу још неколико липа. Пре Првог светског рата, Калемегдански парк се ограничавао на површину данашњег Доњег града (зона до великих степеница). Године 1929. постављен је тријумфални споменик Победник и започето уређење и одржавање околног простора, чиме се Калемегдан проширио и на Горњи град. Вегетација је допуњена многим вредним врстама дрвећа и шибља, како аутохоних тако и егзота, па Калемегдан представља уникатан простор Старог града.

Ботаничка башта „Јевремовац” се простира на око 4,8 ха, у строгом центру града, оивичена најпрометнијим улицама

29. новембра, Војводе Добрњца, Далматинском и Таковском. Основана је 1874. одлуком Министарства просвете Краљевине Србије, на предлог Јосифа Панчића, који је био и њен први управник. У време када је грађена, представљала је једну од највећих и најлепших стаклених башти у овом делу Европе. Године 1995. године Ботаничка башта „Јевремовац“ проглашена је за Споменик природе ботаничког карактера од великог значаја. На њеној површини расте око 1.400 јединки 285 врста дрвенастих биљака.

Пионирски парк се налази у најужој зони репрезентативног дела града. Окружен је најзначајнијим и најрепрезентативнијим здањима Града Београда и Републике Србије, те је његова вредност и заштићеност још већа, са успостављеним режимом заштите III степена. ПОВРШИНА ПАРКА ИЗНОСИ 3,61 ha и просторно је састављена од три различите погледне линије. У парку се данас истиче хрст лужњак, импозантних димензија, врло добре кондиције и естетске вредности. Претпоставља се да је остао као део некадашњих непрегледних шума Шумадије, које су се простирале све до самог града. У Пионирском парку има 320 појединачних примерака дрвећа и шибља. Од тога укупно има 77 различитих врста дрвећа и шибља.

Академски парк као зелена површина парковски је уређен пре око једног века. Првобитно, на овој локацији је било турско гробље. ПОВРШИНА ПАРКА ЈЕ 1,45 ha. Парк поседује 115 примерака одраслих стабала. Са становишта ботаничке вредности, Академски парк представља значајну „дендролошку збирку“ – на малој површини се налази 21 врста дрвећа. Академски парк је категорисан као значајно природно добро, споменик природе, са успостављеним режимом заштите III степена.

Најважнији дрвореди се простиру дуж улица Страхинића бана, Џорџа Вашингтона, Цара Душана, Кнеза Михаила. Засађени су деценијама уназад, и представљају препознатљиво благо ове општине. Дрвореди и паркови Старог града представљају медијум за значајне биљне индивидуе које су предмет заштите (два стабла кримске липе на Андрићевом тргу, две тисе Саборне цркве, стабло европске букве, и други).

Новоградња представља проблем са којим се свакодневно сусрећу староседеоци општине Стари град, а која све чешће поприма карактер дивље градње. Инвеститори илегалном градњом задовољавају личне потребе, и прибегавају претварању сваког слободног квадратног метра земљишта у грађевинско земљиште. Градећи вишесpratнице постижу индивидуалне интересе, али истовремено раде на уштеђу животне средине. Њиховим активностима постижу се дугорочне негативне последице на ваздух, воду, земљиште. Користи које пружају зелене површине су немерљиве у односу на материјалну корист инвеститора. Они су у садашњости фокусирани на новчану добит, међутим, не схватају да будућност зависи управо од очуване зелене инфраструктуре, која се тешко враћа у баланс када се исти наруши људском радњом. Сваки изграђени објект има одређени утицај на животни циклус природе, а интензитет тог утицаја зависи од материјала који је коришћен у изградњи објеката.

Градска општина Стари град је у 2021. години реализовала пројекте „Озелени Стари град“, „Урбани фотобиореактор“ и „Посади свој хлад“, као неке од пројеката озелењавања и заштите више елемената животне средине.

„Урбани фотобиореактор“ је пилот-пројекат који су финансирали Уједињене нације, а ради се о постављању уређаја у најнасељенијим деловима урбаних средина, где понекад нема услова за озелењавање, а где су потребе за пречишћавањем ваздуха највеће. У свом раду уређај користи алге, које су четири стотине пута ефикасније од дрвета у уклањању CO₂, а због технологије рада често се именује и као „тачно дрво“.

Пројекат је иницирала ГО Стари град, а у партнерству са Институтом за мултидисциплинарна истраживања у

Београду и УНДП-ом, у склопу Програма „Локални развој отпоран на климатске промене.“ Систем је осмишљен тако да буде одржив и мултифункционалан. Користи соларну енергију за осветљење, и осим пречишћавања ваздуха од CO₂, може се користити као клупа, пуњач за мобилне телефоне и ноћно осветљење.

Овај пројекат има за циљ и популаризацију и ширење примене микроалги у Србији, јер се оне могу користити у пречишћавању отпадних вода, као компост за зелене површине, за производњу биомасе и биогорива, као и за пречишћавање ваздуха од издувних гасова из фабрика. На тај начин пројекат пружа пуну подршку развоју иновативних технологија.

„LIQUID3“ је награђен као једно од 11 најбољих иновативних и климатски паметних решења у оквиру пројекта „Локални развој отпоран на климатске промене“, који Програм уједињених нација за развој (УНДП) спроводи у партнерству са Министарством заштите животне средине, уз финансијску подршку Глобалног фонда за животну средину (GEF).

ГО Стари град је са НЛБ Комерцијалном банком а. д. потписала уговор о донацији још једног фотобиореактора који је постављен на Теразијама.

У оквиру напора за озелењавање Старог града настао је пројекат „Зелени кров моје школе“, у сарадњи са Програмом Уједињених нација за развој (УНДП) и уз подршку Глобалног фонда за животну средину (GEF), који су за ову сврху донирали 16.800 €. Резултат тог пројекта је зелени кров на тераси ОШ „Дринка Павловић, површине 152 m²; прекривен је стазама и доступан је ученицима, што им омогућава да се слободно крећу и да на еколошким радионицама уче и подижу свест о важности одрживог развоја и очувања животне средине.

Овај зелени кров је први у оквиру низа озелењавања кровова која ће уследити у наредним годинама, а тичу се школа, вртића и других јавних установа са равним крововима, који су погодни за овакву реконструкцију. Идеја је заснована на чињеници да се са повећањем флоре у одређеном региону, где је емисија штетних гасова велика, смањује њихово штетно деловање. Смањеном потрошњом енергије, подизањем еколошке свести код деце, али и одраслих, очувањем биодиверзитета и укључивањем младих у овакве пројекте, остварује се агенда зеленог града, какав треба да постане цео Београд, а посебно његова централна општина Стари град.

Општина Стари град поседује одређени број зелених површина и паркова, али постоји и значајан број неуређених или запуштених зелених површина, посебно уз обалу Дунава. У наредном периоду би требало наставити са постојећим пројектима везаним за проширење зелених површина, али пажња би могла да се посвети и преуређењу и проширењу постојећих напуштених или дотрајалих паркова и зелених површина, чиме би се општина Стари град претворила у праву зелену оазу града Београда. Главни правац деловања је повезивање ових активности са реализацијом пројекта Линијски парк, који има капацитет да (у виду пратећих активности) обухвати и сређивање већег броја зелених острва која су сада у запуштеном стању и угрожена.

Урбани цепови

Урбани цеп представља простор мањих димензија унутар града. Најчешће, то су површине које су неуређене, небезбедне, неосветљене, парцеле између блокова, напуштена грађевинска земљишта, која су бескућници запосели и претворили у мини депоније. Представљају озбиљан хигијенски проблем, јер у њима влада висок степен нехигијене. С друге стране, они су и животно окружење суграђана које се најрадије избегава, од којег се окреће глава, па би њихово уклањање, пренамена и урбано осмишљавање представљали потенцијал значајног унапређења животне и социјалне

средине. Овакви простори имају потенцијала да постану место окупљања деце, место за рекреацију, место за уметничке садржаје и место доприноса како економској тако и еколошкој добити за Стари град.

На подручју општине Стари град, као и у свим осталим општинама на подручју града Београда, присутан је одређени број сметилишта, смештених на неодговарајућим локацијама. Ове депоније су предмет II фазе Катастра загађивача на територији општине Стари град.

Укупан број лоцираних депонија је 81, и углавном су смештене дуж реке Саве и између Француске улице и Улице Деспота Стефана. Састав отпада депонија је различитог порекла, али доминантно највећи број чине депоније чврстог комуналног отпада мешовитог састава. Депоније су различите површине. Просечна површина депонија је 113 m². Медијана низа површина је 30 m² а модус 10 m² што указује на чињеницу да је највећи број депонија површине између 10 и 30 m². Највећу површину заузима депонија на углу Дубровачке улице и Улице Деспота Стефана, где отпад заузима готово једну трећину урбанистичког блока.

Укљученост локалне заједнице је од пресудног значаја како би се ови простори трансформисали у функционалне, хигијенске средине. Анализом Градске општине Стари град утврђена су многа подручја која спадају у ову групу простора. Они представљају једну од малобројних опција ширења зелених површина у језгру града којих је све мање.

Пројекат претварања урбаних џепова у зелене оазе треба да буде један од највиших приоритета деловања локалних планова озелењавања, с обзиром на то да се по свему уклапа у капацитете деловања локалне самоуправе. За такав обим површина није заинтересовано ниједно градско предузеће, јер имају веће пројекте на којима су ангажовани, за то нису неопходна средства која није могуће креирати у постојећем обиму буџета, а реализација послова може бити фазна и ујединити напоре и средства јавног и цивилног сектора и активне појединце или стамбене заједнице.

Управљање отпадом и рециклажа

Ранија истраживања, али и измерене вредности количине генерисаног отпада на подручју Београда, указују на законитост да општине са вишим степеном опште развијености произведу на дневном нивоу веће количине отпада. То је посебно видљиво на примеру Старог града, имајући у виду високу динамику становништва и туриста у централним зонама града.

„Укупна количина генерисаног комуналног отпада на територији свих 17 општина у Београду износи око 642.000 тона на годишњем нивоу, што одговара просечној продукцији од 1,04 kg по становнику дневно. Од наведене количине, око 85%, односно 541.496 t/год генерише се у општинама у којима организовано сакупљање отпада спроводи ЈКП „Градска чистоћа“, док се остатак од око 100.317 t/год генерише у преосталих шест општина”⁷⁴ изван градског језгра.

Табела 20: Прикупљене количине отпада у Београду по општинама, измерене 2018. године⁷⁵

Општина	Становништво (РЗС - Процена 2018.)	Генерисана количина комуналног отпада		
		t/год.	kg/ст./год.	kg/ст./дан.
Стари Град	45.253	23.297	514,8	1,41
Палилула	183.003	70.660	386,1	1,06
Савски Венац	35.732	31.737	888,2	2,43
Звездара	165.739	56.041	338,1	0,93
Врачар	57.607	23.280	404,1	1,11
Вождовац	168.841	66.875	396,1	1,09
Чукарица	177.338	59.505	335,5	0,92
Нови Београд	213.742	83.943	392,7	1,08
Земун	174.197	78.801	452,4	1,24
Сурчин	46.406	20.993	452,4	1,24
Раковица	108.198	26.365	243,7	0,67
Укупно - ЈКП „Градска чистоћа“	1.376.056	541.496	393,5	1,08
Гроцка	86.585	29.220	337,5	0,92
Барајево	26.855	8.160	303,9	0,83
Обреновац	72.124	18.824	261,0	0,72
Сопот*	19.819	6.800	343,1	0,94
Младеновац*	51.889	17.803	343,1	0,94
Лазаревац*	56.865	19.510	343,1	0,94
Укупно - Остала ЈКП	314.137	100.317	319,3	0,87
УКУПНО	1.690.193	641.813	379,7	1,04

Извор: Локални план управљања отпадом града Београда 2021–2030.

74 Стратегија развоја Града Београда до 2027. године, Град Београд на сајту, на адреси https://www.begrad.rs/images/file/413e46b11762c73f29145b678ce85a6728894625_67.pdf?cv=1

75 Стратегија развоја Града Београда до 2027. године, Град Београд на сајту, на адреси https://www.begrad.rs/images/file/413e46b11762c73f29145b678ce85a6728894625_67.pdf?cv=1

На општини Стари град, највећа произведена количина отпада потиче из комерцијалног сектора (комерцијални отпад), а затим из домаћинства. С обзиром на то да ову општину из године у годину насељава све већи број људи, а главна је атракција и међу туристима, очекује се и повећање ових врста отпада. Поред поменутих, генеришу се и амбалажни, биоразградиви отпад, стакло, лименке, ПЕТ амбалажа и картон, који у највећој мери потичу од угоститељских објеката, којих на овој локацији има у изобиљу. Индустриски отпад на овој општини је заступљен у најмањем проценту, готово да га и нема.

Највећи део комерцијалног отпада (око 30 одсто од укупног) прикупља се и транспортује истим путевима као и комунални, што оптерећује комунални систем, а несразмерно ослобађа од напора комерцијални сектор. Разлог томе се налази у постојећем систему прикупљања отпада, у коме се отпад из приватних кућа и станова одлаже у истим контејнерима као и отпад из ресторана, продавница, школа, хотела, и свих других пословних објеката. Самим тим онемогућена је примарна класификација на рециклабилни отпад разних врста (папир, пластика, уља, стакло, метал...), која би била врло прихватљива за комерцијалне кориснике услуга градске чистоће, а истовремено би контејнери намењени домаћинствима били мање оптерећени.

Светлу тачку представља управљање амбалажним отпадом, чија је само трећина завршила на депонијама, док је остатак враћен у поновну употребу. Заслуге у томе имају и улични сакупљачи, ако се може рећи да то спада у позитивну страну оваквог стања.

Један од кључних проблема када је реч о отпаду јесте тај што још увек није започео процес примарне сепарације отпада. На општини Стари град су постављени класификациони контејнери за пролазнике, за ситан отпад и смеће, али број контејнера који су намењени одвојеном прикупљању отпада је врло мали. Поред тога, сами грађани нису довољно информисани о значају и потенцијалима рециклаже у погледу доприноса одрживом развоју.

ЈКП „Градска чистоћа” има улогу сакупљача и транспортера отпада на територији општине Стари град, и њу обавља веома савесно и одговорно. На услузи је како друштвеним тако и приватним предузећима и јавним установама. ЈКП „Градска чистоћа” пружа услуге одношења смећа из домаћинства, као и његовог свакодневног одношења из контејнера 1,1 m³, односно двонедељног одношења истог из подземних контејнера.

На простору аутобуске окретнице код Спортског центра „Милан Гале Мушкатиновић” постављена су два зелена острва на општини Стари град (окретница аутобуса и Булевар Деспота Стефана, број 56). „Зелена острва” поседују контејнере, од којих један служи за одлагање папира (зелени), други за одлагање метала (плави) и трећи за одлагање ПЕТ амбалаже (наранџасти), тако да се може рећи да су то прве тачке за процес селекције отпада који претходи рециклажи.

Одговарајућа класификација отпада је предуслов за примену концепта управљања посебним токовима отпада, а посебно акумулатора, отпадних уља, отпадних гума, отпадних возила, отпадне електронске и електричне опреме, медицинског отпада.

Како је прикупљање рециклабилног отпада прва фаза ка зеленој економији, или циркуларном управљању отпадом, то је постављање 76 подземних контејнера за рециклабилни отпад на ГО Стари град добар знак да се у правцу зелене економије дају први већи кораци, да се са речи прешло на дело. Ово разумевање ЈКП „Градска чистоћа” је довело и до постављања звона за одлагање стакленог отпада, који

је у потпуности рециклабилан и, према томе, међу првима на листи приоритета за одвојено одлагање. Одређено је 13 локација на којима су постављена звона за прикупљање стакленог отпада.

У оквиру програма „Стари град мисли на рециклажу”, који је започео обезбеђивањем систематичног прикупљања батерија и сијалица, и њиховим упућивањем на рециклажне токове, постигнути су одређени резултати, јер је прикупљено више од једне тоне батерија и сијалица; али са више промоције и ширења могућности за учешће у овом програму и на ђаке и на старије суграђане, могли би резултати бити унапређени. Пројектом је омогућено свим грађанима да у општински Услужни центар, радним даном од 8 до 16 часова, донесу истрошене батерије и сијалице и да их одложе у посуде које су за то намењене, и да личним примером допринесу очувању животне средине. Пројекат се спроводи у оквиру програма развојне сарадње са приватним сектором develoPPP.de, који финансира немачко Савезно министарство за економску сарадњу и развој.

Паметни рециклажни аутомати на Старом граду су иновативан начин реализације и подршке развоју свести и ефеката рециклаже. Градска општина Стари град прва је општина која је за грађане обезбедила два аутомата за храну намењену псима, а који истовремено служе за рециклажу и одлагање отпада. Уређаји су донација Хуманитарне организације „28. јун”.

„Паметне рециклажне кутије” представљају аутомате који испоручују храну и воду за псе у замену за пластичне и стаклене флаше и лименке. Уређаји су намењени да стимулишу одговорно понашање грађана на два начина – обезбеђивањем хране за њихове кућне љубимце у замену за одговорно одлагање отпада. Сваки пут када се убаци (рециклира) коришћена флаша у отвор на врху машине, посуда на дну пуни се храном за псе, а у посуду поред се може сипати вода. Тако се обезбеђује храна и вода љубимцима током шетње, али и псима луталицама се обезбеђује бољи живот, док се истовремено грађани подстичу да усвоје рециклажу као здраву навику.

Аутомати, уз помоћ соларних панела постављених на њиховом врху, користе обновљиву енергију, а рециклирани отпад покрива трошкове хране. Аутомати такође садрже технологију која може да пружи аналитичке податке везане за употребу, као и да прати ниво хране, воде и отпада. Може чак и да говори, захваљује се корисницима на српском и енглеском језику што подржавају рециклажу и помажу животињама.

Стари град мисли на животну средину не само путем озелењавања већ и применом иновативних технолошких и биотехнолошких решења, што јасно показује да је залагање за здравију околину на врху листе приоритета општине.

Програми и пројекти заштите животне средине

Свесни одговорности према животном окружењу, извршни органи ГО Стари град покренули су одређене програме усмерене на заштиту и унапређење стања елемената животне средине, а тиме и у правцу достизања одрживог развоја. Такође, у буџету се већ годинама налази програм заштите животне средине као линија издвајања средстава за ове сврхе. Та издвајања су у складу са могућностима буџета, нису велика, али имају растућу вредност, као и значај самог развојног приоритета. Преглед ових програма са описом резултата и прикладним илустрацијама се може видети на сајту ГО Стари град, а у наставку су приказани само делови текстова који су објављени.

Програм „Стари град мисли на животну средину” у склопу којег је спроведен пројекат „Зелена мрежа Старог града”. Реализацијом пројекта посађена су 32 одрасла стабла јасена и јавора дуж Обале мајора Драгутина Гавриловића, као и у Ул. Венизелосовој. Вредност пројекта је 2,5 милиона динара и њиме се доприноси остварењу циљева и стратегије о пошумљавању града и подразумева проактивни приступ локалне самоуправе када је реч о подизању зелених површина унутар градског језгра, укључујући паркове, мале скверове, баште и дрвореде, како би се поваћао број засађеног дрвећа на територији града Београда.

– Пројекат HEART – Здрављи градови путем плаво-зелених регенеративних технологија (HEART – Healthier Cities through Blue-Green Regenerative Technologies: the HEART Approach). Циљ интегрисаног приступа овог пројекта је значајно побољшање урбаног здравља и смањење здравствених разлика путем иновативне методологије урбаног планирања. Она обухвата и промовише креирање политике плаво-зелених (Blue-Green, BG, природних) технологија, са техникама за промену понашања појединца – грађана у вези са здрављем.

– Пројекат „Интегрисање паметних система за мониторинг даљинског грејања” имао је за циљ инсталирање најсавременије технологије паметних уређаја у системе даљинског грејања и увођење плана интегрисања обновљиве енергије у мрежу даљинског грејања. Пројекат се спроводи уз подршку корејске владе, у партнерству са ЈКП Београдске електране и Секретаријатом за заштиту животне средине. Овим пројектом је у 52 стамбене јединице на територији Градске општине Стари град инсталиран систем за мониторинг даљинског грејања, што утиче на смањење потрошње енергије.

УПРАВА

Надлежности

Начин организације, делатности и методе рада локалне самоуправе се разликују од земље до земље, зависно од социо-економских или политичких прилика, свакако и од државног уређења, а разликују се и од општине до општине, у зависности од конкретних носилаца власти, службеника и намештеника. Стога локална самоуправа има све одлике и специфичности односа који су успостављени у њеном раду, сарадњи и комуникацији са грађанима и привредом. Значај организације и функционисања локалне самоуправе је тим већи што су веће надлежности које су јој поверене и што је већа аутомонија у њеном деловању, управо због широког спектра надлежности које су од виталног значаја за свакодневни живот становника и локалне привреде.

Општина Стари град је једна од 17 градских општина, која обавља послове који су пренети и поверени јој са нивоа Републике, као и послове утврђене Статутом Града и саме општине. Самим тим, одређено је да се добар део послова локалне управе обавља на нивоу градске управе, али у надлежности општинске управе су ипак неке врло важне активности као што су давање мишљења на урбанистичке планове који се доносе за њено подручје и на регионални просторни план, издавање грађевинског земљишта у закуп, доношење решења у првом степену за изградњу и реконструкцију објекта до 1.500 m² бруто површине и претварању заједничких просторија у стамбени, односно пословни простор, одлучивање о постављању привремених објеката на јавним површинама (киосци и мањи монтажни објекти), спровођење поступака исељења бесправно усељених лица у станове и заједничке просторије у стамбеним зградама, одржавање и издавање на коришћење пословног простора у јавној својини општине, спровођење мера локалне управе

које доприносе развоју угоститељства, занатства, туризма и трговине на свом подручју, заштита и унапређење животне средине, предлагање и спровођење мера за уређење и одржавање спољног изгледа стамбених и пословних објеката, зелених површина, дечјих игралишта, објеката јавне расвете и саобраћајних знакова, обавештавање јавности о питањима од значаја за живот и рад у градској општини, пружање правне помоћи грађанима за остваривање њихових права и друге. Поред тога, својим активностима градска општина доприноси организацији и активизму младих, културних организација и самосталних уметника, спортиста, унапређује услове рада у предшколским установама и школама, као и безбедност деце у саобраћају.

Као посебну надлежност издвајамо одговорност за доношење буџета и завршног рачуна, којим се распоређују јавни приходи на основне расходе исказане у оквиру програмског буџета општине.

Органи и Управа општине у свом раду настоје да примене све принципе модерне управе, као што су законитост, равноправност, рационалност, економичност, отвореност у раду, солидарност и други. Тиме се становницима општине Стари град гарантује заштита њихових личних и колективних права, подршка у остваривању права пред вишим органима државе, али и сва права и погодности савременог живота у градској заједници.

Организација и функционисање

Набројане функције општина остварује на основу деловања општинске управе и органа општине, у које се убрајају председник градске општине, Скупштина градске општине, Веће градске општине и Управа општине.

Председник градске општине врши извршну функцију у градској општини и представља носиоца извршне власти на нивоу јединице локалне самоуправе. Истовремено је председник градске општине и председник Већа градске општине. На ову функцију га бира Скупштина градске општине на период од четири године. У обављању радних активности му помажу три помоћника, а има и свог заменика који га мења када је спречен да обавља своје дужности⁷⁶.

Скупштина градске општине је највиши представнички орган власти на територији градске општине. Скупштину чине 56 одборника који су изабрани на листама различитих политичких странака, организација, коалиција или удружења грађана.

Скупштина врши послове прописане Статутом градске општине, по поступку и процедури садржаној у Пословнику о раду Скупштине општине.⁷⁷ У саставу скупштине постоји седам сталних радних тела у оквиру којих се разматрају питања о којима Скупштина касније одлучује у свом раду.

Неке од најважнијих надлежности Скупштине, сем доношења аката којима се уређује рад органа и локалне самоуправе, јесу оне које се тичу живота грађана, а односе се на усвајање статута, планова, ценовника услуга и извештаја о раду установа чији је општина оснивач, избор носилаца управе и руковођења у тим установама, затим одлуке о задуживању и закључењу уговора о кредиту у складу са законом и статутом града, доношење урбанистичких планова за подручје градске општине и давање мишљења на предлоге урбанистичких планова града, доношење плана јавног здравља за подручје градске општине и друго.⁷⁸

Веће градске општине представља извршни орган градске општине, што значи да одлуке спроводи у дело, а то је у већини случајева најважнија одлика добро организоване

⁷⁶ Статут Градске општине Стари град.

⁷⁷ Пословник Скупштине Градске општине Стари град.

⁷⁸ Статут Градске општине Стари град.

општинске управе. Веће се састоји од пет чланова које бира Скупштина, из реда одборника. Председник градске општине је истовремено и председник већа. Помоћ у раду већа пружају стална радна тела која се налазе у његовом саставу, и то Савет за безбедност, Савет за координацију послова безбедности саобраћаја на путевима у градској општини Стари град, Савет за запошљавање и Савет за родну равноправност. Формирањем савета, веће је истакло кључна подручја своје пажње и приоритете бриге о квалитету живота становника општине Стари град.

Најважније надлежности Већа општине су предлагање буџета, статута градске општине и других одлука и актата које доноси Скупштина градске општине, као и предузимање мења за њихово извршење у дефинисаним роковима и садржају. Веће одлучује и о јавним набавкама услуга, добара и радова, у складу са постојећим актима, уколико је неопходно, ради реализације значајнијих инвестиционих пројеката који се налазе у оквиру плана јавних улагања из својих извора, предлаже акт о јавном задуживању градске општине. Такође, Веће доноси програме и спроводи пројекте развоја градске општине и стара се о унапређењу општег оквира за привређивање у градској општини, у складу са актима града.

Веће општине усваја акт о унутрашњем уређењу и систематизацији Управе градске општине, бира њеног начелника и врши надзор над њеним радом, потврђује или укида њене акте који нису у сагласности са законом, овим статутом или другим општим актом који доноси Скупштина градске општине.⁷⁹

Управа има унутрашње организационе јединице које су организоване за вршење сродних управних, стручних, организационих, административних и других послова.

Слика 19: Организациона шема Управе Градске општине Стари град

Управа градске општине је ускладила свој рад са захтевима система менаџмента квалитетом (QMS), који је резултирао добијањем међународно признатог СРПС ИСО 9001:2015, који је ресертификован 2021. године. Сходно захтевима одређених стандарда, Управа је утврдила процедуре за поступање по сваком захтеву, јавно их је огласила на свом сајту и редовно контролише свој рад, мери перформансе процеса и подноси годишње извештаје о раду пред сваку надзорну проверу, која се обавља сваке године.

Сагледавајући статистику и протоколе о раду појединих одељења, јасно је да Управа постаје све ефикаснија. Све је више заprimљених, али и решених управних и вануправних поступака, све је више грађана, удружења и организација обухваћено давањима и подстицајима, тако да се све потпуније спроводи приступ да је општинска управа сервис, односно да услужује грађане, а време да се она постављала као власт је само асоцијација на не тако давну прошлост. Оваква пажња на ефикасност у раду је показатељ усмерености на људе, на уштеду њиховог времена, на допринос њиховој сигурности и благовременом остваривању свих права чије испуњење је у надлежности општине.

Ради илустрације опсега и обима активности поменућемо резултате у раду неких кључних одељења. О њиховом раду се може стећи слика и на основу годишњих извештаја који су јавно доступни на сајту, али и путем других средстава комуникације са управом.

Одељење за скупштинске послове, послове Већа и председника обавља послове стручне, организационе и административно-техничке подршке раду председника и других органа општине. Осим припреме нацрта одлука, и других нормативних и свих других аката, обављају се и послови обраде и чувања свих изворних аката о раду органа градске општине. Имајући у виду динамику и одговорност рада органа општине, јасна је одговорност о обиму рада овог одељења.

Рад Одељења за комуналне послове и комуналну инспекцију се односи на послове израде плана постављања привремених објеката (башти угоститељских објеката, киоска, тезги, конзерватора за слодолед, средстава за оглашавања, жардињера, клупа за седење и др) на јавним површинама на подручју градске општине Стари град, а затим издавање решења о њиховом постављању или уклањању. Сваке године је све више издатих решења о постављању привремених објеката, којих је у 2022. години било преко 670, док их је у 2021. било око 530. На овај начин градска општина стиче одређена средства, која се затим користе за уређење и одржавање јавних површина, али и обезбеђује контролисани начин њиховог коришћења, а које спроводи други одсек овог одељења.

Радам Одсека за комуналне инспекцијске послове обухваћен је надзор над коришћењем и чувањем јавних површина и објеката. Са појачаним надзором и иницијативом у тој области и сарадњом са одговарајућим секретаријатима градске Управе, унапређено је стање у комуналној области, тако да се број решења и прекршајних налога полако смањује (са 83 у 2021. на 45 у 2022. години).

Врло значајну подршку и подстицај у раду Одсеку за комуналне послове пружају сами грађани, који својим подnescима

и пријавама усмеравају пажњу и благовремено указују на комуналне прекршаје и непоштовање регулативе и обичаја одговорног коришћења јавних површина и објеката. Број пријава се креће око 700 годишње, од којих се половина поднесе кроз писарницу, али све је већи број оних које се достављају електронским путем, преко апликације „Грађанин-инспектор” или сајта „Беоком сервиса”, што је још један вид приближавања управе грађанима.

У најурбанизованијој градској општини у земљи, Одељење за грађевинске послове има истакнуто место и важну улогу, умањену за чињеницу да претежни део послова везаних за издавање грађевинских дозвола обављају институције Града и Републике, имајући у виду величину и значај локација на које се дозволе односе. Одељење за грађевинске послове обавља послове који се односе на доношење решења у првом степену о грађевинској дозволи за изградњу или реконструкцију објеката до 1.500 m² бруто развијене грађевинске површине, као и у поступцима озакоњења објеката до 400 m² бруто развијене грађевинске површине. Поред тога, одељење издаје потврде о пријави радова, као и одобрење за извођење радова за које се грађевинска дозвола не издаје, а након извршених радова, одељење у сарадњи са другим органима државе издаје употребне дозволе за коришћење изграђених или реконструисаних објеката. У складу са опсегом надлежности, одељење је подељено на одсеке за управноправне и грађевинске послове.

Динамика улагања грађана и привреде у сектору староградње је допринела томе да расте број захтева и издатих дозвола у тој сфери, а чињеница да је у ранијем периоду била доста раширена пракса изградње и реконструкције објеката без грађевинске дозволе, плана и пријаве радова је кумулативно довела до тога да данас у одељењу има преко четири хиљаде нерешених захтева за озакоњење објеката, који су пренети са нивоа градске управе на управу градске општине. Многи захтеви поднети су без комплетне документације, решеног имовинског статуса, што значајно успорава њихово решавање, али упркос томе решено је преко 1.000 поднетих захтева. То је од великог значаја како за власнике тих објеката тако и за саму градску општину и све јавне службе пред којима се власници објеката појављују као странке.

Грађевинске дозволе се издају преко обједињене електронске процедуре, без обавезе да подносиоци захтева долазе у просторије општине. Највећи број захтева се решава у законском року, чиме се подстиче грађевинска активност која доприноси естетском и урбаном доживљају становника и посетилаца подручја општине. Број објеката који се граде у већим габаритима од оних за које је општина надлежна је далеко већи последњих година, посебно од када су активнији инвеститори на подручју доњег Дорћола, приобаља, али и неких централних улица, с обзиром на привлачност тих локација, не само за грађане, већ и за кориснике пословног простора. Ажурност пружања ових услуга има и велики економски значај, с обзиром на интересе инвеститора да што пре започну радове на изградњи, као и интересе будућих власника објеката, имајући у виду сигурност њихових улагања и початак наменског коришћења завршених објеката.

Одељење за имовинско-правне и стамбене послове има надлежности из стамбене области које се односе на заштиту и очување непокретности у јавној својини Града Београда и државној својини Републике Србије на којој је градска општина носилац права коришћења, као и спровођење поступака отуђења земљишта из јавне својине ради изградње објеката до 1.500 m² бруто развијене грађевинске површине, односно ради озакоњења објеката до 400 m² бруто развијене грађевинске површине. Такође, одељење обавља послове регистрације и сарадње са стамбеним заједницама и њиховим представницима, а поводом закона којима је регулисана област становања у урбаним заједницама и стамбеним зградама. Одељење пружа и бесплатну правну помоћ грађанима у

вези са решавањем имовинских питања, у односу на јавну и њихову приватну својину.

У циљу унапређења услова становања и заштите стамбених објеката, општина је покренула програм „Стари град мисли на зграде”, који се спроводи у виду јавног конкурса намењеног стамбеним заједницама за бесповратно суфинансирање активности на унапређењу својстава зграда на територији градске општине Стари град. Средства за учешће у финансирању активности на унапређењу својстава зграде које обезбеђује Градска општина Стари град максимално износе до 90 одсто предрачуна потребних финансијских средстава, с тим да је максималан износ средстава по једној стамбеној заједници до 300.000,00 динара са ПДВ-ом. У претходна три циклуса обухваћене су 803 староградске зграде у којима је реализовано укупно 1.364 различита облика радова – окречена су 262 улаза, 186 стамбених заједница је опремљено противпожарним апаратима, 138 зграда је добило видео-надзор, 123 интерфоне, нову расвету 38, док су савремени поштански сандучићи постављени у 67 староградских улаза. Такође, на списку бројних радова су и поправке кровова у 116 стамбених заједница, као и замена или поправка дотрајалих олука у 61 згради. Нову столарију, улазна врата и прозоре на заједничким деловима зграда добила је 201 стамбена заједница, док су други грађевинско-занатски и електро-радови урађени у 172 староградске стамбене зграде.

Планирано је да Градска општина Стари град током 2025. године реализује нови јавни позив свим стамбеним заједницама како би омогућила да и стамбене заједнице које се до сада нису пријављивале на конкурс узму учешће, а разматра се и повећање максималног износа средстава по једној стамбеној заједници на име учешћа градске општине у суфинансирању активности на унапређењу својстава зграда.

Просечна вредност улагања на основу овог програма је приближно 60 милиона динара годишње, што је веће издвајање него по било ком другом основу који је у надлежности градске општине.

Имајући у виду досадашње искуство и прикупљене потребе великог броја стамбених заједница, уочено је велико интересовање Старограђана за уређењем фасада, као и за заменом / поправком лифтова на територији градске општине. Градска општина ће у наредном периоду настојати да пронађе начин за решавање овог дугогодишњег проблема, пре свега кроз инвестициони циклус „Скок у будућност – ЕХРО 2027”, с обзиром на значајна средства која су потребна, а која увек превазилазе буџет градске општине.

Градска општина је у претходном периоду спровела Јавни позив за доделу бесповратних средстава домаћинствима и стамбеним заједницама за енергетску санацију стамбених зграда, породичних кућа и станова на територији градске општине Стари град, заједно са Министарством рударства и енергетике – Управом за финансирање и подстицање енергетске ефикасности. Том приликом су изведени радови на замени спољних прозора и врата и других транспарентних елемената термичког омотача са одговарајућим термичким својствима према негрејаним просторијама у 38 домаћинстава. Имајући у виду велику заинтересованост грађана, пре свега за меру замене столарије у својим домаћинствима, у 2025. години планирано је расписивање новог јавног позива сходно условима које пропише ресорно министарство.

Просечна вредност улагања на основу Програма „Стари град мисли на зграде” је више од 60 милиона динара годишње, што је веће издвајање него по било ком другом основу који је у надлежности градске општине.

Одељење за друштвене делатности и пројекте развоја има најшири опсег деловања, и његова диверзификована делатност је у великој мери показатељ иновативности, отворености и посвећености општинске управе постизању циљева добре и одговорне управе према најважнијим питањима

деце, младих, старих, социјално рањивих и економски недовољно самосталних и сигурних чланова заједнице. Како би се одговорило на питање ових чланова заједнице, Одељење подржава рад културних делатника, спортиста, њихових удружења, манифестације и догађаје свих врста које доприносе искоришћавању и развоју потенцијала најмлађих, најталентованијих и најспособнијих становника Старог града. С друге стране, у надлежности одељења су и заштита старијих становника општине, инвалида, бораца, расељених лица и на друге начине угрожених појединаца и група које живе на подручју општине.

Да би остварило приоритете овако широког делокруга одговорности, Одељење има у свом саставу више одсека – Одсек за друштвене делатности, Одсек за пројекте и Одсек за борачко-инвалидску заштиту и повереништво за избеглице. У периоду од 2020. до 2024. године Одељење за друштвене делатности и пројекте развоја је иницирало и већином у потпуности спровело чак 38 пројектних активности.

У складу са опсегом одговорности, буџет овог одељења је готово сваке године највећи, а његова структура се мења на основу пројеката који се спроводе, иницијативама донатора да финансирају неку врсту активности или неку групу становника (деца, омладина, старији, мањинске заједнице, дискриминисане особе и друго).

На подручју општине, како је описано, налазе се неке од најстаријих, најважнијих и најпознатијих културних установа, споменика културе и традиције. Опредељење и одговорност за рад неких културних установа су исказани кроз финансирање њихове редовне делатности и одређених манифестација.

Активности у области омладинске политике биле су врло динамичне, а обухватале су и подршку развоју вештина младих људи, њихове иновативности и предузетништва, кроз пројектне активности какве су New generation skills project, Turnover – Youth educational center, Покрени се за ИТ, Центар за подршку предузетништву младих, Зелена мрежа Старог града и многе друге.

Радам овог одељења координисане су и активности Установе културе „Пароброд”. Њен оснивач и финансијер је Градска општина Стари град, али њеним деловањем културна сцена Старог града добија многоструко више од уложених средстава и простора. Она обезбеђује иницијални простор и отворену сцену за развој визуелних, литерарних, музичких и свих других врста стваралачког доживљаја и експозиције уметника публици каква се може наћи само на местима која су преплављена културним садржајима и понудом, као што је то на Старом граду. Једна од најзначајнијих манифестација које се финансирају и организују уз ангажовање овог одељења је Манифестација „Јевремова – улица сусрета” – Цвети, чиме се обележава Дан и слава Градске општине Стари град. У тој манифестацији учествују удружења грађана, институције, установе, вртићи, школе, Канцеларија за младе и Волонтерски сервис, УК „Пароброд”, ЈП СРПЦ „Милан Гале Мушкатировић – 25. мај”, Дом здравља Стари град, културно-уметничка друштва, као и верске заједнице, што јасно показује да то није слава Управе, већ у пуном смислу речи слава Градске општине Стари град.

Посвећеност деци се исказује на мноштво начина, од којих су неки заокружени у програме какви су „Стари град мисли на бебе”, „Стари град мисли на тебе”, као и програмске активности едукације посвећене безбедности у саобраћају. Пројекат „Стари град мисли на бебе” укључује новчану помоћ сваком новорођеном детету чији родитељи живе на Старом граду. У оквиру програма „Стари град мисли на тебе”, током целе године се организују радионице и едукативни догађаји који подстичу развој креативности и стваралаштва код деце, здраве навике, породичне вредности, женско предузетништво и друго. Такође, у оквиру овог програма се нуде бесплатни спортски и рекреативни

курсеви деци и родитељима који поседују персонализовану општинску картицу и имају пребивалиште на територији градске општине Стари град.

Да Градска општина Стари град мисли на све своје становнике сведоче и старосне категорије циљних група програма и пројеката који се реализују у току године. Најстаријима су посвећене пројектне активности које укључују Староградску картицу, програм Сениор центар, финансирање и суфинансирање програма и пројеката удружења пензионера.

Неке од активности се тичу подршке најугроженијима, непокретнима, старијима без породичног старања, подстицању заједништва старијих и младих кроз заједничке излете и дружења на отвореном и у установама културе. Активности подршке се остварују и кроз рад волонтерског центра, чије су услуге на располагању старијим, немоћним и болесним суграђанима, као и особама с инвалидитетом и сметњама у развоју, пензионерима са нижим примањима, корисницима социјалне помоћи и туђе неге, самохраним родитељима, незапосленима и особама без примања.

Јавност и отвореност у раду Управе

Да би испунила своју сврху приближавања органа управе грађанима, локална самоуправа по дефиницији мора да делује отворено, јавно и да блиско сарађује са грађанима. Управо због тога је јавност у раду један од основних принципа рада Општинске управе Старог града. Право на присуствовање седницама органа градске општине (Скупштина, Веће) поштује се без ограничења, и то право имају сви грађани и представници јавних гласила ради обавештавања јавности о њиховом раду, осим када је то ограничено Законом и Пословником.⁸⁰

За оне који желе да прате рад органа и Управе општине, Служба за односе са јавношћу издаје штампану публикацију „Информатор Градске општине Стари град” која обједињује информације о раду ГО Стари град из надлежности органа, тела, комисија и руководства Скупштине градске општине и Управе, јавног предузећа чији је оснивач, услужних сервиса и програма и остале информације од значаја за локалну заједницу. Информатор се штампа у 20.000 примерака и доставља се бесплатно на адресе грађана. Ради трајности приступа информацијама о раду припрема се и електронска верзија у ПДФ формату, која се поставља на сајт www.starigrad.org.rs. На исти начин се грађанима дистрибуирају и тематске информације у виду плаката, писама, флајера и брошура којима се јавности представљају акције и програми градске општине, Установе културе, као и активности и програми Канцеларије за младе и Волонтерског сервиса.

За специфична питања, сугестије или примедбе грађани се могу обратити директно органима или самој управи општине и то путем сајта општине, на јавно доступне интернет адресе, или преко Службе за односе с јавношћу – усмено, писмено, телефонским позивом или електронском поштом. Одговори се по пријему достављају писменим путем (електронском поштом) грађанима / јавним гласилима у року од 48 сати.

Интернет-презентација Градске општине Стари град на адреси www.starigrad.org.rs пружа неопходне информације грађанима, корисницима услуга и јавним гласилима, а истовремено упућује на могућности још детаљнијег информисања од стране надлежних органа или одељења Управе.

Приближавање рада управе грађанима и привреди је остварено и кроз рад Услужног центра ГО Стари град (сервис у оквиру зграде градске општине); његове функционалности су додатно проширене кроз Јединствено управно место које је на услузи грађанима од 15. марта 2022. године.

⁸⁰ Приручник за комуникацију.

Е-Управа и Е-шалтер покренути су 2021. године као видови ширења услуга савремене управе свих нивоа власти, а у које се грађани укључују након регистрације.

Буџет

Коришћење јавних средстава је један од најодговорнијих послова управе, зато је планирање и извршавање буџета градске општине један од најсложенијих послова њене Управе. Приливи и расходи система јединице локалне самоуправе се морају унапред пажљиво пројектовати како би могле да се остваре зацртане активности и планирани циљеви.

Садржај буџета чине развијени списак прихода и расхода, заједно са њиховим планираним износима. Буџет за претходне године се припрема и извршава по програмском моделу у складу са чл. 29. и 112. Закона о буџетском систему, по коме се буџетом дефинишу програми, програмске активности и пројекти, тј. приказује се у које конкретне сврхе се јавна средства троше. Одлука о буџету Градске општине Стари град за претходне три године садржи 12 програма. Програми, као основни елементи програмског буџета за 2022. годину, састоје се од програмских активности (17) и пројеката (21).

Приходи и примања буџета Градске општине Стари град регулисани су законским прописима и Одлуком о утврђивању обима средстава за вршење послова Града и градских општина и одређивању прихода који припадају Граду, односно градским општинама у одређеној календарској години и датом одлуком. Анализом структуре примања буџета утврђено је да чак 45 одсто текућих примања буџета (око 192 милиона динара, за 2023. годину) покривају приливи по основу пореза на доходак грађана, око трећине примања чине примања по основу пореза на имовину, док су примања за јавне комуналне таксе (око четири одсто) и накнаде за коришћење јавних површина (око три одсто), далеко мање издашне за финансирање буџета. Поред сталних, у буџет се сливају и променљиви износи средстава пренети са виших нивоа власти, посебно са нивоа Града Београда. Прилив по том основу варира у износима од неколико милиона до неколико десетина милиона динара, а по правилу, већи износи се појављују као наменски пренета средства за унапред дефинисане намене; стога је ипак највећи део средстава финансиран из поменутих извора, чија издашност је стабилно растућа (расту запосленост и просек зарада, а расте и вредност имовине која је подложна опорезивању, на основу изградње нових објеката).

Када је конкретно реч о Општини Стари град, њен пројектовани буџет за 2023. годину износи 563.680.493 динара и представља повећање у односу на планирани буџет за 2022. годину који је износио 556.935.521 динар.⁸¹ Овај податак говори о тренду повећања буџета ове општине, који је присутан и у претходном периоду.

Треба истаћи да су одлуке које се доносе за буџетску годину подложне ревизирању у току трајања исте, те се често приступа изради ребаланса буџета у току једне календарске године, како би се буџет прилагодио променама у домену прилива, али и расхода, с обзиром на то да на њих делује већи број спољних утицаја. Такав је био случај и за 2022. годину, те се са почетних 556.935.521 динар у планираном буџету на крају дошло до износа од 736.515.767 динара.⁸² До тога је дошло услед промена у изворима финансирања, под ставком трансфери од других нивоа власти, а што је омогућило и значајније увећање финансирања развојних и друштвених активности на подручју општине Стари град.

Програмска структура буџета општине Стари град за 2023. годину је подељена на 17 делова, јер је у односу на 2022.

годину уведен програм Енергетске ефикасности зграда и одређена су издвајања за њега. Када је реч о првом програму под називом Становање, урбанизам и просторно планирање, приметно је одвајање драстично мање новца за ову категорију у општинском буџету, јер су се издвајања смањила са 84 милиона динара на 20 милиона, што је преко четири пута мањи износ.⁸³ Издвајања за комуналне делатности, односно за одржавање јавних зелених површина су се у 2023. години повећала за 9% и имају тренд раста у претходном периоду. Тренд повећања издвајања новчаних средстава је приметан и у области заштите животне средине, где су средства у односу на 2022. годину повећана за 32%, нарочито за програм „Стари град мисли на животну средину”, за који су средства удвојстручена.⁸⁴

Издавања за програм основног образовања на територији општине Стари град у 2023. години су повећана више од четири пута у односу на претходну годину, тако да су износила 34.525.000 динара. Нарочито је приметан број издвојених новчаних средстава за поправке и одржавање школа, где је издвојен 21 милион динара више из буџета. Такође, уведене су и нове категорије – Едукација школске деце у ваннаставним активностима и Хитне интервенције – за које је издвојено 1,5, односно 3 милиона динара.⁸⁵ Новчана средства за програм Социјалне и дечје заштите су такође повећана за 10% у односу на 2022. годину, што је само наставак раније присутног тренда на територији општине Стари град. С друге стране, издвајања за програм Здравствене заштите су смањена три пута у односу на 2022. годину, тако да сада износе 1,2 милиона динара.

Новчана средства намењена за развој културе и информисања повећана су у 2023. години за 16%, па тако сада износе 87 милиона динара. Треба истаћи да је ово повећање значајно и показатељ да Општина Стари град заиста води рачуна о развоју ових активности на својој територији, о чему сведочи и доношење стратешког документа за развој културе у 2023. години. Број таквих активности је смањен у односу на претходни период, али су новчана средства повећана и концентрисана на крупније ставке.⁸⁶ Највише новца се издваја за функционисање локалних установа културе и остваривање и унапређивање јавног интереса у области јавног информисања, док од културних манифестација највише новца иде за „Староградско лето” и „Јевремову улицу”. Средства за развој спорта и омладине су повећана три пута и то је изузетно велика промена у односу на 2022. годину, јер се издваја 24 милиона динара више за ове активности. Индикативно је да је проширен оквир активности за које се издвајају новчана средства.

Средства за програм општих услуга локалне самоуправе су остала на приближно истом нивоу, јер су смањена за четири милиона, али са укупно 292 милиона представљају буџетску ставку на коју одлази 52% укупног буџета општине. Издвајања за програм Политичког система локалне самоуправе су повећана за 15%, иако новчана средства за Савет за спровођење омладинске политике нису уопште заступљена. Ипак издвајања за функционисање Скупштине су већа за 50%, а функционисање извршних органа је узело веће учешће у укупном буџету па је то резултовало овим повећањима.⁸⁷ Треба истаћи и то да новчана средства која су у ранијем буџету била предвиђена за организацију саобраћаја и саобраћајну инфраструктуру и предшколско васпитање

83 Одлука о буџету Градске општине Стари град за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину.

84 Одлука о буџету Градске општине Стари град за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину.

85 Одлука о буџету Градске општине Стари град за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину.

86 Одлука о буџету Градске општине Стари град за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину.

87 Одлука о буџету Градске општине Стари град за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину.

81 Одлука о буџету Градске општине Стари град за 2023. годину са пројекцијама за 2024. и 2025. годину.

82 Одлука о изменама и допунама Одлуке о буџету Градске општине Стари град за 2022. годину са пројекцијама за 2023. и 2024. годину.

сада уопште нису заступљена у буџету за 2023. годину.

Када је реч о издацима за плате, накнаде и додатке за посленима, они су у 2023. повећани за око 10% у односу на претходну годину, што је велико повећање и издвајање из општинског буџета. Трансфери осталим нивоима власти и друге дотације су сада драстично повећане, више од три пута, и износе око 60 милиона динара. Треба напоменути и да су дотације невладиним организацијама смањене скоро три пута, што је за око 60 милиона мање. Према прецизна средства која се односе на категорије нераспоређеног вишка прихода и примања из ранијих година, неутрошених средстава донација, помоћи и трансфера из ранијих година, као и неутрошених средстава трансфера од других нивоа власти, према пројекцијама за висину буџета у наредним годинама, очекује поновни раст висине општинског буџета. Када се и ови параметри буду знали и буду узети у обзир, реално је очекивати да величина буџета општине Стари град настави свој узлазни тренд који је имала у претходним годинама.

Грађанска партиципација

За квалитетан друштвени али и целокупни развој једне заједнице неопходан је допринос сваког њеног члана. Сваки делић у том великом мозаику мора да остави свој лични печат и уложи значајну енергију како би једна друштвена заједница могла да опстане и да настави да напредује у складу са својим задатим циљевима. Све ово се подразумева под термином грађанске партиципације.

Да је ГО Стари град не залаже само декларативно за учешће грађана у одлучивању о животу у најужој локалној заједници исказано је кроз усвајање Одлуке о јавним расправама коју је 2022. године донела Скупштина ГО Стари град.

Грађанска партиципација подразумева сваку активност којом се грађани активно укључују у процес доношења јавних одлука и тако утичу на квалитет свог живота и живота својих суграђана. Она се генерално заснива на партнерском односу власти и грађана. Партиципацију грађана на локалном нивоу сачињавају све оне активности које доприносе да потребе, жеље и вредности грађана утичу на доношење одлука органа локалне самоуправе.

У поменутој одлуци, формализује се приступ јавним расправама, тако да оне постају „правно регулисан поступак који садржи скуп активности, предузетих у унапред предвиђеном временском оквиру, у циљу прибављања мишљења, предлога и ставова грађана у поступку припреме одређеног општег акта”. Овом одлуком је одређено да се и сама израда значајних одлука за ГО мора најавити посредством средстава информисања, најдуже седам дана након приступања изради предлога одлуке или неког акта. Одлуком је дефинисано да је спровођење јавне расправе обавезно у процесу припреме Статута, буџета градске општине, планских докумената и у другим случајевима предвиђеним законом и Статутом.

Јавна расправа о буџету има нарочито велики значај у процесу његовог предлагања и усвајања. У јавној расправи о нацрту одлуке о буџету посебно се представља и разматра инвестициони део буџета, односно предлози капиталних пројеката, расхода и издатака. Нарочито интересовање грађана изазива могућност да се у процесу предлагања буџета укључе у давање предлога и оцену предложених инвестиционих пројеката, односно капиталних расхода, који ће најдиректније утицати на промену изгледа неких аспеката урбаног или друштвеног окружења у којем живе. Од 2022. године сви буџети ће бити усвајани након што буде спроведена јавна расправа.

Како се пракса партиципативног усвајања буџета развија од 2021. године, сада су већ јавно дефинисане улоге укључених органа у њено спровођење. Одељење за буџет и финансије припрема списак буџетских приоритета. Затим, Служба

за односе са јавношћу у сарадњи са Кабинетом председника Градске општине Стари град припрема материјале за анкетирање, обавештава јавност о свим корацима акције укључивања грађана у буџетски процес, кроз медије и кроз вести на интернет-презентацији Градске општине Стари град, организује и спроводи анкету и Локални буџетски форум, организује гостовање представника Градске општине Стари град у медијима, спроводи поступак израде презентације за Локални буџетски форум. На крају, Одељење за буџет и финансије имплементира предлоге у закључке о партиципативном буџетирању, који постају саставни део предлога буџета за наредну годину, о чему се Скупштина ГО изјашњава у редовном поступку.

Партиципација је и подстицај за млађу популацију да узме учешће у друштвеном животу заједнице, да својом енергијом ствара нека креативна решења и подстиче даљи напредак и развој целокупне заједнице. Ипак, баш та млађа популација није довољно анимирана међу популацијом на територији Старог града.

Грађанска апстиненција, нарочито међу младима, видљива је у недовољном учешћу младих у јавном животу и приликом доношења одлука и аката на нивоу општине. С тим у вези, требало би подстицати веће учешће у јавним расправама приликом доношења одлука, омогућити боље информисање грађана, више користити дигиталне канале како би грађани давали предлоге, и наравно створити боље услове и атмосферу за покретање иницијатива и пројеката који су од значаја за локалну средину.

ГО Стари град је дала најнепосреднији подстрек партиципативном понашању младих спровођењем анкете, јавног гласања о правцима улагања ГО Стари град у одржавање и развој школа које похађају. Анкета је спроведена 2022. године, тако да су први правци улагања већ и спроведени, на основу значајно увећаних буџета за школе, за 36 милиона динара, иако је првобитно у буџету било предвиђено 12 милиона. На тај начин, ђаци виших разреда основних и средњих школа су се по први пут срели са партиципацијом на делу, јер су гласали о приоритетним улагањима у наредним годинама, а из буџета ГО Стари град. У свакој школи су опредељена 3–4 главна улагања у унапређење услова рада деце и наставника, а самим тим су сами преузели у руке одлуке које су до сада други доносили за њих. Позитивне оцене овог учешћа у одлучивању треба да створе уверење и мотивацију код младих да наставе да се укључују у доношење кључних одлука за развој заједнице у којој живе, за њену инфраструктуру, али и програме рада институција.

Иако грађански активизам није на довољно високом нивоу, он бележи тренд раста у односу на неке раније периоде. То се, рецимо, може јасно осликати у повећању броја реализованих пројеката са организацијама цивилног друштва, са којима општина негује одличне односе, што резултује њиховим повећањем на територији Старог града, као и у броју реализованих пројеката. Организације цивилног друштва иначе представљају битан фактор у развоју грађанске партиципације, јер је представницима власти лакше да комуницирају преко посредничких организација које представљају одређене групе у заједници. Да општина ради на овом питању сведочи повећање издвајања за невладин сектор из године у годину.

Поред тога, ГО Стари град активно сарађује са великим бројем удружења ради промоције јавног здравља. Ту се првенствено мисли на удружење „Простор” и „Волонтерски сервис”, који имају за циљ да помогну и изађу сусрет најстаријим суграђанима и онима којима је помоћ најпотребнија како би се спречила њихова маргинализација. Исто тако, Стари град традиционално сарађује са Црвеним крстом, али и са фондацијама попут „Будимо хумани”. Ови примери су одличан показатељ да општина треба да настави са активностима сарадње са овим, али и другим удружењима и организацијама, са циљем смањења грађанске апстиненције

и активирања локалног становништва приликом доношења одлука од значаја за заједницу.

Јачање партиципације би подразумевало додатно подстицање локалних иницијатива и стимулисање образовних, културних и социјалних услуга и активности прилагођених потребама и интересима локалног становништва, нарочито за младе. С друге стране, приметан је раст броја активности за задовољавање потреба и решавања проблема старије популације. Општина са локалним удружењима доста ради на обезбеђивању квалитетних садржаја за нормално функционисање и разоноду најстарије популације. Ту се посебно истиче програм „Стари град мисли на тебе – Сениор центар”. Циљ програма је уважавање психолошких, културних, емоционалних, образовних, радно-стваралачких и других потреба, као и уважавање могућности старијих појединаца да допринесу заједници. Посебно је значајна брига о менталном здрављу код ове старосне групе, очување и побољшање квалитета живота, отклањање ризика неповољних животних околности и повећање њихове самосталности у свакодневном животу.

Поред свих набројаних активности, ГО Стари град настоји да додатно подстакне партиципацију грађана и на културном и стваралачком пољу. Повећан је број конкурса из ових области који омогућавају заинтересованим и талентованим појединцима прилику за афирмацију и развијање својих вештина. Треба истаћи да потенцијал за додатни развој грађанске партиципације постоји, али би као препорука требала да буде и већа активност како локалних власти на овом пољу тако и самих грађана, јер је у питању двосмеран процес.

АНАЛИЗА РАЗВОЈНИХ ИЗАЗОВА И ПОТЕНЦИЈАЛА

Идентификација развојних потенцијала и анализа постојећег стања представља аналитичку и објективну основу за дефинисање приоритетних праваца развоја који треба да допринесу решавању кључних проблема са којима се Градска општина Стари град суочава у садашњости. Развојни потенцијали, као и критични ризици и проблеми су истражени и систематизовани кроз анализу стања.

Како би се сагледали подручја, групе и појединачни извори будућег урбаног комфора, економског раста и друштвеног развоја Градске општине Стари град, потребно је извршити преглед свих потенцијала са којима општина располаже, ризика са којима се суочава и проблема које мора да реши.

Да би се направио прегледан модел извора напретка и ограничења, искоришћено је методолошки и практично осведочено средство критичке анализе стања у виду „стабла проблема”. Једна од полазних претпостави сваког доброг модела стратешког управљања базира се на претпоставци да се проблеми могу решити, да се неискоришћени потенцијали могу активирати, да се ризици могу контролисати или избећи, уколико постоји јасан план како се то може остварити. План тих остварења се у првој фази сагледава као стабло циљева, односно стабло могућности да се постигну унапређења и превазиђу проблеми. Управо зато се стабло циљева моделски представља као стабло проблема у огледалу, где се сваки проблем отклања остварењем одређеног циља, а одређени потенцијал се активира на основу одређених мера и пројеката који укључују промену начина на који се са њим располаже и како се према њему односи.

Сагледавањем стања у свим најзначајнијим областима живота и функционисања различитих система на подручју градске општине Стари град, идентификован је кључни изазов плана развоја који гласи: „Одрживост и пуна искоришћеност развојних потенцијала Градске општине Стари град за достизање највиших стандарда живота у урбаној и социјално одговорној заједници”.

Одговор на главни развојни изазов лежи у више развојних подручја, чија снага се налази у неискоришћеним потенцијалима који су значајни, а на чије активирање се може утицати с позиција надлежности и активности извршних органа Градске општине Стари град, као и кроз активности општинске управе.

Главне изворе будућег раста учавамо у виду:

- непотпуно искоришћених економских и привредних потенцијала општине Стари град;
- недовољно задовољених растућих потреба за свеобухватнијим социјалним, образовним, здравственим и културним услугама, као и за додатном бригом о друштвеним потребама свих чланова урбане заједнице општине Стари град;
- неусклађеног развоја урбане и комуналне инфраструктуре и ангажовања на смањивању штетног утицаја на окружење и животну средину са растућим потребама и захтевима привреде и становништва општине Стари град.

На приоритетни развојни потенцијал Непотпуно искоришћен економски и привредни потенцијал општине Стари град указују:

- неусклађеност стања на тржишту рада са потребама локалне привреде;
- привредна структура заснована на делатностима са нижом додатном вредношћу од водећих грана привреде;
- услуге Управе које доприносе развоју предузетништва и конкурентности локалне привреде нису усклађене са потребама свих делатности и степена развоја привредних субјеката и предузетника.

Приоритетни развојни потенцијал који се огледа у Непотпуном задовољењу растућих потреба за свеобухватнијим социјалним, образовним, здравственим и културним услугама, као и за додатном бригом о друштвеним потребама свих чланова урбане заједнице општине Стари град активираће се уколико се отклони:

- немогућност постојећег система образовања, партиципације и инклузије да у потпуности задовољи растуће потребе становништва;
- пренаглашена разуђеност активности очувања и јачања основе за развој културе, спорта, активизма младих, слободних и креативних чланова урбане заједнице општине Стари град;
- несигурност и неједнакост грађана у процесу остваривања права пред Управом, институцијама државе и њеним установама, као и неусклађеност капацитета социјалног и здравственог система са растућим потребама становништва.

Приоритетни развојни потенцијал Неусклађеност развоја урбане и комуналне инфраструктуре и ангажовања на смањивању штетног утицаја на окружење и животну средину са растућим потребама и захтевима становништва привреде општине Стари град је резултат оцене да:

- постојећа урбана и комунална инфраструктура није по обиму и квалитету на нивоу који одговара потребама становништва и привреде градске општине Стари град;
- недовољно ангажовање на унапређењу нарушеног стање животне средине доводи у питање одрживост даљег развоја урбане средине и природног окружења општине Стари град;
- могућности примене најсавременијих достигнућа електронске управе, интернега ствари (IoT), друштвених мрежа и отворених података нису довољно искоришћене у погледу мониторинга и усмеравања активности на заштити животне средине, али и свих других аспеката животне средине становника градске општине Стари град.

Дакле, класификовани развојни потенцијали, повезани са кључним изазовима будућег развоја, на основу узрочно-последичне анализе изнедрили су по три утицајна фактора за остварење напретка по питању искоришћења потенцијала, а њихов детаљан приказ је дат у Табели 1.

Табела 1: Шематски приказ анализе развојних потенцијала (стабло проблема)

<p>КЉУЧНИ ИЗАЗОВ: Одрживост и пуна искоришћеност развојних потенцијала Градске општине Стари град за достизање највиших стандарда живота у урбаној и социјално одговорној заједници</p> <p>Кључни социјални изазов: Неусклађеност развоја урбане и комуналне инфраструктуре и недовољно ангажовање на смањивању штетног утицаја на околишну средину са растућим потребама и захтевима привреде и становништва</p>	<p>Услуге Управе које доприносе развоју предузетништва и локалне привреде нису услађене са потребама свих делатности и степена развоја привредних субјеката и предузетника</p>	<p>Привредна структура заснована на делатностима са ниским додатном вредношћу од водених трана привреде</p>	<p>– Растућа тражња за новчаном и саветодавном подршком, иновативним идејама и подухватима – Недостатак кадрова образованих у сфери научно-истраживачког рада – Ниско присуство креативне индустрије у поређењу са другим секторима привреде на нивоу општине – Недостатак информацијског и кадровског потенцијала нових технолошка у складу са својственом пословном стратегијом – Понећава тражња за комерцијализацијом студенских идеја – Смањен проценат раста броја туриста на годишњем нивоу – Невозможност капитализације пословних идеја – Невозможност туриста са туристичком понудом на нивоу општине – Нисак ниво сарадње између различитих привредних сектора – Трговински сектор недовољно користи предности интернета и нових технологија – Профитабилност послована према пројекцији на пројекцији на пројекцији на пројекцији</p>	<p>– Услови рада, капацитети и приступа остварењу васпитних циљева предшколског образовања нису у складу са потребама становништва модернизацијом и реконструкцијом основних и средњошколских установа – Недовољно добро стање опремљености средњих и основних школа – Смањивање броја љака који уписују основну и средњу школу, посебно средње стручне школе – Невозможност наставних програма средњих школа и факултета са потребама привредних и креативних индустрија – Недовољан ниво сарадње привреде и образовних институција – Растућа потреба за модернизацијом, унапређењем капацитета за развој квалитетне индустрије (захваљујући ГО Стари град) – Невозможност уметничке колоније – Невозможност доступност културе и спорта у савременој парадигми грађана – Недовољан развој система подршке талентама у свим сферама ангажовања (образовање, наука, спорт, уметност...) – Развивање социјалне заштите за развој деце и младих на отпора нивоу и обичајима савремене потреба – Повешана потреба за изградњом нових спортских и рекреативних објеката и капацитета, док постојећи изискују нове ниво улагања у инфраструктуру</p>	<p>– Тежка материјална ситуација у установама културе, спорта, уметности и рекреације – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката</p>	<p>– Подршка невладиним организацијама и волонтерима у социјалним услугама – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката</p>	<p>– Неусклађеност развоја инфраструктуре на нивоу општине са потребама становништва и привреде – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката</p>	<p>– Растућа потреба за изградњом и проширивањем комуналне инфраструктуре – Успешност у реализацији пројеката у области енергетике, водоснабдевања, саобраћаја и заштите животне средине – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката – Недовољна опрема установа и просторних културних и рекреативних објеката</p>
--	--	---	---	---	--	--	--	---

Приоритетни развојни потенцијали представљени у виду стабла проблема, када се прикажу у табели, омогућују прегледно представљање последица недовољно активираних потенцијала, запостављања развоја појединих области, недовољног посвећивања пажње одређеним друштвеним групама, појавама и трендовима. Тиме се извршава повезивање узрока и последица, а омогућава додавање још једне димензије, односно важне карактеристике приступу који је примењен, а то је мерљивост. Наиме, готово сваки проблем, сагледан кроз последицу коју изазива, може се сагледати кроз показатеље који указују на тежину последице, а тиме и значај отклањања проблема који је изазива. Неки од најзначајнијих показатеља степена развоја, а самим тим и будућа мерила напретка на основу остварења плана развоја се могу идентификовати као:

- број становника;
- просечна старост становника;
- однос броја активних и издржаваних становника;
- квалификациона структура становника;
- висина просечне зараде;
- просечна стопа раста буџетских прихода;
- број регистрованих предузетника и привредних друштва;
- стопа запослености;
- стопа и брзина запошљавања младих;
- број новооснованих технолошких и иновационих фирми;
- просечна стопа раста броја туриста;
- задовољство квалитетом живота;
- процентуална заступљеност различитих видова саобраћаја;
- однос броја аутомобила регистрованих на територији општине Стари град и броја паркинг места;
- укупна површина пешачких зона;
- проценат пречишћених отпадних вода;
- проценат рециклаже отпада;
- проценат нехигијенских и запуштених површина;
- проценат губитака у топлотској и енергетској мрежи;
- проценат зелених површина;
- број електронских услуга које пружа Управа општине;
- проценат енергетски ефикасних објеката;
- број дана са прекораченим граничним вредностима загађења у ваздуху;
- дужина бициклических стаза;
- број регистрованих културних манифестација;
- број оштећених заштитних културних споменика;
- проценат становништва које се рекреативно бави спортом;
- проценат физичких и правних лица која користе електронске услуге општине;
- проценат становника који излази на изборе;
- број становника који су регистровани да су учествовали у доношењу градских и општинских одлука.

Дефинисање визије

Потреба за визијом

Стари град, централна београдска градска општина, представља спој утицаја дуге историје, различитих култура и људи. Шетајући Старим градом, с једне стране могу се видети печат и трагови прошлости, а са друге стране одважне и креативне материјализације и манифестације садашњости. Интеграцијом ове две перспективе, општина ће се кретати ка будућности. Традиција је ту да подсети да је трајање вредност, да су многи у садашњост положили себе, свој успех и визију напретка, и да обавезе да се према будућности

понашамо одговорно јер ће она судити о томе да ли смо се довољно трудили, да ли то шта радимо, шта градимо и чему се дивимо, заиста има вредност или је то била само опсена на хоризонту, која никога не надахњује и не инспирише када јој се приближимо.

Околности се мењају. Комуникација, дружење, посао, здравље, животна средина. Основне животне активности и потребе, па чак и оне напредне, значајно су олакшане дигитализацијом, глобализацијом и новим технолошким правцима. Политика се мења, улаже се у напредак на свим пољима, што утиче на све државе света, па тако и на Републику Србију. Међутим, велики пут се започиње малим корацима. А где направити прве, мале кораке? Одговор води ка локалној самоуправи која представља срж Београда, његовог духа, енергије, историје, културе и изгледа. Добра вест је да је Градска општина Стари град одавно уочила потребу за променама, па је увела различите иницијативе и програме и спровела одређене реформе. Може се закључити да је она пут у будућност започела, а сада наставља да корача даље, унапређује се и тежи да постане најбоље место за живот.

Путовање је значајно олакшано захваљујући средствима која обезбеђују држава, градска управа, јавне институције и међународни фондови и која су утицала на јачање економије приватног сектора, повећање благостања грађана и животног стандарда. Уз невероватно талентоване, образоване и креативне људе, подршку која долази са свих страна и уз мотивацију да се унапређује деловање друштвене заједнице, да свако у њој види своју перспективу и начин како да је оствари, визија је итекако достижна.

Свако време са собом носи нове изазове. Данас су градови оријентисани ка очувању животне средине, друштвеној једнакости, економском благостању, урбаном комфору и све је подједнако важно. У складу са тим, Стари град мора деловати и утицати да се искористи пуни потенцијал који поседује и тиме створи најбоље окружење како за своје становнике, тако и за све посетиоце. Испратити трендове, а уједно очувати традицију није нимало лак задатак, али визија ствара добар предуслов за његово остварење. Све полази од људи, њихове решености да се усавршавају, да се труде, да се не предају. Визија треба да служи као инспирација и мотивација за све грађане, подстичући њихову партиципацију и ангажман у стварању бољег урбаног окружења.

Визија је ту да омогући да срце Београда настави да куца јаче него икад.

Визија је заједничко виђење пута и циљева којима тежимо, онога чему стремимо, чему се дивимо, зато је она толико важна за живот једне заједнице. То је идеални пресек онога што нас чини срећним, задовољним, безбрижним и успешним. Само локалне самоуправе са снажном визијом имају перспективу да дугорочно расту, да свако допринесе њеном остварењу и да свако осећа корист од тог достигнућа. Заједничка визија прави разлику између масе и заједнице, између развијеног друштва и мноштва појединаца.

Градска општина Стари град пред изазовима

Остварење визије није лак задатак, тражи време и систематично деловање у будућности. На путу остварења визије стоје бројни и значајни изазови. Први услов остварења визије је суочавање са изазовима и спремност да се на њих одговори, да се поднесе терет напретка, да се плати цена достигнућа снова.

Сведоци смо времена које пред сваког појединца ставља значајне изазове и препреке. Изазови на путевима друштвених заједница су још већи, а способности да се пружи заједнички одговор ограничене слабошћу воље, сарадње,

међусобне подршке. Градска општина Стари град жели да створи вољу, веру у успех, пружи подршку и укључи све у осмишљавање заједничке визије и пута њеног остварења, да свакоме пружи могућност да у остваривању визије учествује и у њеним благодетима ужива.

Промене се дешавају готово на дневном нивоу и из тог разлога је неопходно да сви појединци, организације, градови, државе и локалне самоуправе адекватно прате, реагују, предупредују и користе развојне потенцијале флексибилно, у складу са тим променама. Да би се остварио успех у тим напорима, неопходно је до танчина познавати и идентификовати сваки изазов и проблем, а након тога тражити права решења.

Стари град је централна градска општина Града Београда и сусреће се са бројним проблемима са којима се сусрећу и друге европске централне градске општине метропола и престоница, што је још један доказ европске перспективе и значаја наше општине и града. Централне градске општине градова попут Берлина, Париза и Атине се данас сусрећу са изазовима као што су велике саобраћајне гужве, неадекватна и неодржива комунална, урбана и енергетска инфраструктура, неефикасни системи за отклањање отпада, неадекватан број паркинг места итд. Да би имала просперитетну будућност, наша општина мора да одговори на изазове који су пред њом.

Пажљивим анализама, заснованим на подацима, трендовима и поређењима са другим централним градским општинама великих градова, може се закључити да су главни изазови општине Стари град у будућности:

Подмлађивање и побољшање демографске слике општине – Општина Стари град је најмања и једна од најстаријих централних градских општина Града Београда. Њена дугочечност се данас најалост не огледа само у трајању њених зидина, споменика културе и институција, већ и у годинама живота њених становника. Што због наталитета, што због промена у стилевима живота који многе из централних градских зона упућују на живот у удаљенијим урбаним целинама или чак предграђима, број становника се смањује. Овакви трендови намећу значајан демографски изазов који се ставља пред креаторе дугорочног развоја општине. Из тог разлога Градска општина Стари град у наредном периоду треба да предузме напоре који ће утицати на подмлађивање и побољшање демографске слике општине.

Унапређење друштвене кохезије – За Градску општину Стари град сваки становник је важан. Она је током читаве историје носила космополитски дух јединства, разумевања различитости и увек била место у коме су се сви осећали пријатно и добродошло. Било да долази са Истока или Запада, због посла или разоноде, због тога што много зна или жели много да научи, свако је добродошао у срце Београда. Градска општина Стари град мора да истраје са таквим ставом. Да настави да улаже напоре да сви њени грађани имају једнаку прилику и услове да учествују у системима образовања, здравља, економског и друштвеног напретка, али и да имају право да се поносе својим пореклом и традицијом, била она већинска или мањинска, и да их негују. Стварање таквог амбијента у коме су сви једнаких права и поштовања различитих ставова не може бити резултат деловања само институција општинске управе, већ укључености и синергије свих утицајних актера, што ће као крајњи резултат створити просперитетно диверсификовано друштво које живи и ради у заједништву.

Развој одрживе економије која додаје вредност – Најразвијеније савремене друштвене заједнице у свету су оне које своју економију не заснивају на традиционалним индустријским гранама, већ на привредним гранама 21. века

које додају највећу вредност. У привредној структури таквих заједница доминирају услуге, иновације, креативност и високе технологије. Квалитетни програми за развој образовних институција, као и иновационих, креативних и услужних грана привреде, отвореност тржишта, политичка и најзад друштвена стабилност, само су неки од предуслова за модерну трансформацију традиционалне индустрије. Садашња привредна структура Градске општине Стари град мора ићи управо тим путем и трансформисати своју привреду у правцу потпуног усвајања принципа урбане одрживе економије 21. века, на основу којих се ствара више додатне вредности за друштво. У томе се много постигло. Нема индустријских погона и топлотних котлова који би подсећали на понос из прошлости, али је још увек недовољно развојних центара, дизајнерских студија, отворених креативних платформи, што би у потпуности променило дух и структуру локалне привреде.

Развој капацитета економије засноване на знању, креативности, иновацијама и дељењу – Развој модерна трансформација економије општине би требало да буду испраћени модерним, брзим и квалитетним услугама подршке од стране управе. Градске општине које су лидери по свим показатељима животног стандарда и задовољства животом имају развијене централизоване, квалитетне и ефикасне капацитете и програме подршке развоју економије засноване на знању, креативности, иновацијама и дељењу. Потенцијал људи градске општине Стари град је велики, али им је потребна подршка. Савременим приступом подршци привреди општина ће постати примамљива дестинација за јаке и иновативне компаније које ће утицати на подизање економског и социјалног стандарда грађана, а самим тим и квалитета њиховог живота и могућности да остваре своје животне циљеве.

Општина Стари град, општина културе, традиције и образованих грађана – Општина Стари град је носилац културне и историјске слике читавог Београда. На територији општине се налазе бројни споменици културног и природног наслеђа од националног значаја. Због тога општинска управа има велику одговорност у развоју капацитета културних институција, пружању подршке културном активизму сваког становника општине, било да се професионално или аматерски бави културом, као и у пружању подршке спровођењу културних манифестација, фестивала и заштити културног и природног наслеђа. Овакви напори ће утицати на развој здравих вредности друштва заснованих управо на култури и традицији. Поред тога, општина препознаје значај образовања у целокупном процесу и чињеницу да је знање људи моћ која утиче на просперитет и развој. Из тог разлога, напори општине ће бити посвећени и унапређењу услова и капацитета образовног система, од предшколских установа да факултета и универзитета. Циљ ових напора треба да буде развој образованих и угледних грађана који живе у општини.

Брига о потребама сваког становника – Друштвена структура становништва градске општине Стари град је високо разубеђена. Међутим, становници општине – били они старији или млађи, покретни или са посебним сметњама у кретању, богати или економски зависни, образовани или са израженим потребама да још уче – сви они имају своје специфичне потребе. Неки имају решено стамбено питање, неки не; неким је отежано кретање и приступ јавним местима и институцијама, другима пак не; неки се осећају безбедно, други несигурно. Бројне су и врло различите потребе грађана. Градска општина Стари град ће значајне напоре уложити да сагледа потребе својих становника, да омогући њихово испуњење, изградњу општине без физичких и

институционалних баријера и унапређење целокупног система социјалне сигурности.

Брига о мишљењу сваког становника – Општина Стари град има најшколованије становништво, које поред способности мишљења карактерише и способност изражавања конструктивног става. Са таквим потенцијалном лакше је доћи до идентификације проблема, до корисних предлога за њихово решавање. Зато се пуна пажња мора посветити мишљењу грађана, слободи њеног изражавања, чија је комуникациона форма структурирана кроз грађанску партиципацију, укључивање у доношење одлука, али и кроз подстицање и пружање подршке свим грађанским иницијативама и организацијама, волонтеризму, еколошком, хуманитарном и било ком другом виду активизма.

Здравље и здрави стилови живота грађана – Здравље је најважнији предуслов за постизање успешног развоја и просперитета сваког појединца, па и читавог друштва. Здравље је највеће богатство сваког човека, а Градска општина Стари град сваком свом становнику жели да пружи пун осећај здравствене благодети. Поред доприноса развоју здравствених превентивних програма, у наредном периоду ће се на здравствене изазове одговорити интензивним деловањем на основне стубове здравља, на сва три нивоа пружања услуга здравствене заштите. Подршком превентивној медицини и развоју истински здравих људи захваљујући здравим стиловима живота, свим становницима ће се омогућити да се осећају здравије, да се осећају енергичније у остваривању својих циљева, а тиме и задовољнији својим животима. Приступом квалитетним здравственим услугама омогућиће се заштита јавног здравља, али и општег здравља сваког члана заједнице. Смањењем гужви у домовима здравља, скраћивањем редова чекања на специјалистичке прегледе и интервенције, створиће се осећај да лично здравље није само ствар среће, већ и системске бриге и услуга система здравствене заштите.

Урбани комфор и комунални ред – Општина Стари град је не само историјски већ и геопросторни центар Београда. Она је у центру мреже саобраћајница, водоводног и канализационог система, система прикупљања отпада и заштићених зелених површина, у којој је паркинг изван зоне или гараже готово изузетак. Због свега овога, Стари град је најурбанија општина у земљи, због чега квалитет живота у највећој мери зависи од развијености и стања комуналне и урбане инфраструктуре. Срећу што је комунална инфраструктура почела давно да се гради понекад замени сета што је због тога помало застарела, дотрајала, а њени капацитети недовољни. Из тог разлога, у наредном периоду, Градска општина Стари град ће се суочити са бројним изазовима ширења и модернизације капацитета свог водовода и канализације, енергетске и топловоде мреже, саобраћајне инфраструктуре, својстава зграда, али и јавних простора намењених сусретима, бициклистима и пешацима. Додатно, да би комунални ред и комфор био на задовољавајућем нивоу, посебан акценат би требало ставити на хигијену јавних и приватних простора, као и на преуређење и отклањање запуштених урбаних џепова.

Унапређење саобраћајне инфраструктуре и мобилност становника – Због своје микролокације, административног и културног значаја, број сталних становника и посетилаца подручја општине је далеко већи него што су капацитети њених саобраћајница, паркинга, гаража, паркова и пешачких зона. Због тога се на територији општине често појављују проблеми са паркирањем и гужвама у саобраћају, које можемо лако повезати са нервозом, губљењем времена, несрећама на путевима и несигурношћу на улицама. Градска општина Стари град ће у наредном периоду посветити

пажњу унапређењу ефикасног кретања људи, балансирању односа различитих видова саобраћаја, као и подизању капацитета и унапређењу културе паркирања његових грађана. Ефикасан и приступачан јавни превоз, изградња гаража, унапређење система паркирања, смањење пораста путничких аутомобила, повећање учешћа бициклиста и пешачких зона су неки од начина да Стари град реализује своје напоре који ће утицати на то да општина постане боље и здравије место за живот, боравак и посете.

Унапређење квалитета и одрживост животног окружења – Загађење ваздуха, водотокова и других аспеката животне средине су неки од главних проблема града, државе, али и Европе и света. Стање животне средине се у општини Стари град поправља, али још увек није на задовољавајућем нивоу, што значајно угрожава напредак и просперитет њене економије и личну благодет сваког њеног становника. У наредном периоду, Општина Стари град ће морати да уложи напоре у решавање проблема загађеног ваздуха, повишене температуре, неефикасног система управљања отпадом, система за одвођење отпадних вода, енергетски неефикасних објеката, повећане буке и недовољног развоја циркуларне економије. Овакви напори би требало да створе квалитетне и одрживе услове животног окружења у општини и да на веома високом нивоу задовоље биће и чула грађана који вапе за чистијим ваздухом, рекама, зеленим површинама и тишином, више него икада.

Дигитална трансформација општине у служби грађана и привреде – Дигитална трансформација је тренд који захвата све аспекте друштва и који са собом доноси бројне бенефите и ефекте за економију и друштво. Развој, коришћење и шира употреба достигнућа дигитализације би требало да буду подстакнути у свим сферама живота, од образовања, здравства, државне управе, безбедности, саобраћаја, па све до пословних операција и разоноде. Поред тога, напоре би требало уложити и у решавање све већих изазова урбанизације применом „Смарт“ филозофија и концепата паметног града. Ови напори ће утицати на обезбеђивање сервисно оријентисаног превоза, отвореног приступа подацима и информацијама од јавног значаја, као и ефикаснију размену података између грађана, администрације и привреде. Резултат свега тога ће бити унапређење доношења одлука, побољшања животне средине, квалитета живота и повећања сигурности на улицама општине.

Општина Стари град ће постићи статус најразвијеније градске општине посвећеним радом на постизању добробити својих становника, која се огледа кроз економски просперитет, друштвену кохезију и урбану одрживост. Ове три области напретка су једнако битне и међусобно зависне, што захтева посебну пажњу у тражењу баланса њиховог остварења.

На путу свог развоја, Градска општина Стари град ће се сусретати с бројним, горенаведеним изазовима којих се не боји, већ их види као прилике за раст кроз инсистирање на паметном доношењу одлука и интегралном и координисаном раду општинске администрације, привреде, образовних институција, невладиних организација и самих грађана. Оваква приступ би допринео остварењу напретка за све људе који живе, раде, посећују и воле Стари град.

Визија Старог града до 2031. године

Визија Градске општине Стари град је очување и унапређење позиције територијалног, пословног, друштвеног и инфраструктурног центра града Београда и Републике Србије, са највећим степеном одговорности према сваком свом становнику, запосленом и посетиоцу, уз снажно и

јасно усмерење ка остварењу конкретних и мерљивих циљева који уважавају потребе савременог доба, а уједно чувају богату историјско-културну ризницу наше заједнице. То је визија која осликава повезаност прошлости, садашњости и будућности, стварајући окружење у којем сваки становник може да пронађе своје место и допринесе заједничком добру. Сви наши развојни приоритети и циљеви имају фокус на људима, њиховим потребама и потенцијалима, са акцентом на прихватљиву интеграцију традиционалних и модерних вредности, како би би изградили чврсте темеље за изградњу Старог града као истинског примера одрживог урбаног развоја, једнакости и иновација.

Пружајући могућности за напредак и партиципацију, показујући бригу и обезбеђујући сигурност, једнакост и комфор за све, Стари град је градска општина која људима увек даје више него што од ње очекују. Економија заснована на знању, креативности и стручности, са најпознатијим туристичким дестинацијама, културним споменицима и угоститељским објектима, обједињује прошлост и будућност, старо и ново, традицију и иновације, младост и искуство.

Оријентисан ка очувању животне средине и усвајању еколошких стандарда у свим сферама, Стари град води рачуна о здрављу грађана, њиховом комфору и животној средини. Захваљујући развијеним и лако доступним здравственим и социјалним установама, одговорној, паметној, дигитализованој управи, грађани осећају да њихове потребе нису само њима важне, да не морају све проблеме да реше сами.

Захваљујући одговорној заједници својих становника, институција и система локалне управе, Стари град је узор другима и представља идеално место за живот, рад, забаву и рекреацију у савременој урбаној заједници.

Остварењем визије, Градска општина Стари град ће бити друштвено одговорна, иновативна, комфорна и препознатљива градска општина. Заједница срећних, остварених, безбедних и безбрижних људи који живе у пријатном и очуваном урбаном окружењу, у којем се чува богато наслеђе и креира боља будућност.

РАЗВОЈНИ ПРИОРИТЕТИ И ПОЛУГЕ ОСТВАРЕЊА ВИЗИЈЕ

Остварењем напретка у погледу економског раста, друштвеног стандарда, социјалне и индивидуалне сигурности, као и у погледу урбаног комфора, мобилности и здраве животне средине, општина Стари град ће остати пожељно место за живот за свакога ко жели да се оствари као успешна особа, ко жели сигурност и комфор за своју породицу, добро образовање за децу и пријатно окружење за уживање у слободном времену, шетњама по прилагођеном урбаном, култивисаном и одржаваном природном окружењу.

Визија развоја општине Стари град није окренута зградама, компанијама или канцеларијама. Визија општине Стари град је окренута људима, окружењу у коме ће живети, школама које ће похађати, пословима које ће радити, јавним службама које ће их опслуживати, начину на који ће путовати и друштвеној атмосфери која ће их окруживати. Визија Градске општине Стари град је окренута одрживом расту у чијем центру су људи, били они становници, послодавци, запослени или посетиоци.

Стратегија одрживости која је предложена у будућности треба да следи изазове отворености, одрживог урбаног и друштвеног развоја, као и највишег економског раста у земљи. Кључне државне институције, престижне фирме и најбољи хотели се налазе на подручју ГО Стари град, те је због тога економски просперитет и благостање један од

три кључна приоритета визије њеног развоја. Постигнуто побољшано стање економије и пословних услова општине ће резултовати подизањем животног стандарда становника, што ће створити и повећати њихово задовољство, али и значајно привући младе и амбициозне људе да своју срећну звезду и успешну каријеру граде на територији општине Стари град.

Поред свог економског и административног значаја, општина Стари град поседује изузетан културни и историјски значај па је више него јасно да она игра важну улогу у развоју друштва. У прилог овоме иде чињеница да се на територији општине налазе бројне образовне и културне установе, као и споменици културе од националног значаја. Управо је због свега тога развој друштва, једнакост и отвореност други приоритетни правац развоја, проистекао из визије општине Стари град. Остварење циљева овог приоритета ће утицати на задовољење не само потреба и интереса становника Старог града већ и свих становника Србије, као и туриста који га посећују због његовог значаја и чињенице да представља лице и душу Београда, главног града Републике Србије.

Економски и друштвени просперитет није одржив сам по себи. Поред тога, општина Стари град је централна градска општина са дугом историјом свог постојања, због чега је административна и урбана инфраструктура традиционална и помало застарела, а услови за мобилност прилагођени традиционалним видовима транспорта. Из свих наведених разлога последњи али не најмање важан, приоритет визије развоја општине Стари град биће остварење урбаног комфора и одрживости у складу са потребама њених становника и најбољим светским праксама и трендовима развоја урбаних и градских средина. Оваквим приступом оствариће се трајност и дуговечност осмећа и задовољства становника Старог града и његових гостију, као и услова за њихов економски и друштвени просперитет.

Креирајући пресек свега изнетог, можемо рећи да развојни приоритети Градске општине Стари град обухватају:

- економски просперитет и благостање,
- друштвени развој, једнакост и отвореност,
- урбани комфор и одрживост.

Полуге остварења визије развоја општине Стари град су у доброј мери проистекле из развојних полуга визије Града Београда и прилагођене су обухвату надлежности Градске општине Стари град. Конкретно, идентификоване полуге остварења визије су:

- људи,
- креативна трансформација потенцијала у заједничке вредности, и
- одговорна управа.

Људи су кључна полуга развоја Београда, а самим тим и Градске општине Стари град. Од њих зависи каква ће привреда бити, какве ће се јавне услуге развијати, да ли ће се иновације рађати и снови остварити, колика ће се енергија уложити у остварење постављених циљева. Да би испунили ове улоге, становници општине, били они млади или стари, послодавци или запослени, староседеоци или тек досељени, треба да се осећају цењено, просперитетно, комфортно и безбедно, свесни да о њима посвећено брину и да због њих, и за њих, раде општинске институције и службе. Поред тога, важно је да они имају осећај припадности и сигурности, моћ да мењају и да се питају за мишљење, али и да из дана у дан сведоче подизању квалитета њиховог живота, животног стандарда, као и услова у којима живе, односно стања урбане и комуналне инфраструктуре и мобилности.

Конкурентност пословног амбијента општине Стари град је заснована на високом квалитету, креативности, поузданости и флексибилности људи на које инвеститори и

послодавци могу да рачунају. Њен кључни материјални ресурс је централни положај градске општине, како у географском тако и у функционалном смислу, док су историја и традиција коју баштини и чијем стварању је допринела ресурси чије нематеријална, духовна вредност омогућује да се развија опсежна понуда угоститељских, туристичких, културних и других капацитета. Општина Стари град је паметна и иновативна, јер су такви њени грађани и привреда. Са својим иновативним становништвом, високотехнолошким компанијама, општина Стари град се модернизује и мења свакодневно, уз бригу за очување традиције и културног наслеђа. Уз иновативност, Стари град красе образовне институције са дугом традицијом, од најстаријих вртића до универзитета.

Становнике општине Стари град, било да су они млади или стари, одликује и висока друштвена одговорност и заинтересованост за здраве стилове живота, спорт, одржив живот и заштиту животне средине. Креативне трансформације знања, традиције и инфраструктуре у савремене заједничке вредности налазе се у основи раста економског и друштвеног благостања општине Стари град и представљају другу полуку њеног развоја.

Трећу полуку остваривања визије развоја Градске општине Стари град налазимо у њеној одговорној управи, у усмерености органа управе, носилаца функција и сваког њеног службеника, на очување и остварење интереса сваког становника општине, њене привреде, кроз сопствено одговорно деловање у границама надлежности, као и снажно залагање за задовољење потреба и интереса пред органима виших нивоа власти. Поједностављење поступака остваривања права, а у све у складу са важећом регулативом државне управе, поштовање рокова поступања, једнакост странака пред органима и службама Управе, транспарентна комуникација и равноправност у погледу изгледа у остваривања права, одлике су добре управе која је по свему средство а не циљ, полука а не приоритет, остварења визије развоја градске општине Стари град.

Општинска управа је, не само физички већ и функционално, најближа и најважнија карика јавне управе за становнике сваке локалне самоуправе. Са таквим ставом, Управа општине Стари град ће наставити да ради у интересу сваког детета, пензионера, запослених, предузетника и привредника који јој се обрате. Унапређиваће своју организацију како би на потребе и захтеве одговорила у роковима који имају смисла и вредност са становишта потребе на коју се односе. Унапређиваће знање и вештине службеника како би били део решења за потребе корисника услуга, а не извор проблема или препрека решавању захтева, тако да грађани доживљавају општинску upravу као услужну институцију која је увек на њиховој страни, а не бирократизовани апарат са којом никада не деле мишљење нити интересе. Примењиваће најновија достигнућа и инструменте дигитализације управе, како би олакшала и отворила најбржу магистралу остваривања права грађана, без наплатних рампи и непотребних зауставних трака. Паметна управа, заснована на електронским сервисима омогућиће да грађанима услуге Управе буду увек доступне, економичне и да пред Управом сви увек буду равноправни.

Дефинисање приоритетних циљева

На основу анализираних потенцијала, ризика и постојећих проблема могу се сагледати потребе, циљеви и пројекције будућности каква се жели понудити становницима Градске општине Стари град у кључним областима заједничког урбаног живота, а које су систематизоване у три кључна развојна приоритета, чије остварење се ослања на препознате три главне развојне полуге. На основу моделовања, повезивања утицаја појединих полуга развоја са приоритетима развоја креирана је матрица приоритетних циљева која указује на кључне области унапређења на чијем остварењу ће се усклађивати напори свих актера развоја Градске општине Стари град. На описани начин стабло циљева је претворено у матрицу јасно усмереног деловања полуга ка остваривању развојних приоритета.

Табела 2: Развојни приоритети и полуге остваривања визије развоја општине Стари град

Развојни приоритети / Полуге развоја	Економски просперитет и благостање	Друштвени развој, једнакост и отвореност	Урбани комфор и одрживост
Људи	Подизање животног стандарда кроз развој људи	Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији	Одрживо и пријатно животно окружење
Креативна трансформација потенцијала у заједничке вредности	Конкурентна урбана економија заснована на знању и иновацијама	Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет	Комфорна урбана инфраструктура и мобилност
Одговорна управа	Функционални екосистем предузетништва, корпоративног и јавног сектора	Здравље, социјална сигурност и једнакост	„Паметна управа”

За сваки развојни приоритет дефинисани су развојни циљеви који представљају жељена стања у одређеним сферама постављене визије. Економски просперитет и благостање оствариће се постизањем следећих развојних циљева:

1. подизањем животног стандарда кроз развој људи;
2. успостављањем конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама;
3. успостављањем функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора.

Остварењу развојног приоритета дефинисаног као Друштвени развој, једнакост и отвореност ће допринети:

4. друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији;
 5. претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет;
 6. здравље, социјална сигурност и једнакост.
- Остварењу Урбаног комфора и одрживости ће допринети:
7. одрживо и пријатно животно окружење;
 8. комфорна урбана инфраструктура и мобилност;
 9. „паметна управа”.

Развојни циљеви се, у склопу методологије каскадног усклађивања, гранају на приоритетне циљеве који су детаљно приказани у наставку, а након чега је дат приказ стабла циљева.

Развојни циљ – Подизање животног стандарда кроз развој људи оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- повећањем броја активних становника на подручју градске општине Стари град;
- унапређењем квалификационе структуре становника свих узраста прилагођено потребама савременог пословања;
- подршком запошљавању теже запошљивих категорија становништва.

Развојни циљ – Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- развојем економије засноване на знању и иновацијама са високом додатном вредношћу;
- развојем креативне индустрије;
- унапређењем и развојем капацитета терцијарног сектора привреде;
- повећањем обима, динамике и ефеката јавних и приватних инвестиција.

Развојни циљ – Имплементација функционалног еко-система предузетништва, корпоративног и јавног сектора оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- развојем предузетничке инфраструктуре за подршку предузетницима у свим фазама раста и развоја пословања;
- развојем социјалног предузетништва;
- располагањем јавном имовином у функцији поспешивања предузетништва и приватних инвестиција привреде.

Развојни циљ – Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији сваког грађанина и друштвене заједнице оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- унапређењем услова рада и приступа остваривању васпитних циљева у предшколским установама;
- унапређењем рада, уређености и опремљености основних и средњих школа;
- повезивањем универзитета са привредом;
- повећаном партиципацијом грађана у процесима доношења и спровођења одлука органа локалне самоуправе;
- повећаном бригом о мањинама и њиховом укључивању у друштвени живот заједнице;
- олакшањем кретања за све са ограниченом покретљивошћу (град без баријера).

Развојни циљ – Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и

друштвени просперитет оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- финансијском подршком установама културе чији је градска општина оснивач;
- подршком институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице;
- заштитом културног наслеђа и традиције општине;
- Стари град за младе и децу;
- развојем урбане заједнице засноване на здравим стиловима живота и бављењу спортом.

Развојни циљ – Здравље, социјална сигурност и једнакост оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- развојем и унапређењем социјалних услуга за помоћ становништву;
- бригом о јавном здрављу и установама здравствене заштите;
- подршком развоју волонтеризма у сфери социјалне помоћи и подршке најугроженијима;
- иницијативом и пројектима у сфери социјалног становања;
- безбедношћу за све грађане.

Развојни циљ – Одрживо и пријатно животно окружење оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- унапређењем одржавања зграда и квалитета становања;
- развојем урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета ваздуха, вода и водених токова;
- одрживим развојем урбане заједнице, заснованим на проширењу и заштити зелених површина;
- повећањем урбаног комфора кроз унапређење система заштите од буке;
- развојем циркуларне економије и повећањем ефикасности система управљања отпадом.

Развојни циљ – Комфорна урбана инфраструктура и мобилност оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- развојем и унапређењем обухвата и квалитета комуналне и урбане инфраструктуре и услуга;
- развојем саобраћајне инфраструктуре;
- унапређењем енергетске инфраструктуре;
- повећањем дужина бицикличких стаза и површина пешачких зона;
- развојем паркинг зона и јавних гаража као одговор на растући број возила;
- комуналним редом као претпоставком урбаног комфора.

Развојни циљ – „Паметна управа” оствариће се напорима за реализацијом следећих приоритетних циљева:

- дигитализацијом услуга Управе као извором ефикасности, отворености приступа и једнакости;
- јединственим управним местом за ефикасност пружања услуга грађанима и привреди;
- подизањем капацитета Управе на основу укључивања апликација и система „Паметног града” у процесе управљања и пружања услуга грађанима и привреди;
- отвореним приступом подацима и информацијама од јавног значаја;
- повезивањем са државном писарницом и другим централизованим електронским сервисима виших нивоа власти.

Табела 3: Шемагски приказ анализе циљева – стабло циљева

Друштвено одговорна, иновативна, комфорна и препознајљива градска општина									
Визија	Подизање животног стандарда кроз развој људи	Успостављање конкурентне урбане економије, засноване на знању и иновацијама	Имплементација функционалног екосистема предузетничког и јавног сектора	Друштвени развој заснован на обради и инклузији сваког грађанина и друштвене заједнице	Претварање потенцијала грађанина у мојерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет	Здравље, социјална сигурност и једнакост	Комфорна урбана инфраструктура и мобилност	Одрживо и пријатно животно окружење	„Паметна управа“
Приоритетни циљ	Повећање броја активних становника на подручју градске општине	Развој економије засноване на знању и иновацијама са високом додатном вредношћу	Развој предузетничке инфраструктуре за подршку предузетничким у свим фазама раста и развоја пословања	Унапређење услова рада и приступа остваривању васпитних циљева у предшколским установама	Финансијска подршка установама културе чији је оснивач градска општина	Развој и унапређење социјалних услуга за појачање социјалне стабилности становништва	Унапређење одрживости зграда и квалитета становања	Развој и унапређење обука и квалитета комуналне и урбане инфраструктуре и услуга	Дигитализација услуга Управе као извор ефикасности, отворености приступа и једнакости
Приоритетни циљ	Унапређење квалификационих структура становника свих узраста, прилагођено потребама савременог пословања	Развој креативне индустрије	Развој социјалног предузетничтва	Унапређење рада, уређености и опремљености основних и средњих школа	Подршка институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице	Брига о јавном здрављу и установама здравствене заштите	Развој урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета ваздуха, вода и водених токова	Развој саобраћајне инфраструктуре	Јединствено управно место за ефикасност пружања услуга грађанима и привреди
Приоритетни циљ	Подршка запошљавању теже категорија становништва.	Унапређење и развој капацитета терцијарног сектора привреде	Располагање јавном имовином у функцији успесивања предузетничтва и приватних инвестиција привреде	Повећање универзитета са привредом	Заштита културног наслеђа и традиције општине	Подршка развоју волонтеризма у сфери социјалне помоћи и подршке најугроженијима	Повећање урбаног комфора кроз унапређење система заштите од буке	Унапређење енергетске инфраструктуре	Подизање капацитета Управе на основу укључивања апликација и система „Паметног града“ у процесе управљања и пружања услуга грађанима и привреди
Приоритетни циљ	Повећање обима, динамике и ефекатности јавних и приватних инвестиција	Повећање обима, динамике и ефекатности јавних и приватних инвестиција	Повећање партиципација грађана у процесима доношења и спровођења одлука органа локалне самоуправе	Стари град за младе и децу	Иницијативе и пројекти у сфери социјалног становања	Развој циркуларне економије и повећање ефикасности система управљања отпадом	Повећање дужина бициклистичких стаза и површина пешачких зона;	Отворен приступ подацима и повезивање са државном писарницом и другим централизованим електронским сервисима виших нивоа власти	Одрживо паркинг зона и јавних гаража као одговор на растући број возила
Приоритетни циљ	Олакшање кретања за све са ограниченом покретљивошћу (град без баријера)	Развој урбане заједнице засноване на здравим стиловима живота и бављењу спортом	Повећање бриге о мањинама и њиховом укључивању у друштвени живот заједнице	Безбедност за све грађане	Развој урбане заједнице засноване на проширењу и заштити зелених површина	Комунални ред као претпоставка урбаног комфора			

Приоритет 1: Подизање животног стандарда кроз развој људи

Подизање животног стандарда је свеобухватан циљ који води унапређењу квалитета живота сваког грађанина, њихових породица, а тиме и целокупне заједнице. Његово остварење је достигнуто на више начина, али у урбаним срединама, са развијеним терцијарним сектором, главни ослонац расту животног стандарда је способност људи да обављају сложене, одговорне послове, да раде у водећим привредним компанијама, да обављају најсложеније и најодговорније послове у јавној управи, државним и јавним институцијама. На подручју ГО Стари град има највише таквих становника, који имају високо образовање и способни су да остваре највише захтеве професионалности у разним гранама, те је за очекивати да ће њихове плате и животни стандард одговарати таквом учинку. За велика достигнућа награђени су високим платама, касније и одговарајућим пензијама, или високим профитима компанија које воде.

Животни стандард је одраз способности и уложених напора да се оне развијају и искористе за добробит фирми или јавне управе. Способности се развијају образовањем и приликом да се оно употреби на свеобухватан начин. Стога је развој животног стандарда заправо производ могућности да се људи образују, усавшавају, да стичу радне и животне вештине, али и прилике да се ради у високотехнолошким компанијама и најзначајнијим институцијама јавне управе.

Даље унапређење услова за образовање у складу са најсавременијим програмима није могуће без добро опремљених школа, али ни без обучених и мотивисаних наставника и професора. На оба подручја ће се дати допринос који одговара могућностима буџетских средстава ГО, а и до сада је допринос (улагање) превазилазио уобичајни оквир обавеза које Закон налаже. ГО Стари град је овај приоритет давно поставила и следи тај правац развоја, повећавајући издвајања из буџета сваке године. Кумулативно, то је довело до значајних унапређења, али још има потребе за више информатичке опреме, за бољим салама за практичну наставу, за физкултуру, као и за унапређењем стања школских дворашта и безбедности деце.

На нивоу средњег и високог образовања и даље постоји потреба за повезивањем онога што деца уче са захтевима привреде. Неопходно је и да привреду неко пита шта треба да зна њихов запослени, а онда да се од тога креирају садржаји програма средњих школа, али и факултета. Деца треба чешће да посећују фирме, државне институције, да стичу вештине рада. Програми дуалног образовања, спровођење програма пракси које организује Град Београд, у сарадњи са градским општинама и јавним предузећима, јесу кораци у том правцу. ГО треба да подржава и даље развија те програме. Конкретан допринос је подршка сајмовима образовања, затим сајмови послодаваца, промоције послодаваца по школама, организовање сусрета представника привреде Старог града и универзитета и др. Све су то видови подршке коју градска општина и њена управа треба да пружи, и привреди, али и будућим запосленима, јер ће их то водити брзом запошљавању, бољим радним местима, а тиме и бољој заради, као експлицитном ефекту раста стандарда.

Веза између културе, уметности, информационих и комуникационих технологија је у самој суштини креативних индустрија. ГО Стари град је центар културе у престоници, има највише уметничких простора и манифестација у окружењу; подстицање да се актери ових активности срећу, да имају где и на чему заједно да се ангажују води развоју креативних делатности, које су пут до високих зарада и профитабилних уметничких пројеката. ГО Стари град не гледа на културу као на трошак, већ као на улагање у креативне и

високопрофитабилне делатности, а самим тим и допринос економској снази културних радника, уметника, дизајнера, и свих других иновативних појединаца и фирми.

Иако статистике кажу да је на нивоу општине запосленост врло висока, даљи кораци свакако треба да се усмере ка одржавању таквог сценарија. Према званичним статистикама, мање од 1.500 Старограђана нема посао, али свакако нису сви који га имају задовољни тиме шта раде и под којим условима, за колику плату. Неопходно је посветити се напорима становника који тренутно немају посао, а желе да раде. Посебна пажња треба да буде усмерена на подршку теже запошљивим групама, као што су млади, дугорочно незапослени, жене и особе са инвалидитетом. Њиховим већим укључивањем у пословне сегменте мултипликују се бенефити, и поред подизања животног стандарда, повећава се број радно активног становништва, економија наставља пут напретка, постижу се социјална инклузија, боља општа атмосфера и задовољство међу људима.

Приоритет 2: Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама

Успостављање конкурентне, урбане економије засноване на знању је један од главних приоритета многих градова и локалних заједница широм света. И поред изванредног људског потенцијала који општина поседује, радног, способног, образованог и креативног становништва, неопходна је системска подршка и креирање таквог окружења које ће их мотивисати за даљи напредак. Општина Стари град препознаје ову потребу и увек се труди да је испуни.

Иако се рађају нови трендови, а информационе технологије постају окосница савременог пословања, па се у складу са тиме економија њима окреће и прилагођава, не сме да се заборави традиција и оно што вековима представља срж економије Старог града. Традиционално, најразвијенији сектор привреде на општини је терцијарни, са акцентом на туризму, трговини, угоститељству, финансијским услугама и друго.

Најпопуларнија туристичка рута на целој територији Београда почиње и завршава се на општини Стари град. Почевши од Теразија, туристи стижу до Трга републике, и након неколико осмеха, речи и фотографија направљених за успомену, настављају даље, пролазећи кроз најпознатију улицу Београда, Кнез Михаилову. Успут наилазе на тржне центре и бројне продавнице, па се неретко може запазити како им целокупан изглед употпуњавају кесе са натписима како светских брендова тако и локалних трговинских радњи. Након што се на Калемегдану упознају са српском историјом и освеже на Косанчићевом венцу у живописном амбијенту, дан завршавају у Скадарлији, уживајући у народној музици, домаћој храни и осталим чарима староградских угоститеља.

Општина остаје доследна ономе што јесте, чува свој имиџ, уз интеграцију са трендовима. Због тога је један од основних приоритетних циљева оријентисан ка даљем напретку терцијарног сектора привреде.

Економија градске општине Стари град је традиционално једна од најразвијенијих у земљи, са више запослених у фирмама и институцијама него што има становника, са највећим просеком зарада и најобразованијом популацијом. У таквим условима ствара окружење у коме раде лидерске компаније земље али и региона, које морају да се боре за своје место на тржишту знањем и иновацијама. Таква атмосфера је управо оно што ствара нове могућности за раст и просперитет и доводи до даљег напретка како општине тако и свих оних који на њој живе и раде. Динамична привредна атмосфера привлачи најбоље људе и најбоље фирме. У одређеној мери, да би се подстакла на иновативност

и креативност, иницијативе и залагање привреде треба да најбу на подршку локалне самоуправе и њених институција. Свесна тога, у наредном периоду општинска управа ће одлуке, знања, средства и пажњу да усмери на постојећу иновативну привредну заједницу, и да својим активностима утиче на развој креативне индустрије. Такође, значајно је развијати и одржавати иновативну пословну инфраструктуру, као што су технолошки паркови и инкубатори, коворкинг простори, где се могу повезивати стартапови, истраживачи и инвеститори.

ГО Стари град мора да искористи изузетне прилике за развој иновативне и креативне индустрије, које пружа чињеница да на њеној територији имају седиште, истраживачке и наставне активности преко 40 факултета, највећи државни универзитет и универзитет уметности, неколико института, а преко 4.000 научника раде на подручју ГО Стари град, од којих многи ту и станују. Стари град треба да постане својеврстан кампус за развој домаће иновативне привреде и веза са водећим иновативним центрима Европе и света.

Сви потенцијали општине могу да се искористе на најбољи начин уколико се улагања обезбеде и усмере на прави пут. Због тога ће се у наредном периоду напори усмерити ка креирању окружења у коме се једноставније и ефикасније успостављају контакти и сарадња између кључних заинтересованих страна и у коме ће инвестиције бити једна од окосница даљег економског напретка.

Заједнички напори да се постигну дефинисани циљеви обезбедиће да општина постане привлачна адреса за висококвалификоване раднике, предузетнике и инвеститоре, што резултира дугорочним растом и развојем.

Приоритет 3: Имплементација функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора

Брзи технолошки напредак и дигитална трансформација омогућили су лакши приступ информацијама, глобално тржиште и смањење препрека за покретање пословања. Интернет и друштвене мреже су омогућили предузетницима да досегну до ширег тржишта и публике, да остваре пословни успех без традиционалних ограничења, спорог раста и великих почетних улагања. Данас је идеја вреднија од новца, а упорност од некретнина.

Поред тога, и у класичним делатностима, пре свега туризму и трговини, све су уочљивије промене на тржишту рада. Велика је неизвесност у вези са запослењем у великим фирмама, а плате су мање. Предузетнички успеси који су за неколико година фирме из гараже довели на глобално тржиште подстакли су људе да истраже алтернативе и створе своје пословне прилике.

ГО Стари град треба да подстакне људе да сањају велике снове, да своје идеје претворе у фирме, у производе, апликације, да буду храбри и да их понуде тржишту, јер је оно једини објективни судија шта вреди, и колико. Највећи национални пројекат чија реализација даје подстрек приватним инвестицијама и развоју пословања свих услужних грана јесте ЕХРО 2027. Његова реализација ће променити лице и динамику целог града, па и читаве земље. Средиште дешавања ће бити новоизграђени комплекс на подручју Сурчина, али друго централно место су свакако историјски и туристички комплекси Старог града.

Програми подршке, менторски програми, инкубатори и стартап акцелератори пружају предузетницима потребну потпору у води искуства, почетни простор и основне ресурсе, као и финансијску подршку за успешно покретање и вођење пословних подухвата. ГО Стари град у том сегменту

има ограничене могућности, али ће их свакако учинити приступачним и паметно повезати са подршком других институција државе, које имају много већи потенцијал у том смислу.

Подршка предузетништву специфичних група у оквиру локалне заједнице, као што су социјално угрожени чланови услед неке врсте инвалидитета, већег броја деце, нерешених питања смештаја, имаће и са ограниченим средствима велику корист, јер су они институционално често „невидљиви”, премало их има, немају комплетну документацију, немају никакав почетни капитал, немају довољно знања да попуне документацију и сл. Социјално предузетништво је мера коју примењују и најразвијеније земље. Оно је замена за давање новца без активности корисника, оно је замена за социјалну помоћ и трајну зависност од ње.

Предузетништво је покретач и уједно резултат иновација и економског развоја, али оно је више од способности да се креира производ или да се пружи квалитетна услуга. Потребно је управљати новцем, другим људима, знати како се представити тржишту и како склопити уговор, посебно на страним тржиштима. Повећање компетенција предузетника је образовни процес који нема учионицу, то је учење кроз рад, примере, деловање у реалној ситуацији. Зато је формирање услуге предузетничких центара, предузетничког саветовања, отворене комуникације служби са предузетницима предуслов да они добију храбрости да почну да раде, али и да не пропадну због непознавања регулативе. Подизање компетенција предузетника је део шире акције, у којој ГО може имати улогу иницијатора, координатора напора свих који у томе могу да помогну, а у интересу предузетника.

Стари град је познат по великом броју предузетничких подухвата, међутим, простор за побољшање постоји. Општина је одлучила да искористи постојећи развојни потенцијал и у наредном периоду се фокусира на развој предузетничке инфраструктуре, кроз обезбеђивање ресурса, услуга и подршке предузетницима у свим фазама њиховог пословног пута. Располагање јавном имовином у функцији поспешивања предузетништва и приватних инвестиција представља још један кључни елемент. Јавна имовина, као што су простори, земљишта или објекти, може да се искористи за подршку предузетничким иницијативама и привлачење приватних инвестиција. Отворен приступ и јасни услови коришћења јавне имовине, заједно са транспарентним процесима, подстичу предузетнике и инвеститоре да искористе ресурсе и створе нове пословне прилике. Обиље пословног простора по неприхватљивим ценама довело је до одустајања многих младих људи, до замирања идеје пре него што је видела светло дана. С друге стране, многи простори су годинама празни и њихово коришћење неке може да буде довољан разлог да се охрабри да искористи своју идеју.

Очигледно је да поседовање правих информација на обе стране, понуде и тражње идеја и ресурса, може да буде пресудно за предузетнички ефекат. ГО Стари град треба да формира комуникационе платформе као што су сајмови предузетништва, заната, иновација и празних простора, како би размрдала окоштале односе предузетника, јавних институција и корпоративног сектора. Синергија између предузетничког, корпоративног и јавног сектора ствара повољан амбијент за иновације, нова радна места, привлачење инвестиција и одрживи привредни раст.

Приоритет 4: Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији

Градска општина Стари град, као једна од централних градских општина Града Београда, налази се на раскрсници путева – некада војски, а сада река туриста, и зато је одувек место сусрета и спајања различитих народа, култура и традиција. Споменици културе, називи улица, јавних простора и институција, само су неки од доказа космополитског духа општине и њених грађана, који се поносе својим суграђанима, независно од њиховог порекла и етничке припадности, вере или других темељних личних, породичних или групних обележја. Старограђане красе ведар дух и традиционално гостопримство, висок ниво толеранције и љубави према свакоме ко те вредности негује и даље развија.

Како би се описани карактер идентитета староградске заједнице сачувао, потребно је даље предузимати активности ширења духа културе, толеранције, традиције, гостопримства и отворености, супротставити се трендовима стварања друштвених тензија, неједнакости, дељења и непоштовања разлика, са циљем развоја заједнице засноване на партиципацији, инклузији и образовању.

Образовање отвара сва врата у савременом свету. Знање је највеће богатство сваког појединца, и најважнији ресурс свих развијених земаља. Зато је залагање за доступност образовања, његов квалитет и за добре услове под којима се оно стиче, кључни развојни правац у који ГО Стари град улаже. И то није само сада, тако је било и мора тако бити и у будућности. То се види по броју школа, ђака, студената, интелектуалаца који чине заједницу грађана Старог града.

Пошто се на подручју ГО Стари град налазе најугледније и неке од најстаријих образовних институција свих нивоа образовања, потребно је много издвајања да се оне одржавају, а посебно да би се развијале. ГО Стари град, сходно опсегу надлежности, има утицај и одговорност за спровођење активности предшколских установа. Број, капацитети и стање у предшколским установама се унапређују систематски и деца због тога са осмехом полазе у потоње образовне установе. Ипак, потребно је додатно унапредити услове рада, дати више прилика деци да проводе време напољу, да уче кроз игру и да се сусрећу са достигнућима технологија у процесу учења, али и кроз васпитне процесе. Набавка нових реквизита, опремање дворишта вртића и основних школа наставиће се све до достизања највиших стандарда боравка и образовања какве имају деца најразвијенијих земаља. Предшколско васпитање ће бити свима доступно, без обавеза плаћања и биће омогућено сваком детету да у истим условима проводи време у предшколским установама, да се среће са новим технологијама, језицима, музичким изазовима, и да трага за својим талентима. Новац не сме да буде препрека деци да се баве спортом, да науче да пливају или да возе бицикл. За то ће се увек наћи средстава у буџету јавне управе, а највећи део ће се обезбедити из буџета саме градске општине.

Одговорност за основно образовање сваког човека је одговорност за његову оспособљеност да даље учи, да бира свој пут, да буде укључен у заједницу у којој живи и којој ће се увек враћати, ако не физички, онда у својим најлепшим успоменама. За те способности и успомене одговорност се преузима бирањем начина на које се одржавају основне школе, којом информатичком опремом ће бити опремљене, колико простора и игралишта има у школским двориштима, колико се деца осећају безбедно. ГО ће наставити да повећава обим средстава која улаже у унапређење стања у основним школама, координирајући правце улагања са саветима родитеља и руководствима школа, али и уводећи изузетну иновацију, уважавајући мишљење деце у одлучивање о приоритетима улагања, настављајући праксу анкетања

ђака по том питању. И даље ће се награђивати најбољи ђаци, али и најбољи учитељи и професори, како би се јасно ставило до знања да се сваки труд исплати, да школа није терет који се носи, већ талас на коме се плови.

У школама ће бити места и бриге за свакога, било да је он друге нације, изузетно надарен или социјално угрожен. Школе морају да имају отворена врата, једнаке аршине и разумевање и подршку за свакога, као што ће и управа општине и сви грађани увек бирати школу као приоритет.

Средње школе Старог града имају све више ђака, а њихов број се увећава отварањем приватних школа за најтраженије профиле. Средње школе образују ђаке за профиле који морају имати изражену тражњу на тржишту рада, а ђаци морају својим знањем и вештинама да одговарају очекивањима послодаваца. На тај начин сви имају корист од образовања. Готово исте констатације се могу изнети за развој институција високог образовања. Све је више студената, све их је више и на Старом граду, што отвара још веће могућности привреди и јавним институцијама да их укључе у свој рад.

Координација процеса развоја нових профила, повезивање школа и факултета са послодавцима у процесу увођења дуалног образовања, подршка у спровођењу средњошколских и студентских пракси, подршка студентским организацијама да се повезују са привредом или студентима из других земаља, отворена врата за стране студенте који се нађу у Београду – у посети или на студијама, све су то напори који воде стварању богатијег, срећнијег друштва, ослобођеног од баријера, искључености или неједнакости. Летње школе, урбани образовни кампови, отворене радионице и фестивали образовања су добродошли у заједницу Старог града. ГО у томе треба да преузме улогу иницијатора, промотера и координатора напора самих школа и универзитета да овакве могућности искористе и привуку друге да са њима сарађују.

На подручју општине живе припадници бројних етничких група, верских заједница, особе са посебним потребама, неки су се тек доселили из других земаља. Сви они имају специфичне потребе, али заједничка потреба свих њих је осећај припадности, разумевања, поштовања, подршке и могућности напретка. Из тог разлога, да би општина постигла успех у процесу достизања свог просперитета, неопходно је да пажњу и значајне напоре усмери према основним правима сваког грађанина. Могућност да се негује сопствена култура, да се организују верске заједнице, да се изражава слободно мишљење, све су то благодети које може да пружи само заједница која је створана у духу толеранције и међусобне љубави. Развоју такве заједнице желе да допринесу сви њени чланови, па и они који се случајно са њом сретну. Зато ће се рад културних, верских и националних заједница подржавати као допринос различитостима које обогаћују све који се са њима срећу. Партиципација се негује у институционалним оквирима и постоје формалне основе да се она практикује, у виду одлука које је ГО донела. Међутим, слушање свих, разумевање за другачије предлоге и мишљења, приоритете, треба да постане институционална навика, не обавеза. То ће се постићи сталном промоцијом доказа да су предлози саслушани, уважени, остварени, и да укљученост у процес друштвеног живота није привид толеранције, већ да има чврсте појавне доказе. У будућности ће се предузети много активности и издвојити значајна средства да се достигнућа урбане заједнице учине доступним свима. Увођење сениор картица, организовање бесплатних концерата за бебе, бесплатних музичких радионица за предшколску децу, стварање могућности за учешће у раду хорова, у креативним играма, бесплатним школама балета, глуме, шаха, фотографије, спорта, математике, страних језика, све су напори за увођење једнакости и стварање инклузивне и хомогеније заједнице. Оваквим приступом ће се

повећати задовољство и квалитет живота сваког грађанина, унапредити квалитет доношења одлука, али и поставити снажни темељи и услови за стварање моралног и просперитетног друштва, заснованог на једнакости. Крајњи циљ свих предузетих напора усмерених ка друштвеном развоју јесте постизање високе друштвене кохезивности, која се односи на успостављање снаге односа, осећаја солидарности и припадности међу свим члановима заједнице. То ће обезбедити неопходне услове за постизање успеха и просперитета свих грађана, независно од њихових ограничења и разлика.

Приоритет 5: Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет

Општина Стари град је, као једна од најстаријих градских општина Града Београда, носилац његове традиције, духа и значајног културно-историјског наслеђа. Бројне културне и уметничке институције као што су Српска академија наука и уметности, Библиотека Града Београда, Народни музеј, Народно позориште, Универзитет у Београду и друге институције од националног значаја, размештене су широм подручја Старог града. Између и поред њих, равноправно и поносно, вековима стоје нека од најзначајнијих дела архитектуре, културе и историјског наслеђа, попут Калемегдана, Београдске тврђаве, бројних археолошких налазишта, Ботаничке баште, итд.

Историја, култура, споменици и појавни знаци традиције доводе мноштво људи у поменута здања, што повећава одговорност за њихово стање, одржавање, начин коришћења и промоцију у јавности. Друштво без културе и традиције јесте друштво без вредности и потенцијала, па ће због тога Градска општина Стари град наставити да улаже значајне напоре у развој капацитета и инфраструктуре установа културе на својој територији, у пружање подршке институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице, као и у заштиту културног наслеђа и традиције општине и развој и подршку креативним акцијама и институцијама.

Неговање традиције и културе утиче на стварање друштва узвишених вредности и потенцијала. Међутим, да би се ти потенцијали искористили, неопходно је да постоји довољан број младих који ће ту традицију поштовати и даље преносити на своја поколења. Градска општина Стари град ће и даље радити на привлачењу и побољшању услова намењених младима кроз спровођење активности пружања подршке талентима у свим сферама ангажовања (образовање, спорт, култура итд), програмима намењеним деци и младима, као и развоју урбане заједнице засноване на здравим стилевима живота и бављењу спортом. Досадашња улагања преко Канцеларије за младе и у виду манифестација намењених младима, улагања у школски и рекреативни спорт, бесплатне школе и кампове образовног и рекреативног карактера, кроз масовност учешћа и утиске деце и младих показала су да је свако повећање улагања оправдано. План и стратегија за младе Старог града доприноси дугорочној координацији напора омладинских организација, невладиних удружења и институција културе и спорта у пријатно и привлачно окружење за одрастање деце и стасавање младих.

Кроз организацију бесплатних филмских пројекција, књижевних програма, изложбених и музичких догађаја и позоришних представа, као и трибина намењених свим узрасним категоријама и интересовањима, у оквиру Установе културе „Пароброд“ оствариће се допринос спровођењу политике међугенерациске комуникације, сарадње и инклузије.

Манифестације које се одржавају на подручју ГО Стари град су бројне, многе од њих са вишедеценијском

традицијом, међународним значајем и, без сумње, уз велику подршку многих државних институција, али не без потребе да се у њих укључе и да их подрже институције културе Старог града. Стари град има и своје манифестације: „Староградску зиму“, „Јевремову – улицу сусрета“ и „Староградско лето“. Активисти и удружења са подручја на којима се манифестације одржавају су увек подржани у њиховим напорима да унапреде понуду, квалитет организације и простора где се манифестације одржавају.

Реконструисани спортски комплекс „Милан Гале Мушкатиновић“, реновиран фудбалски терен, дечја игралишта и школска дворишта доступни су (у виду бесплатног или повлашћеног приступа) за многе категорије становника Старог града, омогућавајући деци и младима, али и њиховим родитељима да стекну здраве навике, да се баве спортом, да се друже и да се зближе. Несумњиво највећи допринос квалитету урбаног окружења у новијој историји Старог града, али и целог Београда, пружиће изградња Линијског парка. Тиме ће се озелењени простор близу реке, одвојен од саобраћаја и уобичајне буке, претворити у најпривлачнији терен за сусрете свих генерација становника, жељних активности на отвореном, било да су оне спортског, културног или образовног профила. Тематске секције парка, од спортских до уметничких, привући ће многе, а самим тим ће постати место сусрета и кључна платформа повезивања и хомогенизације староградске заједнице.

Само координисаним и свеобухватним деловањем у области културе, омладине и спорта се могу поставити темељи просперитетног и морално здравом друштву. Остварење циљева овог развојног приоритета допринеће формирању одрживе конкурентске предности општине, засноване на људима који су посвећени култури, традицији и здравом стилу живота, а то ће даље допринети остварењу пуног друштвеног потенцијала сваког појединца.

Приоритет 6: Здравље, социјална сигурност и једнакост

Визија Градске општине Стари град је да омогући постизање највишег квалитета живота и задовољење потреба свих својих грађана, уз очување здраве животне средине и дугорочну одрживост. Да би осигурала развој друштва у коме су сви здрави, сигурни и једнаки, Градска општина Стари град ће у наредном периоду предузимати и координисати активности подршке институцијама здравствене заштите, јавног здравља, социјалног старања, добровољног хуманитарног рада и невладиним организацијама и удружењима за подршку и помоћ посебно рањивим социјалним групама.

Све досадашње трансформације друштва су биле усмерене на убрзавање и олакшавање радних процеса и послова којима се човек бави, са циљем повећања његовог слободног времена. Међутим, досадашњи ефекти трансформације су у одређеној мери и контрапродуктивни. Све је мање времена, све је више обавеза на које се мора одговорити, све је мање слободе и аутономије у мишљењу и деловању, све је више болести и тешкоћа које се везују за карактеристике савременог доба. Све мање физичких активности, а све више менталних притисака. То је све допринело нарушеном здрављу друштва, проузрокованом брзим и нездравим стилевима живота, стресом и другим факторима ризика, проистеклим из оптерећености послом, јурњавом за постигнућима и нездравих навика. Не сме се заборавити да су људи главни фокус и носилац развоја, а здравље један од најважнијих предуслова за остварење успеха на путу развоја.

Данас готово да нико не може остати здрав ако се активно не бави својим здрављем, ако га активно не чува и не одржава. Врло често, очување здравља није ствар само појединаца. Постоје многи инхибитори ризика који нису

под нашом контролом, као што су разне епидемије вируса, нездрава исхрана, као резултат утицаја промотера потрошачког друштва, физичка неактивност и седлачки начин живота и рада, коришћење превише лекова или суплемената без стварне потребе и надзора лекара. Много је тога што захтева подршку савременом човеку да схвати принципе и могућности очувања личног здравља и заштите околине од лоших утицаја човека.

Подршка институцијама јавног здравља, домовима здравља, утицајним појединцима који желе да се ангажују на промоцији здравих навика, одржавања физичке кондиције, менталне стабилности, отпорности на болести зависности јесте нешто што треба да подстакне људе да се мењају, да мењају своје навике и да тиме буду креатори свог здравља, које тешко може да се створи, лакше се чува. И досадашња сарадња на том плану је била добра и локални домови здравља, приватне ординације, школски лекари, спортисти, многи су допринели да виђамо све више људи који трче, возе бицикл, шетају кућне љубимце, који практикују јогу или користе природне препарате и органске производе. Подршка развоју школског спорта, аматерском бављењу спортским активностима и активном односу према слободном времену младих јесте предуслов за развој друштва које има здраву основу за социјалну кохезију и активан однос према достизању постављених циљева.

Реновирање спортских терена, изградња школских игралишта, проширење пешачких зона и стаза за бициклисте су само неке од инфраструктурних претпоставки за активан однос према свом здрављу и окружењу у коме живимо. ГО Стари град ће увек настојати да омогући и подстиче помешити однос према животу.

Системи и мере социјалне заштите и безбедности представљају јавна добра која доприносе расту општег благостања и представљају основну претпоставку степена друштвеног развоја. Градска општина Стари град ће се, као и до сада, залагати за спровођење активности развоја и унапређења социјалних услуга за помоћ старијим члановима заједнице, мајкама са децом, деци без родитељског старања, особама са инвалидитетом, породицама без решеног стамбеног питања, мањинским групама са израженим ризицима социјалне зависности. Наставиће се са активношћу пружања подршке невладиним организацијама у сектору социјалних услуга угроженим групама и појединцима, подршке развоју волонтеризма, подстицања иницијатива и пројеката у сфери социјалног становања, као и успостављањем отвореног приступа свих становника институцијама управе, здравства, образовања, културе и социјалне заштите. Посебну пажњу, такође, треба посветити и постизању највеће могуће безбедност за све грађане, посебно рачунајући децу, жене и старе. Безбедност за децу у школама и у саобраћају је увек имала високи приоритет, и у сарадњи са надлежним институцијама су остварени задовољавајући ефекти. Обезбеђивање адекватне видео-опреме, подршке од стране Министарства унутрашњих послова, уређивање школских дворишта и физкултурних сала, остварени су уз пуну материјалну и организациону подршку ГО Стари град. Даља унапређења у сфери безбедности се очекују од примене нових технологија за даљински надзор, комуникацију и апликација за учење добром понашању у саобраћају, у заштити слабих и у разумевању различитости. Оваквим начином деловања даће се суштински допринос у сфери социјалне и здравствене заштите и сигурности свих грађана општине, која ће се тако посветити потребама свих својих грађана, а њен рад ће постати истинска надградња свих напора и средстава уложених у унапређење квалитета живота и постизање просперитета друштва у општини.

Приоритет 7: Комфорна урбана инфраструктура и мобилност

Општина Стари град је најмања, али једна од најгушће насељених општина Града Београда, те се због тога сусреће са истим изазовима капацитета и оптерећености урбане инфраструктуре са којима се сусрећу и све друге велике централне градске општине европских и светских метропола. Поред тога, општина Стари град је и једна од најстаријих општина Града, те стање урбане инфраструктуре, уз раскорак њених капацитета и растућих потреба становништва, карактерише и старост, као и потреба за модернизацијом и реконструкцијом. Даљи развој општине није могућ без инфраструктурних пројеката и унапређења, те је због тога, а ради постизања највећих ефеката и координисаног планског рада у овој области, пред општинску управу постављен овај приоритет развоја, који има за циљ унапређење комфорне урбане инфраструктуре и веће мобилност општине.

Старост целокупне урбане инфраструктуре, водовода, канализације, топлотног система и саобраћајница је тежиште радова на инфраструктури ставила на послове одржавања и реконструкције, како би се одржала или унапредила функционалност постојећих система.

Започети програми „Стари град мисли на зграде” и обнова десетина фасада ради унапређења енергетске ефикасности, али и естетике градских улица, већ су дали одређене резултате – десетине зграда сада имају боље грејање, чистије улазе, лепше спољашње лице, лифтове, али и унутрашње електро-инсталације. Овај програм има буџетске изворе, и када се они уједине са улагањима самих станара зграда и других институција државе које улажу у овој области, напредак постаје све видљивији. Изгледу градских улица посебно доприносе тргови у које се уливају реке пешака и возила. Тиме је реконструкција Трга Николе Пашића још више добила на значају. Не само њен плато већ и фонтана ускоро ће добити нове естетке карактеристике и додатну функционалност.

У сфери енергетике, пре свега грејања, нагласак је на смањењу губитака на мрежи и броја непланираних прекида испоруке, што се постиже сталним радовима на замени постојећих цевовода, а најчешће у склопу реконструкција читавих улица или неких њихових делова. У том смислу ће реконструкција улица Страхињића Бана, Палмотићеве, Тадеуша Кошћушка, Дунавске и других, допринети не само бољем стању саобраћајница и паркинг места, већ и обнови инсталација грејања, водовода и канализације, као и пратећег комфора пешачких и бициклистичких стаза, тамо где оне постоје. Главно достигнуће у сфери енергетике у наредном периоду ће бити повезивање топлана Дунав и Нови Београд, како би се обезбедила поузданост снабдевања, али и ефективност повезивања топлотног система града са највећим произвођачем топле воде у региону – са ТЕ Никола Тесла, одакле ће се допремати вишак топле воде у систем централног грејања читавог града. Уградња соларних панела, коришћење соларне енергије за потребе јавног осветљења, грејања јавних објеката и друго, само су неки од програма енергетске ефикасности који имају утицај на одрживу енергетску инфраструктуру будућности. Побољшање енергетске ефикасности, употреба еколошки прихватљивих материјала и имплементација одрживих пракси у изградњи и одржавању зграда доприносе смањењу негативног утицаја на животну средину и побољшању квалитета становања.

У сфери водовода и канализације очекује се историјски напредак на основу изградње сабирног колектора централног канализационог система, када ће бити створени услови да се сва отпадна вода спроводи до постројења за прераду у Великом Селу. Повећању бриге о потрошњи воде и одговорнијем управљању потрошњом допринеће акција уградње

мерача и даљинског мониторинга над стањем система, што ће подједнако утицати на понашање и потрошача и одговорног јавног предузећа, како би се губици у води смањили.

Јавни превоз, стање саобраћајница, доступност паркинга и гаража, пространост пешачких и бициклических стаза кључна су питања урбане мобилности, наглашена недостатком широких булеварна и благовремено урађеног урбанистичког плана. Реконструкцијама улица, паркинг зона и бициклических стаза сада покушава да се створи прихватљива свакодневица за безброј возача и пешака на свим улицама ГО Стари град. Поменуте реконструкције улица ће томе допринети у одређеној мери, док се додатни доприноси очекују од градње подземне гараже у Влајковићевој и од проширења Дунавске и Француске улице, на основу чега ће моћи и да се изврше измештања терминуса са Студентског трга, као предуслов за проширење пешачке зоне на Узун Миркову и тај трг, што ће значајно променити динамику саобраћаја у овом делу града.

Динамику саобраћаја ће у потпуности променити изградња метроа, а конкретно, станице која ће бити лоцирана испод пијаце Скадарлија. Сем смањења притиска возила услед стварања новог вида саобраћаја у ужем центру, очекује се и смањење проблема у паркирању, након изградње подземне гараже на три нивоа, која ће се реализовати као трећа целина реконструкције у овој централној тачки ГО Стари град. Посебан урбанистички напредак ће се остварити изнад земље, изградњом модерне затворене пијаце, са свим потребним садржајима за промет свежим намирницама, као и другим трговинским садржајима, док ће се на објекте пијаце наслањати плато који ће објекат БИТЕФ театра повезивати са набројаним садржајима.

Да би напори у правцу стварања комуналног комфора били комплетни, неопходно је посветити се и успостављању највећег јавног реда, мира и безбедности, предузимањем мера у циљу смањења нелегалне, непријављене градње, благовременим завршетком радова на основу издатих дозвола, одговорног коришћења јавних површина, унапређењем културе и контроле паркирања на јавним површинама, унапређењем безбедности деце у саобраћају, као и другим активностима чији је циљ постављање комуналног реда и мира као претпоставке урбаног комфора. Активности комуналне и грађевинске инспекције се неће зауставити само на превентивном деловању, већ се неодговорни морају другим мерама приморати да поштују усвојену регулативу и заједничка правила.

Реализација активности овог приоритета допринеће остварењу визије општине која је својим највећим делом оријентисана ка људима. Градска општина Стари град ће тежити да својим становницима омогући урбани комфор и ефикасно кретање, што ће повећати приступачност и атрактивност општине, а смањити њену еколошку и амбијенталну угроженост.

Приоритет 8: Одрживо и пријатно животно окружење

Стварање одрживог и пријатног животног окружења представља кључни циљ у модерном урбаном планирању. Савремено доба подстиче миграције из руралних средина у урбане, што последично води до пренасељености, сече шума и уништавања паркова ради изградње нових стамбених и пословних објеката, ширења саобраћајница и паркинг зона. Са овим изазовима се данас суочавају све урбане средине.

Довољно простора и пријатних услова за шетњу и рекреацију, хлада за боравак лети на отвореном простору, издвојених трака за бицикле и скутере, клупа за седење у парковским или шетачким зонама, прави су изазови централних градских подручја и у најпажљивије развијаним

метрополама Европе и света. Дугорочно залагање за напредак у тој сфери је већ дало прве резултате на територији ГО Стари град. Нема много нових паркова, али су сви уређенији, зеленији, чистији, са више клупа, справа за дечје игре, па и рекреацију.

Капитални урбанистички и еколошки пројекат на подручју ГО Стари град, а делом и ГО Палилула, јесте изградња Линијског парка, на простору између СЦ „Милан Гале Мушкатировић”, регулације реке Саве до Бетон хале, регулације Булеварна војводе Бојовића и Дунавске улице и регулације постојеће железничке пруге до Панчевачког моста, укључујући комплексе Топлане „Дунав” и Марине „Дорћол”. Подељен је у десет целина, од којих је седам на Доњем Дорћолу, које се међусобно надовезују и обједињују културне, едукативне, спортско-рекреативне и комерцијалне садржаје заједнички, по концепту и називу подсећајући на њујоршки The High Linea парк. Парк је планиран као јединствена целина укупне површине око 22,8 хектара, који ће чинити зелени коридор, уз обалу реке, што подразумева континуитет и повезаност садржаја и функција унутар ове јавне зелене површине. Поред рекреативних садржаја, парк ће обезбеђивати и едукативне и спортске садржаје, намењене свим генерацијама. Корист његове изградње није само у томе шта он доноси, већ и шта ће његовом изградњом бити уклоњено. Такорећи из центра града биће измештени теретни железнички саобраћај, бројне неусловне, руиниране грађевине и неуређене саобраћајнице и пролази, какви су остали да зарастају у коров, након повлачења индустрије и логистичких погона из овог дела града.

Чист ваздух у условима претеране моторизације је у урбаним срединама неостварена жеља свих њихових становника. Међутим, многи градови су деценијским, планским и систематичним напорима постигли велике резултате. И у Београду, чак и у његовом урбаном центру, чији део покрива подручје ГО Стари град, забележена су унапређења, а добра вест је и то да већина мерених параметара квалитета ваздуха, воде и земљишта није лошија него што је била пре десет и више година, упркос повећању броја становника, туриста, моторних возила, интензитета градског саобраћаја. Да би дошло до напретка, а не само до заустављања урушавања квалитета животне средине, потребно је још доста напора и средстава. Највећа средства ће се уложити у сфери урбане мобилности, затим у заштиту од штетних утицаја градње нових објеката, енергетску ефикасност и заштиту зелених површина. Обнављањем возног парка, загађење из мобилних извора је смањено, а додатна корист се очекује на основу све већег броја електричних возила, али и на основу измештања јавног саобраћаја из најужег центра – након пресељења терминуса са Студентског трга у Дунавску улицу, као и једног дела погона Дорћол на нову локацију на Душановцу, поред аутопута.

Преуређене парковске површине ће поред задовољства деци и старијим генерацијама, створити и више издвојених простора за кућне љубимце и њихове власнике. Иновативним решењем у виду рецикломата су уједињени напори за развој рециклаже амбалажног отпада и за здраву исхрану љубимаца.

У сфери мерења стања елемената квалитета животне средине постигнути су планирани резултати. Мерења су стална, као и прикупљање и обрада података, и сада се мере и правци, као и ефекти улагања, могу прецизније сагледати. Сарадања са институцијама за тумачење резултата ће бити настављена и користиће се све експертске сугестије за усмеравање напора и праваца улагања ГО Стари град, али и свих других заинтересованих страна.

Велики изазов са којим се ГО Стари град суочава јесте

процес управљања отпадом, чијем ће се унапређењу општина посветити у наредном периоду са циљем да допринесе стварању еколошки одрживог окружења.

Питању рециклаже ће се и даље пружати дужна пажња, у сарадњи са надлежним јавним предузећима, шириће се зоне и број контејнера са могућношћу за селекцију отпада по линијама рециклирања, повећаће се број зелених острва, и број контејнера који на њима стоје, како би се увећаним капацитетима прихватила свака намера да се неко понаша одговорно према свом окружењу. Наставиће се са акцијом прикупљања батерија, сијалица и другог канцерогеног отпада, који се лако може складиштити и за који постоји могућност прераде и враћања у токове производње (стакло, алуминијум, папир).

Зелене површине, паркови и дрвореди су устукнули још давно пред навалом зграда, бетона и асфалта, али зато они који су преостали имају важну улогу у побољшању квалитета ваздуха и стварању пријатног амбијента за боравак на отвореном, за рекреацију и одмор, и за повећање урбаног комфора. Програм „Стари град мисли на животну средину”, а у оквиру њега акције као што су „Зелена мрежа Старог града”, „Посади свој хлад”, „Озелени Стари град”, „Зелени кров моје школе”, јасни су докази да се на плану озелењавања нешто мења, да ће организовани напор победити стихију, да бетон има границе и да нада (да ће бити боље) ипак побеђује страх (да неће). Уређење урбаних џепова, што је лепо име за дивље депоније усред града, даће резултате који се не мере само естетским већ и здравственим ефектима. У сарадњи са надлежним предузећима, овакви простори ће се очистити и озеленити, а на инспекцијским службама је задатак да то остане трајна вредност за будуће генерације.

Озелењавање се наставља садњом старијих садница, тако да ефекти буду што пре видљиви, али и иновативним решењима попут озелењавања кровова школа и других јавних установа. Тамо где је бетон већ победио, уградњом фотобиореактора одговориће се на потребу за кисеоником, а у томе ће и даље подршку пружати и приватне компаније и страни донатори.

Контрола буке је предуслов њеног смањења. Унапређење опремљености инспекција потребном опремом даје им могућност да делују у складу са регулативом у погледу буке коју стварају угоститељски објекти или неразумне комшије. Међутим, кључни допринос се очекује од сталног мерења и анализе резултата мерења буке на одређеним локацијама са прекорачењима услед густине саобраћаја и јавних догађаја. Контрола поштовања радног времена, планираног времена за испоруку производа у централној зони, паркирања на пешачким површинама, треба да допринесе већем спокојству становника и туриста у току боравка на отвореном, у свим периодима дана.

Приоритет 9: Одговорна управа

Дигитализација и четврта индустријска револуција су трендови који захватају све аспекте данашњег света у коме живимо и пружају одличну прилику за побољшање квалитета и услова живота људи. Иновације, дигитализација, вештачка интелигенција, итд. постале су кључне речи данашње економије и друштва. Иницијативе дигиталне трансформације се у Србији развијају галопирајућим кораком, а да би им се омогућили сви неопходни услови за успех и искористио њихов максимални потенцијал, потребно је пружати им подршку на свим нивоима власти, али и развијати и примењивати таква решења у оквиру органа власти и система управљања са циљем доношења квалитетнијих и ефикаснијих одлука. Водећи се тиме, један од најважнијих развојних приоритета ове стратегије је развој „паметне”

(smart) управе, који се фокусира на увођење иновативних технологија и усавршавање административних процеса, са циљем пружања бољих услуга за све становнике и привреду општине.

Биће настављени напори да се грађанима омогући да предају своје захтеве и остваре своја права без доласка у просторије Управе, што је постало посебно актуелно од избијања пандемије коронавируса. Уведена је електронска писарница, као технолошко решење које омогућује аутоматизацију комуникације са обрађивачима предмета, а што је још важније, потпуно повезивање учесника, без губитака предмета, без потребе да се савладавају сложени протоколи од стране подносиоца захтева, и на потпуно стандардизован начин за све врсте поступака који води Управа. Да би се користиле предности електронске управе, да би могли грађани и привреда да подносе своје захтеве или да остваре своја права на електронски начин, свим грађанима ће Управа пружити подршку у регистрацији на порталу е-грађанин, а посебно старијима који, сем техничких препрека, имају и значајне препреке у виду потребних компјутерских вештина. Након регистрације грађани ће добијати решења за порез, сва обавештења везана за своју имовину, решења за деце додатке, за остварење бројних других права (која се могу реализовати на основу електронске комуникације), на мејл адресе које су дефинисане као матичне, или у виду решења у папиру, зависно од тога како се изјасне у подношењу захтева према управи.

Развој паметне управе отвара и нове могућности за економски раст и иновације, кроз стварање стимулативног окружења за информационе и комуникационе технологије, што ће привући нове инвестиције и предузетнике, створити нова радна места и промовисати технолошки прогрес.

Електронска управа отвара врата отворености приступа и једнакости за све грађане, развоја отвореног и лаког приступа информацијама од јавног значаја, услугама Јединственог управног места за ефикасно пружање услуга грађанима и привреди, као и активностима попут едукација запослених и носилаца функција извршне власти и повезивања информатичке инфраструктуре са државном писарницом и другим централизованим електронским сервисима виших нивоа власти.

Поред тога, посебна пажња ће се посветити и подизању капацитета управе на основу укључивања апликација и система „Паметног града” у процесе управљања и пружања услуга грађанима и привреди, са циљем бољег успостављања комуналног реда и комфора. Концепт паметног града подразумева имплементацију концепата као што су Интернет ствари (Internet of Things – IoT), коришћењем сензора и друге дигиталне инфраструктуре која треба да унапреди процес доношења одлука у једној урбаној средини како би се на адекватан начин планирала и градила пратећа урбана и комунална инфраструктура, систем одвоза смећа и осталих јавних сервиса, уз смањење потрошње ресурса и загађења животне средине.

Развојем паметне управе се, увођењем иновативних технологија и електронских система, доприноси остварењу побољшане комуникације са грађанима, унапређењу административних процеса и стварању стимулативног окружења за иновације и економски раст. Поред тога, оваквим приступом се осигурава искоришћавање потенцијала за подизање квалитета живота становника и утиче на то да Стари град постане модерна и напредна општина.

ОКВИР

ЗА СПРОВОЂЕЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА, ИЗВЕШТАВАЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ АКТИВНОСТИ ПЛАНА РАЗВОЈА ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД ЗА ПЕРИОД ОД 2025. ДО 2031. ГОДИНЕ

ОПИС ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА

Дефинисање приоритетних циљева и мера за њихово остварење¹

На основу анализираних потенцијала, ризика и постојећих проблема, сагледане су потребе, циљеви и пројекције будућности каква се жели понудити становницима градске општине Стари град у кључним областима заједничког урбаног живота, а које су систематизоване у три кључна развојна приоритета, чије остварење се ослања на препознате три главне развојне полуге.

На основу моделовања, повезивања утицаја појединих полуга развоја са приоритетима развоја, креирана је матрица приоритетних циљева која указује на кључне области унапређења на чијем остварењу ће се усклађивати напори свих актера развоја градске општине Стари град. На описани начин, стабло циљева је претворено у матрицу јасно усмереног деловања полуга ка остваривању развојних приоритета.

Развојни приоритети и полуге остваривања визије развоја општине Стари град на основу реализације приоритетних циљева

Развојни приоритети / Полуге развоја	Економски просперитет и благостање	Друштвени развој, једнакост и отвореност	Урбани комфор и одрживост
Људи	Подизање животног стандарда кроз развој људи	Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији	Одрживо и пријатно животно окружење
Креативна трансформација потенцијала у заједничке вредности	Конкурентна урбана економија заснована на знању и иновацијама	Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет	Комфорна урбана инфраструктура и мобилност
Одговорна управа	Функционални екосистем предузетништва, корпоративног и јавног сектора	Здравље, социјална сигурност и једнакост	Одговорна управа

За сваки развојни приоритет дефинисани су приоритетни циљеви који представљају жељена стања у одређеним сферама постављене визије. Економски просперитет и благостање оствариће се постизањем следећих развојних циљева:

1. подизањем животног стандарда кроз развој људи;
2. успостављањем конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама;
3. успостављањем функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора.

Остварењу развојног приоритета дефинисаног као Друштвени развој, једнакост и отвореност ће допринети:

4. друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији;
5. претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет;

6. здравље, социјална сигурност и једнакост.

Остварењу урбаног комфора и одрживости ће допринети:

7. одрживо и пријатно животно окружење;
8. комфорна урбана инфраструктура и мобилност;
9. „одговорна управа”.

Развојни приоритети се, у склопу методологије каскадног усклађивања, гранају на приоритетне циљеве који су детаљно приказани у наставку, а након чега је дат приказ стабла циљева.

Приоритетни циљ – Подизање животног стандарда кроз развој људи оствариће се спровођењем следећих мера:

- повећањем броја активних становника на подручју Градске општине;
- унапређењем квалификационе структуре становника свих узраста прилагођеним потребама савременог пословања;
- подршком запошљавању теже запошљивих категорија становништва;
- доприносом остваривању основних животних потреба младих, незапослених, социјално угрожених.

Приоритетни циљ – Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама оствариће се спровођењем следећих мера:

- развојем економије засноване на знању и иновацијама са високом додатном вредношћу;
- развојем креативне индустрије;
- унапређењем и развојем капацитета терцијарног сектора привреде;
- повећањем обима, динамике и ефеката јавних и приватних инвестиција.

Приоритетни циљ – Имплементација функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора оствариће се спровођењем следећих мера:

¹ Текст под овим насловом је део Нацрта Плана развоја Градске општине Стари град за период од 2023. до 2030. године, који је доставио наручилац, као подлога за израду овог документа, посебно за рад на дефинисању мера и пројеката за његово остварење.

- јачањем капацитета предузетништва;
- развојем предузетничких компетенција;
- развојем социјалног предузетништва;
- располагањем јавном имовином у функцији поспешивања предузетништва и приватних инвестиција привреде.

Приоритетни циљ – Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији сваког грађанина и друштвене заједнице оствариће се спровођењем следећих мера:

- унапређењем услова рада и приступа остваривању васпитних циљева у предшколским установама;
- унапређењем рада, уређености и опремљености основних и средњих школа;
- укључивањем потенцијала универзитетске заједнице у развојне планове Градске општине Стари град;
- повећањем партиципацијом грађана у процесима доношења и спровођења одлука органа локалне самоуправе;
- повећањем бригом о мањинама и њиховом укључивању у друштвени живот заједнице;
- олакшањем кретања за све са ограниченом покретљивошћу (град без баријера).

Приоритетни циљ – Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет оствариће се спровођењем следећих мера:

- подршком одржавању објеката установа културе на подручју градске општине Стари град;
- подршком институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице;
- заштитом културног наслеђа и традиције општине;
- Стари град за младе и децу;
- развојем урбане заједнице засноване на здравим стиловима живота и бављењу спортом

Приоритетни циљ – Здравље, социјална сигурност и једнакост оствариће се спровођењем следећих мера:

- развојем и унапређењем социјалних услуга за помоћ становништву;
- бригом о јавном здрављу и установама здравствене заштите;
- подршком развоју волонтеризма у сфери социјалне помоћи и подршке најугроженијима;
- безбедношћу за све грађане.

Приоритетни циљ – Комфорна урбана инфраструктура и мобилност оствариће се спровођењем следећих мера:

- развојем система снабдевања водом и канализације;
- развојем саобраћајне инфраструктуре и јавног превоза;
- унапређењем услова становања и урбаног комфора;
- унапређењем изграђености и коришћења енергетске инфраструктуре за одрживо урбано окружење;
- унапређењем услова паркирања и повећањем капацитета јавних гаража;
- комуналним редом као претпоставком урбаног комфора.

Приоритетни циљ – Одрживо и пријатно животно окружење оствариће се спровођењем следећих мера:

- унапређењем одржавања зграда и квалитета становања;
- развојем урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета ваздуха;
- развојем урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета вода и водених токова;
- повећањем урбаног комфора кроз унапређење система заштите од буке;

- развојем циркуларне економије и повећањем ефикасности система управљања отпадом;
- одрживим развојем урбане заједнице заснованим на проширењу и заштити зелених површина.

Приоритетни циљ – Одговорна управа оствариће се спровођењем следећих мера:

- унапређењем капацитета и одговорности за пружање услуга Управе;
- дигитализацијом услуга управе као извором ефикасности, отворености приступа и једнакости;
- отвореношћу за рад и комуникацију као основном услугом грађанима.

Приоритетни циљеви се остварују предузимањем мера које омогућавају њихову реализацију. Мере се могу односити на одређене регулаторне измене, али само у оквирима надлежности Градске општине Стари град, које је пренео Град Београд, који као највећа локална самоуправа у земљи има инструменте, институционални капацитет и средства за спровођење широког круга ингеренција, тако да су само оне које представљају основне потребе заједнице пренете на градске општине. Поред тога, мере се могу односити и на одређена улагања на основу буџета градске општине, или из извора које обезбеђују јавна и јавно-комунална предузећа, или друге јавне институције, а у одређеним случајевима и из донација невладиног сектора или међународних организација. Улагањима се често остварују одређени развојни пројекти, од оних који се односе на инфраструктуру, што је у мањој мери присутно, или оних који се односе на пружање подршке за активирање одређених друштвених потенцијала у сфери културе, омладине, али и ангажовања најстаријих суграђана, као и удружења грађана. Неке од мера траже само залагање и иницијативу, а немају захтеве у погледу трошкова, што не значи да њихов допринос циљевима развоја нема вредност. Напротив, понекад су они најцењенији, јер доприносе друштвеној атмосфери у заједници, на начин који се не може остварити на основу материјалних улагања. У оквиру акционог плана за спровођење мера усмерених на остварење приоритетних циљева биће дат преглед предложених активности и конкретних пројеката усмерених на остварење приоритетних циљева.

Приоритетни циљ 1: Подизање животног стандарда кроз развој људи

Подизање животног стандарда је свеобухватан циљ који води унапређењу квалитета живота свих грађана, њихових породица, а тиме и целокупне заједнице. Његово остварење је достижно на више начина, али у урбаним срединама, са развијеним терцијарним сектором, главни ослонац расту животног стандарда је способност људи да обављају сложене, одговорне послове, да раде у водећим привредним компанијама, да обављају најсложеније и најодговорније послове у јавној управи, државним и јавним институцијама. На подручју Градске општине Стари град највише је таквих становника који имају високо образовање и способни су да остваре највише захтеве професионалности у разним гранама, те је за очекивати да ће њихове плате и животни стандард одговарати таквом учинку. За велика достигнућа награђени су високим платама, касније и одговарајућим пензијама, или високим профитима компанија које воде.

Животни стандард је одраз способности и уложених напора да се оне развијају и искористе за добробит фирми или јавне управе. Способности се развијају образовањем и приликом да се оно употреби на свеобухватан начин. Отуда

је развој животног стандарда заправо производ могућности да се људи образују, усавршавају, да стичу радне и животне вештине, али и прилике да се ради у високотехнолошким компанијама и најзначајнијим институцијама јавне управе.

Даље унапређење услова за образовање у складу са најсавременијим програмима није могуће без добро опремљених школа, али ни без обучених и мотивисаних наставника и професора. На оба подручја ће се дати допринос који одговара могућностима буџетских средстава ГО, а и до сада је допринос (улагање) превазилазио уобичајни оквир обавеза које закон налаже. Градска општина Стари град је овај приоритет давно поставила и следи тај правац развоја, повећавајући издвајања из буџета сваке године. Кумулативно, то је довело до значајних унапређења, али још има потребе за више информатичке опреме, за бољим салама за практичну наставу, за физкултуру, као и за унапређењем стања школских двораша и безбедности деце.

На нивоу средњег и високог образовања и даље постоји потреба за повезивањем онога што деца уче са захтевима привреде. Неопходно је и да привреду неко пита шта треба да зна њихов запослени, а онда да се од тога креирају садржаји програма средњих школа, али и факултета. Деца треба чешће да посећују фирме, државне институције, да стичу вештине рада. Програми дуалног образовања, као и спровођење програма пракси које организује Град Београд, у сарадњи са градским општинама и јавним предузећима, јесу кораци у том правцу. ГО треба да подржава и даље развија те програме. Конкретан допринос је подршка сајмовима образовања, затим сајмови послодаваца, промоције послодаваца по школама, организовање сусрета представника привреде Старог града и универзитета и др. Све су то видови подршке коју градска општина и њена управа треба да пружи и привреди, али и будућим запосленима, јер ће их то водити брзом запошљавању, бољим радним местима, а тиме и бољој заради, као експлицитном ефекту раста стандарда.

Веза између културе, уметности, информационог и комуникационог технологија је у самој суштини креативних индустрија. Градска општина Стари град је центар културе у престоници, има највише уметничких простора и манифестација у окружењу, подстицање да се актери ових активности срећу, да имају где и на чему заједно да се ангажују води развоју креативних делатности, које су пут до високих зарада и профитабилних уметничких пројеката. Градска општина Стари град не гледа на културу као на трошак, већ као на улагање у креативне и високопрофитабилне делатности, а самим тим и допринос економској снази културних радника, уметника, дизајнера, и свих других иновативних појединаца и фирми.

Иако статистике казују да је на нивоу општине запосленост врло висока, даљи кораци свакако треба да се усмере ка одржавању таквог сценарија. Према званичним статистикама, мање од 1.500 Старограђана нема посао, али свакако нису сви који га имају задовољни тиме шта раде и под којим условима, за колику плату. Неопходно је посветити се напорима становника који тренутно немају посао, а желе да раде. Посебна пажња треба да буде усмерена на подршку теже запошљивим групама, као што су млади, дугорочно незапослени, жене и особе са инвалидитетом. Кроз њихово веће укључивање у пословне сегменте мултипликују се бенефити, и поред подизања животног стандарда, повећава се број радно активног становништва, економија наставља пут напретка, постиже се социјална инклузија, боља општа атмосфера и задовољство међу људима.

Приоритетни циљ 2: Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама

Успостављање конкурентне, урбане економије засноване на знању је један од главних приоритета многих градова и локалних заједница широм света. И поред изванредног људског потенцијала који општина поседује, радног, способног, образованог и креативног становништва, неопходни су системска подршка и креирање таквог окружења које ће их мотивисати за даљи напредак. Општина Стари град препознаје ову потребу и увек се труди да је испуни.

Иако се рађају нови трендови, а информационе технологије постају окосница савременог пословања, па се у складу са тиме економија њима окреће и прилагођава, не сме се заборавити традиција и оно што вековима представља срж економије Старог града. Традиционално, најразвијенији сектор привреде на општини је терцијарни, са акцентом на туризму, трговини, угоститељству, финансијским услугама и др.

Најпопуларнија туристичка рута на целој територији Београда почиње и завршава се на општини Стари град. Почевши од Теразија, туристи стижу до Трга републике, и након неколико осмега, речи и фотографија направљених за успомену, настављају даље, пролазећи кроз најпознатију улицу Београда, Кнез Михаилову. Успут наилазе на тржне центре, бројне продавнице, па се неретко може запазити како им целокупан изглед употпуњавају кесе са натписима како светских брендова, тако и локалних трговинских радњи. Након што се на Калемегдану упознају са српском историјом и освеже на Косанчићевом венцу у живописном амбијенту, дан завршавају у Скадарлији, уживајући у народној музици, домаћој храни и осталим чарима староградских угоститеља.

Општина остаје доследна ономе што јесте, чува свој имиџ, уз интеграцију са трендовима. Због тога је један од основних приоритетних циљева оријентисан ка даљем напретку терцијарног сектора привреде.

Економија Градске општине Стари град је традиционално једна од најразвијенијих у земљи, са више запослених у фирмама и институцијама него што има становника, са највећим просеком зарада и најобразованијом популацијом. У таквим условима ствара окружење у коме раде лидерске компаније земље, али и региона, које морају да се боре за своје место на тржишту знањем и иновацијама. Таква атмосфера је управо оно што ствара нове могућности за раст и просперитет и доводи до даљег напретка како општине, тако и свих оних који у њој живе и раде. Динамична привредна атмосфера привлачи најбоље људе и најбоље фирме. У одређеној мери, да би се подстакла на иновативност и креативност, иницијативе и залагање привреде треба да наиђу на подршку локалне самоуправе и њених институција. Свесна тога, у наредном периоду општинска управа ће одлуке, знања, средства и пажњу да усмери на постојећу иновативну заједницу привреде, и да својим активностима утиче на развој креативне индустрије. Такође, значајно је развијати и одржавати иновативну пословну инфраструктуру, као што су технолошки паркови и инкубатори, коворкинг простори, где могу да се повезују стартапови, истраживачи и инвеститори.

Градска општина Стари град мора да искористи изузетне прилике за развој иновативне и креативне индустрије, које пружа чињеница да на њеној територији имају седиште, истраживачке и наставне активности преко 40 факултета, највећи државни универзитет и универзитет уметности,

као и неколико института, а преко 4.000 научника раде на подручју градске општине Стари град, од којих многи ту и станују. Стари град треба да постане својеврсни кампус за развој домаће иновативне привреде и веза са водећим иновативним центрима Европе и света.

Сви потенцијали општине могу да се искористе на најбољи начин уколико се улагања обезбеде и усмере на прави пут. Због тога ће се у наредном периоду напори усмерити ка креирању окружења у коме се једноставније и ефикасније успостављају контакти и сарадња између кључних заинтересованих страна и у коме ће инвестиције бити једна од окосница даљег економског напретка.

Заједнички напори да се постигну дефинисани циљеви обезбедиће да општина постане привлачна адреса за висококвалификоване раднике, предузетнике и инвеститоре, што резултира дугорочним растом и развојем.

Приоритетни циљ 3: Имплементација функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора

Брзи технолошки напредак и дигитална трансформација омогућили су лакши приступ информацијама, глобално тржиште и смањење препрека за покретање пословања. Интернет и друштвене мреже су омогућили предузетницима да досегну до ширег тржишта и публике, да остваре пословни успех без традиционалних ограничења, спорог раста и великих почетних улагања. Данас је идеја вреднија од новца, а упорност од некретнина.

Поред тога, у класичним делатностима, пре свега у туризму и трговини, све су уочљивије промене на тржишту рада. Велика је неизвесност у вези са запослењем у великим фирмама, а плате су мање. Предузетнички успеси који су за неколико година фирме из гараже довели на глобално тржиште, подстакли су људе да истраже алтернативе и створе своје пословне прилике.

Градска општина Стари град треба да подстакне људе да сањају велике снове, да своје идеје претворе у фирме, у производе, апликације, да буду храбри и да их понуде тржишту, јер је оно једини објективни судија шта вреди, и колико.

Програми подршке, менторски програми, инкубатори и стартап акцелератори пружају предузетницима потребну подршку у води искуства, почетни простор и основне ресурсе, као и финансијску подршку за успешно покретање и вођење пословних подухвата. Градска општина Стари град у том сегменту има ограничене могућности, али ће их свакако учинити приступачним и паметно повезати са подршком других институција државе, са много већим потенцијалом подршке.

Подршка предузетништву специфичних група у оквиру локалне заједнице, као што су социјално угрожени чланови услед неке врсте инвалидитета, већег броја деце, нерешених питања смештаја, имаће и са ограниченим средствима велику корист, јер су они институционално често „невидљиви”, премало их има, немају комплетну документацију, немају никакав почетни капитал, немају довољно знања да попуне документацију и сл. Социјално предузетништво је мера коју примењују и најразвијеније земље. Оно је замена за давање новца без активности корисника, оно је замена за социјалну помоћ и трајну зависност од ње.

Предузетништво је покретач, али и резултат иновација и економског развоја, али оно је више од способности да се креира производ, или да се пружи квалитетна услуга. Потребно је управљати новцем, другим људима, знати како се

представити тржишту и како склопити уговор, посебно на страним тржиштима. Повећање компетенција предузетника је образовни процес који нема учионицу, то је учење кроз рад, примере, деловање у реалној ситуацији. Зато је формирање услуге предузетничких центара, предузетничког саветовања, отворене комуникације служби са предузетницима предуслов да они добију храбрости да почну да раде, а и да не пропадну због непознавања регулативе. Подизање компетенција предузетника је део шире акције, у којој ГО може да има улогу иницијатора, координатора напора свих који у томе могу да помогну, а у интересу предузетника.

Стари град је познат по великом броју предузетничких подухвата, међутим, простор за побољшање постоји. Општина је одлучила да искористи постојећи развојни потенцијал и да се у наредном периоду фокусира на развој предузетничке инфраструктуре, кроз обезбеђивање ресурса, услуга и подршке предузетницима у свим фазама њиховог пословног пута.

Располагање јавном имовином у функцији поспешивања предузетништва и приватних инвестиција представља још један кључни елемент. Јавна имовина, као што су простори, земљишта или објекти, може да се искористи за подршку предузетничким иницијативама и за привлачење приватних инвестиција. Отворен приступ и јасни услови коришћења јавне имовине, заједно са транспарентним процесима, подстичу предузетнике и инвеститоре да искористе ресурсе и створе нове пословне прилике. Обилје пословног простора по неприхватљивим ценама довело је до одустајања многих младих људи, до замирања идеје пре него што је видела светло дана. С друге стране, многи простори су годинама празни и њихово коришћење неке може да буде довољан разлог да се охрабри да искористи своју идеју.

Очигледно је да поседовање правих информација на обе стране, понуде и тражње идеја и ресурса, може да буде пресудно за предузетнички ефекат. Градска општина Стари град треба да формира комуникационе платформе као што су сајмови предузетништва, заната, иновација и празних простора, како би размрдала окоштале односе предузетника, јавних институција и корпоративног сектора. Синергија између предузетничког, корпоративног и јавног сектора ствара повољан амбијент за иновације, нова радна места, привлачење инвестиција и одрживи привредни раст.

Приоритетни циљ 4: Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији

Градска општина Стари град, као једна од централних градских општина Града Београда, налази се на раскрсници путева – некада војски, а сада река туриста, и зато је одувек место сусрета и спајања различитих народа, култура и традиција. Споменици културе, називи улица, јавних простора и институција, само су неки од доказа космополитског духа општине и њених грађана, који се поносе својим суграђанима, независно од њиховог порекла и етничке припадности, вере или других темељних личних, породичних или групних обележја. Старограђане краси ведар дух и традиционално гостопримство, висок ниво толеранције и љубави према свакоме ко те вредности негује и даље развија.

Како би се описани карактер идентитета староградске заједнице сачувао, потребно је даље предузимати активности ширења духа културе, толеранције, традиције, гостопримства и отворености, супротставити се трендовима стварања друштвених тензија, неједнакости, дељења и непоштовања разлика, са циљем развоја заједнице засноване

на партиципацији, инклузији и образовању.

Образовање отвара сва врата у савременом свету. Знање је највеће богатство сваког појединца, и најважнији ресурс свих развијених земаља. Зато је залагање за доступност образовања, његов квалитет и за добре услове под којима се оно стиче, кључни развојни правац у који Градска општина Стари град улаже. И то није само сада, тако је било и мора тако да буде и у будућности. То се види по броју школа, ђака, студената, интелектуалаца који чине заједницу грађана Старог града.

Пошто се на подручју ГО налазе најугледније и неке од најстаријих образовних институција свих нивоа образовања, потребно је много издвајања да се оне одржавају, а посебно да би се развијале. Градска општина Стари град, сходно опсегу надлежности, има утицај и одговорност за спровођење активности предшколских установа. Број, капацитети и стање у предшколским установама се унапређују систематски и деца због тога са осмехом полазе у потоње образовне установе. Ипак, потребно је додатно унапредити услове рада, дати више прилика деци да проводе време напољу, да уче кроз игру и да се сусрећу са достигнућима технологија у процесу учења, али и кроз васпитне процесе. Набавка нових реквизита и опремање дворишта вртића и основних школа наставиће се све до достизања највиших стандарда боравка и образовања какве имају деца најразвијенијих земаља. Предшколско васпитање ће бити свима доступно, без обавеза плаћања и биће омогућено сваком детету да у истим условима проводи време у предшколским установама, да се среће са новим технологијама, језицима, музичким изазовима, и да трага за својим талентима. Новац не сме да буде препрека деци да се баве спортом, да науче да пливају или да возе бицикл. За то ће се увек наћи средстава у буџету јавне управе, а највећи део ће се обезбедити из буџета саме Градске општине.

Одговорност за основно образовање сваког човека је одговорност за његову оспособљеност да даље учи, да бира свој пут, да буде укључен у заједницу у којој живи и којој ће се увек враћати, ако не физички, онда у својим најлепшим успоменама. За те способности и успомене одговорност преузима се бирањем начина на које се одржавају основне школе, којом информатичком опремом ће бити опремљене, колико простора и игралишта има у школским двориштима, колико се деца осећају безбедно. ГО ће наставити да повећава обим средстава која улаже у унапређење стања у основним школама, координирајући правце улагања са саветима родитеља и руководствима школа, али и уводећи изузетну иновацију, уважавајући мишљење деце у одлучивању о приоритетима улагања, настављајући праксу анкетања ђака по том питању. И даље ће се награђивати најбољи ђаци, али и најбољи учитељи и професори, како би се јасно ставило до знања да се сваки труд исплати, да школа није терет који се носи, већ талас на коме се плови.

У школама ће бити места и бриге за свакога, било да је он друге нације, изузетно надарен или социјално угрожен. Школе морају имати отворена врата, једнаке аршине и разумевање и подршку за свакога, као што ће и управа општине и сви грађани увек бирати школу као приоритет.

Средње школе Старог града имају све више ђака, а њихов број се увећава отварањем приватних школа за најтраженије профиле. Средње школе образују ђаке за профиле који морају да имају изражену тражњу на тржишту рада, а ђаци својим знањем и вештинама морају да одговарају очекивањима послодавца. На тај начин сви имају корист од образовања. Готово исте констатације се могу изнети за

развој институција високог образовања. Све је више студентата, све их је више и на Старом граду, што отвара још веће могућности привреди и јавним институцијама да их укључе у свој рад.

Координација процеса развоја нових профила, повезивање школа и факултета са послодавцима у процесу увођења дуалног образовања, подршка у спровођењу средњошколских и студентских пракси, подршка студентским организацијама да се повезују са привредом или студентима из других земаља, отворена врата за стране студенте који се нађу у Београду – у посети или на студијама, све су то напори који воде стварању богатијег, срећнијег друштва, ослобођеног баријера, искључености или неједнакости. Летње школе, урбани образовни кампови, отворене радионице и фестивали образовања су добродошли у заједницу Старог града. ГО у томе треба да преузме улогу иницијатора, промотера и координатора напора самих школа и универзитета да овакве могућности искористе и привуку друге да са њима сарађују.

На подручју општине живе припадници бројних етничких група, верских заједница, особе са посебним потребама, неки су се тек доселили из других земаља. Сви они имају специфичне потребе, али заједничка потреба свих њих је осећај припадности, разумевања, поштовања, подршке и могућности напретка. Из тог разлога, да би општина постигла успех у процесу достизања свог просперитета, неопходно је да пажњу и значајне напоре усмери према основним правима сваког грађанина. Могућност да се негује сопствена култура, да се организују верске заједнице, да се изражава слободно мишљење, све су то благодети које може да пружи само заједница која је створана у духу толеранције и међусобне љубави. Развоју такве заједнице желе да допринесу сви њени чланови, па и они који се случајно са њом сретну. Зато ће се рад културних, верских и националних заједница подржавати као допринос различитостима које обогаћују све који се са њима срећу.

Партиципација се негује у институционалним оквирима и постоје формалне основе да се она практикује, у виду одлука које је ГО донела. Међутим, слушање свих, разумевање за другачије предлоге и мишљења, приоритете, треба да постане институционална навика, не обавеза. То ће се постићи сталном промоцијом доказа да су предлози саслушани, уважени, остварени, и да укљученост у процес друштвеног живота није привид толеранције, већ да има чврсте појавне доказе.

У будућности ће се предузети много активности и издвојити значајна средства да се достигнућа урбане заједнице учине доступним свима. Увођење сениор картица, организовање бесплатних концерата за бебе, бесплатних музичких радионица за предшколску децу, стварање могућности за учешће у раду хорова, у креативним играма, бесплатним школама балета, глуме, шаха, фотографије, спорта, математике, страних језика – све су то напори за увођење једнакости и стварање инклузивне и хомогеније заједнице.

Оваквим приступом ће се повећати задовољство и квалитет живота сваког грађанина, унапредити квалитет доношења одлука, али и поставити снажни темељи и услови за стварање моралног и просперитетног друштва, заснованог на једнакости. Крајњи циљ свих предузетих напора усмерених ка друштвеном развоју јесте постизање високе друштвене кохезивности, која се односи на успостављање снаге односа, осећаја солидарности и припадности међу свим члановима заједнице. То ће обезбедити неопходне услове за постизање

успеха и просперитета свих грађана, независно од њихових ограничења и разлика.

Приоритетни циљ 5: Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет

Општина Стари град је, као једна од најстаријих градских општина Града Београда, носилац његове традиције, духа и значајног културно-историјског наслеђа. Бројне културне и уметничке институције као што су Српска академија наука и уметности, Библиотека Града Београда, Народни музеј, Народно позориште, Универзитет у Београду, као и друге институције од националног значаја, размештене су широм подручја Старог града. Између и поред њих, равноправно и поносно, вековима стоје нека од најзначајнијих дела архитектуре, културе и историјског наслеђа, попут Калемегдана, Београдске тврђаве, бројних археолошких налазишта, Ботаничке баште, итд.

Историја, култура, споменици и појавни знаци традиције доводе мноштво људи у поменуто здања, што повећава одговорност за њихово стање, одржавање, начин коришћења и промоцију у јавности. Друштво без културе и традиције је друштво без вредности и потенцијала, па ће због тога општина Стари град наставити да улаже значајне напоре у развој капацитета и инфраструктуре установа културе на територији општине, пружање подршке институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице, као и у заштиту културног наслеђа и традиције општине и развој и подршку креативним акцијама и институцијама.

Неговање традиције и културе утиче на стварање друштва узвишених вредности и потенцијала. Међутим, да би се ти потенцијали искористили, неопходно је да постоји довољан број младих који ће ту традицију поштовати и даље преносити на своја поколења. Градска општина Стари град ће и даље радити на привлачењу и побољшању услова намењених младима кроз спровођење активности пружања подршке талентима у свим сферама ангажовања (образовање, спорт, култура, итд), програмима намењеним за децу и младе, као и развоју урбане заједнице засноване на здравим стиливима живота и бављењу спортом. Досадашња улагања кроз Канцеларију за младе и манифестације намењене младима, улагања у школски и рекреативни спорт, бесплатне школе и кампове образовног и рекреативног карактера, доказала су кроз масовност учешћа и утиске деце и младих да је свако повећање улагања оправдано. План и стратегија за младе Старог града ће допринети дугорочној координацији напора омладинских организација, невладиних удружења и институција културе и спорта у пријатно и привлачно окружење за одрастање деце и стасавање младих.

Кроз организацију бесплатних филмских пројекција, књижевних програма, изложбених, музичких догађаја и позоришних представа, као и трибина намењених свим узрасним категоријама и интересовањима, у оквиру Установе културе „Пароброд” оствариће се допринос спровођењу политике међугенерациске комуникације, сарадње и инклузије.

Манифестације које се одржавају на подручју градске општине Стари град су бројне, многе од њих са вишедеценијском традицијом, међународним значајем и, без сумње, са великом подршком многих државних институција, али не без потребе да се у њих укључе и да их подрже институције културе Старог града. Стари град има и своје

манифестације: „Староградску зиму”, „Јевремову – улицу сусрета” и „Староградско лето”. Активисти и удружења са подручја на којима се манифестације одржавају су увек подржани у њиховим напорима да унапреде понуду, квалитет организације и простора где се манифестације одржавају.

Спортски комплекс „Милан Гале Мушкатиновић”, инфраструктурно осавремен фудбалски терен, дечја игралишта и школска дворишта доступни су (у виду бесплатног или повлашћеног приступа) за многе категорије становника Старог града, омогућавајући деци и младима, али и њиховим родитељима да стекну здраве навике, да се баве спортом, да се друже и да се зближе. Несумњиво највећи допринос квалитету урбаног окружења у новијој историји Старог града, али и целог Београда, пружиће изградња линијског парка, која ће озелењени простор близу реке, одвојен од саобраћаја и уобичајне буке, претворити у најпривлачнији терен за сусрете свих генерација становника, који су жељни активности на отвореном, било да су оне спортског, културног или образовног профила. Тематске секције парка, од спортских до уметничких, привући ће многе, а самим тим ће постати место сусрета и кључна платформа повезивања и хомогенизације староградске заједнице.

Само координисаним и свеобухватним деловањем у области културе, омладине и спорта могу да се поставе темељи просперитетном и здравом друштву. Остварење циљева овог развојног приоритета допринеће формирању одрживе конкурентске предности општине, засноване на људима који су посвећени култури, традицији и здравом стилу живота, а то ће даље допринети остварењу пуног друштвеног потенцијала сваког појединца.

Приоритетни циљ 6: Здравље, социјална сигурност и једнакост

Визија Градске општина Стари град је да омогући постизање највишег квалитета живота и задовољење потреба свих својих грађана, уз очување здраве животне средине и дугорочну одрживост. Да би осигурала развој друштва у коме су сви здрави, сигурни и једнаки, Градска општина Стари град ће у наредном периоду предузимати и координисати активности подршке институцијама здравствене заштите, јавног здравља, социјалног старања, добровољног хуманитарног рада и невладиним организацијама и удружењима за подршку и помоћ посебно рањивим социјалним групама.

Све досадашње трансформације друштва су биле усмерене на убрзавање и олакшавање радних процеса и послова којима се човек бави, са циљем повећања његовог слободног времена. Међутим, досадашњи ефекти трансформације су у одређеној мери и контрапродуктивни. Све је мање времена, све је више обавеза на које се мора одговорити, све је мање слободе и аутономије у мишљењу и деловању, све је више болести и тешкоћа које се везују за карактеристике савременог доба. Све мање физичких активности, а све више менталних притисака. То је све допринело нарушеном здрављу друштва, проузрокованом брзим и нездравим стиливима живота, стресом и другим факторима ризика, проистеклим из оптерећености послом, јурњавом за постигнућима и из нездравих навика. Не сме се заборавити да су људи главни фокус и носилац развоја, а здравље један од најважнијих предуслова за остварење успеха на путу развоја.

Данас готово да нико не може да остане здрав ако се активно не бави својим здрављем, ако га активно не чува и

не одржава. Врло често, очување здравља није ствар само појединаца. Постоје многи инхибитори ризика који нису под нашом контролом, као што су разне епидемије вируса, нездрава исхрана као резултат утицаја промотера потрошачког друштва, физичка неактивност и седелачки начин живота и рада, коришћење превише лекова или суплемената без стварне потребе и надзора лекара. Много је тога што захтева подршку савременом човеку да схвати принципе и могућности очувања личног здравља и заштите околине од лоших утицаја човека.

Подршка институцијама јавног здравља, домовима здравља, утицајним појединцима који желе да се ангажују на промоцији здравих навика, одржавања физичке кондиције, менталне стабилности, отпорности на болести зависности јесте нешто што треба да подстакне људе да се мењају, да мењају своје навике и да тиме буду креатори свог здравља, које тешко може да се створи, лакше се чува. И досадашња сарадња на том плану је била добра – локални домови здравља, приватне ординације, школски лекари, спортисти – многи су допринели да виђамо сви више људи који трче, возе бицикл, шетају кућне љубимце, који практикују јогу или користе природне препарате и органске производе. Подршка развоју школског спорта, аматерског бављења спортским активностима и активним односом према слободном времену младих јесу предуслови за развој друштва које има здраву основу за социјалну кохезију и активан однос према достизању постављених циљева.

Реновирање спортских терена, изградња школских игралишта, проширење пешачких зона и стаза за бициклисте су само неке од инфраструктурних претпоставки за активан однос према свом здрављу и окружењу у коме живимо. Градска општина Стари град ће увек настојати да омогући и подстиче поменути однос према животу.

Системи и мере социјалне заштите и безбедности представљају јавна добра која доприносе расту општег благостања и представљају основну претпоставку степена друштвеног развоја. Градска општина Стари град ће се, као и до сада, залагати за спровођење активности развоја и унапређења социјалних услуга за помоћ старијим члановима заједнице, мајкама са децом, деци без родитељског старања, особама са инвалидитетом, породицама без решеног стамбеног питања, мањинским групама са израженим ризицима социјалне зависности. Наставиће се са активностима пружања подршке невладиним организацијама у сектору социјалних услуга угроженим групама и појединцима, подршке развоју волонтеризма, подстицања иницијатива и пројеката у сфери социјалног становања, као и са успостављањем отвореног приступа свих становника институцијама управе, здравства, образовања, културе и социјалне заштите.

Посебну пажњу такође треба посветити и постизању највеће могуће безбедности за све грађане, посебно рачунајући децу, жене и старе. Безбедност за децу у школама и у саобраћају је увек имала приоритет, и у сарадњи са надлежним институцијама су остварени задивљивајући ефекти. Обезбеђивање адекватне видео-опреме и подршке коју пружа Министарство унутрашњих послова и уређивање школских дворшита и физкултурних сала, остварени су уз пуну материјалну и организациону подршку Градске општине Стари град. Даља унапређења у сфери безбедности се очекују од примене нових технологија за даљински надзор, комуникацију и апликација за учење добром понашању у саобраћају, у заштити слабих и у разумевању различитости.

Оваквим начином деловања даће се суштински допринос

у сфери социјалне и здравствене заштите и сигурности свих грађана општине, која ће се тако посветити њиховим потребама, а њен рад ће постати истинска надградња свих напора и средстава уложених у унапређење квалитета живота и постизање просперитета друштва у општини.

Приоритетни циљ 7: Комфорна урбана инфраструктура и мобилност

Општина Стари град је најмања, али једна од најгушће насељених општина Града Београда, те се због тога сусреће са истим изазовима капацитета и оптерећености урбане инфраструктуре са којима се сусрећу и све друге велике централне градске општине европских и светских метропола. Поред тога, општина Стари град је и једна од најстаријих општина Града, те стање урбане инфраструктуре, уз раскорак њених капацитета и растућих потреба становништва, карактерише и старост, као и потреба за модернизацијом и реконструкцијом. Даљи развој општине није могућ без инфраструктурних пројеката и унапређења, те је због тога, а ради постизања највећих ефеката и координисаног планског рада у овој области, пред општинску управу постављен овај приоритет развоја који има за циљ унапређење комфорне урбане инфраструктуре и већу мобилност општине.

Старост целокупне урбане инфраструктуре, водовода, канализације, топлотног система и саобраћајница је тежиште радова на инфраструктури ставила на послове одржавања и реконструкције, како би се одржала или унапредила функционалност постојећих система.

Започети програми „Стари град мисли на зграде” и обнова десетина фасада ради унапређења енергетске ефикасности, али и естетике градских улица, већ су дали одређене резултате; десетине зграда сада имају боље грејање, чистије улазе, лепше спољашње лице, лифтове, али и унутрашње електроинсталације. Овај програм има буџетске изворе и када се они уједине са улагањима самих станара зграда и других институција државе које улажу у овој области, напредак постаје све видљивији. Изгледу градских улица посебно доприносе тргови у које се уливају реке пешака и возила. Тиме је реконструкција Трга Николе Пашића још више добила на значају. Ускоро ће не само његово плато већ и фонтана добити нове естетске карактеристике и додатну функционалност, уз очување постојећег архитектонског фонда и идентитета Старог града.

У сфери енергетике, а пре свега грејања, нагласак је на смањењу губитака на мрежи и броја непланираних прекида испоруке. То се постиже сталним радовима на замени постојећих цевовода, а најчешће у склопу реконструкција улица или појединих њихових делова. У том смислу ће реконструкција улица Страхињића Бана, Палмотићеве, Тадеуша Кошћушка, Дунавске и других, допринети не само бољем стању саобраћајница и паркинг места већ и обнови инсталација грејања, водовода и канализације, као и пратећег комфора пешачких и бициклических стаза, тамо где оне постоје. Главни достигнуће у сфери енергетике у наредном периоду ће бити повезивање топлана Дунав и Нови Београд, како би се обезбедила поузданост снабдевања, али и ефективност повезивања топлотног система града са највећим произвођачем топле воде у региону – са ТЕ Никола Тесла, одакле ће се допремати вишак топле воде у систем централног грејања читавог града. Уградња соларних панела, коришћење соларне енергије за потребе јавног осветљења, грејања јавних објеката и друго, само су неки од програма енергетске ефикасности који имају утицај на одрживу

енергетску инфраструктуру будућности. Побољшање енергетске ефикасности, употреба еколошки прихватљивих материјала и имплементација одрживих пракси у изградњи и одржавању зграда доприносе смањењу негативног утицаја на животну средину и побољшању квалитета становања.

У сфери водовода и канализације очекује се историјски напредак на основу изградње сабирног колектора централног канализационог система, када ће бити створени услови да се сва отпадна вода спроводи до постројења за прераду у Великом Селу. Повећању бриге о потрошњи воде и одговорнијем управљању потрошњом допринеће акција уградње мерача и даљинског мониторинга над стањем система, што ће утицати на понашање потрошача, али и одговорног јавног предузећа, како би се губици у води смањили.

Јавни превоз, стање саобраћајница, доступност паркинга и гаража, пространост пешачких и бициклических стаза су кључна питања урбане мобилности и наглашена недостатком широких булеvara и благовремено урађеног урбанистичког плана. Реконструкцијама улица, паркинг зона и бициклических стаза сада стварамо прихватљиву свакодневицу за безброј возача и пешака на свим улицама градске општине Стари град. Поменуте реконструкције улица ће томе допринети у одређеној мери, док се додатни доприноси очекују од градње подземне гараже у Влајковићевој и од проширења Дунавске и Француске улице. На основу тога ће моћи и да се изврше измештања терминала са Студентског трга, као предуслов за проширење пешачке зоне на Узун Миркову и тај трг, што ће значајно променити динамику саобраћаја у овом делу града.

Динамику саобраћаја ће у потпуности променити изградња метроа, конкретно – станице која ће бити лоцирана испод пијаце Скадарлија. Сем смањења притиска возила због стварања новог вида саобраћаја у ужем центру, очекује се и смањење проблема у паркирању, услед изградње подземне гараже на три нивоа, која ће се реализовати као трећа целина реконструкције у овој централној тачки градске општине Стари град. Евидентна је и потреба за повећањем броја стајалишта за туристичке аутобусе. Посебан урбанистички напредак ће се остварити изнад земље, изградњом модерне затворене пијаце, са свим потребним садржајима за промет свежим намирницама, као и другим трговинским садржајима, док ће се на објекте пијаце наслањати плато који ће објекат БИТЕФ театра повезивати са набројаним садржајима.

Да би напори у правцу стварања комуналног комфора били комплетни, неопходно је посветити се и успостављању највећег јавног реда, мира и безбедности, предузимањем мера у циљу смањења нелегалне, непријављене градње, благовременом завршетку радова на основу издатих дозвола, одговорног коришћења јавних површина, унапређења културе и контроле паркирања на јавним површинама, унапређењу безбедности деце у саобраћају, као и другим активностима чији је циљ постављање комуналног реда и мира као претпоставке урбаног комфора. Активности комуналне и грађевинске инспекције се неће зауставити само на превентивном деловању, већ неодговорни морају другим мерама да се приморају да поштују усвојену регулативу и заједничка правила.

Реализација активности овог приоритета допринеће остварењу визије општине која је својим највећим делом оријентисана ка људима. Општина Стари град ће тежити да својим становницима омогући урбани комфор и ефикасно кретање, што ће повећати приступачност и атрактивност општине, а смањити њену еколошку и амбијенталну угроженост.

Приоритетни циљ 8: Одрживо и пријатно животно окружење

Стварање одрживог и пријатног животног окружења представља кључни циљ у модерном урбаном планирању. Савремено доба подстиче миграције из руралних средина у урбане, што последично води до пренасељености, сече шума и уништавања паркова ради изградње нових стамбених и пословних објеката, ширења саобраћајница и паркинг зона. Са овим изазовима се данас суочавају све урбане средине. Градска општина Стари град спада у општине са најбогатијим и најзначајнијим архитектонским наслеђем у Србији.

Довољно простора и пријатних услова за шетњу и рекреацију, хлада за боравак лети на отвореном простору, издвојених трака за бицикле и скутере, клупа за седење у парковским или шетачким зонама, прави су изазови централних градских подручја и у најпажљивије развијаним метрополама Европе и света. Дугорочно залагање за напредак у тој сфери је већ дало прве резултате на територији градске општине Стари град. Нема много нових паркова, али су сви уређенији, зеленији, чистији, са више клупа, справа за деце игре, па и рекреацију.

Капитални урбанистички и еколошки пројекат на подручју градске општине Стари град (а делом и ГО Палилула) јесте изградња Линијског парка, на простору између СЦ „Гале Мушкатиновић”, регулације реке Саве до Бетон хале, регулације Булеvara војводе Бојовића и Дунавске улице, регулације постојеће железничке пруге до Панчевачког моста, укључујући комплексе Топлане „Дунав” и Марине „Дорћол”. Подељен је у десет целина, од којих је седам на Доњем Дорћолу, које се међусобно надовезују и обједињују културне, едукативне, спортско-рекреативне и комерцијалне садржаје заједнички, по концепту и називу подсећајући на њујоршки The High Linea парк. Парк је планиран као јединствена целина укупне површине око 22,8 хектара, који ће чинити зелени коридор, уз обалу реке, што подразумева континуитет и повезаност садржаја и функција унутар ове јавне зелене површине. Поред рекреативних садржаја, парк ће обезбеђивати и едукативне и спортске садржаје, намењене свим генерацијама. Корист његове изградње није само у томе шта он доноси, већ и шта ће његовом изградњом бити уклоњено. Готово из центра града ће бити измештени теретни железнички саобраћај, бројне безусловне, руиниране грађевине и неуређене саобраћајнице и пролази, који су остали да зарастају у коров, након повлачења индустрије и логистичких погона из овог дела града.

Чист ваздух у условима претеране моторизације је у урбаним срединама неостварена жеља свих њихових становника. Међутим, многи градови су деценијским, планским и систематичним напорима постигли велике резултате. И у Београду, чак и у његовом урбаном центру, чији део покрива подручје градске општине Стари град, забележена су унапређења, а добра вест је и то да већина мерених параметара квалитета ваздуха, воде и замљиста није лошија него што је било пре десет и више година, упркос повећању броја становника, туриста, моторних возила, интензитета градског саобраћаја. Да би дошло до напретка, а не само заустављања урушавања квалитета животног средине, потребно је још доста напора и средстава. Највећа средства ће се уложити у сфери урбане мобилности, затим у заштиту од штетних утицаја градње нових објеката, енергетску ефикасност и заштиту зелених површина. Обнављањем возног парка загађење из мобилних извора је смањено, а додатна корист се очекује због све већег броја електровозила, као и на основу

измештања јавног саобраћаја из најужег центра, након измештања терминаса са Студентског трга у Дунавску улицу, као и измештања једног дела погона Дорћол на нову локацију на Душановцу, поред ауто-пута.

Преуређене парковске површине ће, поред задовољства деце и старијих генерација, створити и више издвојених простора за кућне љубимце и њихове власнике. Иновативним решењем у виду рецикломата уједињени су напори за развој рециклаже амбалажног отпада и за здраву исхрану љубимаца.

У сфери мерења стања елемената квалитета животне средине постигнути су планирани резултати. Мерења су стална, као и прикупљање и обрада података, и сада се мере и правци, као и ефекти улагања, могу прецизније сагледати. Сарадања са институцијама за тумачење резултата ће бити настављена и користиће се све експертске сугестије за усмеравање напора и праваца улагања Градске општине Стари град, али и свих других заинтересованих страна.

Велики изазов са којим се Градска општина Стари град суочава јесте процес управљања отпадом, чијем ће се унапређењу општина посветити у наредном периоду са циљем да допринесе стварању еколошки одрживог окружења.

Питању рециклаже ће се и даље пружати дужна пажња, у сарадњи са надлежним јавним предузећима, шириће се зоне и број контејнера са могућношћу за селекцију отпада по линијама рециклирања, повећаће се број зелених острва, и број контејнера који на њима стоје, како би се увећаним капацитетима прихватила свака намера да се неко понаша одговорно према свом окружењу. Наставиће се са акцијом прикупљања батерија, сијалица и других врста канцерогеног отпада, који се лако могу складиштити и за које постоји могућност прераде и враћања у токове производње (стакло, алуминијум, папир).

Зелене површине, паркови и дрвореди су устукнули још давно пред навалом зграда, бетона и асфалта, али зато они који су преостали имају важну улогу у побољшању квалитета ваздуха и стварању пријатног амбијента за боравак на отвореном, за рекреацију и одмор, и за повећање урбаног комфора. Програм „Стари град мисли на животну средину”, а у оквиру њега акције попут „Зелена мрежа Старог града”, „Посади свој хлад”, „Озелени Стари град”, „Зелени кров моје школе” јесу јасни докази да се на плану озелењавања нешто мења, да ће организовани напор победити стихију, да бетон има границе и да нада (да ће бити боље) ипак побеђује страх (да неће). Уређење урбаних џепова, што је лепо име за дивље депоније усред града, даће резултате који се не мере само естетским ефектима већ и здравственим. У сарадњи са надлежним предузећима, овакви простори ће се очистити и озеленити, а на инспекцијским службама је задатак да то остане трајна вредност за будуће генерације.

Озелењавање се наставља садњом старијих садница, тако да ефекти буду што пре видљиви, али и иновативним решењима попут озелењавања кровова школа и других јавних установа. Тамо где је бетон већ победио, уградњом фото-биореактора одговориће се на потребу за кисеоником, а у томе ће и даље подршку пружати и приватне компаније и страни донатори.

Контрола буке је предуслов њеног смањења. Унапређење опремљености инспекција потребном опремом даје могућност да делују у складу са регулативом у погледу буке коју стварају угоститељски објекти или неразумне комшије. Међутим, кључни допринос се очекује од сталног мерења и анализе резултата мерења буке на одређеним локацијама са прекорачењима услед густине саобраћаја и јавних догађаја.

Контрола поштовања радног времена, планираног времена за испоруку производа у централној зони, паркирања на пешачким површинама, треба да допринесе већем спокојству становника и туриста у току боравка на отвореном, у свим периодима дана.

Приоритетни циљ 9: Одговорна управа

Без обзира на то што чистоћа улица, уређеност зелених површина, гужва у јавном саобраћају, стање саобраћајница, недостатак паркинга простора и јавних гаража, висина рачуна за услуге Инфостана, листе чекања у домовима здравља или болницама, безбедност деце у школама и вртићима, запошљавање младих и друга есенцијална питања за живот грађана нису у надлежности градских општина, свако одговоран ко ради у локалној самоуправи или је носилац одређене функције осећа одговорност за стање у тим областима.

Свако одговоран се труди да нађе решење, да унапреди или олакша живот грађанима, да им помогне да се осећају социјално сигурним и културно испуњеним, да деца расту и школују се у условима урбаног и образовног комфора, да су им доступне најсавременије школске и ваннаставне могућности, од вртића па до универзитета. Сви актери локалне самоуправе, од запослених, преко функционера, до волонтера, труде се да живот учине пријатнијим, прилике за успех приступачнијим, а препреке за напредак савладавијим. Тако свако постаје актер одговорне управе, управе по мери човека, какву заслужују грађани градске општине Стари град, имајући у виду њену централну позицију у граду Београду, вековну историју, досадашњи урбани развој, видљивост и отвореност за све грађане, не само Београда, већ и целог света.

Претпоставка да свако може да допринесе да свима буде боље ипак је само полазиште, али реалност је да одговорност за напредак превасходно имају они у чијим рукама је власт и надлежност да је спроводе. Зато је циљ будућег развоја локалне управе Градске општине Стари град поштовање начела одговорности, појединачна и институција, што подразумева полагање рачуна за донете одлуке, за одлагање њиховог доношења, за њихово спровођење или избегавање примене, одговорности за поднете иницијативе или занемаривање поштовања права људи и њихових организација, и то тим веће што је могућност да се оствари утицај већа.

Одговорност се у овом случају не тумачи само као правна претпоставка да је свако одговоран пред законом, што се подразумева. Одговорност, поред тога, има и много шире значење. Тежиће се одговорном поступању управе према будућности, јер многе одлуке и дела данас изгледају као достигнуће и резултат, а дугорочно нарушавају могућност других да живе бољи живот и да се развијају. Данас смо одговорни за оно што ће бити животне прилике будућих генерација, за њихово природно окружење, за радна места, солидарност међу људима и положај културе у заједници. Такође, одговорност треба преузети у односу на пропуштене прилике да се оствари напредак, тј. у односу на пропуштено време да грађани уживају у искоришћеној прилици да буде боље, што наглашава одговорност за уздржавање од напора и улагања, услед сумње у то да напор води очекиваном резултату. Овакав опортунизам је понекад основно начело бијурократизоване власти, која предност даје томе да се ништа не предуземе и не промени, у односу на напоре који понекад не воде постављеном циљу. Одговорна власт увек предност даје активном односу према будућности, наспрам пасивног ишчекивања да неко други уреди будућност. Одговорност

за улагање заједничких средстава, коришћење јавних добара и заједничких надлежности је већа од одговорности за трошење личних средстава и коришћење личне имовине. Зато ће се развијати инструменти паметног доношења одлука о трошењу, као и инструменти контроле да ли се донете одлуке поштују. Одговорност управе за заштиту права грађана је омеђена заштитом интереса свих других грађана, односно, управа ће увек давати предност заједничком интересу над индивидуалним интересима, како би се остварила већа корист за заједницу. Такође, одговорна управа је једнака према свима, односно на њено поступање не утиче ни материјални статус, ни верска, ни национална припадност, ни ангажовање у политичком или било ком аспекту друштвеног живота. Равноправност је циљ за који се залаже свака одговорна управа.

Овако схваћен принцип одговорне управе прожимаће целокупно деловање Управе ГО при спровођењу дефинисаних надлежности, али и у погледу остваривања свих других интереса становника градске општине Стари град, били они непосредна одговорност локалног или неког другог нивоа власти.

Управа и органи Градске општине Стари град ће се одговорно односити према урбаном развоју, тежећи да се грађевинске дозволе издају у задатим роковима, да су издате уз пуно поштовање постојећих урбанистичких и законских одредби, без уступака у односу на интересе становника микролокација на које се дозволе односе, без нарушавања издатих услова од стране јавних предузећа и јавних институција које у овом поступку учествују, а посебно ће се посветити пажња заустављању градње без дозвола и сагласности. Тиме ће се тежити да се на градској општини Стари град гради, обнавља њен урбани амбијент, али и да се штите зеленило, културна добра и споменици, јавне површине и саобраћајнице, да се штити јавна инфраструктура и могућност да се људи несметано крећу, шетају и рекреирају, да се сачувају све карактеристике квалитетног живота у урбаној заједници.

Ограничена могућност да се утиче на квалитет животног окружења у условима великих урбаних заједница је свима разумљива, али одговорни актери се не устручавају да предузму све, макар и најмање кораке, да дају свој допринос његовој заштити и унапређењу. Једно посађено дрво је хлад за многе, једно игралиште иза школе је део срећног детињства за читаве генерације, пешачка зона је извор здравља и простор за рекреацију како за најстарије тако и за најмлађе, за мајке са децом, за запослене и оне који одговорно уче, за бројне туристе и случајне пролазнике. Осмишљавање иницијатива да се уједине напори локалне привреде, надлежних јавних предузећа и самих грађана је до сада дало резултате који могу да се виде и измере. Циљ је да се сабирањем на пољу ових доприноса направи немерљива разлика у односу на неправедно запуштену прошлост. Стварање културе да се на животно окружење мисли, да се креира и активно брани, довешће до тога да грађани и фирме – читава заједница – постану осетљиви на ломљење клупа, дрвећа, гажење траве и паркирање на плочницима. Довешће до схватања и понашања које доликује одговорним људима, али мора да почне одговорном управом према питањима животне средине и одрживог развоја. До сада су спроведени успешни пилот-пројекти који су за пример и најнапреднијим градовима, али сада треба радити на томе да примери постану правило, да дрвореди постану шумарци, да стазе постану шеталишта, а депоније зелене оазе.

Правичном, потпуном и редовном наплатом накнада,

такси и пореза везаних за имовину, коришћење јавних добара (јавних површина) и доприноса за грађевинско земљиште омогућиће се прикупљање довољних средстава за финансирање јавних расхода у сфери образовања, социјалне заштите, интереса младих, најстаријих генерација Старограђана и привредних организација, с обзиром на то да је реч о најиздашњијим изворима прилива буџета градске општине на чији ниво она има непосредан утицај. Бољом наплатом прихода ће се остварити принцип равноправности, који је до сада нарушавало систематско избегавање појединих обвезника и фирми да се припадности плаћају. С друге стране, то ствара притисак да се оне увећавају за оне који их редовно измирују, тако да ће се овим залагањем достићи два циља – ниже обавезе за грађане, а већи приходи за буџет.

Много пута потврђена претпоставка је да ће плаћање обавеза према локалној заједници, и свим другим нивоима државе, постати редовније, када трошење средстава буде транспарентније, а самим тим одговорније. Када се прикупљена средства усмере на усаглашене приоритете, када су плаћени износи сразмерни оствареној вредности. Да би се то остварило, потребно је да процедуре доношења планова улагања буду јавне, што ће се постићи кроз јавне расправе у процесу доношења буџета, као и благовременим и потпуним извештавањем о извршењу усвојених буџета. Такође, транспарентност у трошењу средстава биће већа када у процесима јавних набавки буде више понуђача, када дефинисани услови конкурса буду подстицали конкуренцију а не одређене понуђаче, и када расподела јавних средстава кроз субвенције буде равноправна, тако да сви учесници имају могућности да их остваре. Финансијска одговорност је већ доказана, јавне расправе, јавне набавке, конкурси за субвенције са стотинама учесника и добитника подршке о томе сведоче. Међутим, отвореност поступака и информисаност о току и исходима поступака никада није довољна, и увек је корисна. У време када је информисање јавности све једноставније, доступније и јефтиније, потребно је веровати у ефекат који ће оно произвести по питању поверења у институције и прилива у јавне фондове, а већ то су значајна достигнућа одговорне управе.

У предстојећем периоду, а у циљу веће транспарентности рада органа Градске општине Стари град, план је креирати систем преноса седница Већа и Скупштине Градске општине Стари град уживо на веб-сајту општине.

Дигитализација и четврта индустријска револуција су трендови који захватају све аспекте данашњег света у коме живимо и не заобилазе ни Градску општину Стари град. Увођење електронске управе један је од кључних процеса у оквиру реформе јавне управе, а посебно имајући у виду актуелне пројекте увођења електронске писарнице, јединственог регистра административних поступака, оптимизације токова и дигитализације услуга и слично, који омогућавају пријем и размену докумената у електронском облику, потписивање / печативање, доставу у јединствен електронски сандучић сваког грађанина, који је регистрован на порталу. Тиме ће општинска управа у потпуности постати прва тачка сарадње грађана са било којом институцијом или органом државе, без директног контакта, без потребе да се посећују шалтери, да се попуњавају уплатнице и да се воде цикличне расправе са бројним службеницима управе, што једнако умањује продуктивност обе стране. Развој „паметне управе“ отвара и нове могућности за економски раст и иновације, кроз стварање стимулативног окружења за иновационе и комуникационе технологије, што ће привући нове инвестиције и предузетнике, створити нова радна места и

промовисати технолошки прогрес. Оваквим приступом се осигурава искоришћавање потенцијала за подизање квалитета живота становника и утиче се на то да Градска општина Стари град постане модерна и напредна локална заједница.

ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ЗА СПРОВОЂЕЊЕ И ПРАЋЕЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА

Градска општина Стари град ће у складу са Законом о планском систему, чл. 2. и 42, у делу који се односи на анализу ефеката и у делу који се односи на показатеље учинка, као и Уредбом о методологији за израду средњорочних планова, „Службени гласник РС”, број 8 од 8. фебруара 2019. донети одлуке о формирању тела задужених за процес спровођења и праћења остварења циљева постављених планом развоја. Поред посебно именованих тела и лица за спровођење овог процеса, одговорност за спровођење и праћење извршења плана развоја имају и одељења Управе Градске општине Стари град, у складу са делокругом њихове надлежности и одговарајућом доделом учешћа у иницирању, спровођењу и праћењу извршења појединих мера, активности и пројеката.

Посебно се наглашава одговорност Управе и Одељења за финансије да у процесу припреме и усвајања буџета обраде пажњу на повезивање линија програмског буџета са финансирањем активности предвиђених акционим планом за предметну годину.

Кључне активности спровођења и праћења извршења плана развоја су:

- иницирање извршења, доношење мера / активности / пројеката;
- координација процесом спровођења мера / активности / пројеката;
- праћење спровођења мера / активности / пројеката;
- извештавање о спроведеним мерама / активностима / пројекатима.

Одговорна тела за спровођење горе наведених активности су:

- председник градске општине Стари град;
- Веће Градске општине Стари град;
- Управа Градске општине Стари град;
- Координациони тим за спровођење и праћење спровођења Плана развоја за период 2023–2030. године.

Координациони тим за спровођење и праћење спровођења Плана развоја за период 2023–2030. године ће именовати председник, својом одлуком, а на предлог Већа ГО. У саставу Координационог тима ће бити, поред представника Управе ГО, носиоци функција у Градској општини Стари град, представници јавних и јавно-комуналних предузећа задужених за поједине области деловања и услуге од интереса и утицаја на остварење плана развоја, као и представници цивилног и привредног сектора.

Својим саставом, координациони тим ће допринети успостављању сарадње између кључних актера спровођења плана развоја, а посебно ће томе допринети радни састанци посвећени праћењу спровођења и анализи остварења, на основу чега ће моћи да се доносе додатне или корективне мере за остварење плана у посматраном периоду и задатим роковима у оквиру акционог плана. Периодика рада ће се усаглашавати са динамиком процеса спровођења активности, а само оцењивање остварења ће се спроводити на сваких шест месеци. У првом кварталу наредне године ће се усвајати годишњи извештај о остварењу плана развоја, а на сваке три године ће се усвајати трогодишњи извештај

о спровођењу са оценом остварења и планом мера за унапређење ефеката и остварења. Са истеком сваке треће календарске године од доношења плана развоја, веће утврђује предлог извештаја о учинцима спровођења плана развоја, који подноси на усвајање Скупштини, најкасније у року од шест месеци од истека тог рока. Годишњи извештај о спровођењу плана развоја и Извештај о учинцима спровођења, објављују се на интернет страници, најкасније 15 дана од дана усвајања. Након усвајања Извештаја о учинцима, веће и Скупштина могу утврдити потребу спровођења ревизије плана развоја, на основу чега се приступа изради предлога измена и допуна плана развоја. План развоја града мења се и допуњује по процедури прописаној за његово усвајање.

Подаци за праћење остварења плана ће се прикупљати из извештаја именованих одговорних лица за спровођење, као и из извештаја о раду Управе Градске општине Стари град, појединих одељења, или из извештаја јавних институција које делују на подручју градске општине Стари град. Врста, садржај и динамика прикупљања података су одређене дефинисаним мерама учинка, односно показатељима учинка.

Осим изворних података које ће прикупљати одговорна лица за спровођење и праћење извршења, прикупљаће се и подаци надлежних институција које се односе на одређене показатеље учинка, а пре свега подаци Републичког завода за статистику, Националне службе за запошљавање – филијала Стари град, подаци Центра за социјалну заштиту Стари град и други.

У процесу праћења и оцењивања остварења истичу се улоге неколико кључних актера:

- одговорно лице за реализацију приоритетног циља, мера / активности / пројекта подноси писани извештај о остварењу координатору развојног приоритета, нивоу остварења и образложењем постигнућа, посебно ако није остварен планирани учинак, и ако се остварење циља преноси у наредни период реализације.

– координатор развојног приоритета је одговоран за развојни приоритет (економски развој, друштвене делатности и одрживи развој и урбанизам), а самим тим и за координацију, праћење остварења више приоритетних циљева и подношење обједињеног извештаја формираном координационом тиму за спровођење и праћење остварења плана развоја.

– координациони тим за спровођење и праћење остварења плана развоја је задужен да иницира, контролише спровођење и непосредно пружа подршку за реализацију активности, доношење мера и спровођење пројеката усвојених у оквиру плана развоја.

– председник ГО председава радом Координационог тима за спровођење и праћење остварења плана развоја и у домену својих надлежности ангажује ресурсе ГО, Управе Градске општине Стари град, комуницира и координира активности са надлежним секретаријатима Града Београда, јавним и јавно-комуналним предузећима и другим институцијама управе и представницима приватног сектора, у циљу стварања услова за остварење постављених циљева развоја и планираних нивоа показатеља учинка.

Главна активност координационог тима је анализа добијених извештаја о остварењу реализације приоритетних циљева и развојног приоритета за које су радне групе односно координатори задужени (економски развој, друштвене делатности, одрживи развој и урбанизам). На основу спроведених анализа и ревизије извештаја усвајају се мере и активности које ће бити предложене Већу ГО и Скупштини

Градске општине Стари град, а са циљем унапређења реализације приоритетних циљева у будућности или давања препорука за измене у приоритетним циљевима, укључујући и предлагање нових мера, активности и пројеката у оквиру усвојених приоритетних циљева.

Једна од најчешћих одлука везаних за процес праћења остварења је промена или предлагање буџета за планиране развојне пројекте, имајући у виду да за највећи број њих у моменту израде акционог плана за остварење Плана развоја за период од 2023. до 2030. године нису била позната потребна средства, услед недостатка пројектно-техничке документације, потребе за усаглашавањем више извора финансирања неке активности или пројекта и сл.

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА РАЗВОЈА

Усвојени развојни приоритети и циљеви врло често се објашњавају и као жељена стања, као потребе које су незадовољене или стања каква прижељкује заједница која их је усвојила. Да би се жеље оствариле, постале будућа реалност, потребно је предузети активности да до њиховог остварења дође. Проток времена и препуштање стихији нису у складу са принципима стратешког планирања и управљања. Зато стратешком избору, односно дефинисању стратешких циљева следи имплементација стратегије, у овом случају имплементација плана развоја. Потребно је иницијативама, уложеним напорима и средствима допринети да жеље постану реалност. Притом, треба имати у виду да остваривање јавних, општих користи и добара зависи готово по правилу од већег броја актера, од уједињавања широког варијетета учешћа, од институционалног до појединачног, од материјалног до репутационог, што захтева велику количину непосредног рада, али и допринос одговорног вођења. Све су ово аспекти који треба да се саберу у оквиру акционог плана, који представља основни координациони инструмент у рукама одговорних за спровођење плана развоја и остваривање његових циљева.

Управо зато, израда и усвајање, а самим тим и коришћење акционог плана захтевају постављену планску методологију у самом Закону о планском систему („Службени гласник РС”, број 30/18), а посебно у оквиру Уредбе² која усмерава и стандардизује активности доносилаца јавних политика, у овом случају плана развоја, на његовом спровођењу, праћењу спровођења, вредновању и извештавању о спроведенима активностима и пројектима и оствареним резултатима тог плана, и то по годинама спровођења, за посматрани плански период, у овом случају до 2030. Године, као и садржину извештаја о спровођењу средњорочног плана за претходну фискалну годину.

Акциони план треба да допринесе оперативној ефикасности у процесу спровођења планираних мера и пројеката, а пре свега у координацији напора и средстава за његово спровођење. Један од најзначајнијих аспеката координације у процесу спровођења јесте одговорно планирање и извршавање буџетских расхода, а који ће проистећи из спровођења активности предвиђених планом развоја, односно његовог акционог плана. Ово је посебно наглашено у условима планирања и спровођења програмског буџета, што подразумева да средства имају унапред дефинисану намену, да се намена не може мењати и преносити на друге пројекте и да тиме усвојени буџет представља ограничење

за спровођење акционог плана, ако се потребна средства за одређене пројекте који се налазе у оквиру акционог плана не налазе и у буџету градске општине или јавних институција, које су предвиђене као партнери у реализацији активности.

Полазећи од ових напомена о значају акционог плана за процес спровођења и праћења остваривања плана развоја, одлучено је да акциони план за његово спровођење буде његов саставни део и да се усваја по истој процедури као и основни део плана развоја. То даје и додатни квалитет припремљеном Плану развоја Градске општине Стари град за период од 2023. до 2030. године, јер упућује на јасну представу о мерама и дефинисаним пројектима за њихово остварење.

Акциони план омогућује и одређену флексибилност у процесу спровођења плана развоја, јер допушта да се мењају предвиђене мере, а посебно активности и пројекти, да се померају рокови (скраћују и продужавају), наравно из оправданих разлога, да се предвиђа промена обима потребних средстава или мењају извори њиховог прибављања, а да то не утиче на промену постављених развојних приоритета и приоритетних циљева. Овакве промене се усвајају по истом поступку као и сам план развоја, али како се њихово усаглашавање јавља као резултат нових могућности, промене околности, обима извора финансирања или рокова за спровођење, то се ипак сматра једноставнијим за усаглашавање, усвајање на одговарајућим телима, а самим тим и за оперативни рад на спровођењу.

Такође, акциони план омогућује да се услед промене околности у његов садржај уносе мере, активности, пројекти, као и средства која нису била позната у тренутку усвајања акционог плана (на пример, након усвајања урбанистичког плана, пројектних решења за реконструкцију улица, промене цена на тржишту услуга или производа и сл), те промене се, затим, усвајају као мање измене, без спровођења јавне расправе, јер су мере већ усвојене, а сада се само прецизирају детаљи њиховог спровођења.

У оквиру акционог плана ће бити дефинисани:

- 1) развојни приоритети и Приоритетни циљеви, што одговара општим и посебним циљевима стратешког документа;
- 2) мере и активности за постизање општих и посебних циљева стратегије, односно одговарајућег стратешког документа, у овом случају плана развоја;
- 3) институције партнери одговорни за спровођење мера и активности, као и институција носиоца која је одговорна за праћење спровођења и извештавање о спровођењу стратегије, односно плана развоја који акциони план разрађује;
- 4) рок за завршетак предвиђених мера и активности;
- 5) потребна средства за спровођење мера, уз навођење извора финансирања за обезбеђена средства;
- 6) показатељи учинака на нивоу мера јавних политика, а по потреби и на нивоу активности;
- 7) информације о прописима које би требало донети односно изменити како би се реализовале мере јавне политике³.

Радом на изради акционог плана, координациони тим је усвојио форму и садржај акционог плана, која је у складу са дефинисаним препорукама о садржају акционог плана, и сврхом његовог доношења.

Усвојене су табеларне форме за припрему прегледа мера, односно активности и пројеката који ће бити реализовани у

² Уредба о методологији за израду средњорочних планова, „Службени гласник РС”, број 8, од 8. фебруара 2019.

³ Закон о планском систему Републике Србије, „Службени гласник РС”, број 30/2018.

циљу достизања постављених приоритетних циљева.

Поред тога, дефинисана је и листа показатеља учинака чије вредности ће се пратити у циљу мерења остварења постављених планова и у дефинисаним временским периодима мерења.

У наставку су у поменутиим формама унете листе пројеката, у којима су пројекти и активности распоређени по мерама за достизање циљева развоја, као и показатељи за мерење остварења.

Матрица циљева и мера и активности за остварење Плана развоја

У складу са методологијом каскадног спуштања развојних приоритета на приоритетне циљеве, као жељена стања чије достизање доприноси остварењу развојних приоритета, који имају трајну вредност за друштвену заједницу која их је усвојила, у оквиру плана развоја дефинисани су Приоритетни циљеви за сваки развојни приоритет.

Приоритетни циљеви се остварују предузимањем мера које омогућавају њихово остварење. Мере се могу односити на одређене регулаторне измене, али само у оквирима надлежности Градске општине Стари град, а које су ограничене надлежностима које је пренео Град Београд, који као највећа локална самоуправа у земљи има инструменте, институционални капацитет и средства за спровођење широког круга ингеренција, тако да су само оне које представљају основне потребе заједнице пренете на градске општине. Поред тога, мере се могу односити и на одређена улагања на основу буџета градске општине, или из извора које обезбеђују јавно и јавно-комунална предузећа, или друге јавне институције, а у одређеним случајевима и из донација невладиног сектора или међународних организација. Улагањима се често остварују одређени развојни пројекти, од оних који се односе на инфраструктуру, што је у мањој мери присутно, или оних који се односе на пружање подршке за активирање одређених друштвених потенцијала у сфери културе, омладине, али и ангажовања најстаријих суграђана, као и удружења грађана. Неке од мера траже само залагање и иницијативу, а немају захтеве у погледу трошкова, што не значи да њихов допринос циљевима развоја нема вредност. Напротив, понекад су они најцењенији, јер доприносе друштвеној атмосфери у заједници, на начин који се не може остварити на основу материјалних улагања. У оквиру акционог плана за спровођење мера усмерених на остварење приоритетних циљева биће дат преглед предложених активности и конкретних пројеката усмерених на остварење приоритетних циљева.

Активности и пројекти за спровођење дефинисаних мера се односе на конкретна деловања на промену стварности, а која се предузимају као појединачни утицаји, када се ради о активностима или догађајима, или као комплексне интервенције, сложени задаци, који се реализују на основу већег броја активности, које се предузимају од стране већег броја учесника, у дужем временском периоду, са значајним буџетом за реализацију, када се ради о пројектима.

Већи број појединачних активности и пројеката може да се подведе под једну меру за реализацију постављеног приоритетног циља.

Свака активност и пројекат имају своје трајање и буџет, и стога њихово заједничко трајање и буџет чине потребно време за спровођење мере и буџет који она подразумева.

У оквиру акционог плана нису изражавани буџети по мерама, а врло често нису одређени ни за активност или пројекат, иако недвосмислено подразумевају финансијска улагања. Ради се о томе да су предлагачи одређених мера у условима недовољно познатих информација о томе заузели став да је мања грешка не предвидети неку вредност него је предвидети са непознатом мером прецизности, која може довести у питање оправданост саме активности или пројекта. То упућује на већ изнето мишљење о томе да ће акциони план доживљавати периодичне измене, вероватно годишње, и то након сваког подношења годишњег остварења акционог плана за претходну годину. Тиме ће анализа остварења плана постати улазна активност за предлагање измена постојећег акционог плана, на основу новоприбављених чињеница и информација.

У оквиру плана развоја, за сваки развојни приоритет дефинисани су Приоритетни циљеви.

Развојни приоритет Економски просперитет и благостање оствариће се постизањем следећих развојних циљева:

1. подизањем животног стандарда кроз развој људи;
 2. успостављањем конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама;
 3. успостављањем функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора.
- Остварењу развојног приоритета дефинисаног као друштвени развој, једнакост и отвореност ће допринети:
4. друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији;
 5. претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет;
 6. здравље, социјална сигурност и једнакост.
- Остварењу урбаног комфора и одрживости ће допринети:
7. одрживо и пријатно животно окружење;
 8. комфорна урбана инфраструктура и мобилност;
 9. „паметна управа”.

Током рада на разматрању потребних напора за достизање приоритетних циљева дефинисане су и мере, односно кључни утицаји који ће довести до њиховог остварења. Мере су израз сложених напора да се оствари напредак у сфери приоритетног циља. Спровођење мера подразумева предузимање више активности и пројеката.

У наставку су дате табеле, матрице за сваки Приоритетни циљ – одвојено, а на њима су за сваку меру наведени планиране акције и пројекти који ће допринети њиховој реализацији.

На остварење приоритетног циља Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама усмерене су четири мере и 18 активности и пројеката, дати у наставку.

На остварење приоритетног циља – Подизање животног стандарда кроз развој људи усмерене су четири мере и 19 активности и пројеката, дати у наставку.

Табела 1. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља – подизање животног стандарда кроз развој људи

Подизање животног стандарда кроз развој људи						
Приоритетни циљ	Повећање броја активних становника на подручју Градске општине	Унапређење квалификационе структуре становника свих узраста прилагођено потребама савременог пословања	Поддршка запошљавању теже запослених категорија становништва	Допринос остваривању основних животних потреба младих, незапослених, социјално угрожених		
Мера						
Пројекат/активност 1	Организовање општинских сајмова запошљавања	ИТ школа за младе	Оснаживање рада Центра за подршку предузетништву младих	Отварање јавних читаоница за студенте и младе		
Пројекат/активност 2	Организовање тематских сајмова запошљавања	Подстицање образовања у склопу активности Канцеларије за младе	Учешће у програму „БГ пракса“	Унапређење и проширење опсега услуга народне кухиње на подручју ГО Стари град		
Пројекат/активност 3	Поддршка пензионерима у очувању пословних подухвата	Спровођење програма целоживотног образовања запослених	Конкурсисање за средства НСЗ за спровођење јавних радова на подручју ГО Стари град			
Пројекат/активност 4	Промоција запошљавања са непуним радним временом и сезонских послова	Поддршка оснивању школа страних језика за младе	Наставак активности на програму "Моја прва плата"			
Пројекат/активност 5		Спровођење програма професионалне оријентације средњошколаца	Побољшање позиције теже запослених лица на тржишту рада			
Пројекат/активност 6		Организовање бесплатних online обука основног нивоа страних језика				
Пројекат/активност 7		Спровођење образовних програма усмерених ка побољшању пословних вештина уметника				

На остварење приоритетног циља – успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању усмерене су четири мере и 13 активности и пројеката, дати у наставку.

Табела 2. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља – успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама

Приоритетни циљ	Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама			Повећање обима, динамике и ефеката јавних и приватних инвестиција
	Развој економије засноване на знању иновацијама са високом додатном вредношћу	Развој креативне индустрије	Унапређење и развој капацитета терцијарног сектора привреде	
Мера				
Пројекат/активност 1	Подстицање развоја иновационих инкубатора	Подстицање интеграције креативних и традиционалних индустрија	Представљање туристичке понуде на Међународном сајму туризма у Београду	ЕХРО 2027 - кључне развојне користи за Стари град
Пројекат/активност 2	Формирање савета привредника ГО Стари град	Пренамена отворених простора у креативне сврхе	Имплементација концепта поп-ап („POP-UP“) пијаца	Повећање видљивости инвестиционих прилика на општини
Пројекат/активност 3			Унапређење туристичке сигнализације- вишејезичност и покривеност подручја	
Пројекат/активност 4			Организација промотивних викенда градова и општине Републике Србије	
Пројекат/активност 5			Израда електронског каталога туристичких манифестација на подручју општине Стари град	
Пројекат/активност 6			Организовање посета туристичких оператора кинеских градова Београду, посебно ГО Стари град	
Пројекат/активност 7			Оснивање туристичке организације Старог града	

На остварење приоритетног циља – успостављање функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора усмерене су четири мере и 17 активности и пројеката, дати у наставку.

Табела 3. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља – успостављање функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора

Приоритетни циљ	Имплементација функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора			Располагање јавном имовином у функцији посмешивања предузетништва и приватних инвестиција привреде
Мера	Јачање капацитета предузетништва	Развој предузетничких компетенција	Развој социјалног предузетништва	
Пројекат/активност 1	Подршка спровођењу едукација "Пут до успешног предузетника"	Спровођење радионица „Знањем до циља“	Подршка предузетништву и запошљавању Рома	Иницијатива за давање повољнијих услова закупа пословног простора за уметничке занатске радионице
Пројекат/активност 2	Подршка повезивању јавног сектора са локалним малим добављачима	Наставак реализације активности пројекта "Центар за подршку предузетништву младих"	Подршка запошљавању особа са инвалидитетом	Активирање неискоришћених капацитета пословног простора у јавној својини на ГО Стари град
Пројекат/активност 3	Успостављање сарадње предузетника, локалних добављача са продајним ланцима	Развој "отвореног" шалтера за предузетнике		Спровођење обуке за праћење и учествовање на конкурсима за јавне набавке
Пројекат/активност 4	Подршка укључивању универзитетских истраживачких капацитета у предузетничке пројекте	Организација трибина посвећених предузетништву		
Пројекат/активност 5	Израда електронског каталога пословног простора и доступних места за постављање покретних продајних објеката	Организација размена и привредних посета са развијеним европским метрополама		
Пројекат/активност 6	Реконструкција пословног простора у власништву општине у простор намењен подршци предузетницима	Реализација тренинга за предузетнике на тему развоја електронског пословања		

На остварење приоритетног циља – здравље, социјална сигурност и једнакост усмерене су четири мере и 22 активности и пројеката, који су дати у наставку.

Табела 6. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља– здравље, социјална сигурност и једнакост

Здравље, социјална сигурност и једнакост					
Приоритетни циљ	Мера	Развој и унапређење социјалних услуга за помоћ становништву	Брига о јавном здрављу и установама здравствене заштите	Подршка развоју волонтеризма у сфери социјалне помоћи и подршке најугроженијима	Безбедност за све грађане
Пројекат/активност 1	Подршка раду Мама центра градске општине Стари град	Промоција редовног спровођења скрининга на рак дојке у оквиру ДЗ "Стари Град"	Спровођење програма и креативни рад са младима на здравственој превенцији, репродуктивном здрављу као и на спречавању злоупотребе психоактивних супстанци	Финансијска подршка омладинским организацијама	Спровођење програма заштите младих од породичног насиља
Пројекат/активност 2	Подршка раду и спровођењу активности Центра за социјални рад Стари град	Спровођење програма и креативни рад са младима на здравственој превенцији, репродуктивном здрављу као и на спречавању злоупотребе психоактивних супстанци	Подршка повећавању обухвата вакцинације деце против дејич заразних болести, старијих суграђани против сезонских инфекција и подстицање на рану дијагностику	Пружање подршке реализацији програма "Волонтерски сервис"	Програми Црвеног крста у области спасавања на води
Пројекат/активност 3	Пружање подршке спровођењу програма "Сениор центара" ГО Стари град	Подршка повећавању обухвата вакцинације деце против дејич заразних болести, старијих суграђани против сезонских инфекција и подстицање на рану дијагностику	Спровођење саветодавних програма, едукација и капања за промоцију здравих начина исхране	Имплементација Локалног акционог плана родне равноправности	Улагање у програме за превенцију свих облика злостављања, насиља и експлоатације међу младима
Пројекат/активност 4	Организовање школа родитељства у сарадњи са УНЕСКОМ и Црвеним крстом	Спровођење програма и креативни рад са младима на здравственој превенцији, репродуктивном здрављу као и на спречавању злоупотребе психоактивних супстанци	Формирање Календара здравља и континуирано информисање грађана о здрављу путем медија		Спровођење програма заштите младих у саобраћају
Пројекат/активност 5	Плаћање погребних услуга у случају смрти угрожених лица	Спровођење програма и креативни рад са младима на здравственој превенцији, репродуктивном здрављу као и на спречавању злоупотребе психоактивних супстанци	"Кућица здравља" на Старом граду		Спровођење програма заштите младих на Интернету
Пројекат/активност 6	Стварање просторно-планских предуслова за унапређење становања у одрживим ромским насељима	Помоћ родитељима деце са аутизмом			
Пројекат/активност 7	Помоћ родитељима деце са аутизмом	Изградња (реконструкција) и опремање новог простора Сениор центра Стари град			
Пројекат/активност 8	Изградња (реконструкција) и опремање новог простора Сениор центра Стари град				

На остварење приоритетног циља – одрживо и пријатно животно окружење усмерено је шест мера и 32 активности и пројекта, који су даги у наставку.

Табела 7. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља – одрживо и пријатно животно окружење

Приоритетни циљ	Одрживо и пријатно животно окружење			
Мера	Унапређење одрживања зграда и квалитета становања	Развој урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета ваздуха	Повећање урбаног комфора кроз унапређење система заштите од буке	Развој циркуларне економије и повећање ефикасности система управљања отпадом
Пројекат/активност 1	Спровођење програма "Стари град мисли на зграде"	Повећана доступност информација о стању квалитета ваздуха	Повишен мониторинг нивоа буке у угоститељским објектима	Наставак активности на пројекту "Стари град мисли на рециклажу" иницијативом за повећање обукавања класификације отпада приликом одлагања
Пројекат/активност 2	Повећање енергетске ефикасности кроз замену старе столарије и других елемената зграда и кућа које доприносе енергетској ефикасности	Постављање фотобораватора на више локација на подручју ГО Стари град	Мониторинг нагазних рупа на коловозима и извештавање надлежном подручја и секретаријата о потребима вршења санација на коловозима у улицама са повећаним интензитетом саобраћаја	Наставак пројекта постављања паметних рециклажних аутомата за подстицање рециклаже пластичног стакленог и алуминијумског амбалажног отпада
Пројекат/активност 3	Промоција и учешће у националном програму за подстицање постављања соларних панела на крововима стамбених зграда, кућа и индустријских објеката	Повећане учесалости и обукавања грађана у улицама	Надзор над применом регулативе која упућује временски и просторни омак у ком доставна возила имају дозволу за кретање	Координација и проширивање акције прикупљања и рециклаже бетерија на све јавне институције на подручју ГО Стари град и сектор природе
Пројекат/активност 4	Унапређење ефикасности рада комуналне полиције и инспекцијских органа на контроли спровођења Закона о становању и одржавању зграда, као и надзора над одржавањем јавних површина и заштитом објеката	Проширење пешачких зона у широм центру града	"Општина без дивљих депонија" - елиминисање дивљих депонија на отвореном простору и у неуловним објектима	Скључивања на спровођењу „зелене агенде“ на подручју целог Града
Пројекат/активност 5		Уређење ваздушног платоа		Препоруке простора Теразијске терасе
Пројекат/активност 6				Препоруке урбаних целова у зелене оазе
Пројекат/активност 7				Реконструкција парка скупалнице терасе, у Влајковићеву улици
				Реализација пројекта "Линијски парк": "Линијски парк", целина 1: Пасареле и амфитеатар на отвореном; "Линијски парк", целина 2: Кула Небојша као централна тачка; "Линијски парк", целина 3: Кула Небојша као централна тачка; "Линијски парк", целина 4: Уларивање кроз LINKRARK; "Линијски парк", целина 5: Интеграција топловода; "Линијски парк", целина 6: Чарга природа; "Линијски парк", целина 7: Чарга и језеро; "Линијски парк", целина 8: Клуца и језеро; "Линијски парк", целина 9: Зелени кровови на кућима; "Линијски парк", целина 10: Зелени кровови на кућима; "Линијски парк", целина 11: Оазе у контаминираним земљишту; "Линијски парк", целина 12: Трансформисан прамон; "Линијски парк", целина 13: Денваллисани дрвене пасареле;

На остварење приоритетног циља –комфорна урбана инфраструктура и мобилност усмерено је шест мера и 40 активности и пројеката, који су дати у наставку.

Табела 8. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља –комфорна урбана инфраструктура и мобилност

Приоритетни циљ	Комфорна урбана инфраструктура и мобилност				
Мера	Развој саобраћајне инфраструктуре и јавног превоза	Развој услова становања и урбаног комфора	Унапређење инфраструктуре и корисности инфраструктуре за одрживо урбано развој	Унапређење услова подизања и повећање капацитета јавних гаража	Комуналне рад као претпоставка урбаног комфора
Пројекат/активност 1	Развој система снабдевања водом и канализације Играчка и опремане сабирног колектора централног канализационог система- Инверзијатор, који са отпадне воде одводе до планираног постројења за пречишћавање „Велико Село“.	Подизање инклузивних измештаних тролбуског деписа са локације Дорћол на нову локацију	Поправителни мерни и грађевински пројекти Новог Београда, Дунав (ДУ) и Кошарника (КО), укључујући у обим планиране ширине моста, као и интервенцију спорно ВО ММНП одређених нових локација.	Поправителни мерни и грађевински пројекти Новог Београда, Дунав (ДУ) и Кошарника (КО), укључујући у обим планиране ширине моста, као и интервенцију спорно ВО ММНП одређених нових локација.	Иницијатива за проститиране броја и начина коришћења реперисаних паркинга места наменљених инсталацијама и јавним установама и повећање дисциплене коришћења поседованих места
Пројекат/активност 2	Реконструкција водоводне и канализационе мреже	Измештаних опремања и паркинга Студентски трг на локацију у Дунавској улици	Подизање свести грађана о значају ширине обухвата и повећање броја прикључака на топловодну мрежу у сарадњи са Секретаријатом за заштиту животне средине, Секретаријатом за енергетику са ГНП, Градске топлане и другим релевантним институцијама.	Реконструкција фасада у центру града	Контрола постављања и коришћења башти угоститељских објеката, као и тепли, вноса и других монтажних привремених објеката на јавним локацијама
Пројекат/активност 3	Уградња мрежа протока и вентила са дилатационом контролом ради идентификације аварова и могућности дилатационог искључивања цурења воде	Играчка саобраћајног тунела испод Старог града	Промоција и имплементација програма коришћења соларне енергије у објектима јавне намене (градске зграде, вртићи, школе, домова здравља...) и у приватним кућама	Замена и реконструкција лифтова и лифтовских постројења	Подизање свести и капацитета за сакупљање отпада и отпада кућних љубимаца и играчака паркова и наменских простора за шетњу кућних љубимаца
Пројекат/активност 4		Завршетак изградње подземне улазне станице у улици Влајковићеве	Имплементација инсталације јавног осветљења са соларним извором енергије (интерактивна система) на јавним подизањима- паркови, игралишта, приобаља...	Ширене система подизања саобраћаја кроз упућивање на слободна места у гаражама и на парковима на подручју целе ГО Стари град	
Пројекат/активност 5		Реконструкција трамвајске опремеце Приставнице	Играчка и реконструкција топловодне мреже на територији општине Стари град	Покретање иницијативе за изградњу подизања гаража у Мило Алеса	
Пројекат/активност 6		Играчка метро станице испод булеваре Свободна, изградње булеваре „Свободна“	Реконструкција плато испод БИТЕФ театра у склопу реконструкције булеваре Свободна, изградње подизања гаража и метро станице	Прилагођавање паркинга зона потребама становника Старог града	
Пројекат/активност 7		Улазна капацитета јавног превоза на метро станице на Тргу републике	Реконструкција улице Стражица Бана у делу између Пирона де Мандеира и Ригел де Феде		
Пројекат/активност 8		Јавне капацитета јавног превоза на електрополон у зони центра Града	Реконструкција Паломолићеве улице		
Пројекат/активност 9		Настава изградње постављања паркинга сензора на подручју Старог града	Реконструкција улице Тађера Кошарника		
Пројекат/активност 10		Успостављање зона успореног саобраћаја на подручју Старог града	Претварање урбаних целина у зелене оазе		
Пројекат/активност 11		Повећање безбедности саобраћаја у близини основних школа, посебно основне школе Свободна и у улицама Дубокача и Дунавска	Месечни Дан отворених врата и светодана подршка грађанима у већи решавања односа са професионалним управницима зграда и зашита права становара		
Пројекат/активност 12			Благодарење стручњацима диле градње		

На остварење приоритетног циља – „Одговорна управа” усмерене су три мере и 14 активности и пројеката, који су дати у наставку.

Табела 9. Матрица мера, активности и пројеката за остварење приоритетног циља – „Одговорна управа”

Одговорна управа				
Приоритетни циљ	Унапређење капацитета и одговорности за пружање услуга управе	Дигитализација услуга Управе као извор ефикасности, отворености приступа и једнакости	Отвореност за рад и комуникација као основна услуга грађанима	
Пројекат/активност 1	Повећање ефикасности рада на поступцима озакоњења објеката	Увођење електронске управе у рад ГО Стари град	Два пута недељно одржавање отворених врата сваког одељења за слободну комуникацију са грађанима	
Пројекат/активност 2	Повећање капацитета за рад у области грађевинских дозвола и контроле поштовања издатих решења и дозвола	Подршка грађанима и фирмама да псотану е-грађани, односно корисници услуга електронске управе	Укључивање локалне заједнице јавне расправе и процесе доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава	
Пројекат/активност 3	Предузимање мера и активности на смањењу сиве економије	Успостављање платформе „Call” центра, СМС система и интерактивне интернет презентације намењен за пријем предлога и сугестија грађана на општини Стари град	„Председничков дан отворених врата”	
Пројекат/активност 4	Смањење локалних административних такси и других трошкова који су у надлежности локалне пореске администрације градских општина, у интересу подршке предузетницима и МСП	Обука старијих становника за коришћење могућности електронске управе	Уживо преноси седница Скупштинине општине	
Пројекат/активност 5	Спровођење обуке за праћење и учествовање на конкурсима за јавне набавке	Израда електронског каталога јавних површина за постављање покретних продајних објеката		

Листа активности и пројеката са показатељима за мерење достизања приоритетних циљева развоја

За остваривање приоритетних циљева дефинисане су мере, активности и пројекти, а за праћење доприноса њиховог спровођења напретку у погледу одређеног приоритетног циља дефинисани су одређени показатељи учинка.

Показатељ учинка је мера напретка, али не и мера задовољства постигнутим, тако да његова вредност која одступа од жеља значи да је потребан додатни, понекад и значајан напредак. С друге стране, чињеница да се вредност показатеља побољшава из године у годину указује на то да су мере и активности на његовом достизању добро одабране, ефикасне. Уколико је степен напретка недовољан, то указује на потребу дефинисања додатних мера или активности и пројеката.

Мерење или утврђивање вредности показатеља напретка на остваривању циљева се заснива на прикупљању података из примарних извора, као што су евиденције општинске управе, јавних служби или предузећа. Такође, подаци о оствареним вредностима показатеља могу се прибављати из секундарних извора, као што су извештаји Републичког завода за статистику, Националне службе за запошљавање, Завода за јавно здравље, и друге националне и градске званичне институције. Трећи извор вредности показатеља напретка су ставови грађана у вези са одређеном појавом или стањем. Они се утврђују анкетним мерењима и у току других видова прикупљања ставова грађана, као што су јавне расправе.

Табела 10. Показатељи напретка по приоритетним циљевима и списак мера, активности и пројеката за њихово остварење за развојни приоритет Економски просперитет и благостање

Развојни приоритет: Економски просперитет и благостање		
1. Приоритетни циљ: Подизање животног стандарда кроз развој људи		
Показатељ нивоа остварења циља	Базна вредност 2025.	Циљна вредност у 2031. години
Број незапослених жена на евиденцији НСЗ	873	700
Број незапослених са завршеним високим образовањем	506	300
Просечна зарада запослених	126.162 РСД	240.000 РСД
Број полазника који су завршили обуке у оквиру Центра за подршку предузетништву младих	27	200
Број општинских сајмова запошљавања	0	6
1.1. Мера: Повећање броја активних становника на подручју градске општине		
Списак пројеката / активности		
1.1.1.	Организовање општинских сајмова запошљавања	
1.1.2.	Организовање тематских сајмова запошљавања	
1.1.3.	Подршка пензионерима у очувању пословних подухвата	
1.1.4.	Промоција запошљавања са непуним радним временом и сезонских послова	
1.2. Мера: Унапређење квалификационе структуре становника свих узраста прилагођено потребама савременог пословања		
Списак пројеката / активности		
1.2.1.	ИТ школа за младе	
1.2.2.	Подстицање образовања у склопу активности Канцеларије за младе	
1.2.3.	Спровођење програма целоживотног образовања запослених	
1.2.4.	Подршка оснивању школа страних језика за младе	
1.2.5.	Спровођење програма професионалне оријентације средњошколаца	
1.2.6.	Организовање бесплатних онлајн обука основног нивоа страних језика	
1.2.7.	Спровођење образовних програма усмерених ка побољшању пословних вештина уметника	
1.3. Мера: Подршка запошљавању теже запошљивих категорија становништва		
Списак пројеката / активности		
1.3.1.	Оснаживање рада Центра за подршку предузетништву младих	
1.3.2.	Учешће у програму „БГ пракса”	
1.3.3.	Конкурисање за средства НСЗ за спровођење јавних радова на подручју градске општине Стари град	
1.3.4.	Наставак активности на програму „Моја прва плата”	
1.3.5.	Побољшање позиције теже запошљивих лица на тржишту рада	
1.4. Мера: Допринос остваривању основних животних потреба младих, незапослених, социјално угрожених и маргинализованих група		
Списак пројеката / активности		
1.4.1.	Отварање јавних читаоница за студенте и младе	
1.4.2.	Унапређење и проширење опсега услуга народне кухиње на подручју градске општине Стари град	

2. Приоритетни циљ: Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама		
Показатељ нивоа остварења циља	Базна вредност 2025.	Циљна вредност у 2031. год.
Број отворених простора прилагођених за тимски рад и учење	0	3
Број вишејезичних туристичких сигналних табли	0	50
Процент страних туриста у укупном броју посетилаца Старог града (%)	85	90
Број реализованих уговора о приватно-јавном партнерству	0	3
2.1. Мера: Развој економије засноване на знању и иновацијама са високом додатном вредношћу		
Списак пројеката / активности		
2.1.1.	Подстицање развоја иновационих инкубатора	
2.1.2.	Формирање савета привредника градске општине Стари град	
2.2. Мера: Развој креативне индустрије		
Списак пројеката / активности		
2.2.1.	Подстицање интеграције креативних и традиционалних индустрија	
2.2.2.	Пренамена отворених простора у креативне сврхе	
2.3. Мера: Унапређење и развој капацитета терцијарног сектора привреде		
Списак пројеката / активности		
2.3.1.	Представљање туристичке понуде на Међународном сајму туризма у Београду	
2.3.2.	Имплементација концепта поп-ап (POP-UP) пијаца	
2.3.3.	Унапређење туристичке сигнализације – вишејезичност и покривеност подручја	
2.3.4.	Организација промотивних викенда градова и општина Републике Србије	
2.3.5.	Израда електронског каталога туристичких манифестација на подручју општине Стари град	
2.3.6.	Организовање посета туристичких оператера кинеских градова Београду, посебно градској општини Стари град	
2.3.7.	Оснивање Туристичке организације Старог града	
2.4. Мера: Повећање обима, динамике и ефеката јавних и приватних инвестиција		
Списак пројеката/активности		
2.4.1.	ЕХРО 2027 – кључне развојне користи за Стари град	
2.4.2.	Повећање видљивости инвестиционих прилика на општини	
3. Приоритетни циљ: Имплементација функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора		
Показатељ нивоа остварења циља	Базна вредност 2025.	Циљна вредност у 2031. години
Број привредних друштава	7.055	7.500
Број предузетника	4.034	4.500
Број регистрованих привредних друштава у делатности Рачунарске услуге и програмирање	276	400
Број запослених у делатности инжењерско-развојне и инжењерске делатности	2.122	2.600
3.1. Мера: Јачање капацитета предузетништва		
Списак пројеката / активности		
3.1.1.	Подршка спровођењу едукација „Пут до успешног предузетника”	
3.1.2.	Подршка повезивању јавног сектора са локалним малим добављачима	
3.1.3.	Успостављање сарадње предузетника, локалних добављача са продајним ланцима	
3.1.4.	Подршка укључивању универзитетских истраживачких капацитета у предузетничке пројекте	
3.1.5.	Израда електронског каталога пословног простора и доступних места за постављање покретних продајних објеката	
3.2. Мера: Развој предузетничких компетенција		
Списак пројеката / активности		
3.2.1.	Спровођење радионица „Знањем до циља”	
3.2.2.	Наставак реализације активности пројекта „Центар за подршку предузетништву младих”	
3.2.3.	Развој „отвореног” шалтера за предузетнике	
3.2.4.	Организација трибина посвећених предузетништву	
3.2.5.	Реализација обуке за јачање предузетничких знања и вештина	
3.2.6.	Организација размена и привредних посета са развијеним европским метрополама	
3.2.7.	Реализација тренинга за предузетнике на тему развоја електронског пословања	
3.3. Мера: Развој социјалног предузетништва		
Списак пројеката / активности		
3.3.1.	Подршка предузетништву и запошљавању Рома	
3.3.2.	Подршка запошљавању особа са инвалидитетом	
3.4. Мера: Располагање јавном имовином у функцији поспешивања предузетништва и приватних инвестиција привреде		
Списак пројеката / активности		
3.4.1.	Иницијатива за обезбеђење повољнијих услова закупа пословног простора за уметничке занатске радионице	
3.4.2.	Активирање неискоришћених капацитета пословног простора у својини Градске општине Стари град	
3.4.3.	Спровођење обуке за праћење и учествовање на конкурсима за јавне набавке	

Табела 11. Показатељи напретка по приоритетним циљевима и списак мера, активности и пројеката за њихово остварење за развојни приоритет – друштвени развој, једнакост и отвореност

Развојни приоритет: Друштвени развој, једнакост и отвореност		
4. Приоритетни циљ: Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији сваког грађанина и друштвене заједнице		
Показатељ нивоа остварења циља	Базна вредност 2025.	Циљна вредност у 2031. години
Број објеката предшколског васпитања у јавном власништву	6	7
Степен одустајања од основног образовања (%)	0,7	0,1
Број основних школа на подручју градске општине Стари град	7	8
Број становника градске општине Стари град који је стекао високо образовање (%)	59	64
4.1. Мера: Унапређење услова рада и приступа остваривању васпитних циљева у предшколским установама		
Списак пројеката / активности		
4.1.1.	Реконструкција и модернизација постојећих објеката предшколског васпитања – „Скадарлија”	
4.1.2.	Реконструкција и модернизација постојећих објеката предшколског васпитања – „Мрвица”	
4.1.3.	Изградња нових објеката предшколског васпитања – „Звончић”	
4.1.4.	Рефундирање трошкова предшколског образовања за децу која користе услуге приватних вртића	
4.2. Мера: Унапређење рада, уређености и опремљености основних и средњих школа		
Списак пројеката / активности		
4.2.1.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Дринка Павловић”	
4.2.2.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Михаило Петровић Алас”	
4.2.3.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Браћа Барух”	
4.2.4.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Краљ Петар Први”	
4.2.5.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Вук Караџић”	
4.2.6.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Скадарлија”	
4.2.7.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – ОШ „Драган Ковачевић”	
4.2.8.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног образовања – Прва београдска гимназија	
4.2.9.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Дринка Павловић”	
4.2.10.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Михаило Петровић Алас”	
4.2.11.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Вук Караџић”	
4.2.12.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Скадарлија”	
4.2.13.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Драган Ковачевић”	
4.2.14.	Опремање учионица основних и средњих школа модерном технологијом – Прва београдска гимназија	
4.2.15.	Подршка запошљавању дефицитарних кадрова у систему основног и средњег образовања	
4.2.16.	Наставак реализације пројекта „Зелени кров моје школе”	
4.2.17.	Реализација пројекта „Зелена енергија за нашу школу”	
4.2.18.	Реконструкција и адаптација Трговачке школе	
4.3. Мера: Укључивање потенцијала универзитетске заједнице у развојне планове Градске општине Стари град		
Списак пројеката / активности		
4.3.1.	Подршка општинске управе међународној размени студената кроз програме добродошлице за стране студенте на размени	
4.3.2.	Отварање дијалога Градске општине Стари град са представницима академске заједнице и привреде ради усаглашавања узајамног доприноса развоју	
4.3.3.	Подршка развоју и имплементацији система дуалног образовања и за средње школе и за факултете	
4.4. Мера: Повећана партиципација грађана у процесима доношења и спровођења одлука органа локалне самоуправе		
Списак пројеката / активности		
4.4.1.	Подстицај младих да учествују и баве се политиком	
4.4.2.	Укључивање локалне заједнице у јавне расправе и процесе доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава	
4.4.3.	Програми међународних обука за волонтере и организације младих	
4.4.4.	Охрабривање грађана да учествују у креирању градских политика и доношењу одлука, буџета	
4.4.5.	Унапређење платформе, кол-центра, СМС система и интерактивне интернет презентације намењене за пријем предлога и сугестија грађана на општини Стари град	
4.5. Мера: Повећана брига о мањинама и њиховом укључивању у друштвени живот заједнице		
Списак пројеката / активности		

4.5.1.	„Промоција хуманих вредности” – едукативни програми Црвеног крста Стари град		
4.5.2.	Развијање модела и механизма за веће укључивање Рома у предшколско, основно, средње и високо образовање		
4.5.3.	Развијање прилагођених програма унапређења здравља ромске популације		
4.5.4.	Имплементација ЛАП-а за родну равноправност		
4.5.5.	Развој специјализованих и прилагођених образовних, културних и социјалних програма намењених мањинама		
4.6. Мера: Олакшање кретања за све са ограниченом покретљивошћу (град без баријера)			
Списак пројеката / активности			
4.6.1.	Опремање раскрсница звучним семафорима за подршку слабовидима у саобраћају		
4.6.2.	Изградња тактилних трака за помоћ при кретању слабовидних		
4.6.3.	Надзор сврсисходности употребе издатих дозвола за паркинг места за особе са инвалидитетом код јавних објеката, тргова и трговинских и пословних центара		
5. Приоритетни циљ: Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет			
Показатељ нивоа остварења циља		Базна вредност	Циљна вредност у 2031. години
Број музеја и галерија на подручју градске општине Стари град		30	36
Број посетилаца музеја годишње		253.470	300.000
Средства издвојена из буџета Градске општине Стари град за развој културе и уметности (РСД)		44.306.500	60.000.000
Број спортских организација на подручју градске општине Стари град		28	35
Број лекара специјалиста који су доступни становницима у оквиру Дома здравља Стари град		46	60
5.1. Мера: Подршка одржавању објеката установа културе на подручју градске општине Стари град			
Списак пројеката / активности			
5.1.1.	Изградња Градске галерије на Косанчићевом венцу		
5.1.2.	Отварање Визиторског центра у просторијама некадашње Галерије Београдске тврђаве		
5.1.3.	Реконструкција објекта Музеја Града Београда		
5.1.4.	Реконструкција и санација Куће Ђуре Јакшића и отварање сувенирнице		
5.1.5.	Реновирање биоскопа „Драган Гага Николић”		
5.1.6.	Реконструкција, санација и адаптација са доградњом позоришта „Бошко Буха”		
5.1.7.	Уређење Меморијалног парка на локацији некадашње Народне библиотеке на Косанчићевом венцу		
5.1.8.	Отварање културно-уметничких дистриката преуређењем и реконструкцијом постојећих напуштених објеката и јавних места		
5.1.9.	Реконструкција објекта Библиотеке града Београда у улици Змај Јовина 1		
5.1.10.	Реконструкција старе термоцентрале на Дорћолу, под називом „Снага и светлост” и претварање у центар развоја креативних уметности		
5.1.11.	Премештање Зоолошког врта и дефинисање плана преуређења културно-историјског простора на коме се он тренутно налази		
5.1.12.	Улагање у унапређење Ботаничке баште и завршетак изградње зграде ботаничког музеја, института и едукативног центра		
5.2. Мера: Подршка институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице			
Списак пројеката / активности			
5.2.1.	Пружање подршке спровођењу сталних општинских манифестација – „Јевремова – улица сусрета”		
5.2.2.	Пружање подршке спровођењу сталних општинских манифестација – „Староградско лето”		
5.2.3.	Пружање подршке спровођењу сталних општинских манифестација – „Староградска зима”		
5.2.4.	Подршка реализацији постојећих фестивала и културних догађаја у сарадњи са Центром београдских фестивала – ЦЕБЕФ		
5.2.5.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Позоришни фестивал		
5.2.6.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Паробродске приче”		
5.2.7.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Битеф Полифонија		
5.2.8.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Награда „Александар Дероко”		
5.2.9.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Алеја заслужних Старограђана”		
5.2.10.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – НИН-ове књижевне награде		
5.2.11.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Балканско архитектонско бијенале		
5.2.12.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Мини сајам књига		
5.2.13.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Млади Дис”		
5.2.14.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – хуманитарне изложбе		
5.2.15.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Међународно бијенале литографије		
5.2.16.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Медведи – у част пролећу”		
5.2.17.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – концерти у просторијама ГО		

5.2.18.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Аудио форум
5.2.19.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Обележавање рођендана Владе Дивљана
5.2.20.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Уметност и људска права”
5.2.21.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Играмо бајке”
5.2.22.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Belgrade Saxperience”
5.2.23.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Организација храбрих идеја
5.2.24.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Базаарт
5.2.25.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Међународни сусрет уметника у организацији „Ехо анимато”
5.2.26.	Реализовање програма подршке грађанима приликом набавке карата (нпр. бенефит картица „Стари град мисли на тебе”)
5.2.27.	Промоција аматерског стваралаштва
5.2.28.	Пружање подршке домаћој и међународној сарадњи у области културе
5.2.29.	Пружање подршке филмској уметности и ствараоцима
5.2.30.	Манифестација „Београд живи”: бесплатан културно-уметнички програм на Старом граду
5.2.31.	Подршка организовању бесплатних културних догађаја на отвореном
5.2.32.	Подршка организацији и промоција културних догађаја намењених туристима (на старним језицима)
5.3. Мера: Заштита културног наслеђа и традиције општине	
Списак пројеката / активности	
5.3.1.	Формирање Савета за културу Градске општине Стари град
5.3.2.	Спровођење едукација и догађаја о културном наслеђу и традицији
5.3.3.	Археолошко конзервирање и презентација јавности новопронађених ископина
5.3.4.	Реконструкција и сређивање пешачких стаза на Горњем граду Београдске тврђаве
5.3.5.	Обезбеђивање средстава за очување, унапређење и представљање културног наслеђа добара и баштине
5.3.6.	Реконструкција, адаптација и рестаурација комплекса Зиндан капије са ревитализацијом кула
5.3.7.	Реконструкција и обнова Чукур чесме
5.4. Мера: Стари град за младе и децу	
Списак пројеката / активности	
5.4.1.	Подршка учешћу на спортским и школским такмичењима
5.4.2.	Едукација младих о здравим стилевима живота и превенцији савремених болести
5.4.3.	Награђивање ученика и наставника основних и средњих школа
5.4.4.	Бесплатни садржаји и едукативни програми за младе
5.4.5.	Изабери свој пут: бесплатна професионална оријентација за матуранте
5.4.6.	Новогодишњи пакетићи за староградске малишане
5.4.7.	Покрени се за ИТ
5.4.8.	Стари град мисли на бебе (Поклон-честитке староградским бебама)
5.4.9.	Помоћ деци и родитељима ђака првака
5.4.10.	Подршка материјално угроженим студентима и ђацима
5.4.11.	Спровођење програма Стручне праксе за младе са високим и средњим образовањем
5.4.12.	Развој Центра за подршку предузетништву младих
5.4.13.	Пружање подршке реализацији програма „Тачка повратка”
5.4.14.	Уређење пролаза испод дунавске пасареле у Дунавској улици
5.5. Мера: Развој урбане заједнице засноване на здравим стилевима живота и бављењу спортом	
Списак пројеката/активности	
5.5.1.	Потпуна реконструкција „25. мај – Милан Гале Мушкатировић”, Стари град
5.5.2.	Подршка Спортском савезу особа са инвалидитетом у програму „Радујемо се заједно”
5.5.3.	Подршка манифестацијама и догађајима за развој спортског туризма
5.5.4.	Подршка локалним спортским организацијама, удружењима и савезима
5.5.5.	Улагање, организација и финансијска подршка такмичењима за младе и школским такмичењима – „Стари град мисли на децу”
5.5.6.	Повећање доступности бицикала на разним тачкама у Општини – PARK AND RIDE
5.5.7.	Реализација програма спортских ваучера или попушта уз бенефит картицу „Стари град мисли на тебе”
5.5.8.	Реконструкција, адаптација и санација Спортске гимназије на Старом граду
5.5.9.	Изградња мултифункционалних терена намењених за више спортова, на вештачкој подлози, у двориштима основних школа

6. Приоритетни циљ: Здравље, социјална сигурност и једнакост		
Показатељ нивоа остварења циља	Базна вредност 2025.	Циљна вредност у 2031. години
Број корисника помоћи Центра за социјалну заштиту са подручја градска општина Стари град	2.491	3.000
Додатна средства за новорођене бебе на подручју градска општина Стари град (РСД)	15.000	25.000
Број деце корисника бесплатних услуга спортских центара, годишње	2.500	3.300
Број деце у резиденцијалним установама за социјални рад	5	2
Број забележених случајева породичног насиља, годишње	188	100
6.1. Мера: Развој и унапређење социјалних услуга за помоћ становништву		
Списак пројеката / активности		
6.1.1.	Подршка раду Мама центра Градске општине Стари град	
6.1.2.	Подршка раду и спровођењу активности Центра за социјални рад Стари град	
6.1.3.	Пружање подршке спровођењу програма „Сениор центара” Градска општина Стари град	
6.1.4.	Организовање школа родитељства у сарадњи са Унеском и Црвеним крстом	
6.1.5.	Плаћање погребних услуга у случају смрти угрожених лица	
6.1.6.	Стварање просторно-планских предуслова за унапређење становања у одрживим ромским насељима	
6.1.7.	Помоћ родитељима деце са аутизмом	
6.1.8.	Формирање и опремање новог простора за рад Сениор центра Градске општине Стари град	
6.2. Мера: Брига о јавном здрављу и установама здравствене заштите		
Списак пројеката / активности		
6.2.1.	Промоција редовног спровођења скрининга на рак дојке у оквиру ДЗ Стари град	
6.2.2.	Спровођење програма и креативни рад са младима на здравственој превенцији, репродуктивном здрављу и на спречавању злоупотребе психоактивних супстанци	
6.2.3.	Подршка повећавању обухвата вакцинације деце против дечјих заразних болести, старијих суграђана против сезонских инфекција и подстицање на рану дијагностику	
6.2.4.	Спровођење саветодавних програма, едукација и кампања за промоцију здравих начина исхране	
6.2.5.	Формирање Календара здравља и континуирано информисање грађана о здрављу путем медија	
6.2.6.	„Кућица здравља” на Старом граду	
6.3. Мера: Подршка развоју волонтеризма у сфери социјалне помоћи и подршке најугроженијима		
Списак пројеката / активности		
6.1.1.	Финансијска подршка омладинским организацијама	
6.1.2.	Пружање подршке реализацији програма „Волонтерски сервис”	
6.1.3.	Имплементација Локалног акционог плана родне равноправности	
6.4. Мера: Безбедност за све грађане		
Списак пројеката / активности		
6.2.1.	Спровођење програма заштите младих од породичног насиља	
6.2.2.	Програми Црвеног крста у области спасилаштва на води	
6.2.3.	Улагање у програме за превенцију свих облика злостављања, насиља и експлоатације међу младима	
6.2.4.	Спровођење програма заштите младих у саобраћају	
6.2.5.	Спровођење програма заштите младих на Интернету	

Табела 12. Показатељи напретка по приоритетним циљевима и списак мера, активности и пројеката за њихово остварење за развојни приоритет – урбани комфор и одрживост

Развојни приоритет: Урбани комфор и одрживост		
7. Приоритетни циљ: Комфорна урбана инфраструктура и мобилност		
Показатељ нивоа остварења циља	Базна вредност 2025.	Циљна вредност у 2031. години
Број станова на подручју градске општине Стари град	31.861	34.000
Број предмета за озакоњење објеката, у надлежности Градске општине Стари град	4.000	1.500
Број места за паркирање у јавним гаражама на подручју градске општине Стари град	1.800	2.880
Број улица са прилагођеним режимом за потребе пешака – пешачке зоне	27	35
Постојећи број стабала на подручју ГО	11.000	14.000
7.1. Мера: Развој система снабдевања водом и канализације		
Списак пројеката / активности		
7.1.1.	Изградња и опремање сабирног колектора централног канализационог система – Интерцептор, којим се отпадне воде одводе до планираног постројења за пречишћавање „Велико Село”	
7.1.2.	Реконструкција водоводне и канализационе мреже	
7.1.3.	Уградња мерача протока и вентила са даљинском контролом ради идентификације кварова и могућности даљинског искључивања цурења воде	
7.2. Мера: Развој саобраћајне инфраструктуре и јавног превоза		
Списак пројеката / активности		
7.2.1.	Подршка иницијативи измештања тролејбуског депоа са локације Дорћол на нову локацију	
7.2.2.	Измештање окретнице и терминаса Студентски трг на локацију у Дунавској улици	
7.2.3.	Изградња саобраћајног тунела испод Старог града	
7.2.4.	Завршетак изградње подземне у Влајковићевој улици	
7.2.5.	Реконструкција трамвајске окретнице Пристаниште	
7.2.6.	Изградња метро станице „Скардарлија”	
7.2.7.	Изградња метро станице „Трг републике”	
7.2.8.	Изградња потпуно нове пијаце „Скардарлија” (Бајлони пијаца)	
7.2.9.	Јачање капацитета јавног превоза на електропогон у зони центра Града	
7.2.10.	НАСТАВАК АКЦИЈЕ ПОСТАВЉАЊА ПАРКИНГ СЕНЗОРА НА ПОДРУЧЈУ СТАРОГ ГРАДА	
7.2.11.	УСПОСТАВЉАЊЕ ЗОНА УСПОРЕНОГ САОБРАЋАЈА НА ПОДРУЧЈУ СТАРОГ ГРАДА	
7.2.12.	ПОВЕЋАЊЕ БЕЗБЕДНОСТИ У БЛИЗИНИ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ СКАДАРИЛИЈА И У УЛИЦАМА ДУБРОВАЧКА И ДУНАВСКА	
7.3. Мера: Унапређење услова становања и урбаног комфора		
Списак пројеката / активности		
7.3.1.	Подмлађивање система цевовода градског водовода и канализације	
7.3.2.	Спровођење програма „Стари град мисли на зграде”	
7.3.3.	Реконструкција фасада у центру града	
7.3.4.	Замена и реконструкција лифтова и лифтовских постројења	
7.3.5.	Решавање питања вечитих градилишта и повећање поштовања рокова грађења	
7.3.6.	Реконструкција Трга Николе Пашића	
7.3.7.	Реконструкција платоа испред БИТЕФ театра у склопу реконструкције пијаце Скардарлија, изградње подземне гараже и метро станице	
7.3.8.	Реконструкција улице Страхињића Бана, у делу између Пјарона де Мондезира и Риге од Фере	
7.3.9.	Реконструкција Палмотићеве улице	
7.3.10.	Реконструкција улице Тадеуша Кошћушка	
7.3.11.	Претварање урбаних џепова у зелене оазе	
7.3.12.	Недељни Дан отворених врата и саветодавна подршка грађанима у вези са решавањем односа са професионалним управницима зграда и заштита права станара	
7.3.13.	Благовремено спречавање дивље градње	
7.3.14.	Реконструкција пролаза Безистан и Чавкетовог пасажа	
7.4. Мера: Унапређење изграђености и коришћења енергетске инфраструктуре за одрживо урбано окружење		
Списак пројеката / активности		
7.4.1.	Повезивање мрежа грејних подручја Новог Београда, Дунава (ДУ) и Коњарника (КО), узимајући у обзир планове ширења мреже, као и интеграцију скоро 80 MWh оптерећења нових потрошача	
7.4.2.	Подизање свести грађана о значају ширења обухвата и повећање броја прикључака на топловодну мрежу у сарадњи са Секретаријатом за заштиту животне средине, Секретаријатом за енергетику са ГКП Градске топлане и другим релевантним институцијама	
7.4.3.	Промоција и имплементација програма коришћења соларне енергије у објектима јавне намене (градска управа, вртићи, школе, домови здравља) и у приватним кућама	
7.4.4.	Имплементација инсталације јавног осветљења са соларним напајањем (интегрисан систем), нарочито на јавним површинама – паркови, игралишта, приобаље	

7.4.5.	Изградња и реконструкција топловодне мреже на територији општине Стари град	
7.5. Мера: Унапређење услова паркирања и повећање капацитета јавних гаража		
Списак пројеката / активности		
7.5.1.	Изградња подземне гараже испод пијаце „Скадарлија”	
7.5.2.	Изградња гараже на локацији СРЦ „25. мај”	
7.5.3.	Завршетак изградње јавне гараже у Влајковићевој	
7.5.4.	Ширење система подршке саобраћају кроз упућивање на слободна места у гаражама и на паркинзима на подручју целе градске општине Стари град	
7.5.5.	Покретање иницијативе за изградњу подземне гараже у Мике Аласа	
7.5.6.	Прилагођавање паркинг зона потребама становника Старог града	
7.6. Мера: Комунални ред као претпоставка урбаног комфора		
Списак пројеката / активности		
7.6.1.	Иницијатива за преиспитивање броја и начина коришћења резервисаних паркинг места намењених инвалидима и јавним установама и повећање дисциплине коришћења постојећих места	
7.6.2.	Контрола постављања и коришћења башти угоститељских објеката, као и тезги, киоска и других монтажних привремених објеката на јавним површинама	
7.6.3.	Подизање свести и капацитета за сакупљање измета и отпада кућних љубимаца и изградња паркова и наменских простора за шетњу кућних љубимаца	
7.6. Мера: Комунални ред као претпоставка урбаног комфора		
Списак пројеката / активности		
7.6.1.	Иницијатива за преиспитивање броја и начина коришћења резервисаних паркинг места намењених инвалидима и јавним установама и повећање дисциплине коришћења постојећих места	
7.6.2.	Контрола постављања и коришћења башти угоститељских објеката, као и тезги, киоска и других монтажних привремених објеката на јавним површинама	
7.6.3.	Подизање свести и капацитета за сакупљање измета и отпада кућних љубимаца од стране њихових власника, као и изградња паркова и наменских простора за шетњу кућних љубимаца	
8. Приоритетни циљ: Одрживо и пријатно животно окружење		
Показатељ нивоа остварења циља	Показатељ нивоа остварења циља	Показатељ нивоа остварења циља
Број зграда обухваћених програмом „Стари град мисли на зграде”	803	1.600
Број зграда јавних институција обухваћених мерама енергетске санације и унапређења енергетске инфраструктуре	3	7
Број јавних зграда са инсталираним кровним фотонапонским панелима и „зеленим крововима”	1	5
Број урбаних џепова претворених у зелене оазе	15	30
8.1. Мера: Унапређење одржавања зграда и квалитета становања		
Списак пројеката / активности		
8.1.1.	Спровођење програма „Стари град мисли на зграде”	
8.1.2.	Повећање енергетске ефикасности кроз замену старе столарије и других елемената зграда и кућа које доприносе енергетској ефикасности	
8.1.3.	Промоција и учешће у националном програму за подстицање постављања соларних панела на крововима стамбених зграда, кућа и индустријских објеката	
8.1.4.	Унапређење ефикасности рада комуналне полиције и инспекцијских органа на контроли спровођења Закона о становању и одржавању зграда, као и надзора над одржавањем јавних површина и заштитом објеката	
8.2. Мера: Развој урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета ваздуха		
Списак пројеката / активности		
8.2.1.	Повећана доступност информација о стању квалитета ваздуха	
8.2.2.	Постављање фотобиореактора на више локација на подручју градске општине Стари град	
8.2.3.	Повећање учесталости и обухвата прања улица	
8.2.4.	Проширење пешачких зона у ширем центру града	
8.2.5.	Реконструкција академског платоа	
8.3. Мера: Повећање урбаног комфора кроз унапређење система заштите од буке		
Списак пројеката / активности		
8.3.1.	Повећан мониторинг нивоа буке у угоститељским објектима	
8.3.2.	Мониторинг нагазних рупа на коловозима и извештавање надлежног предузећа и секретаријата о потребама вршења санација на коловозима у улицама са повећаним интензитетом саобраћаја	
8.3.3.	Надзор над применом регулативе која утврђује временски и просторни оквир у коме доставна возила имају дозволу за кретање	
8.4. Мера: Развој циркуларне економије и повећање ефикасности система управљања отпадом		
Списак пројеката / активности		
8.4.1.	Наставак активности на пројекту „Стари град мисли на рециклажу”, иницијативом за повећање обухвата класификације отпада приликом одлагања	
8.4.2.	Наставак пројекта постављања паметних рециклажних аутомата за подстицање рециклаже пластичног, стакленог и алуминијумског амбалажног отпада	

8.4.3.	Координација и проширивање акције прикупљања и рециклаже батерија на све јавне институције на подручју градске општине Стари град и сектор привреде	
8.4.4.	„Општина без дивљих депонија” – елиминисање дивљих депонија на отвореном простору и у неусловним објектима	
8.6. Мера: Одрживи развој урбане заједнице заснован на проширењу и заштити зелених површина		
Списак пројеката / активности		
8.6.1.	Наставак активности на програму „Стари град мисли на животну средину”, спровођењем пројеката „Зелена енергија за нашу школу” „Зелена мрежа Старог града”, „Посади свој хлад”, „Озелени Стари град”	
8.6.2.	Наставак активности на пројекту „Зелени кров моје школе”	
8.6.3.	Активности на спровођењу „зелене агенде” на подручју целог града	
8.6.4.	Преуређење простора Теразијске терасе	
8.6.5.	Претварање урбаних џепова у зелене оазе	
8.6.6.	Реконструкција парка скупштинске терасе, у Влајковићевој улици	
8.6.7.	„Линијски парк”, целина 4: Интеграција топловода	
8.6.8.	„Линијски парк”, целина 5: Четврта природа	
8.6.9.	„Линијски парк”, целина 6: Клупа и језеро	
8.6.10.	„Линијски парк”, целина 7: Зелени кровови на музејима	
8.6.11.	„Линијски парк”, целина 8: Оазе у контаминираним земљишту*	
8.6.12.	„Линијски парк”, целина 9: Трансформисани перон*	
8.6.13.	„Линијски парк”, целина 10: Денивелисане дрвене пасареле*	
9. Приоритетни циљ: Одговорна управа		
Показатељ нивоа остварења циља		Циљна вредност у 2031. години
Број нерешених захтева за озакоњење објеката		4.000
Број активних еГрађана са подручја градске општине Стари град		2.000
Број јавних расправа, годишње		2
Приходи буџета, годишње (РСД)		648.957.703
1.000.000.000		
9.1. Мера: Унапређење капацитета пружања услуга Управе		
Списак пројеката / активности		
9.1.1.	Повећање ефикасности рада на поступцима озакоњења објеката	
9.1.2.	Повећање капацитета за рад у области грађевинских дозвола и контроле поштовања издатих решења и дозвола	
9.1.3.	Предузимање мера и активности на смањењу сиве економије	
9.1.4.	Смањење локалних административних такси и других трошкова који су у надлежности локалне пореске администрације градских општина, у интересу подршке предузетницима и МСП	
9.1.5.	Спровођење обуке за праћење и учествовање на конкурсима за јавне набавке	
9.2. Мера: Дигитализација услуга Управе као извор ефикасности, отворености приступа и једнакости		
Списак пројеката / активности		
9.2.1.	Увођење електронске управе у рад Градске општине Стари град	
9.2.2.	Подршка грађанима и фирмама да постану е-грађани, односно корисници услуга електронске управе	
9.2.3.	Успостављање платформе, кол-центра, СМС система и интерактивне интернет презентације, намењене за пријем предлога и сугестија грађана на општини Стари град	
9.2.4.	Обука старијих становника за коришћење могућности електронске управе	
9.2.5.	Израда електронског каталога јавних површина за постављање покретних продајних објеката	
9.3. Мера: Отвореност за рад и комуникација као кључна грађанима		
Списак пројеката / активности		
9.3.1.	Један дан месечно као дан отворених врата сваког одељења за слободну комуникацију са грађанима	
9.3.2.	Укључивање локалне заједнице у јавне расправе и процесе доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава	
9.3.3.	„Председников дан отворених врата”	
9.3.4.	Уживо преноси седница Већа и Скупштине	

Опис активности и пројеката за достизање циљева развоја

Предлагачи мера, развојних пројеката и активности су дефинисали циљеве њиховог спровођења, носиоце реализације, а у неким случајевима и партнерске организације у њиховом спровођењу. Неке од активности су прецизно дефинисане у временском хоризонту, док су за неке дати само индикативни термини почетка и завршетка активности. Такође, потребна средства су одређена прецизније за оне пројектне активности за чије спровођење је припремљена пројектна документација или се ради о конкретним набавкама добара која постоје на тржишту. За остале пројекте средства нису могла бити планирана, као ни конкретни извори финансирања, имајући у виду да активности на детаљној припреми пројекта тек следе, односно пројекти су у илејној фази, када су потребно време и средства врло променљиви, зависно од изабраног концепта решења које ће се спровести.

Табела 13. Преглед приоритетних циљева, мера и пројектних активности са описом њихове садржине и начина спровођења

Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
1. Развојни приоритет: Подизање животног стандарда кроз развој људи					
1.1. Приоритетни циљ: Повећање броја активних становника на подручју градске општине					
1.1.1.	Организовање општинских сајмова запошљавања	Организовање Сајма запошљавања има за циљ да се незапослена лица непосредно повежу са привредним субјектима са подручја градск општин Стари град, на једном месту, да предају пријаву за запослење и радну биографију за понуђена радна места послодавца, према властитом избору, како би се смањила незапосленост. Планирано је одржавање најмање једног сајма за запошљавање у току године.	Градска општина Стари град НСЗ – Филијала Стари град	Сваке године	
1.1.2.	Организовање тематских сајмова запошљавања	Организовање тематских сајмова запошљавања има за циљ да истовремено подстакне степен запослености на нивоу општине Стари град и да утиче на развој конкретних области пословања, са посебним акцентом на терцијарни сектор (уговорно предузетство, хотелијерство и сл). Тематски сајмови олакшавају процес запошљавања, јер обједињују компаније и потенцијалне запослене са истим интересима, чиме се врши значајно филтрирање отворених позиција и доступних људских ресурса.	Градска општина Стари град НСЗ – Филијала Стари град Удружења предузетника	Повремено	
1.1.3.	Подришка пензионерима у очувању пословних подухвата	Овај пројекат утиче на повећање животног стандарда тако што обезбеђује пензионерима додатни приход кроз очување њихових постојећих пословних подухвата, радњи, радионица и посебно старијих заната. Подришка се огледа у финансијским и пореским олакшицама, субвенцијама за набавку опреме и материјала, саветодавну помоћ по питању дигитализације пословног процеса и маркетиншким подстицајима.	Градска општина Стари град Удружења пензионера на подручју градске општине Стари град	Повремено	
1.1.4.	Промоција запошљавања са непуним радним временом и сезонских послова	Овај пројекат има за циљ активно промовисање и обележавање предности запошљавања са непуним радним временом и сезонских послова. У фокусу су стварање флексибилних могућности запошљавања и подришка компанијама и радницима који желе да размотре ове облике рада. Сезонско запошљавање и запошљавање са непуним радним временом највише се јављају у индустријама као што су туризам, хотелијерство и трговина, које представљају основу економске активности Градске општине Стари град. Ови облици запошљавања омогућавају флексибилније радне услове и могућност да ангажовани зараде додатни приход уз своје редовно занимање и омогућавају стицање радног искуства и вештина. Такође, ово су у свету најчешће начини ангажовања младих, пре свега ђака и студената, што унапређује не само њихов економски статус, већ и касније могућности вођења различитих послова и однос према раду и управљању временом.	Градска општина Стари град НСЗ – Филијала Стари град Удружења предузетника	Повремено	
1.2. Приоритетни циљ: Унапређење квалификационе структуре становника свих узраста прилагођено потребама савременог пословања					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
1.2.1.	ИТ школа за младе	У циљу лакшег проналажења запослења и стицања нових информатичких вештина младих са општине Стари град, планирана је организација сертификоване обука у области информатичких технологија за младе у сарадњи са факултетима чије је седиште на градској општини Стари град (Природно-математички факултет, Географски факултет, Рачунарски факултет, Факултет информатичких технологија, Факултет за дигиталне студије, Факултет драмских уметности).	Градска општина Стари град, Канцеларија за младе	Сваке године	
1.2.2.	Подстицање образовања у склопу активности Канцеларије за младе	У наредном периоду планиран је већи проценат издвајања за образовање у укупном буџету Канцеларије за младе, који ће бити намењен организацији едукативних радионица, трибина, подстицању и промоцији интердисциплинарности кроз сарадњу високошколских установа различитих области.	Градска општина Стари град	Сваке године	

1.2.3.	Спровођење програма целоживотног образовања запослених	Пратећи савремене образовне трендове, општина ће спроводити програме континуираног образовања и дошколовања запослених кроз одговарајуће програме тренинга, радионица и семинара организованих више пута у току године у области интересовања компанија са седиштем на Старом граду. На основу ових програма многи послодавци промовишу своје потребе за извршиоцима и могућности да незапослени или запослени код других послодаваца стекну знања која су неопходна за запошљавање у тим организацијама.	Градска општина Стари град	Повремено	
1.2.4.	Подршка оснивању школа страних језика за младе	Градска општина Стари град реализује програме за младе којима је омогућено учење страних језика, а којима се подстићу млади да на квалитетан начин проведу слободно време, стекну нова знања и науче стране језике.	Градска општина Стари град	Сваке године	
1.2.5.	Спровођење програма професионалне оријентације средњошколца	Избор школе и занимања је једна од најважнијих одлука за младе, самим тим систематски, одговоран приступ овој одлуци треба да има предност над утицајем моде, хира, неоснованих амбиција и нереалних жеља. У томе треба тражити савете и професионалну помоћ коју могу да пруже стручне службе националне службе за запошљавање, Удружење психолога Србије, Факултет за психологију. Пројекат ће се реализовати сваке године, у мају месецу. Главна циљна група за пројекат су ђаци најстаријих година основних и средњих школа.	Градска општина Стари град	Сваке године	
1.2.6.	Организовање бесплатних онлајн обука основног нивоа страних језика	У циљу развоја компетенција младих од ранијих узраста, планирано је организовање бесплатних онлајн обука основног нивоа страних језика у сарадњи са Филолошким факултетом и средњим школама на подручју градске општине Стари град. Спровођење овог пројекта доноси вишеstrukе користи свим заинтересованим странама. Послодавци све чешће захтевају поред осталих компетенција и знања страних језика, што је постало битан услов за запошљавање. Општина и Факултет развијају имидж друштвено одговорне институције, доприносе развоју животног стандарда и прате трендове савременог пословања, док се млади припремају за будућа запошљавања. Активно ће се радити на покретању сарадње са културним центрима и амбасадама држава које имају седиште на подручју градске општине Стари град да узму учешће у овом пројекту (Француски институт, Гетеов институт, Британски културни центар).	Градска општина Стари град	Сваке године	
1.2.7.	Спровођење образовних програма усмерених ка побољшању пословних вештина уметника	Овај пројекат је усмерен ка организовању колонија и радионица у сарадњи са Факултетом примењених уметности, чиме се постојећи капацитети користе за развијање будућих или искуسنих уметника, за размену знања о развоју пословних модела уметничких галерија, радионица или предузетничких подухвата који су засновани на уметничким вештинама. Учесће у овом пројекту ће узети и факултети који образују будуће економисте и менаџере, како би пренели знања из те области на уметнике који у свом основном образовању не развијају те способности и вештине. Многи светски писци, сликари и музичари направили су и врло завидне пословне каријере, које су чак подстicale њихов уметнички успех, а касније су свој рад усмерили више у пословне него у уметничке воде: међутим, и то је имало велики културни и уметнички значај, јер је омогућило одрживост бављења уметношћу.	Градска општина Стари град, Универзитет уметности и факултети за економију, менаџмент, организацију и повезане дисциплине	Повремено	
1.3. Приоритетни циљ: Подршка запошљавању теже запошљивих категорија становништва					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
1.3.1.	Оснаживање рада Центра за подршку предузетништву младих	Пројектне активности имају за циљ подршку развоју и унапређењу предузетништва младих незапослених на општини Стари град кроз стварање Центра за подршку предузетништву младих; у њему ће младима бити пружен сет подршке у виду менторства и обука за започињање, вођење и унапређење сопственог бизниса. Центар за подршку младима ће бити на располагању свим младима који имају идеју да започну сопствени посао, а током имплементације пројекта обезбеђен је сет нефинансијске подршке у виду обука и менторства за 15 младих људи, који ће бити одабрани на јавном позиву.	Градска општина Стари град	Стална активност	
1.3.2.	Учесће у програму „БГ пракса“	У склопу програма „БГ пракса“ општина Стари град ће обезбедити позицију практиканта за студенте завршних година основних и мастер студија. Овим програмом се студентима омогућава стицање радног искуства и пре завршетка формалног образовања, менторство и новчана надокнада за рад. Осим праксе у оквиру Управе Градске општине Стари град, Ђаци и студенти ће се ангажовати у установама културе и привредним организацијама са којима на овом пољу већ постоји успостављена сарадња дужи низ година. Практика је у интересу свих страна, с обзиром на то да успоставља везу између послодавца и полазника пре важних одлука у вези са запошљавањем нових извршилаца, као и пре избора организације за коју би практиканти трајно радили.	Градска општина Стари град, средње школе и факултети са подручја градске општине Стари град	Стална активност	

1.3.3.	Конкурсисање за средства НСЗ за спровођење јавних радова на подручју градске општине Стари град	Јавни радови су мера активне политике запошљавања која ће бити организована и спроведена у циљу радног ангажовања незапослених особа са инвалидитетом, ради очувања и унапређења радних способности, остваривања одређеног друштвеног интереса и интеграције на тржиште рада. Градска општина Стари град ће аплицирати за спровођење јавних радова на основу јавног конкурса који расписује Национална служба за запошљавање, која је и обезбедила финансијска средства. Планирано је аплицирање за спровођење јавних радова у области културних делатности и области одржавања и заштите животне средине и природе.	Градска општина Стари град, Национална служба за запошљавање	Сваке године	
1.3.4.	Наставак активности на програму „Моја прва плата”	Циљ програма је да се подстакне оспособљавање младих за рад и запошљавање, али и да се пружи подршка привреди у решавању проблема са недостатком кадрова. Послодавци који су заинтересовани за учешће у програму објављују конкретне радне позиције (са описом послова), на којима ће се млади оспособљавати за самосталан рад по утврђеном програму, који одобрава Национална служба за запошљавање, уз ментора који врши надзор и пружа подршку. Програм се финансира из буџета НСЗ и буџета Градске општине Стари град.	Градска општина Стари град	У складу са конкурсима НСЗ – Филијала Стари град	
1.3.5.	Побољшање позиције теже запошљивих лица на тржишту рада	У склопу ове мере покренуто је иницијатива за усвајање политика које олакшавају запошљавање жена, старијих, особа са инвалидитетом и других угрожених група становништва, истраживање препрека у запошљавању теже запошљивих лица и услова под којима би се то променило, у сарадњи са Националном службом за запошљавање и Привредном комором Србије, и веће запошљавање жена, са циљем уједначавања процентуалног присуства оба пола на тржишту рада. Статистика образованости показује да су жене образованије од мушкараца, да више њих има високо образовање, али да је мањи проценат запослених жена, као и да су њихове зараде мање за исте врсте занимања. Оснаживање у процесу запошљавања ће имати ефекат и на висину њихових зарада.	Градска општина Стари град, Одељење за друштвене делатности, Национална служба за запошљавање Центар за социјалну заштиту Стари град	Стална активност	
1.4. Приоритетни циљ: Допринос остваривању основних животних потреба младих, незапослених, социјално угрожених					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
1.4.1.	Отварање јавних читаоница за студенте и младе	Услед попуњености капацитета постојећих јавних читаоница за студенте и уоченог тренда повећања броја уписаних студената годишње на Универзитету у Београду, Градска општина Стари град је покренула иницијативу за пренамену доступних просторија у њеном власништву у јавне читаонице за студенте и младе. Циљ овог пројекта је пружање подршке образовању кроз обезбеђење већих капацитета и бољих услова за рад и студирање младима, као и привлачење већег броја студената и младих на територију градске општине.	Градска општина Стари град, студентске организације факултета са подручја Градска општина Стари град	Стална активност	
1.4.3.	Унапређење и проширење опсега услуга народне кухиње на подручју Градска општина Стари град	У просторијама КУ „Пароброд”, у салама за седнице Управе Градске општине Стари град, у установама културе на подручју ГО, потребно је на основу прецизног плана коришћења просторија створити услове за учење у току радног времена.	Градска општина Стари град, Волонтерски центар Стари град	Стална активност	
2. Развојни приоритет: Успостављање конкурентне урбане економије засноване на знању и иновацијама					
2.1. Приоритетни циљ: Развој економије засноване на знању и иновацијама са високом додатном вредношћу					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
2.1.1.	Подстицање развоја иновационих инкубатора	Ова мера има за циљ стварање инспиративног окружења за развој нових идеја и стартапа путем финансијске подршке, обезбеђивања адекватних просторних ресурса и пружања организационе подршке. Кроз овај пројекат, Градска општина Стари град тежи да постане центар иновација и предузетништва, привуче таленте и подстакне одрживи економски развој заједнице. Општина ће капацитете својих објеката прилагођавати овим потребама, како би подржала најважнији раст, а то је раст иновативности и прилика за рад младих у свом граду.	Градска општина Стари град	2026–2027. године	

2.1.2.	Формирање савета привредника општина Стари град	Циљ формирања Савета привредника је да омогући редовну комуникацију и сарадњу између привредника у општини Стари град. Кроз ову иницијативу, привредници ће моћи да размене информације о својим потребама и плановима, да унапреде пословно окружење и подрже локалну економију, јачајући предузетнички дух у заједници. Скупштина Градске општине Стари град има две комисије и шест савета, али до сада њихова усмереност на комуникацију са привредом и предузетницима није препозната као приоритет. Скупштина бира чланове сталних радних тела из реда одборника.	Градска општина Стари град	2025. година	
2.2. Приоритет: Развој креативне индустрије					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
2.2.1.	Подстицање интеграције креативних и традиционалних индустрија	Овај пројекат има за циљ спајање креативних индустрија са традиционалним секторима како би се створила креативна синергија. У сарадњи са Факултетом драмских уметности, посебно са катедрама за менаџмент и продукцију, организују се едукативне радионице које пружају подршку при креирању одрживих пословних модела за креативне индустрије. Овај приступ промовише иновацију и предузетништво унутар креативног сектора, што резултира јачим економским развојем и промоцијом културне баштине. ГО ће иницирати окупљање свих заинтересованих страна за ову интеграцију и пружити институционалну, просторну и стручну подршку за остварење циљева сарадње.	Градска општина Стари град, факултети, предузетници и привредници из области креативних индустрија	Стална активност	
2.2.2.	Пренамена отворених простора у креативне сврхе	Овај пројекат има за циљ трансформисање одређених улица и тргова у креативне просторе који ће подржавати уличну уметност, рор-уп изложбе и друге активности креативне индустрије. Ово ће обогатити културни живот општине и подржати локалну креативну сцену, доприносећи и визуелном обртању јавних простора. Мултимедијално коришћење отворених простора на Калемегдану, Дорћолу и целокупном подручју ГО је већ започето, али су потенцијали и даље недовољно искоришћени. Организовање концерата, снимања програма, емисија, изложби и других догађаја на отвореном је значајан подстрек за уметност, уметнике, али и за комерцијална остварења. На Градској општини Стари град је већ забележен одређени број манифестација на отвореном, које имају све одлике описаног циља, али не и довољну учесталост да би ефекти били уочљивији у економском погледу, што говори да се пре ради о догађајима, него о сталној делатности.	Градска општина Стари град, факултети, уметници, предузетници и привредници из области креативних и традиционалних индустрија	Повремена активност	
2.3. Приоритетни циљ: Унапређење и развој капацитета терцијарног сектора привреде					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
2.3.1.	Представљање туристичке понуде на Међународном сајму туризма у Београду	Учествовањем на Међународном сајму туризма, Стари град тежи да привуче нове посетиоце и инвеститоре, да их информира о историјским и културним знаменитостима, гастрономским дегустацијама, и могућностима активног одмора које ова општина пружа и да шири свест о значају одрживог туризма и одговорног понашања према културном и природном наслеђу општине.	Градска општина Стари град, ТО Београд, предузетници и туристичка привреда Старог града	Сваке године, у данима спровођења Сајма туризма на Београдском сајму	
2.3.2.	Имплементација концепта поп-ап (POP-UP) пијаца	Овај пројекат подразумева стварање привремених, атрактивних пијаца и штандова на Тргу Николе Пашића и Тргу Републике, где ће локални произвођачи, кувари и уметници имати могућност да представе своје производе, кулнарске специјалитете и уметничка дела. Инспирисан је успешним моделима из европских земаља као што су Италија, Француска, Белгија и Аустрија. Ову активност треба разликовати од сталних продајних штандова постављених у оквиру пешачких зона Старог града.	Градска општина Стари град и ЈКП Градске пијаце	2024. година	

2.3.3.	Унапређење туристичке сигнализације – вишејезичност и покривеност подручја	Унапређење туристичке сигнализације обухвата постављање нових, дигитализованих сигнала и знакова на свим централним локацијама у општини, који ће бити на различитим језицима. Спровођење ове мере има за циљ унапређење и олакшавање искуства туриста који посећују Градску општину Стари град и подручјава међународни и мултикултурални карактер ГО. Туристичко означавање треба спровести на ширем подручју града, како би се кретање туриста усмеравало на целој територији града, и како би они боље организовали свој боравак и време у Београду, посебно на Градској општини Стари град, где има много „малих“ туристичких знаменитости, које се не могу лако наћи без упућивања одговарајућом сигнализацијом. Вишејезичност се подразумева, јер од укупног броја посетилаца Београда, преко 70 процената су страни гости, а проценат учешћа страних гостију се и даље увећава.	Градска општина Стари град и ГО Београда, Град Београд	2024–2025. године	
2.3.4.	Организација промотивних викенда градова и општина Републике Србије	Овај пројекат има за циљ организацију редовних промотивних догађаја где ће градови и општине из различитих делова Републике Србије имати могућност да представе своје културне, гастрономске и туристичке атракције на трговима и у јавним просторима на Градској општини Стари град. Сличне манифестације се већ организују у сарадњи са неким градовима и амбасадама страних земаља, нема разлога претпоставити да је мање интересовање грађана и посетилаца Старог града за садржајима које могу да понуде највећи српски градови.	Градска општина Стари град, Републике Србије	Сваке године у време пролећних и јесењих месеци	
2.3.5.	Израда електронског каталогa туристичких манифестација на подручју општине Стари град	Градска општина Стари град организује сталне манифестације са разноврсним културним, уметничким и туристичко-рекреативним садржајима, а у складу са потребама грађана и посетилаца, посебно деце и младих. Поред сталних манифестација, током године организују се и друге манифестације, које нису строго утврђене програмским календаром, а организују се и манифестације верског карактера. Ради подизања видљивости, а самим тим и ефикасности промоције, потребно је израдити електронске промотивне материјале, погодне за ширење и размену на друштвеним мрежама, на свим доступним уређајима мобилне и стабилне интернет комуникације. Модел садржаја треба да буде дугорочно осмишљен, како би представљао трајну линију комуникације са корисницима, и треба да има могућност праћења броја посета, постављања питања, оцењивања квалитета понуде и корисничког искуства.	Градска општина Стари град, градови, ГО Београда	2025. година и иновирање на сваке две године	
2.3.6.	Организовање посета туристичких оператора кинеских градова Београду, посебно Градској општини Стари град	Организовање посета туристичких оператора кинеских градова Београду, посебно Градској општини Стари град, ради подстицања даљег раста туристичких посета са новог туристичког тржишта. Већ су успостављени контакти са представницима кинеских градова – са градоначелницима Џенђианга (Сју Шухаји), Дајанга (Сунг Фејсијунг) и Ђурунга (Шу Кеји), како би се у наредне две године достигао ниво посета кинеских туриста који је био пре епидемије коронавируса; током епидемије, организоване посете су се потпуно прекинуле, а за две претходне године су достигле две трећине претходног нивоа, али је раст евидентан. Стога се очекује да у наредне две године посете кинеских туриста буду многобројније, а поред тога оне су и најдуже по броју остварених ноћења по посети, што овом туристичком тржишту даје додатну вредност.			
2.3.7.	Оснивање Туристичке организације Старог града	Туристичка организација Старог града игра кључну улогу у очувању, промоцији и одрживом развоју културно-историјског наслеђа једне од најзначајнијих општина Београда. Њена важност огледа се у унапређењу туристичке понуде кроз иновативне програме који привлаче домаће и стране посетиоце, чиме доприноси економском развоју општине и побољшању квалитета живота локалног становништва. Мисија организације је очување аутентичности Старог града кроз одговорно управљање ресурсима, подршку локалним иницијативама и стварање препознатљивог бренда ове историјске целине. Фокус је на промоцији знаменитости попут Калемегдана, Кнез Михаилове улице, Београдске пврбаве и традиционалних тржница, као и на унапређењу инфраструктуре за културни и еколошки туризам. Организација настоји да уједини локалну заједницу, привреду и институције у заједничком циљу очувања наслеђа и привлачења инвестиција. Туристичка организација Старог града представља мост између традиције и савремености, афирмишући овај простор као симбол Београда.			
2.4. Приоритетни циљ: Повећање обима, динамике и ефеката јавних и приватних инвестиција					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

2.4.1.	ЕХРО 2027 – кључне развојне користи за Стари град	Један од најзначајнијих програма развоја који ће се реализовати у наредном периоду, чији је обухват и домет утицаја по свему од националног значаја, јесте организација ЕКСПО 2027, који се сматра једном од најзначајнијих међународних сајамских манифестација у региону до 2030. године. Иако се просторно средиште везује за новоизграђени комплекс на подручју Сурчина, велики део посетилаца, мноштво манифестација, активности земаља и пословних учесника ће се концентrirично ширити на подручје целог града, а свакако ће највећи део институционалних и појединачних учесника, као и пратећих посетилаца боравити, уживати у пратећим манифестацијама и догађајима који ће се одвијати у културним, спортским, хотелијским и угоститељским капацитетима читавог Старог града. Резултати активности које ће се одвијати током манифестације ЕКСПО 2027 додатно ће унапредити цео Београд и учинити га једном од најзначајнијих престоница Европе, те нас његово одржавање све обавезује. Историјски, пословни, туристички и физички центар Београда ће, као никада до сада, бити презентован као светска дестинација, што завређује значајна улагања у изглед Старог града, реконструкцију фасада, саобраћајне и целокупне комуналне инфраструктуре. Несумњиво је да ће ова манифестација убрзати развој не само Београда већ и целе земље, и да представља велику прилику да град, а посебно Градска општина Стари град, докаже своју способност да буде домаћин једног тако значајног догађаја. Реализацијом овог стратешки важног пројекта, унапредити ће се туризам, угоститељство, саобраћај и превоз. Такође, уредиће се фасаде, чиме ће староградски архитектонски идентитет добити нови сјај. Осим директних бенефита, попут нових радних места и економског раста, овај пројекат ће допринети и осећају поносне припадности заједници међу грађанима Старог града. Реч је о великом подухвату који ће за крајњи резултат имати Београд и Стари град као лепше место за живот.	Република Србија	2024–2027. године	18.000.000.000 евра
2.4.2.	Повећање видљивости инвестиционих прилика на општини	Циљ ове мере је повећање видљивости инвестиционих прилика и услова у општини Стари град на локалном и међународном нивоу, са посебним фокусом на пројекте за инвестирање у реконструкцију постојећих девастираних и нефункционалних индустријских капацитета. Поред промоције државних субвенција и подршке инвеститорима, Градска општина Стари град треба да представи конкретне локације и важне податке за улагаче, као што су број туриста годишње, број ђака у средњим школама, број студената, образовни профили на Старом граду, најзначајније фирме са седиштем на Старом граду, и друго, како би олакшили улагаче да донесу одлуку да улажу у развој свог пословања на подручју градске општине Стари град.	Градска општина Стари град, Секретаријат за привреду Града Београда, Регионална агенција за развој, Београд	Стална активност	

3. Развојни приоритет: Имплементација функционалног екосистема предузетништва, корпоративног и јавног сектора					
3.1. Приоритетни циљ: Развој економије засноване на знању и иновацијама са високом додатном вредношћу					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
3.1.1.	Подршка спровођењу едукација „Пут до успешног предузетника“	Већ годинама се подршка у раним фазама развоја предузетника усмерава на покретање предузетничких подухвата. Извор средстава и подршке у том правцу је и сарадња са Националном службом за запошљавање, са којом се организују едукације „Пут до успешног предузетништва“, за предузетнике који конкуришу за средства подршке у овој институцији. Сваке године преко 30 предузетника прође ову обуку и добије средства подршке.	Градска општина Стари град, Привредна комора Србије, Удружења предузетника, факултети из области економије и менаџмента	Стална активност	
3.1.2.	Подршка повезивању јавног сектора са локалним малим добављачима	Овај пројекат има за циљ унапређење сарадње између јавних институција и малих локалних предузећа. Кроз идентификацију, обуку и подршку локалним добављачима, пројекат ствара одрживе пословне прилике за мала предузећа и доприноси економском развоју општине Стари град. Отвореност у набавци и промоција транспарентности су кључне компоненте овог пројекта, који циља на јачање локалне привреде и повећање запослености. Набавка руковођина, дизајнерских решења, услуге снабдевања храном и освежењем на догађајима, са давањем предности локалним добављачима, без нарушавања принципа слободне конкуренције.	Градска општина Стари град, јавне установе и јавна предузећа са подручја градскг општине Стари град	Стална активност	

3.1.3.	Успостављање сарадње предузетника, локалних добављача са продајним ланцима	Ова иницијатива има за циљ промовисање локалних производа и услуга кроз партнерства између предузетника и већих продајних ланаца, што ће омогућити локалним добављачима да пласирају своје производе на већем тржишту. Користиће се ознака порекла је уобичајно за руралне делове земаља, али ово би била иницијатива оснаживања урбаног идентитета произвођача и јачања приврежености локалних трговаца локалним произвођачима.	Градска општина Стари град, заинтересоване трговинске и производне организације	Градска општина Стари град, Сваке године	Градска општина Стари град, Сваке године	Градска општина Стари град, Сваке године уз ажурирање на нивоу сваке године, пре спровођења конкурса	Градска општина Стари град, Сваке године	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
3.1.4.	Подршка укључивању универзитетских истраживачких капацитета у предузетничке пројекте	Овај пројекат има за циљ подршку универзитетским истраживачима и студентима у претварању својих истраживачких резултата и иновација у успешне предузетничке пројекте. Кроз обуку, менторство и повезивање са потенцијалним инвеститорима, пројекат подстиче развој иновативних предузећа и доприноси економском расту и развоју општине Стари град. Више од 3.000 запослених на високообразовним институцијама са седиштем на градској општини Стари град дају велике могућности ангажовања науке у привреди, које до сада нису довољно искоришћене. Организација заједничких састанака науке и привреде је један од начина да се процес сарадње покрене.	Градска општина Стари град, универзитет-ска заједница, привреда и предузетници	Градска општина Стари град, Сваке године	Градска општина Стари град, Сваке године	Градска општина Стари град, Сваке године	Градска општина Стари град, Сваке године	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
3.1.5.	Израда електронског каталога пословног простора и доступних места за постављање покретних продајних објеката	Циљ израде овог каталога је да олакша предузетницима процес проналаaska одговарајућег пословног простора и доступног места за постављање својих покретних продајних објеката. Овај каталог садржи детаљне информације о различитим локацијама у општини Стари град, укључујући цене закупна, техничке спецификације, слике, контакт информације власника или закупца, услове закупна и рецензије корисника.	Одељење за комуналне послове Градске општине Стари град	Одељење за комуналне послове Градске општине Стари град, Сваке године	Одељење за комуналне послове Градске општине Стари град, Сваке године уз ажурирање на нивоу сваке године, пре спровођења конкурса	Одељење за комуналне послове Градске општине Стари град, Сваке године	Одељење за комуналне послове Градске општине Стари град, Сваке године	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
3.2. Приоритет: Развој предузетничких компетенција									
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет	
3.2.1.	Спровођење радионица „Знањем до циља”	Ова мера подразумева пружање елементарног знања за почетнике у бизнису, упознавање са начином регистровања делатности, пореским и другим обавезама, процедурама код Фонда за развој за кредите и могућим изворима финансирања, писањем бизнис плана, вештинама пословне комуникације, искуствима из праксе, коју ће спроводити Градска општина Стари град и стручњаци запослени у НСЗ.	Канцеларија за младе Градска општина Стари град, НСЗ – Филијала Стари град, сектори ПКС и предузетници	Сваке године		Канцеларија за младе Градска општина Стари град, НСЗ – Филијала Стари град, сектори ПКС и предузетници	Сваке године		
3.2.2.	Наставак реализације активности пројекта „Центар за подршку предузетништву младих”	Ради подстицања и унапређења радно способног становништва, Савет за спровођење омладинске политике је током 2022. године покренуо пројекат под називом „Центар за подршку предузетништву младих”. Пројекат као што је „Центар за подршку предузетништву младих” има за циљ стварање и унапређење услова којима се подстиче предузетништво младих и њихово лично и професионално усавршавање на простору општине Стари град. У оквиру њега, младима ће бити пружен сет подршке у виду обуке о започињању, вођењу и унапређењу сопственог посла, као и менторска подршка. Циљ је укључивање младих у демократске позиције, јачање њиховог положаја, брига о менталном здрављу и сл. дух. У том смислу, Центар би помогао младим људима да преброде препреке у развоју сопственог бизниса и подржао би дугорочни развој предузетништва на општини Стари град.	Канцеларија за младе Градска општина Стари град, НСЗ – Филијала Стари град, сектори ПКС и предузетници	Сваке године		Канцеларија за младе Градска општина Стари град, НСЗ – Филијала Стари град, сектори ПКС и предузетници	Сваке године		
3.2.3.	Развој „отвореног” шалтера за предузетнике	У сарадњи са Привредном комором Србије отворен је, у услужном центру општине, шалтер за предузетнике који треба да приближи платформу ове институције предузетницима, да се на тај начин предузетници ефикасно информирају о свим активним програмима подршке, активностима Коморе и других институција у области предузетништва, са расписаним јавним позивима који се на њих односе, и друго. Отворени шалтер се укључује у постојећи пројекат – Јединствено учравно место, јер и он промовише приступ једног места за сву подршку и информисање – one stop shop.	Градска општина Стари град, ПКС и предузетници	Стална активност		Градска општина Стари град, ПКС и предузетници	Стална активност		
3.2.4.	Организација трибина посвећених предузетништву	Општинска Канцеларија за младе је успешно организовала више трибина и презентација посвећених предузетништву младих, са великим бројем учесника. Циљ је окупити стручњаке, предузетнике и заинтересовану јавност ради разговора и размене информација о предузетничким темама. Ове трибине ће пружити платформу за учење, инспирацију и размену искустава, подржавајући локално предузетничку заједницу у општини Стари град.	Канцеларија за младе Градске општине Стари град, НСЗ – Филијала Стари град, сектори ПКС и предузетници	Сваке године		Канцеларија за младе Градске општине Стари град, НСЗ – Филијала Стари град, сектори ПКС и предузетници	Сваке године		

3.2.5.	Организација размена и привредних посета са развијеним европским метрополама	Циљ ових активности је да омогуће предузетницима са Градске општине Стари град да успоставе корисне контакте и сарађују са компанијама из развијених европских градова. Ово ће обезбедити могућности за учење и размену најбољих пракси у пословном окружењу, стимулисаће иновације и економски раст и подржаће интеграцију у међународни пословни свет.	Градска општина Стари град	2028–2030. године	
3.2.6.	Реализација тренинга за предузетнике на тему развоја електронског пословања	Циљ ових тренинга је да обезбеде обуку и подршку предузетницима на Градској општини Стари град у области електронског пословања. Ови тренинзи ће се фокусирати на дизајнирање последњих модела на интернету, креирање дигитализованих услуга за купце, осигуравање безбедности у електронском пословању и израду водича за представљање и трговину преко интернета. Тренинзи ће се реализовати са факултетима који у својим програмима имају садржаје везане за пословање на интернету и пружање електронских услуга (ПМФ; РАФ; Факултет драмских уметности; Факултет информационих технологија, Факултет за дигиталне студије).	НС3 – Филијала Стари град, сектори НС3 – Филијала Стари град, ПКС, Регионална агенција за развој, Београд, предузетници и факултети	Сваке године	
3.3. Приоритетни циљ: Развој социјалног предузетништва					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
3.3.1.	Подршка предузетништву и запошљавању Рома	Посебан фокус ће бити стављен на промоцију предузетништва путем објављивања посебног јавног позива за незапослена лица ромске националности, са циљем подршке покретању властитих послова. Такође, пружиће се додатна менторска подршка како би се повећале шансе за одрживост тих послова. У сарадњи са невладиним организацијама, посебно онима које је препознала ромска популација, уложиће се напор да се досегну Роми и Ромкиње који нису део институционалног система, нису евидентирани у Националној служби за запошљавање или спадају у категорију НЕЕТ97, како би се идентификовали, регистровани, активирали и подржали путем доступних мера активне политике запошљавања.	Градска општина Стари град, НС3 – Филијала Стари град	2027. година	
3.3.2.	Подршка запошљавању особа са инвалидитетом	Овај програм има за циљ подстицање запошљавања особа са инвалидитетом кроз отварање радних места у градским службама, јавним предузећима и другим организацијама, као и кроз пружање финансијске подршке за јангилобавање радних места по њиховим потребама, укључујући изградњу рампи, набавку слушних апарата, разгласа и других неопходних средстава.	Градска општина Стари град, јавна и јавна комунална предузећа, Центар за социјалну заштиту – филијала Стари град		
3.4. Приоритетни циљ: Располагање јавном имовином у функцији постепивања предузетништва и приватних инвестиција привреде					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
3.4.1.	Иницијатива за давање дозвољених услова закупа пословног простора за уметничке занатске радионице	Ова мера уметницима и занатлијама омогућава да развијају своје креативне и занатске вештине, без значајних препрека у вези са прошковима закупа. Овакве иницијативе могу да обогате културну сцену града и подрже развој малих бизниса у области уметности и занатства. Ради се о мери позитивне дискриминације у функцији очувања занатских радионица, посебно оних које имају уметнички карактер, с обзиром на то да класични занати нису конкурентни у најужим урбаним зонама.	Градска општина Стари град	Сваке године	
3.4.2.	Активирање неискористићених капацитета пословног простора у јавној својини на Градској општини Стари град	Активности у склопу овог пројекта укључују идентификацију и активирање досад неискористићених пословних простора у јавној својини на подручју Градске општине Стари град. Ово укључује стимулисање малих предузећа да користе поменуте просторе, инфраструктурно уређење и маркетинг, како би се створила могућност за нову пословну активност. Први корак је квалитетније информисање предузетника о могућностима изнајмљивања, као и активно тражење закупаца, ради искористићања постојећих ресурса за подршку предузетништву.	Градска општина Стари град	Сваке године	

3.4.3.	Спровођење обуке за праћење и учествовање на конкурсима за јавне набавке	Све институције јавног сектора, укључујући предузећа у власништву државе и локалних самоуправа, имају обавезу спровођења Закона о јавним набавкама. Значајна средства се у јавном сектору троше на овај начин, а друге стране, на конкурсима за јавне набавке се јавља све мање понуђача, због чега су добра и услуге које се набављају понекад скупле од тржишних цена. Један од разлога је неповерење у правичност, односно равноправност свих учесника у конкурсима, а други је слаба конкурентност и обученост понуђача да учествују у понудама. Ради унапређења конкурентности понуде и пословних прилика за предузетнике са подручја градске општине Стари град, и ради повећања поверења у институције јавног сектора, након објављивања годишњег плана јавних набавки, спроводиће се јавне обуке за учешће понуђача на конкурсима за јавне набавке у институцијама Градске општине Стари град. Значај ће понуђачи моћи да искористе и за унапређење конкурентности у поступцима у другим сферама јавног сектора.	Одељење за финансије Градске општине Стари град, Управа за јавне набавке Републике Србије, представници јавних предузећа	Сваке године	
4. Развојни приоритет: Друштвени развој заснован на образовању, партиципацији и инклузији сваког грађанина и друштвене заједнице					
4.1. Приоритетни циљ: Унапређење услова рада и приступа остваривању васпитних циљева у предшколским установама					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
4.1.1.	Реконструкција и модернизација постојећих објеката предшколског васпитања – „Скардарија”	У наредном периоду планирана је друга фаза санације и адаптације објекта предшколског образовања „Скардарија”, која подразумева преуређење дворашта поменутог вртића, опремљеног најсавременијом и најбезбеднијом опремом за децу најмлађег узраста. Планирано је да целокупан посао буде подржан од стране надлежних органа и институција општине.	Градска општина Стари град	2026. године	
4.1.2.	Реконструкција и модернизација постојећих објеката предшколског васпитања – „Мрвица”	У оквиру пројекта ЕУ за подизање енергетске ефикасности јавних институција, планирана је потпуна санација столарије и унапређење енергетске ефикасности објекта вртића „Мрвица”. Реализацијом овог пројекта створиће се уштеде које могу да буду извор финансирања других активности унапређења рада и капацитета ове установе, али ће се реализацијом овог објекта смањити и његов утицај на животну средину.	Предшколска установа „Дечји дани”	2025. године	
4.1.3.	Изградња нових објеката предшколског васпитања – „Звончић”	У циљу унапређења васпитно-образовног рада и услова боравка деце планирана је изградња новог објекта предшколског васпитања кроз адаптацију и преуређење објекта „Звончић” у Панчићевој улици. Овај објекат би у потпуности задовољио потребе за смештајем и боравак деце предшколског узраста у доњем делу Дорћола који се ујурбано гради и шири.	Градска општина Стари град	2026. и 2027. године	
4.1.4.	Рефиндирање трошкова предшколског образовања за децу која користе услуге приватних вртића	У циљу компензовања недовољног броја места у предшколским установама чији је оснивач држава, планиран је програм рефиндирања пуног износа трошкова предшколског образовања за родитеље деце која користе услуге приватних вртића. На овај начин би се обезбедила доступност и једнакост услова за похађање предшколског образовања свој деци општине Стари град.	Град Београд	Сваке године	
4.2. Приоритетни циљ: Унапређење рада, уређености и опремљености основних и средњих школа					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

4.2.1.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Дринка Павловић”	У оквиру ОШ „Дринка Павловић” планирана је друга фаза потребног текућег и инвестиционог одржавања. Поред тога, планирана је изградња ученичких кутака који подразумевају преуређење школских ходника и клупе за седење.	Градска општина Стари град	2025. године	4.000.000 рсд
4.2.2.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Михаило Петровић Алас”	У оквиру ОШ „Михаило Петровић Алас” планирана је обнова спортских терена, тачније постављање мекане подлоге на кошаркашки и фудбалски терен у дворшћу, постављање мрежице на голове и металне мрежице на кошане, као и мреже за одбојку у сали. Поред тога, планирана је обнова предњег дела фасаде и замена дотрајалих столова и столица у учионицама.	Градска општина Стари град	2025. године	4.000.000 рсд
4.2.3.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Браћа Барух”	У оквиру ОШ „Браћа Барух” планирано је постављање вештачке траве на фудбалском терену у школском дворшћу. Овим пројектом се може пружити могућност изнајмљивања терена и тиме повећање прихода школског буџета. Поред тога, планирана је и набавка и уградња ормараића / касета за ученике, уређење школских тоалета и клупа за седење у дворшћу.	Градска општина Стари град	2026. године	
4.2.4.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Краљ Петар Први”	У оквиру ОШ „Краљ Петар Први” планирано је сређивање плафона и кречење фискултурне сале и свлачионица. Поред тога, радиће се и на сређивању тоалета, постављању клупа у дворшћу и на ходницима, као и кречење и опремање тргезарије намештајем.	Градска општина Стари град	2025. године	4.000.000 рсд
4.2.5.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Вук Караџић”	У оквиру ОШ „Вук Караџић” у наредном периоду ће се радити на уређењу школског дворшћта – постављањем довољног броја канти за смеће, постављањем клупа за седење, заменом дотрајалих конструкција за кошане, сечом мртвих стабала и садном нових. Поред тога, планирано је санирање унутрашњости објекта школе радovima на обнови и постављању нових подних површина у учионицама и санацијом и унапређењем постојећег видео-надзора.	Градска општина Стари град	2025. године	4.000.000 рсд
4.2.6.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Скардија”	У оквиру ОШ „Скардија” планирана је изградња школске кухињице која ће ученицима пружити могућност куповине ужине у разноврсној понуди која укључује и здраву храну. Поред тога, планирано је и сређивање школских тоалета и свлачионица, сређивање школског дворшћта и кутка за одмор и разоноду ученика.	Градска општина Стари град	2025. године	4.000.000 рсд
4.2.7.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – ОШ „Драган Ковачевић”	За ОШ „Драган Ковачевић” планирани су радови на хобловању, лакирању и фарбању зидова у пет кабинета на спрату. Поред тога, у плану је и набавка завеса у 8 учионица разредне наставе и 10 учионица предметне наставе, као и уређење школског дворшћта.	Градска општина Стари град	2025. године	4.000.000 рсд
4.2.8.	Текуће и инвестиционо одржавање постојећих објеката основног и средњег образовања – Прва београдска гимназија	За Прву београдску гимназију у наредном периоду ће се спроводити активности на набавци и постављању садног материјала за озелењавање дворшћта, као и на његовом преуређењу и унапређењу.	Градска општина Стари град	2029. године	
4.2.9.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Дринка Павловић”	У ОШ „Дринка Павловић” планирана је набавка ученичког информатора у форми великог ТВ-а у приземљу са информацијама о промени распореда и кабинета.	Градска општина Стари град		
4.2.10.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Михаило Петровић Алас”	У ОШ „Михаило Петровић Алас” планирано је реновирање кабинета за технику и технологију и његово опремање модерном опремом, као и набавка паметних табла за друге учионице.	Градска општина Стари град		

4.2.11.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Вук Караџић”	У ОШ „Вук Караџић” у наредном периоду ће се радити на набави школског озвучена које би се користило за пуштање музике ван термина наставе и за важна обавештења. Поред тога, планирано је опремање информатичког кабинета који би био увек доступан ученицима.	Градска општина Стари град / Град Београд	2027. године
4.2.12.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Скардија”	У основној школи „Скардија” планирана је набавка школског разгласа, као и опремање кабинета за физику и хемију модерним наставним средствима за извођење огледа. Посебна пажња ће се посветити подршци и набавци потребне опреме и инструмената за школски бенд.	Градска општина Стари град	2026. године
4.2.13.	Опремање учионица основних школа модерном технологијом – ОШ „Драган Ковачевић”	За ОШ „Драган Ковачевић” биће набављене светлосне тубе са постољем у оквиру опремања кабинета за сензорну интеграцију.	Градска општина Стари град	2027. године
4.2.14.	Опремање учионица основних и средњих школа модерном технологијом – Прва београдска гимназија	У Првој београдској гимназији планирана је набавка модерне опреме за унапређење истраживачких и научних потенцијала ученика као што су: 3Д штампачи и опрема за секцију за роботiku (Ардуино комплети за учење, Ардуино робот, комплети сензора, Ардуино микроконтролерске плоче, Ардуино модули RC522, RFID, Ethernet, Protoboard-ови, RF компоненте, DC bldc електромотори, Степ мотор драјвери). Поред тога, биће набављена и опрема за фото-секцију (фотоапарати, штампачи).	Град Београд	2028. године
4.2.15.	Подршка запошљавању дефицитарних кадрова у систему основног и средњег образовања	На основу идентификованог стања да школама недостаје стручни наставни кадар, неопходно је у наредном периоду спровести мере проналажења и запошљавања недостајућих кадрова. Неки од критичних дефицита наставног особља се односе на професоре природних наука (математика, физика, хемија, биологија), али и информатике, језика и сл. Реализација овог пројекта ће обезбедити дугорочно одржавање и подизање квалитета читавог основног образовања. Подршка ће се састојати у координацији контаката школских установа са одговарајућим факултетима, Националном службом за запошљавање и институцијама посредовања у запошљавању.	Градска општина Стари град	Стална активност
4.2.16.	Натавак реализације пројекта „Зелени кров моје школе”	Пројекат „Зелени кров моје школе” је настао у сарадњи са Програмом Уједињених нација за развој (УНДП) и уз подршку Глобалног фонда за животну средину (ГЕФ). До сада је озелењен кров ОШ „Дринка Павловић”, а у плану је озелењавање свих кровова основних школа на територији општине Стари град. Реализација овог пројекта доприноси смањењу потрошње енергије унутар школе, подизању еколошке свести ученика, ширењу биодиверзитета, ангажовању младих, као и побољшању енергетске ефикасности школских објекта током зимског и летњег периода.	Градска општина Стари град	2027–2031. године
4.2.17.	Реализација пројекта „Зелена енергија за нашу школу”	Пројекат „Зелена енергија за нашу школу” има за циљ увођење одрживих извора енергије у свакодневно функционисање ОШ „Михаило Петровић Алас”. Уградњом соларних панела, школа ће производити сопствену електричну енергију из обновљивих извора, смањујући зависност од традиционалних извора енергије и рачуне за струју. На тај начин доприноси смањењу емисије штетних гасова и побољшању квалитета животне средине. Осим еколошких предности, пројекат има и снажан едукативни карактер. Ученици ће имати прилику да се упознају са функционисањем фотонапонских система и значајем обновљивих извора енергије. На тај начин, ова иницијатива доприноси подизању свести младих о важности очувања планете и одрживом развоју. Коришћењем соларних панела школа не само да смањује трошкове за енергију, већ и ствара позитиван еколошки имидж у заједници. Овај пројекат такође може послужити као пример и инспирација другим школама и установама у локалној заједници. Пројекат омогућава локалној заједници да учи о предностима соларне енергије и важности енергетске ефикасности, што дугорочно доприноси одрживом развоју. Улагање у соларну енергију представља значајан корак ка зеленој будућности, стварајући еколошки свесније генерације.	Градска општина Стари град Министарство рударства и енергетике	2025. године

4.2.18.	Реконструкција и адаптација Трговачке школе	Завршетак потпуне реконструкције Трговачке школе на Старом граду планиран је средином 2025. године, чиме ће ова емисионна староградска школа бити реорганизована и модернизована. Објекат је задужбина Евгеније Н. Наумовић- Кики. Радови на објекту обухватају обнављање целокупне унутрашњости зграде са заменом инсталација. По препоруци Завода за заштиту споменика културе Града Београда, спољни изглед зграде неће бити промењен. Фасада објекта ће бити реинсталирана, а стара фасадна столарија замењена новом алуминијумском столаријом у аутентичној боји. Након адаптације и санације, постојеће 20 учионица које се могу користити за општу намену (капацитета до 30 ученика), 4 учионице (капацитета до 15 ученика), 5 учионица које су специјализоване за праксу и кабинети за информатику. У плану је и замена водоводних инсталација. Највећа промена биће уградња лифта од приземља до поткровља, како би особама са инвалидитетом било лакшано кретање. Осим тога, на самом улазу у зграду биће постављена и коса плагформа.	Секретаријат за инвестиције	2024–2025. године	
4.3. Приоритетни циљ: Укључивање потенцијала универзитетске заједнице у развојне планове Градске општине Стари град					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
4.3.1.	Подришка општинске управе међународној размени студената кроз програме добродошлице за стране студенте на размени	Имајући у виду централну улогу Градске општине Стари град у Граду Београду – највећи број студената студира на факултетима који на њеном подручју имају седиште – Градска општина Стари град ће се залажити да има активну улогу у промоцији и приближавању Београда страним студентима у циљу развоја њихових позитивних односа према Граду Београду, Универзитету у Београду и Градској општини Стари град, са идејом њиховог враћања, препоручивања другима, као и утицаја на будући однос према Републици Србији и њеним грађанима.	Градска општина Стари град	Стална активност	
4.3.2.	Отварање дијалога Градске општине Стари град са представницима академске заједнице и привредне ради услаживања узајамног доприноса развоју	Градска општина Стари град као управни орган треба да иницира успостављање дијалога са академском заједницом (ректорати, факултети, удружења студената) и да интензивно ради на њему, као и са привредном због услађивања око узајамног доприноса развоју општине. На овај начин ће се успоставити координисан и адекватно развијен систем доношења одлука, заснован на сарадњи привредне, академске заједнице и јавног сектора који ће обезбедити одрживост, релевантност и квалитет предузетих мера развоја.	Градска општина Стари град	Стална активност	
4.3.3.	Подришка развоју и имплементацији система дуалног образовања за средње школе и за факултете	Општина Стари град као носилац одговорности за бригу о младима и запослености, у наредном периоду предузимаће различите мере подршке развоју и имплементацији система дуалног образовања за средње школе и факултете. Планирано је да ове мере укључе усмеравање ресурса општине ка промоцији и подстицању сарадње између образовних институција и привредног сектора, организовање различитих практичних догађаја намењених ученицима и студентима на тему пословања, као и постојано праћење и усмеравање програма образовања у складу са потребама тржишта рада. Реализација овог пројекта је посвећена развоју вештина и знања ученика и студената, како би се подигао квалитет њиховог образовања и професионалног развоја, али и како би им се обезбедила боља позиција приликом ступања на тржиште рада.	Град Београд Ресорно министарство Градска општина Стари град	Стална активност	
4.4. Приоритетни циљ: Повећана партиципација грађана у процесима доношења и спровођења одлука органа локалне самоуправе					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
4.4.1.	Подстицај младих да учествују у политици и баве се њом	Подстицање младих на учествовање у политичком процесу представља кључни елемент за јачање демократије и активног грађанског учешћа. Градска општина Стари град ово постиже кроз активности Савета за спровођење омладинске политике, као што су спровођење образовних програма који укључују грађанско образовање и политичку писменост, организовање радионица и обука о учешћу у политичким процесима, и стварање и пружање подршке организацијама младих и мрежама за дијалог и идеје. Додатно, важно је омогућити младим људима приступ информацијама о политичким темама и процесима и посебно их подстићи у изражавању својих ставова и убеђивању заступање својих интереса у јавном простору.	Савет за спровођење омладинске политике	Стална активност	

4.4.2.	ПартICIPативно буџетирање – укључивање локалне заједнице у јавне расправе и процесе доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава	Општина Стари град је оријентисана ка својим грађанима и тежи да их што више укључи у процес доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава Општине. У наредном периоду уложит ће се значајни напори на унапређењу овог процеса кроз припрему различитих материјала за анкетирање, потом на обавештавању јавности о свим корацима и акцијама укључивања грађана у буџетски процес, али и кроз развој активне комуникације општине и грађана путем медија и вести на интернет презентацији Градске општине Стари град. Поред тога, општина ће организовати и спроводити анкету и Локални буџетски форум, организовати гостовања представника Градске општине Стари град у медијима и спроводити поступак израде презентације за Локални буџетски форум.	Градска општина Стари град	Стална активност	
4.4.3.	Програми међународних обука за волонтере и организације младих	Волонтери, пролазећи кроз континуиране међународне обуке и ангажмане, стичу значајна знања, вештине и квалификације. По пријављивању одређеног броја нових волонтера, биће организоване периодичне обуке за њихово укључивање у рад. Обуке би се бавиле уводном оријентацијом кроз упознавање са организацијом Првеног крста и активностима Волонтерског сервиса општине, стицање знања о волонтерима и волонтирању, итд. Након спроведених обука, волонтери би могли да се ангажују на задацима у локалној заједници. Поред тога, ове обуке подрезујевају и размену искустава и знања са међународним партнерима кроз организовање кампа за волонтере који ће окупити волонтере широм света и региона и подстицати, поред дружења и бољег упознавања волонтера, и следеће теме: размену искустава са реализованих активности након одржане обуке, симулацију различитих активности на којима волонтери могу да буду ангажовани, значај волонтера у организацији, итд.	Црвени крст Стари град	Стална активност	
4.4.4.	Охрабривање грађана да учествују у креирању градских политика и доношењу одлука, буџета	Грађанска партиципација подрезује сваку активност којом се грађани активно укључују у процес доношења јавних одлука и тако утичу на квалитет свог живота и живота својих суграђана. Општина Стари град планира да унапреди партиципацију својих грађана кроз формализовани приступ јавним расправама у циљу прибављања мишљења, предлога и ставова грађана у поступку припреме одређеног општег акта. Поред тога, израда значајних одлука за ГО мораће да се највише посредством средстава информисања, најдуже седам дана након приступања изради предлога одлуке или неког акта. Радиће се и на успостављању адекватног система двосмерне комуникације, као и на обавезном спровођењу јавне расправе у процесу припреме статута, буџета градске општине, планских докумената и у другим случајевима предвиђеним законом и статутом, све у складу са Одлуком о партиципацији грађана у одлучивању.	Градска општина Стари град	Стална активност	
4.4.5.	Унапређење платформе, кол-центра, СМС и вабер система и интерактивне интернет презентације намењене за пријем предлога и сугестија грађана на општини Стари град	Напори на јачању и успостављању грађанске партиципације зависе од адекватног двосмерног система комуникације и преноса информација између грађана и општине. Да би то постигла, општина Стари град ће у наредном периоду спровести пројекте развоја нових услуга комуникације са грађанима као што су: платформа, кол-центар, СМС систем и интерактивна интернет презентација намењена за пријем предлога и сугестија грађана. Оваквим приступом ће се осигурати брза и ефикасна комуникација између општине и грађана.	Градска општина Стари град	2025. године	
4.5.	Приоритетни циљ: Повећана брига о мањинама и њиховом укључивању у друштвени живот заједнице				
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
4.5.1.	„Промоција хуманих вредности“ – едукативни програми Првеног крста Стари град	Програм „Промоција хуманих вредности“ Првеног крста Стари град реализује од 2007. године. Овај програм има за циљ да се кроз интерактиван рад са ученицима трећег разреда утиче на смањење насиља, решавање конфликта мирним путем, упознавање са децим правима и обавезама, поштовање личног, групног и културолошког идентитета, као и на превенцију насиља путем интернета. Овај програм подрезујева спровођење позоришног такмичења, као и бројних радионица и активности у основним школама широм општине, али и у центрима за азиланте.	Црвени крст Стари град	Стална активност	

	<p>Развијање модела и механизма за веће укључивање Рома у предшколско, основно, средње и високо образовање</p>	<p>Општина Стари град жели да буде општина једнакости и максималне инклузивности. Да би то постигла, у наредном периоду ће радити на развијању модела и механизма за веће укључивање Рома у предшколско, основно, средње и високо образовање. Ово ће остварити кроз пружање различитих видова подршке спровођењу мера у оквиру Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња на територији града Београда за период од 2022. до 2032. године.</p>	<p>Градска општина Стари град</p>	<p>Стална активност</p>	
	<p>Развијање прилагођених програма унапређења здравља ромске популације</p>	<p>Да би се постигла максимална једнакост и доступност здравственог система свим грађанима општине, неопходно је обезбедити сплет афирмативних мера посвећених мањинама. Једна од тих која ће се спроводити у наредном периоду јесте развијање прилагођених програма унапређења здравља ромске популације, попут здравствене медијаторске службе, теренског рада, издвојених станица за медицинску заштиту ближе насељима где они живе, консултативних посета и програма, на основу мера у оквиру Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња на територији града Београда за период од 2022. до 2032. године.</p>	<p>Градска општина Стари град, Центар за социјални рад, одељење Стари град, Градски завод за јавно здравље, Београд</p>	<p>Стална активност</p>	
	<p>Имплементација ДАП-а за родну равноправност</p>	<p>Да би се постигла адекватна родна равноправност на територији општине, потребно је целокупном процесу приступити системски и плански. Први корак на том путу је дефинисање докумената јавних политика који ће усмерити акције у овој области. Због тога ће се у наредном периоду радити на имплементацији Локалног акционог плана за родну равноправност. Усвајањем и усклађивањем овог плана са кривним стратешким документима из ове области на нивоу државе осигурава се добра основа унапређењу и промоцији родне равноправности на нивоу општине.</p>	<p>Градска општина Стари град, Центар за социјални рад, одељење Стари град</p>	<p>2024–2027. године</p>	
	<p>Развој специјализованих и прилагођених образовних, културних и социјалних програма намењених мањинама</p>	<p>Градска општина Стари град развија односе високе одговорности према свим различитостима и према свим људима који су због своје националне, расне, полне, сексуалне, физичке или било које друге карактеристике сврстани у неку од мањинских група, које су у неким срединама управо због тога маргинализоване, запостављене, дискриминисане и искључене из јавног живота, што значајно утиче на њихов квалитет живота. У наредном периоду, општина ће развијати сплет специјализованих и прилагођених образовних, културних и социјалних програма намењених мањинама, као што су, на пример, представе на ромском језику, али и друге активности и манифестације којима ће се, поред инклузивности, утицати и на интеркултуралну размену свих етничких група које живе и раде на територији општине.</p>	<p>Градска општина Стари град, Центар за социјални рад, одељење Стари град</p>	<p>Стална активност</p>	
<p>4.6. Приоритетни циљ: Олакшање кретања за све са ограниченим покретљивошћу (град без баријера)</p>					
<p>Редни број</p>	<p>Назив пројекта</p>	<p>Опис активности и пројекта</p>	<p>Носилац реализације</p>	<p>Време почетка и завршетка реализације</p>	<p>Потребна средства – буџет</p>
<p>4.6.1.</p>	<p>Наставак опремања раскрсница звучним семафорима за подршку слабовидима у саобраћају</p>	<p>Опремање раскрсница звучним семафорима представља важан корак у стварању инклузивног саобраћајног окружења. Ови специјални семафори обезбеђују слабовидима безбедан пролаз преко пута, пружајући им информације о стању светлосних сигнала путем аудио сигнала. Реализација овог пројекта ће унапредити мобилност и самосталност особа са оштећеним видом, што допринеси бољој укључености и безбедности целе заједнице у саобраћајни систем.</p>	<p>Градска општина Стари град, Секретаријат за саобраћај</p>	<p>2026–2030. године</p>	
<p>4.6.2.</p>	<p>Подршка ширењу праксе уградње тактичних трака за помоћ при кретању слабовидних</p>	<p>Израдна тактичних трака представља кључни корак у обезбеђивању сигурности и независности слабовидних у кретању и саобраћају. Ове специјално дизајниране траке, постављене на тротоарима и јавним местима, омогућавају слабовидима да се сигурно крећу, пружајући им тактичне информације о правцу, безбедности и потенцијалним препрекама при кретању. Реализација овог пројекта није само важна за подршку дневној мобилности већ такође и за побољшање самопоуздања и квалитета живота слабовидних особа на територији општине.</p>	<p>Градска општина Стари град, Секретаријат за саобраћај, Центар за социјални рад, одељење Стари град</p>	<p>Стална активност</p>	
<p>4.6.3.</p>	<p>Надзор сврсисходности употребе издатих дозвола за паркинг места за особе са инвалидитетом</p>	<p>Надзор сврсисходности употребе издатих дозвола за паркинг места за особе са инвалидитетом представља кључну активност у осигуравању поштовања права и потреба особа са инвалидитетом у јавном простору. Ова мера укључује редован надзор и казне за неправилно паркирање на резервисаним местима, како би се обезбедило да места буду доступна и служе својој сврси особама са инвалидитетом. Постојање ефикасног надзора подстиче поштовање правила и омогућава бољи приступ јавним објектима, трговима и пословним центрима за особе са инвалидитетом.</p>	<p>Градска општина Стари град, Секретаријат за саобраћај, ЈКП Паркинг сервис</p>	<p>Стална активност</p>	

5. Развојни приоритет: Претварање потенцијала традиције и модерног духа становника у културу, знање, игру, лични и друштвени просперитет					
5.1. Приоритетни циљ: Подршка одржавању објеката установа културе на подручју градске општине Стари град					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка пројекта	Потребна средства – буџет
5.1.1.	Израдна Градске галерије на Косанчићевом венцу	У циљу повезивања културно-историјске целине Косанчићевог венца са приобалњем, један од планираних пројеката је израдна Градске галерије на Косанчићевом венцу. Архитектонско решење галерије изабрано је на конкурс из марта 2017. године. У ширем контексту, галерија на Косанчићевом венцу замишљена је као прва фаза будућег Културног центра Косанчићев венац. Његова градња дефинисана је кроз три фазе, а пуна функција обезбедиће не само галеријски простор већ и ресторан, мултифункционалну дворану, учионице, амфитеатар на отвореном и друго. Објекат је замишљен као укупана грађевина (4Су+Пр+1), чији је задатак да понуди нове функције у старом језру и оснажи пешачку везу са Караборчевом улицом. У његовом саставу ће се налазити и подземни лагум који ће посебним осветљењем бити истакнут као елемент ентеријера.	Секретаријат за инвестиције	2025. године	31.725.000 РСД
5.1.2.	Отварање Визиторског центра у просторијама некадашње Галерије Београдске тврђаве	После завршених радова на реконструкцији и ревитализацији комплекса Сахат и Барокне капије на Калемегдану, у наредном периоду ће на том простору бити отворен визиторски центар са видиковцем уместо некадашње Галерије Београдске тврђаве, одакле ће се пружати поглед на Горњи град. Отварање визиторског центра ће додатно унапредити туристички потенцијал и осигурати очување Београдске тврђаве, а уједно и очување целокупне културе и историје Града Београда.	Београдска тврђава	2026. године	
5.1.3.	Реконструкција објекта Музеја Града Београда	У сврху унапређења туристичке понуде и трајног излагања експоната од великог значаја, планирана је реконструкција објекта Музеја Града Београда у Ресавској 406. Први спрат је планиран за сталне изложбене поставке у делу објекта према Бирчаниновој. Према пројекту, у делу према Немањиној биће депо музејских и студијских збирки. Други спрат је у делу према Бирчаниновој улици планиран за сталне изложбене поставке и просторе едукативних радионица са пратећим санитарним просторијама. Део простора према Немањиној намењен је за депо слика, скулптура, намештаја. Поткровље је предвиђено за управу музеја, директора и пратеће службе. У плану је и рушење постојећег централног степеништа оријентисаног према дворшћу, као и улазног степеништа и дела галерије ради формирања репрезентативног хода. Двориште објекта је интегрисано у јавне просторије музеја. Централни мотив дворшће је археолошки лапидаријум – део изложбене поставке музеја на отвореном. У оквиру дворшће планиран је и спољни амфитеатар са урбаним мобилијаром.	Секретаријат за инвестиције Града Београда		5.000.000.000 РСД
5.1.4.	Реконструкција и санација Куће Буре Јакшића и отварање сувенирнице	У наредном периоду је неопходно реконструирати цео простор галерије, који подразумева и реновирање тоалета, канцеларија, улаза и галерије. Поред реконструкције која ће значајно унапредити функционалност и атрактивност постојећег објекта, идентификован је недостатак продајница сувенира, те је неопходно у наредном периоду радити и на отварању једне такве продајнице.	Град Београд, Градска општина Стари град, УК „Пароброд“	Од 2025. до 2028. године	
5.1.5.	Реновирање биоскопа „Драган Гага Николовић“	У наредном периоду је неопходно реновирати биоскоп. Потребно је заменити фотеље – столице, које су дотрајале, подове и обезбедити бољи пројектор. Овим пројектом ће се употпунити и осавременити биоскопска понуда на територији општине, али ће и сам објекат постати достојан имена легенде чије име носи.	УК „Пароброд“	Од 2025. до 2027. године	
5.1.6.	Реконструкција, санација и адаптација са дотрајном Позоришта „Бошко Буха“	Реконструкција Позоришта „Бошко Буха“ је резултат намере да се најстаријем децем позоришту, основаном 1950. године, отворе нове могућности рада и унапређења квалитета представа и комфора за најмлађе гледаоце. Реализацијом овог пројекта оствариће се дугогодишњи сан о његовој реконструкцији и коначном добијању сталне адресе боравка у објекту на Тргу Републике.	Секретаријат за инвестиције	2025. године	5.250.000.000 РСД
5.1.7.	Уређење Меморијалног парка на локацији некадашње Народне библиотеке на Косанчићевом венцу	Изменама планског документа дела Косанчићевог венца, просторно културно-историјске целине од великог значаја, стварају се услови за добијање грађевинске дозволе за градњу градске галерије. Нажалост, ово је једна од установа културе чија је реализација више пута померана. Акционим планом претходне стратегије као рок за завршење овог пројекта наведена је 2018. година. Градска галерија на Косанчићевом венцу, просторно културно-историјској целини од великог значаја, могла би да почне да се зида крајем 2024. године. Реализацијом овог пројекта биће комплетирана културна понуда целине Косанчићев венац и трајно спашено од заборава сећање на трагедију која се десила некадашњој најважнијој библиотечко-архивској установи у Србији.	Секретаријат за инвестиције	2025. године	105.000.000 РСД

5.1.8.	Отварање културно-уметничких дистриката преуређењем и реконструкцијом постојећих напуштених објеката и јавних места	Како би се унапредили услови за мале уметнике и културне раднике, али и за грађане који желе да се баве културом и уметношћу, неопходно је да општина у наредном периоду обезбеди довољно неопходних капацитета. Један од начина за остварење овог циља је отварање културно-уметничких дистриката преуређењем и реконструкцијом постојећих напуштених или дотрајалих објеката и јавних места као што су креативни дистрикт „Нумијево сокаче“ и Теразијски пролаз „Безистан“.	Град Београд	2030. године	
5.1.9.	Реконструкција објекта Библиотеке града Београда у улици Змај Јовина 1	Библиотека „Ђорђе Јовановић“ је централна библиотека на општини Стари град и у свом саставу има Децје одељење „Драган Лукић“ и огранак „Јован Поповић“. У свом фонду има око 65.000 библиотеке јединица. У библиотекама на Старом граду организују се бројни програми за кориснике свих узраста. Библиотека „Ђорђе Јовановић“ налази се у Змај Јовиној бр 1. Фонд је намењен одраслим корисницима. Један део фонда је у слободном приступу, а други део у магацину и издаје се на захтев. У оквиру библиотеке је и читаоница за тихи рад са десет читаоничких места, као и шест места у отвореној читаоници. У библиотеци се, у сарадњи са књижевним друштвима, организују књижевне вечери и промоције. Међутим, да би библиотека остварила своје потенцијале, неопходно је извршити комплетну реконструкцију објекта и на тај начин обезбедити најбоље и најсавременije библиотеке и читалачке услове за грађане општине Стари град.	Град Београд	2026. године	
5.1.10.	Реконструкција старе термоцентрале на Дорћолу, под називом „Снага и светлост“ и претварање у центар развоја креативних уметности	Објект старе термоелектране „Снага и светлост“ представља један од значајнијих споменика културе. Цео комплекс фабричких објеката оставља веома снажан утицај на посматрача. У садашњем простору Културног центра Београда, који чине ликовна галерија, галерија „Артгет“, биоскопска дворана са фоајеом – кафетеријом, Београдски излог; и књижара, одвија се преко 300 програма годишње. Међутим, разноврсност и величина програма често захтевају другачије и веће просторне капацитете од постојећих. Из тог разлога, јавила се идеја за новим амбијентом где би се могли на једном месту организовати изложбе, концерти, предавања, бројни позоришни и филмски програми, како у објекту тако и ван њега. Термоелектрана „Снага и светлост“ својом архитектуром, просторним потенцијалима и позицијом представља одговарајућу „опну“ за мноштво интердисциплинарних и вишемедијалних пројеката које прикуља Центар. На овом широком полигону пружали би се увиди у различите појаве савремености и наслеђа урбане културе. Адаптацијом и одговарајућом наменом електрана би добила посебно место у културном животу града.	Град Београд, Градска општина Стари град		
5.1.11.	Премештање зоолошког врта и дефинисање плана преуређења културно-историјског простора на коме се он тренутно налази	Београдски зоолошки врт је најстарија таква институција у Србији, која већ дуги низ година машта о добијању већег простора који би користио животињама, али и радницима и посетиоцима. Идеја је да се у наредном периоду Зоолошки врт премести на простор на Ади Циганији који се зове Ада Сафари, а да се на његовој тренутној локацији развије детаљан план преуређења културно-историјског простора. Реализацијом овог пројекта Београд ће добити модеран зоолошки врт какав имају све светске метрополе и још један изузетно уређен простор намењен култури и историји.	Град Београд, Зоолошки врт	2026–2029. године	
5.1.12.	Улагање у унапређење Ботаничке баште и завршетак изградње зграде ботаничког музеја, института и едукативног центра	Ботаничке баште у Европи (нпр. у Бечу и Берлину) налазе се на периферији градова и играју кључну улогу у очувању и промоцији ретких биљних врста. Међутим, с обзиром на то да се београдска ботаничка башта налази у центру града, поред своје основне улоге у очувању биљних врста, она представља и мултимедијални простор који функционише као центар за догађаје из сфере науке, туризма и културе. Реконструкцијом и повећањем капацитета Београдске баште, као и изградњом зграде ботаничког музеја, института и едукативног центра у напуштеним зградама у њеној близини, може се осигурати да се њена основна улога у заштити и промоцији богатства ретких биљних врста настави са највишим потенцијалом, али и да се употпуне и осавремене њени мултимедијални капацитети за организацију различитих догађаја.	Град Београд, Ботаничка башта „Јевремовац“	2030. године	
5.2. Приоритетни циљ: Подршка институцијама и манифестацијама културе, уметности, креативне и активне урбане заједнице					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта		Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације
5.2.1.	Пружање подршке спровођењу сталних општинских манифестација – „Јевремова – улица сусрета“	„Јевремова – улица сусрета“, манифестација која слави пролеће и препознатљиви дух Старог града, одржава се сваке године на славу општине Стари град – Цвети, на добро познатој локацији испред Установе културе „Пароброд“.		Градска општина Стари град и УК „Пароброд“	Сваке године на славу Градске општине Стари град – Цвети
				Потребна средства – буџет	

5.2.2.	Пружање подршке спровођењу сталних општинских манифестација – „Староградско лето”	Општина Стари град је 2022. године покренула манифестацију „Староградско лето”, која се одржава сваке године од 15. јуна до 1. септембра на територији општине Стари град. Свакодневни програм обилује културним, забавним и едукативним садржајима, како за децу тако и за све генерације.	Градска општина Стари град и УК „Пароброд”	Сваког лета од 15. јуна до 1. септембра	
5.2.3.	Пружање подршке спровођењу сталних општинских манифестација – „Староградска зима”	На Топличиним венцу, у Парку војводе Вука, сваке зиме ће се одржавати посебан програм, пажљиво припремљен за баш све узрасте под именом „Староградска зима”. Посетиоци ће имати прилику да бускују уз музику домаћих ди-џејева и домаћих музичких звезда, да доведу своје малишане на креативне радионице, дружење са јунацима из бајки и концерте посебно осмишљене за њих. У Музеју примењених уметности одржаваће се најразличитији типови радионица за све узрасте. Сваки дан „Староградске зиме” посебно је испланиран и биће испуњен бројним занимљивим активностима за све уз уживање у укусној храни најбољих београдских ресторана у гастро кутку.	Градска општина Стари град и УК „Пароброд”	Сваке зиме, од децембра до јануара	
5.2.4.	Подршка реализацији постоећих фестивала и културних догађаја у сарадњи са Центром београдских фестивала – ЦЕБЕФ	Пројекат подразумева активну подршку за реализацију постоећих фестивала и културних догађаја у сарадњи са Центром београдских фестивала (ЦЕБЕФ). Међу фестивалима којима ће се пружити подршка су „Улица отвореног срца”, ФЕСТ, БЕМУС, БЕЛЕФ, „Октобарски салон”, „Фестивал подводног филма”, „Гитар Арт Фестивал”, „Нох музеј”, „Међународни дан младих” и др. Ова иницијатива има за циљ да обогати културни живот на општини и омогући широј заједници уживање у богатству уметности и културе.	Градска општина Стари град, Центар београдских фестивала (ЦЕБЕФ)	Сваке године	
5.2.5.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Позоришни фестивал	Позоришни фестивал „Пароброд” установљен је 2021. године са циљем да кроз савремену позоришну продукцију, имплементацијом нових презентационих формата, публику упозна са позоришном сценом „Пароброда”. Овај традиционални фестивал се одржава сваке године крајем новембра. Фестивал траје шест дана, у оквиру којих публика може да погледа шест представа.	УК „Пароброд”	Сваке године	550.000 РСД
5.2.6.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Паробродске приче”	Фестивал „Паробродске приче” осмишљен је као платформа која ће омогућити свим заинтересованима прецизан увид у нову, неоткривену драмску продукцију на овим просторима, а младим редитељима и глумцима шансу да се сусретну са својом публиком и да кроз сведену, интимну форму преиспитају и пренесу најбоље, још увек неизведене драме савремених српских писаца.	УК „Пароброд”	Сваке године	650.000 РСД
5.2.7.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Бигеф Полифонија	Установљен је 2023. године, са намером да постане традиционални фестивал. Одржава се крајем октобра и траје шест дана у оквиру којих публика може да погледа шест остварења.	Бигеф Театар, Лубица Бељански Ристић и УК „Пароброд”	Сваке године	
5.2.8.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Награда „Александар Дероко”	Установа културе „Пароброд” је 2021. године установила бијеналну награду „Александар Дероко” са циљем да подстакне уметничко стваралаштво на општини Стари град. Додела награде „Александар Дероко” врши се почетком септембра сваке друге године.	УК „Пароброд”	Сваке године	250.000 РСД
5.2.9.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Алеја заслужних Старограђана”	УК „Пароброд” је 2022. године установила „Алеју заслужних Старограђана” као омаж значајним историјским личностима које су живеле на општини Стари град, а која ће се проглашавати сваке године на дан славе општине – Цвети.	УК „Пароброд”	Прошле године лично одржава се сваке године на дан славе општине Стари град – Цвети.	300.000 РСД
5.2.10.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – НИН-ове књижевне награде	ДОБИТНИК/ДОБИТНИЦА НИН-ове књижевне награде за роман године и аутори/ауторке из најужег круга за НИН-ово признање, уз гостовање критичара/критичарки, уметника, универзитетских професора и научних сарадника/сарадница из Србије и региона	УК „Пароброд”	Традиционални програм УК „Пароброд” који се одржава почетком сваке године	70.000 РСД

5.2.11.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – Балканско архитектонско Бијенале	„Балканско архитектонско бијенале“ је једна од највећих и најзначајнијих интернационалних смотри савременог архитектонског и дизајнерског стваралаштва на овим просторима. Бијенале је по први пут одржано у Установи културе „Пароброд“ у периоду од 18. јуна до 17. јула 2024. године, са циљем да постане традиционални програм установе.	Марко Стојановић	2024. године	40.000 РСД
5.2.12.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – Мини сајам књига	Тродневни сајам књига, на коме углавном учествују мали издавачи уз неколико великих издавачких имена. Први пут одржан у децембру 2021. године, Мини сајам књига је израстао у традиционални предновогодишњи програм установе.	УК „Пароброд“	Стална активност	40.000 РСД
5.2.13.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – „Млади Дис“	У сарадњи са Градском библиотеком „Владислав Петковић Дис“ сваке године у УК „Пароброд“ додељује се награда у оквиру манифестације „Дисово пролеће“.	Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“	Први пут, манифестација је одржана у септембру 2022. године и од тада је постала део годишњег програма УК „Пароброд“	
5.2.14.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – хуманитарне изложбе	У оквиру хуманитарних изложби представљени су радови деце са маргине (Свратиште) и корисника Установа за ментално здравље. Установа културе „Пароброд“ има дугогодишњу сарадњу са установама у циљу оснаживања и укључивања корисника у друштвену заједницу. План је да се сваке године одрже и тактилне изложбе, како би што више суграђана са потешкоћама учествовало у културном животу Старог града.	УК „Пароброд“, Свратиште, Установа за ментално здравље	Сваке године	40.000 РСД
5.2.15.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – Међународно бијенале литографије	Београдско Међународно бијенале литографије са већ формираном колекцијом радова – поклона аутора, јесте светла тачка „лана“ стваралаштва, који изнова одражава бројне и разнолике односе оног, такоречи, магичног тројства креатор – посматрач – дело, повезујући литографе међу собом. Бијенале као светлонику у нашем времену, а свето на планетарној мапи уметности, односно, културе	Марко Калезић	Сваке друге године у децембру	
5.2.16.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – „Медведи – у част пролећу“	Пројекат „Медведи – у част пролећу“ организује уметнички колектив „Медведи“. Сваке године „Медведи“ окупују нове ауторе и њихове радове, уједињене око теме медведа, стварајући тиме колектив уметника који својим учешћем и сами постају део овог покрета. Осим тога, ова заједница својим даљим растом увршава Београд, као и српску алтернативну уметничку сцену, на мапу великих културних центара.	Колектив „Медведи“	Манифестација почиње 21. 3. и траје 7–10 дана	
5.2.17.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – концерти у просторијама ГО	Јединствен и непоновљив локалитет општине Стари град изузетна је прилика за организацију концерата мањег обима, који би нагласили значај историјских личности које су своје активности у највећем делу свог живота спроводиле у делу током живота у овој општини. Свака концертна сезона има уочљиво концептуално обележје које има специфичан одабир концерата и програмских активности усклађених са биографијама одабраних личности у чију ће се част концерти одржавати.	Теодора Димитријевић	Сваке године у периоду јун–септембар	
5.2.18.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – Аудио форум	Аудио форум је једина годишња конференција за професионалце, ентузијасте и студенте у области аудио продукције у Србији, коју организује удружење „Масив“. Постовања светских суперзвезда никада не изостају на Аудио форуму. Два дана многобројних дешавања омогућавају учесницима да се едукују, развијају или започну професионалну комуникацију, потраже или понуде послове и активно учествују у развоју аудио заједнице у Србији.	Удружење „Масив“	Сваке године у децембру месецу	
5.2.19.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд“ – Обележавање рођендана Владе Дивљана	Обележавањем рођендана Владе Дивљана, са великом жељом и дивљењем покушавамо да што дуже његов рад и уметност остану присутни и остане што дубљи траг у новим генерацијама. Програм обухвата филм, трибини и концерт у част Влади Дивљану, са тенденцијом организовања и изложби у склопу манифестације за сваку епоху његовог стваралаштва.	УК „Пароброд“	10. маја сваке године	200.000 РСД

5.2.20.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Уметност и људска права”	Фестивал „Уметност и људска права” је покренут са циљем да подстакне и оснажи грађане/грађанке да преузму активну улогу у променама у својим заједницама, да се уметници и бранитељи људских права повежу између себе, али и са широм заједницом. Фестивал укључује поједилице и организације који раде на међународној сцени и у нашој земљи, комуницира са грађанима/грађанкама, оживљава заједнице и повезује различитости.	Дах театар	Сваке године током јуна месеца	-
5.2.21.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Играмо бајке”	Први дечји позоришни фестивал „Играмо бајке”, у којем су учествовали полазници Школе глуме Снежане и Ненада Ненадовића, одржао се од 16. до 17. јуна 2023. године у УК „Пароброд”. Школа глуме Снежане и Ненада Ненадовића, као најлепши расадник раскопних талената, постоји већ 24 године. Глумачке генерације су произашле из ове школе, а Милош Виковић, Јована Стојиљковић, Лазар Букић, Борђе Стојковић, Пеђа Васић само су нека од тих имена.	Школа глуме Снежане Ненадовић	Позоришни фестивал за децу постаће део годишњег програма УК „Пароброд”. Период одржавања – крај јуна или почетак септембра.	-
5.2.22.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – „Belgrade Saxreptence”	Ово је међународни фестивал саксофона у Србији са домаћим и иностранним звездама. Концерти су посвећени будућим професионалним саксофонистима и деци, представљају својерстан увод у међународни фестивал саксофона „Belgrade Saxreptence” који се одржава у септембру (Belgrade Saxreptence и Mini Saxreptence).	Милан Савић	Сваке године у септембру месецу	
5.2.23.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Организација храбрих идеја	Циљ радионице је да подстакне децу да се упознају са уметношћу и заинтересују за читање, музику, плес, креативност, глуму путем квалитетног садржаја. Желимо да обезбедимо деци сигуран и стимулишући простор за дружење, размену и креирање идеја. На тај начин деца ће имати прилику да кроз уметност и разне активности упознају нове другаре, завире у сопствено биће и науче понешто ново. Заједно ћемо радити на томе да развију машту, искусе рад у тиму, дискутују о разним темама и прошире своје видике, вежбају јавни наступ и добро се поведу. Радионица је први пут одржана у УК „Пароброд” у периоду јул–август 2023. године.	УК „Пароброд” и Организација храбрих идеја	Планиран је наставак сарадње и у наредним годинама	
5.2.24.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Базаарт	Годишња национална научно-стручна конференција са међународним учешћем представља нова културна и образовна знања и искуства која се развијају на маргинама друштвене пажње и промовише широке просторе маргина као нове, снажне центре, чији су постулати равноправност, укљученост и хармоничан развој друштва.	УК „Пароброд” и Базаарт	Сваке године почетком јула месеца	
5.2.25.	Пружање подршке реализацији пројеката и манифестација УК „Пароброд” – Међународни сусрет уметника у организацији Ехо анимато	CultureHub и позориште Ла МаМа из Њујорка, са колективом Ехо анимато из Београда, организују сваке друге године међународне сусрете у УК „Пароброд”. Ова радионица окупља интернационалне и регионалне уметнике, који ће кроз низ радионица и креативних размена истраживати могућности за стварање нових модела подршке и солидарности. Уметници из различитих области имаће прилику да прошире поље своје праксе и да се повежу са колегама широм света.	Манифестација УК „Пароброд” и Ехо анимато	Сваке друге године у УК „Пароброд”	
5.2.26.	Реализовање програма подршке грађанима приликом набавке карата (нпр. бенефит картича „Стари град мисли на тебе”)	Програм „Стари град мисли на тебе” омогућава свим Старограђанима да се пријаве и добију своју персонализовану картицу, која ће им пружити могућност да учествују у свим бесплатним активностима које организује Градска општина Стари град током читаве године. Поред бесплатних програма, картица „Стари град мисли на тебе” обезбеђује попутне и друге погодности код више од 200 партнера из различитих делатности – од позоришта, преко књижара до угоститељских објеката.	Градска општина Стари град	Стална активност	
5.2.27.	Промоција аматерског стваралаштва	Овај пројекат има за циљ промовисање културно-уметничких пројеката са фокусом на повећању промоције и видљивости аматерског стваралаштва у заједници. Путем организованих активности и догађаја као што су различите радионице, семинари и курсеви, пројекат ће омогућити аматерским уметницима и творцима да покажу свој таленат и креативност широј публици. Путем учешћа у овим активностима, заједница ће имати прилику да истражи различите облике уметности и културе и ужива у њима, што доприноси богатству и разноврсности културне сцене на територији општине.	Градска општина Стари град	Сваке године	

5.2.28.	Пружање подршке домаћој и међународној сарадњи у области културе	УК „Пароброд“ је у току 2023. године остварила сарадњу са Чачком као првом престоницом културе Републике Србије и таква пракса ће се наставити у наредном периоду. Поред тога, УК „Пароброд“ у току године сарађује са разним амбасадама на низу догађаја и програма. Холандска амбасада је партнер општине Стари град у оквиру визуелног програма, амбасада Републике Ирске на манифестацији „Београдски ирски фестивал“, амбасада Републике Аргентине на филмском програму, амбасада Финске је партнер у области визуелног и филмског програма, као и амбасада Северне Македоније. Амбасада Бразила је партнер у области музичког програма.	Министарство културе Републике Србије	У плану је одржавање сарадње са градовима добитницима престоницама културе	
5.2.29.	Пружање подршке филмској уметности и ствараоцима	Ова иницијатива има за циљ пружање значајне подршке филмској уметности и ствараоцима кроз различите активности. Један од њених аспеката укључује уступање простора независним филмским продукцијима за пробе и касинге. Путем овог пројекта, филмски ствараоци ће имати могућност да развијају иновативне и креативне пројекте, обогатајући културну сцену и унапређујући квалитет филмске уметности у заједници. Ова иницијатива је предана подршци креативности и изражавању уметника у филмској индустрији.	Градска општина Стари град	Сваке године	
5.2.30.	Манифестација „Београд живи“: бесплатан културно-уметнички програм на Старом граду	Градска општина Стари град, у сарадњи са Установом културе „Пароброд“, Дечјим културним центром Београд, МТС двораном, Црвеним крстом и Музејом Града Београда, а под покровитељством Града Београда и уз подршку компаније Бамби, током јула и августа организује бесплатан културно-уметнички програм. Програм је подељен у две целине – радионицарски и ревијални програм. У оквиру радионицарског програма, на две локације – Топличин венац, Парк војводе Вука и Калемегдан, плато испред Павиљона „Двијета Зузорић“, организују се радионице за децу школског узраста. У склопу ревијалног програма, на Косанчићевом венцу се одржавају филмске пројекције за одрасле, док се концерти за децу одржавају у Улици цара Лазара.	Градска општина Стари град	Сваке године у јулу и августу	
5.2.31.	Подршка организовању бесплатних догађаја на отвореном	Ова иницијатива има за циљ подршку организовању различитих културних догађаја на отвореном простору, без наплате карата. Путем овог пројекта, грађани ће имати могућност да уживају у бесплатним цез концертима у августу, фестивалима књига у историјским четвртима града, концертима класичне музике у отвореним амфитеатрима и књижевним вечерима под тврђавом. Ови догађаји не само што обогатају културни живот општине већ и омогућавају беспрекорно уживање у уметничким и културним искуствима за све грађане, независно од њихове материјалне ситуације.	Градска општина Стари град	Стална активност	
5.2.32.	Подршка организацији и промоцији културних догађаја намењених туристима (на старним језицима)	Ова програмска иницијатива има за циљ активну подршку организацији и промоцији културних догађаја направљених за туристе, представљених на страним језицима. Путем ове подршке, туристи и грађани ће бити у могућности да истражују богатство културе и уметности кроз специјално прилагођене догађаје на различитим језицима. Истовремено, иницијатива пружа подршку позорницама и другим културним институцијама у увођењу титулованих представа на енглеском језику, као и другог страних материјала, инфо-табли итд, обогатајући искуство туриста и других страних посетилаца и омогућавајући комуникацију са широком аудијенцијом која говори различите језике. Ова иницијатива обогатаје културни дијалог и интернационализује културну понуду, али и шири разумевање културе и уметности на територији општине независно од матерњег језика.	Градска општина Стари град	Стална активност	
5.3.	Приоритетни циљ: Заштита културног наслеђа и традиције општине				
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

5.3.1	Формирање Савета за културу Градска општина Стари град	<p>На иницијативу грађана, истакнутих културних радника и интелектуалаца, Скупштина ГО је покренула иницијативу за формирање Савета за културу Градске општине Стари град. Најстарија општина престонице, на којој је и формирано прво историјско урбано градско језгро треба да настави да развија и штити своје културне резултате и институције, а Савет може да буде координационо тело тих напора.</p> <p>Савет треба да чине најугледнији културни радници, али и сви који хоће да подрже заштиту и развој културе. Чување двеју река и Калемегана и тврђаве над њиховим ушћем, изглед фасада и њихово одржавање, табле које означавају локације од историјског значаја, озбиљна заштита ћирилице, неговане „зелених плућа“ и еколошка свест, култура понашања локалног становништва као добрих домаћина, али и његова додатна едукација о вредностима центра престонице, као и многобројне друге важне теме намећу не само поштовање постојећих закона и њихово стално медијско предочавање, већ и успостављање нових регула које би допринеле да будемо достојни овог важног средишта престолног града. Новоуспостављени савети би најделотворније били спроводиви у свим образовним степенцима: вртићима, школама, на универзитету, као и у установама културе.</p>	Градска општина Стари град, Секретаријат за културу Београда, културни радници и удружења културних радника	2025. година	
5.3.2.	Спровођење едукација и допајања о културном наслеђу и традицији	<p>Ова иницијатива има за циљ организацију различитих едукативних пројеката и допајања који се фокусирају на заштиту културног наслеђа и традиције. Кроз редовне радионице, предавања и галеријске изложбе, грађани ће имати прилику да истраже и упознају своје историјско културно наслеђе, али и да уче о традиционалним уметничким вештинама и обичајима. Активност ове иницијативе такође укључује и посете историјским локацијама, музејима и објектима. Активност ове одржавања и чувања културног наслеђа за будуће генерације. Кроз ове активности, грађани општине ће постати свеснији своје богате културне баштине и поноснији на њу.</p>	Градска општина Стари град, Музеј Града Београда, Завод за заштиту споменика Града Београда	Од 2026. до 2030. године	
5.3.3.	Археолошко конзервирање и презентација јавности новопронађених ископина	<p>Ова иницијатива се фокусира на археолошко конзервирање и представљање новопронађених ископина за јавност. Поред тога, овакви пројекти не само што обезбеђују одржавање и чување богатог културног наслеђа, већ и отварају врата јавности, омогућавајући им учешће у процесу истраживања и учења о прошлости своје заједнице. Посетиоци ће имати прилику да виде откривене артефакте и учествују у образовним програмима на тему значаја археологије за разумевање прошлости. Пример једне овакве иницијативе је простор између Историјског музеја и Народне скупштине, на коме се врши конзервација историјских артефаката и деје могућност њихове презентације јавности.</p>	Градска општина Стари град, Музеј Града Београда, Завод за заштиту споменика културе Града Београда	Од 2025. до 2030. године	
5.3.4.	Реконструкција и сређивање пешачких стаза на Горњем граду Београдске тврђаве	<p>ИП „Београдска тврђава“ ће у наредном периоду наставити радове на сређивању пешачких стаза на простору Београдске тврђаве, посебно на простору Горњег града. Пројектом је предвиђена реконструкција 28 стаза површине 13.814 квадрата, као и три платоа од 3.214 квадрата.</p>	ИП „Београдска тврђава“	Од 2025. до 2030. године	
5.3.5.	Обезбеђивање средстава за очување, унапређење и представљање културног наслеђа добра и баштине	<p>Ова иницијатива има за циљ обезбеђивање средстава за очување, унапређење и представљање културног наслеђа добра и баштине. Путем овог пројекта, финансирање ће бити омогућено за реставрацију и очување историјских објеката, архива, исписа и других важних културних артефаката. Такође, средства ће бити коришћена за унапређење постојећих и креирање нових изложби, музејских поставки и образовних програма. Ова иницијатива ће допринети не само очувању богате културне баштине, већ и њеном представљању нашој заједници и широј јавности. Путем инвестиција у културно наслеђе, ова иницијатива ствара трајни утицај на културни и историјски идентитет општине.</p>	Градска општина Стари град, Град Београд, Завод за заштиту споменика културе Града Београда, Музеј Града Београда	2024–2025. године	120.000.000 РСД
5.3.6.	Реконструкција, адаптација и реставрација комплекса Зиндан капије са ревитализацијом кула	<p>Циљеви реконструкције су заштита постојећих утврђења и очување затеченог стања са што мањим бројем интервенција које су неповратног карактера, ревитализација постојећих простора и добијање функционалног галеријског простора. Пројектом је предвиђена реставрација урушеног свода пролаза капије, чиме би се спречило даље пропадање тог простора. Биће урађена санација торњских површина свих сводова, уз извођење радова на одводу и дренажи воде. На простору лучног бедема предвиђено је извођење дренажних цевки које ће извадити вишак атмосферске воде и на тај начин смањити продор воде у подzemне просторе унутар бедема, као и у зидове Цркве Ружнице. Како би се целокупан простор ставио у функцију, планирана је реконструкција дрвених таваница у кулама, као и постављање прозора и улазних врата. Такође, планирана је и санација подземних просторија.</p> <p>О изгледу пројекта реконструкције пијаце Скадарлија, који се односи на сам изглед пијачног дела, биће огранизоване јавне консултације како би се у доношење одлука укључили и грађани општине Стари град.</p>	ИП „Београдска тврђава“	2024–2025. године	120.000.000 РСД

5.3.7.	Реконструкција и обнова Чукур чесме	Чукур чесма је један од најважнијих и најпознатијих споменика културног наслеђа на Старом граду у Београду. Ова историјска чесма, која се налази у централном делу Старог града, има велику историјску и архитектонску вредност, али је последњих деценија у све већем стању запуштености и потребна је хитна реконструкција и обнова. Чукур чесма не само да представља споменик на прошлост Београда, већ је и важан део културног и друштвеног живота овог дела града. У овом контексту, предлажемо иницијативу за њену обнову како би постала значајан туристички, културни и историјски центар на Старом граду. Циљ ове иницијативе је да се Чукур чесма обнови и врати у првобитни изглед, уз модернизацију инфраструктуре и адаптацију за савремену употребу, како би могла да служи као туристичка атракција, као и као место за друштвене и културне активности. Обнова ће омогућити очување овог историјског споменика, али и давање нове вредности у контексту развоја Београда као туристичке дестинације.	Градска општина Стари град		
5.4. Приоритетни циљ: Стари град за младе и децу					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
5.4.1.	Подршка учешћу на спортским и школским такмичењима – школски спорт	Ова иницијатива има за циљ да се обезбеди подршка за учешће на спортским и школским такмичењима за све малишане са територије општине. Кроз финансирање тренинга, путовања и опреме, овај програм омогућава младим спортистима и ученицима лакше и доступније учествовање у школским такмичењима на локалном и националном нивоу. Ова подршка не само што усмерава младе таленте ка спортским и школским достигнућима, већ их усмерава и ка важним животним вештинама као што су тимски рад, преданост и лидерство. Кроз ову иницијативу, заједница подстиче активан и здрав начин живота међу младима и подржава развој будућих спортских и образовних лидера.	Градска општина Стари град, Савез спортова Старог града, Одељење за друштвене делатности и пројекте развоја	Сваке године	
5.4.2.	Едукација младих о здравим стилевима живота и превенцији савремених болести	Ова иницијатива има за циљ едукацију младих о здравим стилевима живота и превенцији савремених болести. Кроз образовне програме, радионице и информативне кампање, младим људима се пружа информативна о значају здраве и балансиране исхране, редовне вежбе и одржавања психосоцијалног здравља. Ова едукација обухвата теме као што су правилна исхрана, редовно вежбање, управљање стресом и штетни фактори попут пушења и конзумације алкохола. Кроз оне активности, млади људи стичу вештине и знања неопходна за одржавање здравог начина живота, што доприноси повећању свести о сопственом здрављу и благостању. Ова иницијатива има потенцијал не само за смањење ризика од болести већ и за стварање здравије и активније заједнице у будућности.	Градска општина Стари град, Одељење за друштвене делатности и пројекте развоја	Сваке године	
5.4.3.	Наставак праксе награђивања ученика и наставника основних и средњих школа награда за наставне и спортске успехе	Ова иницијатива предвиђена је општинским одлукама о награђивању ученика и наставника основних и средњих школа на територији градске општине Стари град за наставне и спортске успехе са циљем пружања подршке изузетним постигнућима у образовању и спорту. Један од начина на које ће се ова подршка реализовати је путем додељивања стипендија најуспешнијим ђацима основних и средњих школа са територије општине. Сваке године, сви вуковци и ђаци генерације, као и ученици који су освојили награде на општинским, окружним, републичким и међународним такмичењима биће награђивани новчаним наградама или пригодним поклонима за своја постигнућа током свог школовања.	Градска општина Стари град, Одељење за друштвене делатности и пројекте развоја	Сваке године	

5.4.4.	Бесплатни садржаји и едукативни програми за младе	<p>Ова иницијатива представља обиман програм бесплатних садржаја и едукативних програма за младе, са фокусом на различитим аспектима образовања и креативности. У просторијама Дома омладине се пружа богат асортиман могућности за неформално учење и вршњачку едукацију младих са целе територије града Београда, али и конкретно са територије општине Стари град. Поред тога, у оквиру ове иницијативе се спроводе програми који обухватају припремну наставу за матуранте, трибине посвећене темама као што су „Совјетски неми филм и ментално здравље“, предавања о предузетништву и обуку прве помоћи у сарадњи са Првеним крстом. Такође, организују се радионице калиграфије и бесплатни часови енглеског језика у староградским вртићима за малишане. За будуће родитеље, организује се бесплатне радионице како би их подржали и припремили за предстојеће родитељство. Осим тога, у оквиру ове иницијативе се нуде и уметнички бесплатни програми који обухватају бесплатну школу балета, хип-хопа и креативних игра за децке и девојчице узраста од 5 до 10 година. Ученици основних школа имају могућност да учествују у бесплатној школи језика, радионицама креативног студија и школи фотографије. За средњошколце, организује се и школа дебате, што им пружа шансу да развијају своје комуникационе и аугментативне вештине. Ова иницијатива омогућава младим људима да стичу нове вештине и знања, подстичући уједно креативно и интелектуално развијање, што им обезбеђује сигурнију и успешнију будућност.</p>	Канцеларија за младе Градска општина Стари град	Стална активност
5.4.5.	Изабери свој пут: бесплатна професионална оријентација за матуранте	<p>Градска општина Стари град организује бесплатан програм професионалне оријентације који ће помоћи матурантима да изаберу свој професионални пут. Млади од 15 до 19 година са територије општине Стари Град који желе да провере своје склоности, добију информације од реномираних педагога и да учествују у креативним радионицама, имаће сваке године сјајну прилику да то и учине. Кроз викенд-радионице током марта моћи ће да разговарају са реномираним педагозима и психолозима, као и да ураде тестове професионалне оријентације. Такође, моћи ће да се информирају о предметима изучавања на многобројним факултетима у земљи и иностранству. Један од циљева програма је да се млади који не желе да наставе школовање упознају са могућностима за запошљавање и неформално образовање.</p>	Градска општина Стари град, Одељење за друштвене делатности и пројекте развоја и НСЗ – филијала Стари град	Сваке године, у децембру
5.4.6.	Новогодишњи пакетићи за староградске малишане	<p>Крајем сваке године, Градска општина Стари град организује кампању доделе Новогодишњих пакетића за своје најмлађе, тачније за децу узраста до 15 година. Могућност пријаве имају сви родитељи или старатељи са пребивалиштем на територији општине, који поседују картицу „Стари град мисли на тебе“, као и родитеље деце која похађају основну школу или предшколску установу на територији општине.</p>	Градска општина Стари град	Сваке године, у децембру
5.4.7.	„Покрени се за ИТ“	<p>У сарадњи са Министарством омладине и спорта, КЗМ реализоваће се пројекат „Покрени се за ИТ“, који има за циљ да младе људе упозна са савременим трендовима у ИТ сфери и будућности дигиталних радних места, да их оспособи за практичан рад на различитим бизнис моделама, створи могућности за запошљавање и подстакне развој предузетничког духа код младих за ИТ пословање (тематска предавања, стручне радионице и семинари).</p>	Канцеларија за младе Градска општина Стари град, Министарство омладине и спорта	Сваке године
5.4.8.	Стари град мисли на бебе (Поклон-честитке староградским бебама)	<p>У оквиру програма „Стари град мисли на бебе“, а у циљу спровођења пронајалитетне политике, Градска општина Стари град додељује поклон-честитке староградским бебама рођенима током претходне године на територији општине Стари град. Новчани износ се увећава у складу са могућностима и тренутно износи 15.000 динара, у плану је увећање на 30 хиљада, а ако буџетске могућности буду дозвољавале, и још више.</p>	Градска општина Стари град	Сваке године
5.4.9.	Помоћ деци и родитељима ђака првака	<p>Програм обухвата подршку у обезбеђивању књига и других неопходних средстава, иницијатива кључни за успешно учење и развој младих ученика. Осим материјалних средстава, иницијатива укључује и педагошку подршку кроз радионице о учењу, како за саме ученике прваке, тако и за њихове родитеље. Поред тога, програм обезбеђује и саветодавну помоћ родитељима у вези са начинима како могу да подрже и упуге своје дете у периоду преласка из вртића у школу. Путем ове иницијативе, општина се обавезује да обезбеди сваку неопходну подршку и ресурсе, како би сваки ученик првак имао успешан и усмерен почетак свог образовања. Ова иницијатива не само што помаже деци да развијају љубав ка учењу и школи, већ такође подстиче родитеље да буду активни учесници у образовању своје деце.</p>	Градска општина Стари град, основне градске општине Стари град	Сваке године

5.4.10.	Подршка материјално угроженим студентима и ђацима	Ова иницијатива је посвећена пружању помоћи материјално угроженим студентима и ученицима, фокусирајући се на обезбеђивање неопходних школских ресурса. Програм обухвата набавку књига, школске литературе и школског прибора за материјално угрожене ученике. Поред обезбеђивања школског материјала и прибора, програм такође обухвата и финансирање ваншколских активности као што су екскурзије и друге ваннаставне активности. Ово укључује и могућност учешћа у спортистким такмичењима, уметничким и културним догађајима и сличним ваншколским активностима које доприносе обогаћивању образовног и личног искуства студената и ученика. На овај начин се стварају једнаки услови и повећава доступност образовања за свако дете на територији општине.	Град Београд и Градска општина Стари град	Сваке године	
5.4.11.	Развој Центра за подршку предузетништву младих	Пројекат као што је Центар за подршку предузетништву младих има за циљ стварање и унапређивање услова којима се подстиче предузетништво младих и њихово лично и професионално усавршавање на простору општине Стари град. У оквиру њега младима ће бити пружен сет подршке у виду обуке о започињању, вођењу и унапређењу сопственог посла, као и менторска подршка. Циљ је укључивање младих у демократске позиције, јачање њиховог положаја, брита о менталног здрављу и сл. У том смислу, Центар би помогао младим људима да преброде препреке у развоју сопственог бизниса и подржао би дугорочни развој предузетништва на општини Стари Град.	Градска општина Стари град	2025. године	
5.4.12.	Спровођење програма Стручне праксе за младе са високим и средњим образовањем	Општина у својим одељењима општинске управе нуди студентима кроз програм стручне праксе прилику да се додатно упознају са радом општинске управе, да стекну знања и вештине и да се професионално усаврше и на тај начин лакше дођу до запослења. До сада је кроз овај програм прошло више од 50 студената, а њихови први послодавци су потврдили допринос прегходно обављене праксе њиховој бржој адаптивности новом запослењу и бржој развоју личне каријере.	Градска општина Стари град	Сваке године	
5.4.13.	Пружање подршке реализацији програма „Тачка повратка“	Тачка повратка је национални пројекат пружања подршке повратницима, нарочито младима, који планирају повратак у земљу, послонима подухват или научну и стручну каријеру, као и пружања информација о свим начинима ступања у контакт са Србијом, али и помагања у остваривању сарадње са локалним талентима и изванредним иницијативама, дајући оквир за бољу комуникацију српског друштва у земљи и иностранству. За успех пројекта неопходна је сарадња са локалним самоуправама. Због тога ће у наредном периоду општина Стари град уложити све потребне капацитете и напоре за пружање адекватне подршке реализацији програма и активности овог пројекта.	Градска општина Стари град	2025. године	
5.4.14.	Уређење пролаза испод Дунавске пасареле у Дунавској улици		Градска општина Стари град	од 2025. до 2031. године	
5.5. Приоритетни циљ: Развој урбане заједнице засноване на здравим стиловима живота и бављењу спортом					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
5.5.1.	Потпуна реконструкција објекта „25. мај – Милан Гале Мушкатировић“, Стари град	Последња реконструкција комплекса је рађена 2011. године, а њом су били обухваћени отворени и затворени пливачки базени са пратећим садржајима, као и технички блок. У циљу побољшања постојећих услова коришћења објекта планирана је адаптација и санација делова објекта како би се обезбедили сви потребни технички услови и адекватно коришћење комплекса у смислу тржишно ефикасног пословања, прилагођавања савременим захтевима за забавом и рекреацијом, осавремењавање постојећих садржаја, као и побољшање енергетске ефикасности објекта.	Град Београд, Секретаријат за инвестиције	од 2025. до 2026. године	
5.5.2.	Подршка Спортском савезу особа са инвалидитетом у програму „Радујемо се заједно“	Градска општина Стари град подржала је Спортски савез особа са инвалидитетом Београда (ССОСИБ) у инклузивном програму „Радујемо се заједно“, коју овај савез спроводи под покровитељством Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог и Града Београда, а у партнерству са Српским филантропским форумом. Главни циљеви програма „Радујемо се заједно“ су: промоција заједништва и равноправности у области физичког васпитања, утврђивање стања укључености особа са инвалидитетом у редовно бављење физичком активносту, промоисање физичке активности код деце и младих са инвалидитетом, као и повећање броја особа са инвалидитетом које се редовно баве физичком активносту, чиме би се стварала и база за будуће врхунске спортисте.	Градска општина Стари град, Спортски савез особа са инвалидите-том Београда (ССОСИБ)	Стална активност	

5.5.3.	Подршка манифестација-ма и догађаја за развој спортског туризма	<p>Развој спортског туризма на територији општине је на задовољавајућем нивоу, чиме се омогућава значајан прилив средстава од туриста из иностранства. Процењује се да због спорта Београд посети више од 50 хиљада туриста. Највећи број њих је смештен на подручју градске општине Стари град, тако да могу да посеће и бројне знаменитости града, распострате управо на овој општини. У претходном периоду, један од кључних догађаја који је привукао стране туристе јесте Final 4 Europeace, која је одржана два пута за пет година. Такође, неретко се одржавају значајна међународна такмичења на базенима Ташмајдана, а са изузетним рејтингом тениског турнира који је вреднован у оквиру АТР листе све више туриста пристиже како би пратили мечеве највећих светских звезда тениса. Због тога, општина Стари град у наредном периоду треба да настави са праксом уопштавања спортских туриста, што може да оствари путем развоја и унапређења својих спортских, али и угоститељских капацитета, као и радом на промоцији Београда као врхунске спортске дестинације. На овај начин ће туристички капацитети бити искоришћени и валоризовани, а сама општина ће генерисати и увећати приходе, по више основа.</p>	Градска општина Стари град, ТО Београда, Спортски савез Србије	Стална активност	
5.5.4.	Подршка локалним спортским организацијама, удружењима и савезима	<p>Ова иницијатива Градске општине Стари град има за циљ да пружи значајну подршку локалним спортским организацијама, удружењима и савезима. Путем финансијске подршке, обезбеђивања спортске опреме и организације спортских догађаја и такмичења, општина је посвећена развоју спорта у заједници. Такође, кроз обуке и семинаре за тренере и спортске раднике, стимулише се стручно усавршавање, што има позитиван утицај на спортске активности у заједници. Оваква подршка јача спортске организације и доприноси подизању нивоа физичке активности и здравља у локалној заједници.</p>	Градска општина Стари град		
5.5.5.	Улагање, организација и финансијска подршка такмичења за младе и школским такмичењима – „Стари град мисли на децу“	<p>„Стари град мисли на децу“ је иницијатива која се активно ангажује у организовању и финансирању такмичења за младе и школских такмичења. Ова иницијатива поред тога обухвата различите спортске активности које су на располагању деци и омладини са територије општине, а које имају за циљ постизање здравља и физичког активизма. Програм укључује бесплатне школе спорта као што су кошарка, пливање и рвање за децу, као и учешће у програму бесплатног спорта за основце који се реализује у сарадњи са Градом Београдом. Такође, иницијатива подржава програме као што је „Спорт у полицији“, који омогућава деци да се укључе у спортске активности под руководством полицијских службеника. Додатно, иницијатива подстиче предшколски спорт у староградским вртићима и организује спортска такмичења и догађаје као што су „Спорт је важан да би био здрав и снажан“ и „Ирка за срећније детињство“. Ова иницијатива је важан стуб у пружању подршке здравом и активном начину живота за младе и децу у општини Стари град, обезбеђујући им бројне могућности за физичку активност и такмичење у пријатном и подржавајућем окружењу.</p>	Градска општина Стари град, Црвени крст општине Стари град, школске спортске секције, омладинске категорије спортских клубова		
5.5.6.	Повећање доступности бицикала на разним тачкама у општини – PARK AND RIDE	<p>Пројекат PARK AND RIDE је иницијатива која има за циљ унапређење животне средине и промовисање зеленог и одрживог начина превоза у општини Стари град. Систем PARK AND RIDE омогућава брзо и једноставно изнајмљивање бицикала на одређеним станицама у општини које се налазе у околини јавног превоза и враћање истог на било којој другој станици у општини. Ово значи да људи могу лако да комбинују вожњу бицикала и јавни превоз, што смањује гужве на путевима и спречава загађење животне средине. Кроз овај пројекат, општина Стари град стимулише активан начин живота, заштиту околине и удобан јавни превоз, обезбеђујући једноставан и ефикасан начин путовања за своје грађане. Ова иницијатива подстиче одрживу мобилност и унапређује живот грађана општине.</p>	Градска општина Стари град, Секретаријат за саобраћај, Град Београд, ЈКП Паркинг сервис	2026-2030	
5.5.7.	Реализација програма спортских ваучера или погуста уз бенефит картицу „Стари град мисли на тебе“	<p>Програм „Стари град мисли на тебе“ омогућава свим Старограђанима да се пријаве и добију своју персонализовану картицу, која ће им пружити могућност да учествују у свим бесплатним активностима које организује Градска општина Стари град током читаве године. Неке од тих активности се односе на програм спортских ваучера који обезбеђују коришћење спортских капацитета бесплатно или по повлаштеној цени. На овај начин општина даје јак подстицај грађанима да се баве спортом и повећава његову доступност и за оне који су у слабијој материјалној ситуацији.</p>	Град Београд и Градска општина Стари град	Сваке године	

5.5.8	Реконструкција, адаптација и санација Спортске гимназије на Старом граду	У жељи да се створи мотивишуће и функционално окружење за све ученике и наставнике, које ће допринети развоју спортских талената, покренута је реконструкција Спортске гимназије у Београду. Зграда је укупне површине 5.638 m ² , а санацијом и адаптацијом обухваћена је физкултурна сала, која ће након радова имати обезбеђене најзахтевније услове за бављење спортом и физичким образовањем. Нови паркет ће испуњавати све међународне ФИФА, ФИФА и ЦЕФ стандарде. Такође, кров ће бити у потпуности реконструисан, као и фасада објекта која ће поседовати термоизолационе плоче од камене вуне. Пројектом модернизације планирана је изградња теретане на отвореном и ателетске стаје око спортских терена, уз проширење постојећих спортских капацитета. Поред уређења простора око школе и нових паркинг места, Спортска гимназија ће након извршених радова, чији се завршетак планира у 2025. години, имати и уграђене фотонапонске соларне панеле и топлотне пумпе.	Секретаријат за инвестиције	2024–2025. године	365.000.000 динара
5.5.9.	Изградња мултифункционалних терена намењених за више спортова, на вештачкој подлози, у дворилиштима основних школа	Изградња мултифункционалних терена на вештачкој подлози у дворилиштима основних школа је значајна јер омогућава ученицима квалитетније бављење спортом током целе године. Бенефити: Физичко здравље: Подстиче редовну физичку активност и смањује ризик од гојазности и хроничних болести. Више спортских опција: Пружа могућност практиковања различитих спортова (фудбал, кошарка, одбојка, тенис) на истом терену. Сигурност: Вештачка подлога смањује ризик од повреда. Друштвени развој: Јача тимски дух, сарадњу и социјалне вештине код деце. Школска инфраструктура: Унапређује школско окружење и ствара услове за организовање спортских такмичења и рекреативних активности.	Градска општина Стари град	од 2025. до 2031. године	

6. Развојни приоритет: Здравље, социјална сигурност и једнакост					
6.1. Приоритетни циљ: Развој и унапређење социјалних услуга за помоћ становништву					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
6.1.1.	Подршка раду „Мама центар“ Градске општине Стари град	Мама центар је формиран у циљу обезбеђивања подршке свим мајкама које живе и раде на територији градске општине Стари град. Укључује бесплатне радионице и курсеве за маме, психолошка и правна саветодавања. Такође, понуђени су и различити програми попут пливања за бебе од четири месеца до четири године, затим школска родитељства, вежбе за труднице и нове маме, бесплатни онлајн часови јоге и физичке културе за труднице и породице, психосоцијално саветодавање за децу и родитеље и сл.	Градска општина Стари град, спортски клубови, стручна лица у областима од значаја за мајке и бебе	Сваке године	
6.1.2.	Подршка раду и спровођењу активности Центра за социјални рад Стари град	Ова иницијатива има за циљ јачање капацитета и обогаћивање услуга Центра за социјални рад у општини Стари град. Кроз ову иницијативу, обезбеђује се финансијска и организациона подршка за проширење капацитета центра, али се обезбеђује и спровођење едукативних програма за запослене, што им омогућава да усаврше своје вештине и знања и што доприноси квалитетијем пружању социјалних услуга заједници. Кроз ову иницијативу, Центар за социјални рад на Старом граду унапређује сопствене капацитете за пружање подршке својим корисницима, обогатити своје услуге и пружити бољу подршку локалној заједници. Удруживањем стручности и ресурса ГО и Центра за социјални рад могу да се остваре значајне акције и циљеви.	Градска општина Стари град, Центар за социјални рад Стари град	У складу са потребама Центра за социјални рад	
6.1.3.	Пружање подршке спровођењу програма „Сениор центар“ Градске општине Стари град	Програм „Сениор центар“ Градске општине Стари град је 2020. године је усвојила Скупштина Градске општине Стари град и постао је саставни део ширег програма „Стари град мисли на тебе“. Конципиран је као свеобухватан систем подршке у заједници, намењен свакој особи која је доспела у треће животно доба. Сениор центар, уз свој Клуб за активно старење, има за циљ да помогне старијим особама да воде достојанствен живот као равноправни чланови друштва које имају знање, способност и искуство. Програм „Сениор центар“ представља кључну карику између институција и удружења која окупују старије суграђане и пензионере, а са друге стране децу и младе у циљу подршке међугенерациској сарадњи.	Градска општина Стари град, Клуб за активно старење	Сваке године	

6.1.4.	Организовање школа родитељства у сарадњи са Унеском и Црвеним крстом	Ова иницијатива представља важан корак у обогатавању родитељских вештина и знања у заједници општине Стари град. Школе родитељства, организоване у сарадњи са Унеском и Црвеним крстом, обезбеђују родитељима приступ стручним саветима и информацијама о родитељству, подршци деци и породичним односима. Поред тога, кроз ову иницијативу родитељи могу да добију и психолошку и саветодавну подршку у решавању различитих проблема са којима се сусрећу у васпитању деце. Крајњи циљ оваквих пројеката је да подстичу здраве породичне односе и адекватно васпитавање деце, што доприноси општем благостању и хармонији у заједници општине Стари град.	Унеско, Градска општина Стари град, Црвени крст, стручни здравствени радници	Сваког последњег четвртка у месецу, током целе године	
6.1.5.	Плаћање потребних услуга у случају смрти угрожених лица	Ова иницијатива представља важан аспект социјалне заштите у општини Стари град. Кроз овај пројекат, општина обезбеђује финансијску помоћ у плаћању потребних услуга за породице и лица која су социјално угрожена, помажући им у тешким временима као што је губитак блиског члана породице. Ова иницијатива показује ангажованост општине Стари град у обезбеђивању социјалне правде и заштите најугроженијих слојева заједнице. Помоћ у плаћању потребних услуга представља значајан корак у друштвеној солидарности и људскости, обезбеђујући достојанство и подршку онима који су најрањивији у нашем друштву. Ово је активност коју покривају и услуге Центра за социјални рад, али регулатива понекад онемогућава да пружи своје услуге у овој сфери.	Градска општина Стари град, Центар за социјални рад, Стари град	Стална активност	
6.1.6.	Стварање просторно-планских предуслова за унапређење становања у одрживим ромским насељима	Ова активност плана развоја има за циљ преобликовање ромских насеља у општини Стари град у сигурна и одржива места за становање. Ова иницијатива фокусира се на разраду просторних и планских решења, као и на обезбеђивање инфраструктуре и услуга које ће унапредити квалитет становања за ромске заједнице. Кроз процес урбанистичког планирања и консултација са заједницом, стварају се планови који узимају у обзир потребе и специфичности ромских насеља. Пројектоване су инфраструктурне мере попут изградње водовodne, канализационе и путне инфраструктуре, као и постављање јавне расвете, што подстиче безбедност и побољшава квалитет живота у заједници. Осим тога, пројекат подстиче едукацију и обуку за ромске заједнице, учење о хигијени, безбедности и одрживости. Улагање у стварање одрживих ромских насеља не само да подиже квалитет становања већ и доприноси инклузивности и економском развоју заједнице.	Градска општина Стари град, Урбанистички завод, Београд	2028. године	
6.1.7.	Помоћ родитељима деце са аутизмом	<ol style="list-style-type: none"> 1. Пружање образовне и здравствене подршке – Организација бесплатних едукативних радионица за родитеље како би стекли знања о аутизму и начинима подршке детету. – Успостављање сарадње са школама и вртићима ради инклузивног образовања и адаптирања наставних метода. 2. Психолошка и социјална подршка – Отварање саветодавних центара за психолошку подршку родитељима и породицама. 3. Финансијска и логистичка подршка – Финансијска помоћ за набавку помагала, као што су таблети, комуникацијски уређаји или специјализовани материјали за учење. 4. Развој инфраструктуре и услуга – Успостављање дневних центара за децу са аутизмом где могу проводити време уз стручни надзор. – Обезбеђивање игралишта и простора који су прилагођени сензорним потребама деце. 			
6.1.8.	Формирање и опремање новог простора за рад „Сениор центра“ Градске општине Стари град	Сениор центар, уз свој „Клуб за активно старење“, има за циљ да помогне старијим особама да воде достојанствен живот као равноправни чланови друштва који имају знање, способност и искуство. Програм „Сениор центар“ представља кључну карику између институција и удружења која окупљају старије суграђане и пензионере, а са друге стране децу и младе у циљу подршке меугенерациској сарадњи. Како би се што већем броју старијих суграђана омогућило коришћење услуга центра, неопходно је проширити постојеће капацитете.			
6.2.	Приоритетни циљ: Брига о јавном здрављу и установама здравствене заштите				
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

6.2.1.	<p>Промоција редовног спровођења скрининга на рак дојке у оквиру ДЗ Стари град</p>	<p>Ова активност представља виталну иницијативу за рано откривање и борбу против рака дојке у општини Стари град. Кроз ову активност, Дом здравља Стари град пружа редовне скрининг прегледе женама од 50 до 69 година, што игра кључну улогу у раном откривању и успешном лечењу рака дојке. Такође, важно је напоменути да Дом здравља Стари град обезбеђује скрининг на рак дојке, али заједно с тим, постоји потреба за проширењем активности и усмеравањем пажње на скрининг грлића материце. Ова активност ће постати саставни део програма здравствене заштите у општини, обезбеђујући комплетан преглед и редован скрининг женама, што доприноси раном откривању и спречавању развоја ових злоћудних обољења. Проактивни скрининг програми на рак дојке и грлића материце имају велики значај у борби против рака и унапређењу здравља жена на територији градске општине Стари град.</p>	<p>Градска општина Стари град, ДЗ Стари Град</p>	<p>Сваке године</p>	
6.2.2.	<p>Спровођење програма и креативни рад са младима на здравственој превенцији, репродуктивном здрављу, као и на спречавању злоупотребе психоактивних супстанци</p>	<p>Црвени крст Стари град ће у наредном периоду реализовати велики број предавања на теме превенције болести зависности и репродуктивног здравља за ученике основних и средњих школа на општини. Поред ученика основних и средњих школа, циљна група ових активности су и жене, мигранти и родитељи. Ова иницијатива подразумева и обележавање Националног дана борбе против дуванског дима, када се анкетирају грађани уз традиционалну активност „Јабучка за цигарету“. Светски дан борбе против дуванског дима, 31. мај, као и 26. јун, Светски дан борбе против злоупотребе дрога, и Светски дан борбе против сиде, такође ће се на сличан начин обележавати.</p>	<p>Градска општина Стари град, Црвени крст Стари град, ДЗ Стари Град, Градски завод за јавно здравље</p>	<p>Сваке године</p>	
6.2.3.	<p>Подршка повећавању обухвата вакцинације деце против дејих заразних болести, старих суграђана против сезонских инфекција и подстицање на рану дијагностику</p>	<p>Здравствена безбедност подразумева да сваки појединац мора да има обезбеђену минималну заштиту од болести. Овај безбедносни параметар добио је посебно на важности у периоду глобалне пандемије коронавируса, а један од основних елемената здравствене заштите јесте вакцинација. У наредном периоду, општина Стари град као општина са највишим степеном дејих заразних болести, старијих суграђана против сезонских инфекција и подстицање на рану дијагностику. То ће остварити помоћу читавог низа подстицајних мера као што су попусти у продајницима и организовањем великог броја едукативних радионица намењених свим узрастима, али и спровођењем различитих кампања за подизање свести. На овај начин, општина ће значајно утицати на превенцију и осигурати висок степен квалитетне здравствене заштите свог становништва.</p>	<p>Градска општина Стари град, Завод за јавно здравље</p>	<p>Стална активност</p>	
6.2.4.	<p>Спровођење саветодавних програма, едукација и кампања за промоцију здравих начина исхране</p>	<p>У оквиру програма „Здрави стилови живота“ наставиће се спровођење едукација младих о здравом исхрани, физичкој активности и хигијени. Биће одржан велики број радионица у основним и средњим школама, а поред предавања, биће обележавани и битни датуми из календара здравља, као што су Светски дан здравља, Светски дан срца, Светски дан борбе против туберкулозе, Светски дан хране и чистих руку, Светски дан старих лица; током сваког од ових дана, грађанима ће се пружати корисне информације о квалитетним начинима за унапређење сопствених животних навика. Такође, овај пројекат подразумева и организовање трибина за родитеље, као и обуке на тему партнерског насиља, о његовим облицима и како их препознати.</p>	<p>Градска општина Стари град, Црвени крст Стари град, ДЗ Стари град, Завод за јавно здравље, Београд</p>	<p>Стална активност</p>	
6.2.5.	<p>Формирање „Календара здравља“ и континуирано информисање грађана о здрављу путем медија</p>	<p>У оквиру ове активности биће креиран „Календар здравља“, што представља динамичну и интерактивну листу здравствених активности и догађаја у општини. Овакав листа омогућава грађанима лак приступ информацијама о предстојећим здравственим пројектима, кампањама, бесплатним клиничким проверама и едукативним радионицама. Кроз сарадњу са медијским кућама, ове информације ће се континуирано пласирати грађанима путем новинских текстова, радио и телевизијских емисија, веб-сајтова и друштвених мрежа. Ова иницијатива уједно обезбеђује боље информисање грађана о доступним здравственим услугама и догађајима и појачава свест о важности здравог начина живота и превенцији болести. Континуирано информисање кроз медије има за циљ усмеравање пажње на здравље као важан аспект опште добробити грађана општине Стари град и унапређење здравствени статус заједнице.</p>	<p>Градска општина Стари град, Завод за јавно здравље, Београд, утицајни појединци и здравствени радници</p>	<p>Сваке године</p>	

6.2.6.	„Кућица здравља“ на Старом граду	<p>Са циљем да се подстакну грађани да редовно контролишу своје здравље на локацијама јавних установа Старог града, у току године ће у два наврата (пролеће и јесен) бити постављана „Кућица здравља“, као покретна услужна медицинска ординација.</p> <p>„Кућица здравља“ је само једна од заједничких пројеката и потврда одличне и системске сарадње Градске општине Стари град, Савета за здравље и ДЗ Стари град. Брига о јавном здрављу је брига о добробити сваког појединца. Уједно, то је једна од превентивних активности која је предвиђена недавно усвојеним документом – Планом јавног здравља Градске општине Стари град, 2023–2026. године.</p> <p>Треба нагласити да је општина успоставила системску сарадњу свих установа локалне заједнице, не само на плану јавног здравља. Наш заједнички циљ је унапређење здравља, али и квалитета живота свих становника општине Стари град.</p> <p>У оквиру ове акције грађани ће имати могућност да у мобилној амбуланци без заказивања и здравствене књижице обаве специјалистичке прегледе и консултације са лекарима сваког дана у трајању од две недеље, а ову акцију ће пратити пригодна медицинска предавања у вези са јавним здрављем и превентивном медицином.</p> <p>По два дана ће се посвећивати различитом типу прегледа, тако да старији грађани са нарушеним здрављем могу да обаве и више прегледа током акције. Нагласак ће бити на превенцији кардиоваскуларних обољења, дијабетеса, ендокринолошких и неуротских обољења, али и других обољења карактеристичних пре свега за старије генерације.</p> <p>Ова акција се организује уз подршку Дома здравља Стари град, али и приватних здравствених установа које се појављују као донатори ове акције.</p>	Градска општина Стари град, Завод за јавно здравље, Београд, Дом здравља Стари град	Сваке године	
6.3. Приоритетни циљ: Подршка развоју волонтеризма у сфери социјалне помоћи и подршке најугроженијима					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
6.3.1.	Финансијска подршка омладинским организација-ма	Ова активност представља значајан напор Градске општине Стари град у подршци истраживању, образовању и активизму младих људи у заједници. Кроз ову иницијативу, омладинске организације добијају финансијску помоћ која им омогућава да развијају и спроводе различите пројекте и активности у области културе, образовања, спорта и заштите животне средине. Ова подршка обухвата финансирање тренинга, радионица, фестивала, образовних кампова и волонтерских програма. Путем ових пројеката, млади људи стичу нова знања, вештине и искуства, што им помаже у њиховом личном и професионалном развоју. Финансијска подршка омладинским организацијама такође подстиче активно учење и грађанску одговорност младих људи у заједници. Омогућава им да изражавају своје идеје, промишљају решења за друштвене проблеме и учествују у градњи боље будућности за све. Ова иницијатива шаље снажну поруку о значају и потенцијалу младих људи, стварајући позитиван утицај на заједницу и усмеравајући инвестиције у будуће лидере и креативце.	Канцеларија за младе ГО Стари град	Сваке године, у оквиру буџетских могућности	
6.3.3.	Пружање подршке реализацији програма „Волонтерски сервис“	Једна од основних вредности Црвеног крста јесте принцип добровољности, будући да се наша организација заснива на волонтерском раду. Црвени крст од оснивања, пре готово 150 година, ангажује високообучене волонтере који се у организацији задржавају. Због тога волонтер не значи аматер. Волонтери, пролазећи кроз континуиране обуке и ангажмане, стичу значајна знања, вештине и квалификације. На професионалцима у Црвеном крсту је да таквим волонтерским ресурсом управљају у циљу постизања добробити у локалној заједници. Црвени крст Стари град у досадашњем раду има велико искуства у волонтерском менаџменту. Програма „Волонтерски сервис“ подразумева организацију семинара за координаторе волонтера, кампања за позивање и регрутовање за волонтерски рад, обука за нове волонтере, кампа за волонтере, мебугенерацијског програма, обележавања Међународног дана волонтера и бројне друге активности.	Градска општина Стари град, Црвени крст Стари град	Стална активност	

6.3.6.	Имплементација Локалног акционог плана родне равноправно-сти	Градска општина Стари град је 2024. године, приклањајући се напорима за заштиту родне равноправности, усвојила Локалног акциони плана родне равноправности, како би се и формално истакли принципи, мере и инструменти обезбеђења родне равноправности. Идентификована су подручја ризика и највећих ефеката на родну равноправност, а која су у надлежности Градске општине Стари град. Свакако, то се односи на родно равноправни састав органа градске општине, правце улагања средстава буџета у институције културе спорта, цивилног сектора, разне манифестације у којима су појединачно заступљени представници свих полова и родова. Такође, позитивна дискриминација подстицања предузетница да покрену свој сопствени бизнис, да запошљавају више жена или да лакше нађу посао треба да допринесе унапређењу самосталности жена у доношењу одлука и понашању и на свим другим пољима; отуда је постојање посебних буџетских линија за женско предузетништво, запошљавање жена, едукацију жена и сл. нешто чиме ће Градска општина Стари град настојати да реализује политику родне равноправности, са којом је започела и пре усвајања одлуке да се изradi посебан план за унапређење стања на овом пољу.	Градска општина Стари град, Одељење за друштвене делатности и развојне пројекте	2025–2027. године	
6.4. Приоритетни циљ: Безбедност за све грађане					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
6.4.1.	Спровођење програма заштите младих од породичног насиља	Ова иницијатива представља озбиљан и важан корак у борби против породичног насиља и заштите права младих људи у заједници. Активности у оквиру овог пројекта укључују предавања и радионице које едукују младе људе о типовима насиља, о томе како препознати знакове насиља и како се заштитити. Осим тога, програм такође обухвата психолошку подршку и саветовање за младе особе које су жртве породичног насиља. Важан аспект овог пројекта је и постојање линије помоћи, где млади људи могу добити информације и подршку када се суоче са ситуацијама породичног насиља. Спровођење програма заштите младих од породичног насиља има за циљ не само да обезбеди заштиту и помоћ младим људима већ и да створи свест у заједници о важности заштите основних права и безбедности њених чланова. Овај пројекат је корак ка изградњи безбеднијег окружења за младе људе и креирању јаче и здравије заједнице општине.	Канцеларија за младе, Центар за социјални рад, Дом омладине	Стална активност	
6.4.2.	Програми Црвеног крста у области спасилаштва на води	Програми Црвеног крста у области спасилаштва на води представљају систематско и циљано улагање у безбедност грађана општине Стари град у контексту активности на води. Кроз овај програм, Црвени крст реализује низ кључних активности: обучавање и едукацију спасилаца на води, обезбеђивање купалишта, обезбеђивање манифестација на води, превентивно деловање у оквиру програма „Купајмо се безбедно“ и редовне састанке Службе спасавања на води. Овај пројекат има за циљ унапређење безбедности грађана у оквиру активности на води, обезбеђујући безбедна и пријатна окружења за рекреацију и спортске активности, као и подизање свести о безбедности на води грађана општине.	Градска општина Стари град, Црвени крст Стари град	Стална активност	
6.4.3.	Улагање у програме за превенцију свих облика злостављања, насиља и експлоатације међу младима	Улагање у програме за превенцију свих облика злостављања, насиља и експлоатације међу младима представља ангажованост општине Стари град у обезбеђивању безбедног окружења за младе људе. Кроз едукацију, психосоцијалну подршку и кампање за подизање свести, пројекат има за циљ спречавање злостављања и насиља у младој популацији. Осим тога, програм подстиче сарадњу са заједницом и обезбеђује интерактивне радионице и обуке, омогућавајући младим људима да развију вештине заштите и самопоуздања. Циљ је створити безбедно и подржавајуће окружење у коме сваки млади човек има могућност за сигурност и развој.	Канцеларија за младе, Центар за социјални рад, факултети и средње школе на подручју градске општине Стари град	Стална активност	
6.4.4.	Спровођење програма заштите младих у саобраћају	Безбедност деце у саобраћају је једна од традиционалних акција Црвеног крста Србије коју она организација реализује почетком сваке школске године. Циљ ове акције је промовисање адекватног понашања свих учесника у саобраћају, како би се смањило број страдалих и повређених лица у саобраћају и заштитили сви учесници у саобраћају, а поготову они најмлађи. Ова акција ће се реализовати сваке године почетком септембра. Волонтери ће дежурати на прометним раскрсницама испред основних школа на територији општине, где ће малишане учити како да на правilan и безбедан начин пређу преко улице поштујући саобраћајну сигнализацију. Свим бацама ће се делити жути прслуци и распореди часова, који садрже и нека основна правила којих би сви учесници у саобраћају требало да се придржавају. Такође, током септембра реализоваће се и радионице за ученике и кориснике програма „Помоћ и подршка деци и особама са сметњама у развоју“.	Градска општина Стари град, Црвени крст Стари град, МУП РС, Београд, Полицијска станица Стари град	Стална активност	

6.4.5.	Спровођење програма заштите младих на интернету	Спровођење програма заштите младих на интернету представља иницијативу општине Стари град у обезбеђивању безбедног окружења за младе људе на интернету. Кроз образовне радионице, кампање за освећивање и саветовање, програм има за циљ подизање свести младих људи и њихових родитеља о безбедности на мрежи. Путем саветовања и едукације о безбедном сурфовању, заштити личних података и борби против онлајн злостављања, пројекат обезбеђује младима и њиховим родитељима алате и вештине за сигурно и одговорно коришћење интернета. Поред образовних активности, у склопу овог пројекта биће отворена и сигурна линија преко које ће деца и родитељи моћи да се обрате и да затраже помоћ. Ова иницијатива има за циљ да изгради здраву онлајн заједницу и подржи и заштити младе људе од опасности и изазова на интернету.	Градска општина Стари град, МУП РС, Кориснички центар апликације „Чувам те“	Стална активност	
7. Развојни приоритет: Комфорна урбана инфраструктура и мобилност					
7.1. Приоритетни циљ: Развој система снабдевања водом и канализације					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
7.1.1.	Изградња и опремање сабирног колектора централног канализационог система – Интерцептор, којим се отпадне воде одводе до планираног постројења за пречишћавање „Велико Село“.	Централни канализациони систем, секундарна канализациона мрежа и постојећи колектори нису довољни да би се прикупила сва канализациона, отпадна вода и пренела у будуће постројење за прераду отпадних вода у Великом Селу. Недостажу сабирни колектор централног канализационог система – Интерцептор и пратећи објекти, којима се отпадне воде одводе до планираног постројења за пречишћавање „Велико Село“.	Дирекција за градско грађевинско земљиште и изградњу	Према плану реализације пројекта изградње ППОВ Велико Село	17,5 милиона евра
7.1.2.	Реконструкција водоводне и канализационе мреже	Снабдевање водом из централног водовода је обезбеђено за преко 98 одсто становника Градска општина Стари град, а преко 80 одсто испоручене воде се прикупља у централни канализациони систем. Основна карактеристика дистрибутивне водоводне и сабирне канализационе мреже је разноликост у старости, врсти цевног материјала, као и у радним условима.	ЈКП „Београдски водовод и канализација“ и Дирекција за градско грађевинско земљиште и изградњу	Према плану носилаца реализације до 2030. године	5 милиона евра
7.1.3.	Уградња мерача протока и вентила са даљинском контролом ради идентификације кварова и могућности даљинског искућивања цурења воде	Упоредо са развојем примарних објеката планирају се активности и средства за редовно одржавање и санацију постојеће мреже, према утврђеним приоритетима у буџету Дирекције за градско грађевинско земљиште и изградњу и ЈКП „Београдски водовод и канализација“. Планиране реконструкције и доградње ће допринети смањењу губитака воде, стабилнијем снабдевању водом и подизању квалитета пијаће воде, као и одговорном третману отпадних вода, а тиме и унапређењу квалитета воде у рекама, у које се до сада отпадне воде уливају без третмана.	ЈКП „Београдски водовод и канализација“ и Дирекција за градско грађевинско земљиште и изградњу	ЈКП „Београдски водовод и канализација“	Стална активност
7.2. Приоритетни циљ: Развој саобраћајне инфраструктуре и јавног превоза					

Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
7.2.1.	Подршка иницијативи измештања тролејбуског депоа са локације Дорћол на нову локацију	Нацртом плана детаљне регулације предвиђено је измештање тролејбуског депоа са Дорћола, на локацију непосредно поред погона ГСП „Космај 1“, на аутопуту ка Нишу. Погон „Дорћол“ је саобраћајни погон ГСП Београда који се користи за соло и зглобне тролејбусе и соло електробусе. На овом погону се налазе сви тролејбуси и електробуси које ГСП има (преко 100). Измештање постојећег депоа из централног градског подручја на Дорћолу омогућило би коришћење атрактивног земљишта за друге намене, пре свега за градњу пословних објеката, али и објеката за становање и друге сврхе унапређења квалитета становања. Поред овога, ова промена доводи до смањења нивоа загађења и буке, што би допринело заштити животне средине и побољшало услове живота и рада у околини постојеће локације депоа. Такође, ова промена би отворила питање убрзавања решења за постојећи терминус за аутобусе и тролејбусе стациониран на Студентском тргу, с обзиром на то да би дошло до промене организације почетних и крајњих станица и ноћног саобраћаја.	ЈКП ГСП Београд, Секретаријат за јавни превоз и Секретаријат за саобраћај	2027–2031. године	
7.2.2.	Измештање окретнице и терминуса Студентски трг на локацију у Дунавској улици	Град Београд је начелно усвојио, а делимично и спровео план растеређења и измештања окретница јавног превоза из најуге централне зоне – Студентски трг, Трг републике и Зелени венац. Две окретнице из овог центра требало би да се „пресеље“ у Дунавску улицу. У оквиру реконструкције и проширења Дунавске и Француске улице, предвиђене су и промене у режиму и линијама саобраћаја градског превоза које би омогућиле ово измештање, чиме би се створили услови да се прошири пешачка зона у строгом центру, која би обухватила улице Узун Миркову, Васе Чарапића и цео потез Студентског трга.	ЈКП ГСП Београд, Секретаријат за јавни превоз и Секретаријат за саобраћај	2028–2029. године	
7.2.3.	Изградња саобраћајног тунела испод Старог града	Повећавање Савамаље са Палилулом подземним тунелом поново је актуелна тема, која је била иницијално покрета још пре више од пет деценија. Већ тада је било јасно да град у сталном порасту, са све гушћим саобраћајем, мора да решава питање ефикасности саобраћаја, али и комфора становника који живе у најужем градском језгру. Ипак, планови су остајали будућим генерацијама да их испуне. Сада је дошло време да план постане јавна, односно од нацрта да се створи тунел. Овај подземни пут ће повезати Карађорђеву и Улицу деспота Стефана, прибављене су све дозволе, изабран је и извођач радова. Радови би требало да се заврше 2030. године. Вредност радова биће око 235 милиона евра. Улаз у овај тунел налазиће се у близини Економског факултета, док ће излаз бити у Улици деспота Стефана, одмах поред полицијске станице. У Улици Гаврила Принципа неће бити промена. Излаз је пројектован на некој од тачака Улици деспота Стефана.	Град Београд		
7.2.4.	Завршетак изградње подземне гараже у Влајковићевој улици	Изградња тунела део је ширег пројекта који подразумева уклањање старог Савског моста и уређење новог, тако да би читаву линију саобраћајнице требало да има четири траке. Изградња два паралелна тунелска објекта дужине око 1.993 метра представља боље решење од само једне подземне саобраћајнице, јер смањује пречник тунелског профила, а самим тим и величине померања тла изазваног конструкцијом тунела. Највећа дубина тунела износи нешто мање од 40 метара, а најдубља тачка се налази испод Теразија. Границом Плана детаљне регулације за изградњу тунела обухваћен је део територија општина Стари град, Савски венац и Палилула, потез од Карађорђевог моста на Савској падини до Булевар деспота Стефана са околном уличном мрежом на Дунавској падини. У обухвату се издвајају три зоне, поргали тунела на Савској и Дунавској падини, као и зона тунелских (подземних) деоница. Површина обухваћена Планом детаљне регулације износи око 25,6 хектара.	Град Београд (концесија)	2024–2025. године	7.000.000 евра

7.2.5.	<p>Реконструкција трамвајске окретнице Пристаниште</p>	<p>Припремљена техничка документација за реализацију овог пројекта ће омогућити да се дуго одлагани радови на овом пројекту започну и заврше у наредне две године, из средстава буџета Града Београда. Овај део пута, али и сама окретница је већ дуго низ година у плану реализације, али су се након реконструкција у Карађорђевој улици и завршене реконструкције у улици Цара Душана стекли сви услови и приоритет да се она и реализује.</p> <p>Главни допринос ове реконструкције је везан за безбедност путника који користе ову окретницу за почетак или завршетак свог пута најужим центром града, као и убрзање и безбедност укључивања трамвајских возила у саобраћај.</p>	3.600.000 евра	2025–2026. године	Секретаријат за инвестиције, Град Београд
7.2.6.	<p>Израдња метро станице испод пијаце „Скадарлија“</p>	<p>Сви објекти пијаце „Скадарлија“, познатије као Бајлони, биће порушени и на њиховом месту постављени нови, у њеном јужном делу градиће се подземна гаража, а испред пијаце биће метро станица. Пројектант метро станице је француска компанија „Ежис рејл“, а идејно решење пијаце потписује фирма „Портарт“ из Београда.</p> <p>Метро станица „Скадарлија“ која ће бити на првој линији метроа (Железник–Миријево) планирана је као плитка станица са мезанином, независна целина, између улица Цара Душана, Скадарске и Ђорђа Јовановића. Она ће имати приземље и три подземна нивоа, у оквиру којих ће бити хол, оперативне, техничке и просторије за запослене. Њена укупна површина биће 8.262 квадратна метра, а станица је димензионисана тако да омогући превоз до 3.260 људи на сат у вршном часу у оба смера.</p> <p>Предвиђена су два улаза у станицу, од којих је један директно изнад станичног објекта на страни пијаце и у близини постојећег стајалишта градског превоза, а други у зони раскрснице Цетинске улице и Улице цара Душана.</p> <p>Динамика градње ће бити усклађена са динамиком целокупног плана изградње метроа, Линија 1. Рок за завршетак радова је три године од почетка градње.</p>	ЈП Београдски метро и воз	2025–2027. године	ЈП Београдски метро и воз”
7.2.7.	<p>Рушење „Стакленца“ и изградња метро станице на Трупу Републике</p>	<p>Привремена решења су се одавно показала као најтрајнија. Управо је тако могуће оценити да је популарни „Стакленцац“ још увек у функцији. Међутим, као и код многих других привremenих решења, упорним и планским радом долази до напретка у организацији јавног саобраћаја, а са тим и до плана да се „Стакленцац“ сруши и да се испод његове површине изгради једна од две станице метроа на Старом граду. На првој линији метроа предвиђена је 21 станица и на њима је око 80 објеката предвиђено за уклањање.</p> <p>Будућа станица на Трупу Републике ће бити дубине око 35 метара, што указује на обим и сложеност посла који треба да буде окончан до краја 2028. године, јер се од 2029. очекује пуна функционалност метроа.</p> <p>Користи изградње метроа се виде у бољој урбаној мобилности за Староградане, лакшем повезивању са најудаљенијим деловима града, али и значајном смањењу притиска на саобраћај у централној зони, имајући у виду да је добар део тог саобраћаја повезан са пролазним корисницима, који ће радо аутомобиле да замене метроом и повезаним јавним саобраћајем, када његова функционалност буде на адекватном нивоу.</p>	ЈП „Београдски метро и воз”	До 2030. године	ЈП „Београдски метро и воз”
7.2.8.		<p>За време планираних радова на изградњи метро станице Скадарлија, постојећа Бајлони пијаца биће привремено измештена у Ул. Мике Аласа. Истовремено, на истој локацији изградње се потпуно нова пијаца, која ће задржати свој отворени концепт. Пијаца ће у свом саставу имати и подземну гаражу, чиме ће вишетолишњи проблем пракирања неколико стотина возила у том делу града бити трајно решен.</p>	Секретаријат за инвестиције	2025–2027. године	Секретаријат за инвестиције
7.2.9.	<p>Јачање капацитета јавног превоза на електропогону у зони центра Града</p>	<p>У циљу повећања обухвата електросаобраћаја на локацијама у ужем центру града и постојећој контактної мрежи, ради повећања флексибилности у зони ужег центра града ЈКП ГСП Београд планира обнављање возног парка тролејбуског саобраћаја, и набавку делимично аутономних тролејбуских возила. Такође, ово је повезано са уклањањем терминуса са Студентског трга и повећањем дужина трасе електросаобраћаја кроз подручје општине, све до Дунавске улице, односно до планиране локације новог терминуса.</p> <p>ЈКП ГСП сада располаже са преко 100 електровозила (тролејбуси 90%), али је просечна старост критична, тако да се планира набавка нових возила са већим могућностима аутономног кретања (без контактне мреже), и са мањом потрошњом електричне енергије.</p> <p>Ова улагања су у функцији смањења трошкова ЈКП ГСП Београд, због повећања ефикасности возила, али и смањења загађења у централној градској општини.</p>	ЈКП ГСП Београд, Секретаријат за јавни превоз	До 2030. године	ЈКП ГСП Београд, Секретаријат за јавни превоз

7.2.10.	<p>НАСТАВАК АКЦИЈЕ ПОСТАВЉАЊА ПАРКИНГ СЕНЗОРА НА ПОДРУЧЈУ СТАРОГ ГРАДА</p>	<p>На територији општине Стари град пуштен је у рад систем паркинг сензора, којим је покривено укупно 1.800 паркинг места на 44 локације са 85 табли за обавештење о доступности паркинг места. Захваљујући том систему, возачи у сваком тренутку путем апликације „Паркинг сервис“ и инфо-табли могу да се информису у реалном времену колико у којој улици има слободних паркинг места и тиме скраће потрагу за слободним паркинг местом. Систем паркинг сензора постављен је између улица Цара Душана, Француске, Весе Чараша, Студентског трга, Узун Миркова и Пјарона де Мондезира (бивша Тадеуша Кошћушка).</p> <p>На тај начин скраћено је време бесцилног лутања суграђана по улицама Старог града, а последично, смањене су бука, емисија штетних гасова и гужва на улицама, а повећани безбедност и комфор живота у градском језгру. Позитивни ефекти су већ добро видљиви, а оправданост да се улаже у ту акцију потпуно оправдана. Захваљујући добром пословању паркинг сервиса, повећаним приходима од паркирања на отвореном и у гаражама, на подручју Старог града ће се уградити додатних 1000 паркинг сензора у улицама које се наглавају на већ поменути и тиме ширити обухват интелигентног информисања учесника у саобраћају о слободним капацитетима паркирања на отвореном. Ово је још једна акција реализације програма Smart City, која оправдава улагања у нове технологије за подршку урбаном комфорту старограђана.</p>	<p>ЈП Паркинг сервис</p> <p>Стална активност</p>	<p>Градски Секретаријат за саобраћај</p> <p>Градска општина Стари град</p>	<p>2027. године</p>
7.2.11.	<p>УСПОСТАВЉАЊЕ ЗОНА УСПОРЕНОГ САОБРАЋАЈА НА ПОДРУЧЈУ СТАРОГ ГРАДА</p>	<p>У консултацији са грађанима покренути иницијативу ка Секретаријату за саобраћај за претварањем одређених улица у зону успореног саобраћаја, како би се омогућило бициклистима да користе те улице, услед мањег броја бициклистичких стаза.</p> <p>Безбедност деце, али и других учесника у саобраћају, један је од најважнијих приоритета у сваком урбаном делу града. На основу притужби родитеља и забринутости за безбедност деце испред основне школе Скадарлија, као и на основу броја незгода које су се догодиле у околним улицама, предложено је неколико мера које имају за циљ повећање безбедности на овим критичним локацијама. Ове мере обухватају постављање лежећих полицајаца, побољшање осветљења и сигурности на пешачким прелазима, као и промене у саобраћајној сигнализацији. Циљ иницијативе је да се побољша безбедност саобраћаја у непосредној близини основне школе Скадарлија и на другим критичним локацијама у Дорћолу, а све у циљу спречавања будућих незгода и штетења живота и здравља деце и осталих учесника у саобраћају.</p> <p>Предложене мере:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постављање лежећих полицајаца испред основне школе Скадарлија: <ul style="list-style-type: none"> о Пошто је број незгода у непосредној близини школе повећан, као и због велике фреквенције саобраћаја у том делу града, неопходно је поставити лежеће полицајце на улазу у школу. о Лежећи полицајци ће принудити возаче да смање брзину и повећају опрезност у близини школе, посебно у периоду када деца долазе и одлазе из школе. о Постављање ових елемената у саобраћају такође ће допринети повећању свести возача о важности поштовања ограничења брзине у зонама школе. 2. Постављање лежећих полицајаца у Дубровачкој улици: <ul style="list-style-type: none"> о Након обнове и реконструкције Дубровачке улице, дошло је до повећаног броја возила која се крећу брзином која није прилагођена условима саобраћаја. Како би се смањо ризик од саобраћајних незгода, потребно је поставити лежеће полицајце на критичним тачкама у улици. о Ови лежећи полицајци ће принудити возаче да смање брзину, чиме ће се смањити ризик од несрећа, посебно у зонама где се налазе важне институције и густо насељена подручја. <p>Предложене мере за повећање безбедности испред основне школе Скадарлија, као и у улицама Дубровачка и Дунавска, представљају важан корак ка заштити живота и здравља свих учесника у саобраћају. Постављање лежећих полицајаца, семафора и побољшање осветљења значајно ће унапредити безбедност овог дела града. Стога, позивамо надлежне органе да подрже ову иницијативу и омогуће брзу имплементацију предложених мера.</p>	<p>Градски Секретаријат за саобраћај</p> <p>Градска општина Стари град</p>	<p>2026-2027. године</p>	
7.3.	<p>Приоритетни циљ: Унапређење услова становања и урбаног комфора</p>	<p>Опис активности и пројекта</p>	<p>Носилац реализације</p>	<p>Време почетка и завршетка реализације</p>	<p>Потребна средства – буџет</p>

7.3.1.	Спровођење програма „Стари град мисли на зграде”	<p>У циљу унапређења услова становања и заштите старијих стамбених објеката, Градска општина Стари град је 2021. године покренула програм „Стари град мисли на зграде”. Он се спроводи у виду јавног конкурса намењеног стамбеним заједницама за бесповратно суфинансирање активности на унапређењу својстава зграда на територији градске општине Стари град. Средства за учешће у финансирању максимално износе до 90 одсто предрачуна погрешних финансијских средстава, с тим да је максимални износ средстава по једној стамбеној заједници до 300.000,00 динара са ПДВ-ом. Као и до сада, очекује се да ће највећи број активности на зградама да буде у виду кречења улаза, затим опремање противпожарним апаратима, увођење видео-надзора и интерфона, поправка и замена лифтова, олука и санација заједничких просторија и дворишта, као и разни електро-монтажни радови. Тиме ће квалитет, енергетска ефикасност и безбедност живота у зградама бити знатно унапређени, што је и главни циљ пројекта.</p>	Градска општина Стари град	Сваке године	60 милиона РСД
7.3.2.	Реконструкција фасада у центру града	<p>У оквиру Програма енергетске санације стамбених зграда, породичних кућа и станова, укупна планирана средства, које градска општина заједно са средствима Управе за подстицање и унапређење енергетске ефикасности додељује путем јавног позива за суфинансирање Програма енергетске санације стамбених зграда, породичних кућа и станова, на основу јавног позива, ПП 1/22, износе 4.800.000,00 динара. Од те суме је 2.400.000,00 динара одређено за градску општину, а 2.400.000,00 динара Управа за подстицање и унапређење енергетске ефикасности. Такође, у циљу унапређења енергетске ефикасности, планира се улагање у ревитализацију 100 фасада на зградама у жем центру града, у сарадњи са Секретаријатом за енергетику. Овај програм се већ реализује неколико година уназад, али је динамика ограничена брајном стварања услова за почетак радова и капацитетом понуђача услуга, којих нема у мери која је неопходна за ефикасан напредак.</p>	Градска општина Стари град, Управа за подстицање и унапређење енергетске ефикасности	До 2027. године	5 милиона евра
7.3.3.	Замена и реконструкција лифтова и лифтовских постројења	<p>За урбани комфор житеља Старог града врло је значајан поуздан и безбедан рад лифтова у њиховим зградама, а за многе старије сутрађане, младе мајке и њихову децу поменута безбедност има и егзистенцијални значај. На подручју Београда се користи око 13.500 лифтова, од којих ЈКП „Градско стамбено” одржава око 6300, „Војно стамбено” 2000, приватне фирме 3000, а преосталих 2000 лифтова нико не одржава. Просечна старост лифтова који се користе у Београду је 43–44 године, а имајући у виду да је урбанизација најпре започела на Старом граду, може се рећи да је ту старост лифтова још већа. Најнеистурнији су лифтови прављени пре четири или пет деценија, услед технолошких ограничења, тако да то увећава потребу за њиховом реконструкцијом и заменом. Према техничким упутствима и препорукама произвођача, животни и експлоатациони век лифтова је око 25 година, након чега би они требали да се темљно реконструишу или у потпуности замене.</p>	Град Београд, Градска општина Стари град	Од 2026. до 2030. године	
7.3.4.	Решавање питања вечитих градилишта и повећање поштовања рокова грађења	<p>На територији Београда налази се више од 500 напуштених градилишта и скоро пола милиона незавршених квадрата. Нерешени имовинско-правни односи или банкрот најчешћи су узроци због којих инвеститори прекидају радове. То значајно нарушава спољњу слику амбијента, али и смањује економске ефекте коришћења постојећих ресурса. Надлежност општина 2019. године пренета је на Градску грађевинску инспекцију, али овим питања покретања градње, завршетка радова и наплате права пореза на имовину нису решена. Међутим, допуне Закона о планирању и изградњи, из 2023. године, прописују да грађевинска дозвола престаје да важи најкасније после пет година. Све док се не добије нова, на истој локацији се плаћа порез на имовину, као да је објекат у потпуности изграђен. Примена ових измена Закона ће допринети да проблеми незавршених објеката на углу Таковске и Косовске улице, затим у Улици Јесота Стефана 39, на углу улица Јанка Цинцара и Цара Душана, али и у Улици Буре Ђаковића и други, почну да се решавају. Завршетком започетих пројеката оствариће се циљеви унапређења урбаног уређења Градске општине Стари град, али и унапређење квалитета живота становника у чијем непосредном окружењу су ти објекти, а допринеће се и поштовању рокова текућих пројеката градње стамбених и пословних објеката.</p>	Град Београд, Градска општина Стари град, надлежне грађевинске инспекције	Стална активност	

7.3.5.	Реконструкција Трга Николе Пашића	<p>На једном од најпознатијих тргова Београда, на простору од око 8.000 квадрата у центру Београда, биће постављен нови камен првенкасте боје, жардинере по ободу остају мање-више исте, само у модернијем дизајну, дрвеће неће бити посећено, постављају се нова расвета и клупе, споменик Николи Пашићу остаје на истој позицији, као и фонтана, која ће бити преобликована по узору на оригиналну од пре готово шест и по деценија.</p> <p>Позиција фонтане се неће мењати, али ће бити једноставнија, издуженог облика, округлог проширења према споменику, без врела, које је у последњој реконструкцији из осамдесетих година прошлог века додато. Фонтана ће имати неколико режима функционисања и моћи ће да ради свих 365 дана у години. На њеном ободу ће моћи да се седи. Добиће више млазница него што их има сада. Када млазнице не буду укључене, у фонтани ће се стварати водено огледало.</p>	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	2024–јануар 2025. године	5 милиона евра
7.3.6.	Реконструкција платоа испред ВИТЕФ театра у склопу реконструкције пијаци Скардарлија, изградње подземне гараже и метро станице	<p>Пијачни плато ће бити према пројекту дефинисан и формиран се горњи плато са приступом из зоне око Битеф театра и доњи трг – приступ из правца Скардарске улице. Трг је намењен различитим манифестацијама, посебним продајним изложбама, градским свечаностима. Средњи простор пијаци је накривен, функционално организован на начин да задовољава хигијенске услове модерног пијачног простора.</p> <p>У оквиру пијачне парцеле биће проширени тротоари са дрворедима дуж Скардарске и Ђорђа Јовановића, док ће по ободу пијаци према Улици цара Душана бити локали који ће моћи да раде и после затварања средишњег пијачног платоа.</p>	Секретаријат за инвестиције	2026–2028. године	
7.3.7.	Реконструкција улице Страхињкића Бана, у делу између Пјарона де Мондезира и Риге од Фере	<p>Према плану, ради се о делу улице који се налази на парцели 555 КО Стари Град, чија је површина 2.746 метара квадратних. У том делу Страхињкића Бана предвиђена је реконструкција коловоза, увођење бициклистичке стазе, као и реконструкција паркинг места. Идејно решење предвиђа и да се направља пјачета уз раскрсницу са улицом Пјарона де Мондезира.</p> <p>Циљ уређења овог дела улице је остваривање веће површине за кретање и одмор пешака, умирење колског саобраћаја, уз увођење бициклистичке стазе и задржавање паркирања.</p>	Град Београд	2024–2026. године	
7.3.8.	Реконструкција Палмотићеве улице	<p>Пројектом ће се предвидети реконструкција, обнављање и модернизација коловозних трака и паркинг простора, и унапређење пешачких стаза. Почетак и завршетак радова се очекује 2025. или 2026. године. За 2024. је планирано пројектовање и прибављање дозвола.</p>	Секретаријат за инвестиције Града Београда	2027–2028. године	
7.3.9.	Реконструкција улице Гадеуша Кошћушка	<p>У највећем делу задржава се постојеће стање, али ће бити доведено у коректно грађевинско стање. Повећава се ширина тротоара са минималних 1,40 на 3,5 метара, односно максималних 5,20 метара и на тај начин се фаворизују пешачка кретања у зони у којој постоји тенденција потпуног измештања моторног саобраћаја и претварања у пешачку зону. Идејним пројектом биће задржане све паркинг површине, укључујући и постојећу у зони раскрснице са Карађорђевог. Такође, на углу са Грачаничком улицом обезбеђен је простор за заустављање туристичких аутобуса.</p>	Секретаријат за инвестиције Града Београда	2024. година	
7.3.10.	Претварање урбаних депова у зелене оазе	<p>На подручју Градске општине Стари Град, као и у свим осталим општинама на подручју града, регистровано је 81 сметилиште, односно дивља депоније, и груписани су у оквиру II фазе Катастра загађивача на територији градске општине Стари Град. Главнина таквих микролокација је дуж реке Саве и између Француске улице и Улице Дестота Стефана.</p> <p>Пројекат претварања урбаних депова у зелене оазе има један од највиших приоритета деловања локалних планова озелењавања, с обзиром на то да се по свему уклапа у капацитете деловања локалне самоуправе. За такав обим површина није заинтересовано ниједно градско предузеће, јер имају веће пројекте на којима су ангажовани, за то нису неопходна средства која није могуће креирати у постојећем обиму буџета. Реализација послова може да буде фазна и може ујединити напоре и средства јавног и цивилног сектора и активне појединце или стамбене заједнице.</p>	Градска општина Стари Град, ЈКП Градска чистоћа, ЈКП Градско зеленило	Сваке године	

7.3.11.	Недељни отворених врата и саветодавна подршка грађанима у вези са решавањем односа са професионалним управницима зграда и заштита права станара	<p>Значајан број становника Градске општине Стари град живи у зградама чијим газдовањем, одржавањем и одржавањем реда управљају професионална лица, којима се плаћа надокнада. Међутим, нестручност, немар и непрофесионализам нису ретке појаве у овој делатности, те су многи суграђани незадовољни што плаћају лошу услугу и што квалитет становања није заштићен већ ограничен и нарушен.</p> <p>Контролу издавања лиценци, професионалност у раду и поштовање одређи Закона о становању и одржавању зграда спроводи Привредна комора Србије, али често то није у стању да ради довољно ефикасно. Зато морамо у подршку да укључимо комуналну инспекцију, да отворимо врата грађанима за њихове замерке на рад управника, да пружимо адекватну саветодавну, а у крајњим исходима и правну заштиту, а на основу проверених информација и одговорног рада службеника комуналне инспекције.</p> <p>По питању ширења знања о правима и могућностима заштите интереса станара зграда, о обавеза професионалних управника, организоваће се саветовања и трибине са грађанима, али и са професионалним управницима, како би се унапредила њихова способност да професионално обављају свој посао. Поред тога, сваког месеца ће се организовати дан отворених врата за саветовање грађана у овој области.</p>	Одељење за комуналне послове и инспекцијски надзор Градске општине Стари град	Стална активност	
7.3.12.	Благовремено спречавање дивље градње	<p>Ни након ступања на снагу последњег Закона о озакоњењу објеката 1. јануара 2015. године и чињенице да је „градња без грађевинске дозволе“ дефинисана као кривично дело, које терети више учесника, није заустављена, бар не у потпуности, такозвана дивља градња. Без интензивирања контроле градње на терену ова појава неће бити сузбијена. Постојећи број службеника и њихова могућност да обаве све своје задатке на терену и у канцеларији је ограничена. Чињеница да рад на озакоњењу, издавању дозвола и теренским контролама довољно говори о томе да најслабија карика попушта, а то је могућност да се систематично и у довољној мери спроводе теренске контроле градилишта и придржавање издатих дозвола и решења. Као продукт тога имамо чињеницу да и даље постоје објекти који се граде без адекватних дозвола и сагласности.</p> <p>Градња без грађевинске дозволе има вишеструке штетне последице, почев од нарушавања урбанистичког плана и уређености грађевинских и јавних површина, довођења у опасност становника тих зграда, али и њиховог општег окружења, а поред тога у значајној мери оштећује буџет ГО, како у фази градње тако и касније, због неплаћања припадајућих дажбина.</p> <p>Градска општина Стари град ће примити у наредним годинама најмање два службеника са квалификацијама у области грађевинарства, архитектуре или права, који ће радити на пословима озакоњења и издавања грађевинских дозвола. На основу тога може се рећи да би у наредне 3–4 године сви предмети из ове области били решени. Овим би поред власника некретнина и инвеститора, остварила корист и сама ГО, имајући у виду већу наплату пореза на имовину, који је значајна ставка у њеном буџету.</p>	Одељење за грађевинске послове, Градска општина Стари град; Секретаријат за комуникацију; БЕЛИ	Стална активност	
7.3.14	Реконструкција пролаза Безистан и Чавкетовог пролаза	<p>Градска општина Стари град ће иницирати ургентно санирање пролаза Безистан и уређење Чавкетовог пролаза, који је такође годинама девастиран. Реконструкција Безистана и Чавкетовог пролаза обухвата радове на ревитализацији фонтане са скулптуром, замени подних облога и постављање нових каменних плоча, новом осветљењу и зеленилу. Осавременење се веза Трга Николе Пашића са Улицом Терезије и оформити безбедан и визуелно обликован приступ ка Нушићевој улици. Овом интервенцијом ће са недавно окончаним радовима на Тргу Николе Пашића и планираним у Нушићевој улици, цео квартал бити функционална, безбедна и естетски усклађена целина.</p>	Град Београд, Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда	2025–2026. године	
7.4.	Приоритетни циљ: Унапређење изграђености и коришћења енергетске инфраструктуре за одрживо урбано окружење				
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

7.4.1.	Повезивање мрежа грејних подручја Новог Београда, Дунав (ДУ) и Коњарника (КО), узимајући у обзир планове ширења мреже, као и интеграцију скоро 80 MWh оптерећења нових потрошача.	Интерконекција мрежа грејних подручја Нови Београд, Коњарник и Дунав је везана за пројекат изградње топлодалеководног од ТЕНТ-А до ТО Нови Београд, али и за оптимално коришћење постојећих топлотних извора. Реализација пројекта интерконекција мрежа довела би до повећања енергетске независности и сигурности функционисања система даљинског грејања Београдске електране. Створила би се могућност за оптималан, усклађени рад топлотних извора, смањила би се употреба фосилних горива у топланама, а самим тим умањило и локални утицај на животну средину, кроз смањење емисије гасовитих продуката сагоревања у самом граду (превасходно се мисли на емисију азотних оксида). Реализацијом пројекта би се подигла енергетска ефикасност система даљинског грејања, постепено побољшале интерисане дозволе за рад и побољшали услови како грејања тако и рада у самим постројењима за производњу топлотне енергије.	ЈКП Београдске електране 2028. године		
7.4.2.	Подизање свести грађана о значају ширења обухвата и повећање броја прикључака на топоводну мрежу у сарадњи са Секретаријатом за заштиту животне средине, Секретаријатом за енергетику, са ЈКП Градске топлане и другим релевантним институцијама.	Већински део подручја градске општине Стари град је повезан на топлотну мрежу, 67,7%, тако да се сада спроводе радови на прикључивању одређеног броја потрошача кроз прикључке новоизграђених објеката, а само мањи део ширења мреже се односи на прикључивање потрошача који су се до сада грејали путем индивидуалних котларница, чија је енергетска ефикасност много мања, као и квалитет енергената које користе. Један од највећих загађивача ваздуха су индивидуалне котларнице зграда и кућа, тако да је у приоритетима заштите квалитета ваздуха повећање броја прикључака на централно грејање. За то је неопходно обезбедити инфраструктурне и техничке услове, али и свест и мотивацију грађана да то и учине. Градска општина Стари град ће спроводити активности промоције користи од прикључака на централно грејање, и подстицаће донаторе и градске институције да прикључке начине економски приступачнијим, са давањем субвенција, попушта или целокупним финансирањем трошкова прикључака.	Градска општина Стари град, у сарадњи са ЈКП Београдске електране, градски Секретаријат за енергетику, Секретаријат за заштиту животне средине Стална активност		
7.4.3.	Промоција и имплементација програма коришћења соларне енергије у објектима јавне намене (градска управа, вртићи, школе, домови здравља) и у приватним кућама	У оквиру програма које спроводи Министарство рударства и енергетике у циљу повећања енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије подстиче се уградња соларних панела на крововима зграда у приватним објектима, било за грејање или за производњу електричне енергије. С друге стране, велики потенцијал повећања учешћа производње соларне енергије се налази и у уградњи панела на јавне установе, којих је на подручју градске општине Стари град највише у земљи. Координирана акција подстицања давања доброг примера другим институцијама и приватном сектору би могла да допринесе повећању броја и снаге соларних панела на подручју целе градске општине Стари град.	Градска општина Стари град, Секретаријат за енергетику, Министарство рударства и енергетике Стална активност		
7.4.4.	Имплементација инсталације јавног осветљења са соларним напајањем (интегрисани систем), нарочито на јавним површинама – паркови, итрилишта, приобаље	Ширење употребе јавног осветљења са соларним напајањем је у складу са иницијативама за повећање енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије, Министарства рударства и енергетике и Привредне коморе Србије. Имплементација инсталације јавног осветљења са соларним напајањем подразумева постављање интегрисаних система соларних напајања са фотоћелијама за производњу енергије који садрже светилке са лед изворима светлости. Већ сада се ови системи широко користе на издвојеним путевима, градским магистралним путевима или успореним тракама, парковима и осветљењу путева на јавним местима (живописна места, паркиралишта, тргови и друга јавна места). Оваква улагања су већ планирана у програму рада ЈКП „Јавно осветљење“, Иницијатива Градске општине Стари град да се овакав начин осветљавања примењује у приобалном делу Старог града, а посебно у оквиру изградње Линијског парка.	ЈКП Јавно осветљење, Министарство рударства и енергетике и Привредна комора Србије		
7.5.	Приоритетни циљ: Унапређење услова паркирања и повећање капацитета јавних гаража				
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

7.5.1.	Изградња подземне гараже испод пијаце „Скардија“	<p>Чуверна Бајлонијева ће бити реконструисана, а испод ње изграђена подземна гаража са 305 паркинг места, а испред је планиран улаз у метро станицу. Ради се о једном од најсложенијих и најважнијих инфраструктурних пројеката на подручју градске општине Стари град, који ће се реализовати у наредних неколико година.</p> <p>Улаз/излаз из гараже биће из Улице Ђорђа Јовановића, са нагненим двограчним рампама ширине по шест метара. Биће обезбеђена и места за електрична возила са пуњачима.</p> <p>Изградњом јавне гараже на три нивоа стварају се могућности за укидање паркирања на отвореном дуж улице Скадарске и Ђорђа Јовановића. Амбијент тих улица требало би да постане пројужетак туристичке зоне „Скардије“.</p>	Секретаријат за инвестиције, ЈКП „Паркинг сервис“	До 2027. године	
7.5.2.	Изградња јавне гараже на локацији СРЦ „25. мај“	<p>Идејним решењем предвиђено је уклањање постојећег паркинга и изградња двоетажне подземне гараже, са идејом да се изврши повезивање партера са парковском површином потцелине 1.3 Липијског парка.</p> <p>Унутрашњи простор ће бити прилагођен новој намени, као и конструкција условљена новом функцијом и савременом технологијом изградње. Објекат је пројектован као низ простора за потребе паркирања моторних возила и паркирање бицикала, са електро пуњачима, како би се одговорило на предстојеће изазове раста електромобилности.</p> <p>Пројектовани капацитет нове гараже износи 491 паркинг место, од чега је за особе са инвалидитетом предвиђено 25 паркинг места.</p> <p>Ова гаража ће омогућити широком кругу корисника лако и комфортно посећивање локација поред Саве и Дунава, а посебно Липијског парка на чијем почетку је позиционирана.</p>	Секретаријат за инвестиције, ЈКП Паркинг сервис	До 2028. године	
7.5.3.	Завршетак изградње јавне гараже у Влајковићевој	<p>Подземна гаража је планирана испод парка у Влајковићевој улици. Према предатом пројекту, планирана су 284 паркинг места, на 10.000 метара квадратних, што је еквивалентно броју постојећих паркинг места на потезу где се налазе улице Влајковићева, Косовска, Мајке Јевросиме, Кондина и Палмотићева. Гаража ће бити изграђена на три нивоа и имаће један улаз и један излаз.</p> <p>Постојећи парк у Влајковићевој улици ће бити комплетно уређен, озелењен, са новим мобилитаром, са новим стаблима дрвећа, тако да ће бити многи садржаји који од постојећег. За завршетак радова је потребно 15 месеци од окончања археолошких истраживања и конзервирања ископина.</p>	Секретаријат за инвестиције, ЈКП Паркинг сервис	2024–2025. године	
7.5.4.	Ширење система подршке саобраћају кроз упућивање на слободна места у гаражама и на паркингима на подручју целе градске општине Стари град	<p>Ширење система подршке саобраћају кроз упућивање на слободна места у гаражама и на паркингима на подручју целе Градске општине Стари град је један од пројеката који би требало да допринесе смањењу бесциљног и непотребног лутања возила по улицама Старог града. Успешно реализовање овог пројекта у централним општинама је допринело мотивацији да се он настави и да овом услугом возачима буде покривен већи део подручја града, а централне општине у потпуности.</p> <p>Пројекат укључује постављање сензора на сваком паркингу месту, који детектују да ли је аутомобил ту или није, шаље сигнал до табле и на тај начин добијају се прецизни подаци да ли постоје слободна паркинг места. Поред сензора, потребно је и постављање дигиталних табли за информисање возача, повезаних са сензорима у њиховој зони.</p>	Градски секретаријат за урбанизам и ЈКП „Паркинг сервис“	До 2027. године	
7.5.5.	Покрећање иницијативе за изградњу подземне гараже у Мике Аласа	<p>Један од највећих проблема становника и посетилаца општине ће се делимично решити изградњом што већег броја гаража, што је најлакше учинити на местима која се налазе у јавној својини као што је то случај са површином у Улици Мике Аласа.</p>	Градски секретаријат за урбанизам и ЈКП „Паркинг сервис“	До 2027. године	
7.5.6.	Прилагођавање паркинг зона потребама становника Старог града	<p>Мењање паркинг зона, односно укидање треће зелене зоне, и мењање постојећих, као и смањивање доступног времена за паркирање, са циљем да се смањи број возила која ће долазити у центар града. Циљ је оптимизација коришћења паркинг места како би 20% постојећих користили искључиво становници Старог града.</p>	Град Београд Градска општина Стари град	До 2028. године	
7.6.	Приоритетни циљ: Комунални ред као претпоставка урбаног комфора				
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта		Носилац реализације	Потребна средства – буџет
				Време почетка и завршетка реализације	

7.6.1.	Иницијатива за преиспитивање броја и начина коришћења резервисаних паркинг места намењених инвалидима и јавним установама и повећање дисциплине коришћења постојећих места	Паражна и паркинг места намењена инвалидима могу да користе само инвалидна лица којима је дозвола за то издао надлежни секретаријат за социјалну заштиту. И поред увећања броја паркинг места намењених инвалидима у гаражама, постоје проблеми са могућношћу да их користе они којима су та места намењена. Злоупотреба паркинга за инвалиде подлеже санкционисању, односно плаћа се казна за паркирање које је погрешно, у износу од 5.000 динара. Несавесном возачу уручује се прекршajни налог за плаћање казне; ако казну плати у року од осам дана, износ је дупло нижи, дакле 2.500 динара. У случају да „Паркинг сервис“ однесе возило са паркинга за инвалиде, ту се трошкови увећавају за износ предвиђен за одношење аутомобила. Друга врста злоупотребе, која је још неприхватљивија, јесте систематско искоришћавање овог решења од стране лица која су без оправданог разлога прибавила сагласности или злоупотребавају туђе дозволе за паркирање, што представља озбиљну социјалну девијацију, а и озбиљан комунални проблем. Имајућу у виду да то није случај само на подручју градске општине Стари град, већ и у целом граду, покренуће се иницијатива за измене регулативе у овој области и појачане контроле од стране комуналне милиције и инспекцијских органа.	ЈКП „Паркинг сервис“, БЕЛИ, Одељење за комуналне послове и инспекцију, Секретаријат за саобраћај	2025–2026. године	
7.6.2.	Контрола постављања и коришћења башти угоститељских објеката, као и тезги, киоска и других монтажних привремених објеката на јавним површинама	Сваке године се израђује План постављања привремених објеката (башти угоститељских објеката, киоска, тезги, конзерватора за слодолед, средстава за оглашавање, жардињера, клупа за седење и др) на јавним површинама на подручју градске општине Стари град. На основу њега се спроводе конкурси за њихово коришћење од стране купаца, на основу чега се издају решења о постављању или уклањању тераса, тезги, привремених објеката. На овај начин градска општина стиче одређена средства, која се затим користе за уређење и одржавање јавних површина, али и обезбеђује контролисани начин њиховог коришћења, а које спроводи одсек за инспекцијске послове Одељења за комуналне послове и комуналну инспекцију. Контрола се спроводи и у сарадњи и асистенцији са сервисом БЕЛИ и службеницима МУП.	Одељења за комуналне послове и комуналну инспекцију, БЕЛИ, МУП РС	Стална активност	
7.6.3.	Подизање свести и капацитета за сакупљање измета и отпада кућних љубимаца и изградња паркова и намењених простора за шетњу кућних љубимаца	Строга и динамична контрола коришћења јавних површина је услов за унапређење комуналног реда у овој области. Број издатих решења за коришћење јавних површина расте из године у годину, тако да је јасно да расте и потреба да се јача контрола њиховог коришћења.	Одељења за комуналне послове и комуналну инспекцију, БЕЛИ	Стална активност	
8. Развојни приоритет: Одрживо и пријатно животно окружење					
8.1. Приоритетни циљ: Унапређење одржавања зграда и квалитета становања					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
8.1.1.	Спровођење програма „стари град мисли на зграде“	Градска општина Стари град је најгушће насељено подручје у Републици Србији, са 31.861 становником јединицом, према попису из 2022. године. Динамика градње нових објеката расте, и по спљашањем изгледу зграда и по квалитету становања, али су многе зграде старе, а неке од њих значајно нарушене спољашњег изгледа и унутрашње функционалности. У циљу унапређења услова становања и заштите старијих стамбених објеката, Градска општина Стари град је 2021. године покренула Програм „Стари град мисли на зграде“, који се спроводи у виду јавног конкурса намењеног стамбеним заједницама за бестовратно суфинансирање активности на унапређењу својстава зграда на територији градске општине Стари град. Средства за учешће у финансирању максимално износе до 90 одсто предрачуна потребних финансијских средстава, с тим да је максимални износ средстава по једној стамбеној заједници до 300.000,00 динара са ПДВ-ом. Као и до сада, очекује се да ће највећи број активности на зградама да буде у виду кречења улаза, затим опремање противпожарним апаратима, увођење видео-надзора и интерфона, поправка и замена лифтова, олука и санација заједничких просторија и дворишта, као и разни електро-монтажни радови. Тиме ће квалитет, енергетска ефикасност и безбедност живота у зградама бити знатно унапређени, што је и главни циљ пројекта.	Градска општина Стари град	Сваке године	60 милиона РСД

8.1.2.	<p>Повећање енергетске ефикасности кроз замену старе столарије и других елемената зграда и кућа који доприносе енергетској ефикасности</p>	<p>Министарство рударства и енергетике и ове године расписује Јавни позив за доделу средстава за финансирање Програма енергетске санације породичних кућа и станова, који спроводе јединице локалне самоуправе, као и градске општине, ЈП 1/24, који ће чинити појединачни пројекти енергетске санације породичних кућа и станова, које спроводе јединице локалне самоуправе као и градске општине, а у циљу остваривања уштеде енергије, њеног рационалног коришћења, подршке социјално угроженим грађанима, као и остваривања циљева пројекта „Чиста енергија и енергетска ефикасност за грађане у Србији“. То обухвата повећање коришћења енергетске ефикасности, одрживог грејања и кровних соларних панела у домаћинствима јединица локалне самоуправе у Србији која учествују у њему.</p> <p>Предмет Јавног позива је финансирање Програма који обухвата следеће мере енергетске ефикасности:</p> <p>1) Унапређење термичког омогача путем:</p> <p>(1) замене спољних прозора и врата и других транспарентних елемената термичког омогача.</p> <p>(2) постављања термичке изолације зидова, таваница изнад отворених пролаза, зидова, подова на тлу и осталих делова термичког омогача према нетрејаном простору,</p> <p>(3) постављања термичке изолације испод кровног покривача.</p> <p>2) Унапређење термотехничких система зграде заменом система или дела система ефикаснијим системом путем:</p> <p>(1) замене постојећег грејача простора (котао или пећ) ефикаснијим,</p> <p>(2) замене постојеће цевне мреже или уградње нове мреже, грејних тела-радијатора и пратећег прибора,</p> <p>(3) уградње топлотних пумпи које користе енергију ваздуха, воде и земље (грејач простора или комбиновани грејач),</p> <p>(4) уградње електронски регулисаних циркулационих пумпи,</p> <p>(5) опремањем система грејања са уређајима за регулацију и мерење предате количине топлоте објекту (калориметри, делитељи топлоте, баланс вентили).</p> <p>3) Уградња соларних колектора у инсталацију за централну припрему потрошне топле воде.</p> <p>4) Уградња соларних панела и пратеће инсталације за производњу електричне енергије за сопствене потребе, уградња двосмерног мерног уређаја за мерење предате и примљене електричне енергије и израда неопходне техничке документације и извештаја извођача радова на уградњи соларних панела и пратеће инсталације за производњу електричне енергије, који су, у складу са законом, неопходни приликом прикључења на дистрибутивни систем.</p> <p>5) Израда техничке документације.</p> <p>Програм ће се одвијати сваке године, а Градска општина Стари град ће учествовати у финансирању са до 25 одсто трошкова субвенција, спровођење администрације и контролу конкурса за становнике са њеног подручја, у складу са донетим правилником.</p>	<p>Градска општина Стари град, Министарство рударства и енергетике, Секретаријат за енергетику Београд</p>	<p>Сваке године</p>	<p>5.600.000 РСД</p>
8.1.3.	<p>Промоција и учешће у националном програму за подстицање постављања соларних панела на крововима стамбених зграда, кућа и индустријских објеката</p>	<p>У оквиру програма које спроводи Министарство рударства и енергетике у циљу повећања енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије, подстиче се уградња панела на крововима зграда, било за грејање или за производњу електричне енергије. Половину средстава обезбеђују локалне самоуправе, док другу половину обезбеђује министарство. Како је Градска општина Стари град у саставу Београда и учествоваће у заједничкој реализацији, средства која ће она издавати из сопственог буџета ће покривати само четвртину износа, док ће преосталу четвртину субвенција покривати буџет Града Београда.</p> <p>У случају спровођења више мера унапређења енергетске ефикасности у исто време, субвенције трошкова замене и реконструкције енергетских елемената зграда и уградње панела ће износити и до 65 одсто.</p> <p>До сада Градска општина Стари град није учествовала у овом програму, али је сагледана потреба да се укључи у овој програм доприноса одрживости урбане енергетике, и што је могуће више допринесе смањењу загађења ваздуха.</p> <p>Програм ће трајати пет година, а Градска општина Стари град ће учествовати у финансирању са 25 одсто трошкова субвенција, спровођење администрације и контролу конкурса за становнике са њеног подручја.</p>	<p>Градска општина Стари град, Министарство рударства и енергетике, Секретаријат за енергетику Београд</p>	<p>Сваке године</p>	

8.1.4.	Унапређење ефикасности рада комуналне полиције и инспекцијских органа на контроли спровођења закона о становању и одржавању зграда, као и надзора над одржавањем јавних површина и заштитом објеката	Врло значајну подршку и подстицај у раду одсека за комуналне послове пружају сами грађани, који својим подnescима и пријавама усмеравају пажњу и благовремено указују на комуналне прекршаје и непоштовање регулативе и обичаја одговорног коришћења јавних површина и објеката. Број пријава се креће око 700 годишње, од којих се половина поднесе кроз писарницу, али све већи је број оних које се достављају електронским путем, преко апликације „Грађанин-инспектор” или сајта „Беоком сервиса”, што је још један вид приближавања управе грађанима. Број решења и прекршних налога се смањује (са 83 у 2021. на 45 у 2022. години), али не и комунални ред, тако да се очекује да се унапређењем сарадње са градским надлежним службама и агилнијим радом на терену број издатах комуналних решења и прекршних налога повећа, а тиме и ниво дисциплине грађана у спровођењу предметних закона, везаних за комунални ред.	Градска општина Стари град, Одељење за комуналне послове и комуналну инспекцију	Редовна активност службе Управе Градске општине Стари град	
8.2. Приоритетни циљ: Развој урбаног окружења кроз заштиту и унапређење квалитета ваздуха					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
8.2.1.	Повећана доступност информација о стању квалитета ваздуха	Мерење квалитета ваздуха је уређено Програмом контроле квалитета ваздуха на територији Београда, а на основу одлуке градоначелника. На основу програма се успоставља локална мрежа мерних станица и мерних места, обим, учесталост и врсте мерења за сваку календарску годину. Праћење загађења ваздуха у реалном времену у Београду, где постоји и приказ суспендованих честица РМ2.5 и РМ10 у реалном времену у сваком сату на неколико локација – мерних места, може се вршити преко портала: https://aqicn.org/city/serbia/beograd-vtcar и https://www.iqair.com/serbia/central-serbia/begrade/serbia , тако да информације о стању квалитета ваздуха постоје, али не и навика да грађани користе ове могућности. Зато је неопходно унапредити оцаивање резултата мерења на јавним местима, на билбордима, на огласним таблама општинске Управе, а самим тим смањити тензије у вези са тим информацијама, као и неосновану забринутост или страх од прекомерног загађења и када га нема. Такође, у време повећане загађености треба објављивати мере за личну заштиту, за заштиту деце и старих лица која бораве на отвореном.	Секретаријат за заштиту животне средине Града Београда	Редовна активност	
8.2.2.	Поставање фотобиореактора на више локација на подручју градске општине стари град	Градска општина Стари град је са НЛБ Комерцијалном банком а. д. потписала уговор о донацији још једног фотобиореактора који је постављен на Теразијама. Наставком овог програма поставиће се још неколико оваких уређаја на најпрометнијим деловима општине, са најмањим могућностима да се изврши озелењавање подручја. Поставање „Урбаног фотобиореактора” је започело у оквиру пилот-пројекта који су финансирале Уједињене нације, а ради се о постављању уређаја у најнасељенијим деловима урбаних средина где понекад нема услова за озелењавање, а где су потребе за прецишвањем ваздуха највеће. У свом раду уређај користи алге, које су четири стотине пута ефикасније од дрвета у уклањању CO ₂ , а због технологије рада често се именује и као „течно дрво”. Овај пројекат пружа путу подршку развоју иновативних технологија. „ЛИКУИД 3” је направљен као једно од 11 најбољих иновативних и климатски паметних решења у оквиру пројекта „Локални развој отпоран на климатске промене”, који Програм уједињених нација за развој (УНДП) спроводи у партнерству са Министарством заштите животне средине, уз финансијску подршку Глобалног фонда за животну средину (GEF).	Градска општина Стари град у сарадњи са донаторима	2026–2030. године	
8.2.3.	Повећање учесталости и обухвата прања улица	Повећање учесталости прања улица ће допринети смањењу ресуспензије суспендованих честица насталих у саобраћају и због дувања ветрова, као и смањењу температурних шокова за дрвореде и по тротоарима и шеталиштима. Потребно је интензивирати прање улица и тргова и са аспекта учесталости и са аспекта повећања третираних површина, што је добро и са становишта унапређења микроклиме у летњим месецима. Да би се то остварило, у плану је интензивирање сарадње са ЈКП „Градска чистоћа”, чији је возни парк за коришћење у ове сврхе проширен и модернизован, али се у току формирања коришћења мора водити рачуна о оптерећености улица градске општине Стари град саобраћајем, кретањем пешака и великим површинама под трговима и отвореним просторима, на којима су ефекти прања највећи.	Градска општина Стари град у сарадњи са ЈКП „Градска чистоћа”	Сваке године, посебно у летњим месецима	

8.2.4.	Проширење пешачких зона у ширем центру града	<p>Градска општина Стари град специфична је по развијености пешачког саобраћаја. Укупно 27 улица на овој територији има посебно организован режим рада, прилагођен пешацима. Неке од улица су у потпуности прилагођене пешацима, док је остатак улица делимично претворен у пешачке зоне. Такође, и подручје Калемегдана је једна туристичка атракција са нагласком на кретању пешака, а налаза се на већи број улица са претежно пешачким зонама.</p> <p>Улице попут Кнез Михаилове, Сремске, Чика Љубине, Лазе Пачуа, Марка Лека, 1.300 каплара, Ускочког сокача, Ускочке, Делијске, Зетске и Емилијана Јовановића су у потпуности претворене у пешачку зону. Са друге стране, постоје улице које су у једном свом делу намењене саобраћају, а у другом пешацима и то су: Обилићев венац, Трг Републике, Змај Јовина, Бука Караџића, Краља Петра Првог, Рајићева, Цара Лазара, Николе Спасића, Буре Јакшића, Скадарска, Симина, Господар Јевремова, Рељина, Нушићева, Његошева и Андрићев венац.</p> <p>Неке од ових улица могу бити додатно, делимично или потпуно, затваране за саобраћај, бар у ноћним сатима. Такође, неке нове могу бити додатно пријављене пешачким зонама, као што су Сремска, Узун Миркова, Басе Чарапића (Студентски трг), као и друге улице према Савској падини.</p> <p>Центар града се постепено трансформише у пешачку зону, која се шири из дана у дан према плану поделе пешачке зоне на пет тематских подзона и коначно повезивање градског језгра са приобаљем Саве и Дунава – чиме би најзад био остварен деценијски сан свих Београђана да из центра града неометано силазе на реку.</p>	Градска општина Стари град у сарадњи са главним градским архитектом и Урбанистичким заводом Града Београда	2026–2030. године	
8.2.5.	Уређење академског платоа	<p>Академски плато, односно просторна веза између Кнез Михаилове и Студентског трга, у чијем саставу се налази и споменик Петру Петровићу Његошу ускоро ће бити реконструисан. Последња већа реконструкција на Академском платоу била је 2012. године, када су уклоњене бетонске стазе, скинут слој земље и урађени су темељи за ограде око централне леја, како су тада пренели медији. Један од најпознатијих и најпрометнијих пролаза у ужем центру града ће поново бити по мери и укусу свима који воле урбане минијатуре које имају велику функционалну и естетску вредност.</p> <p>Простор академског платоа биће потпуно граничним коцкама, имаћемо и неколико садница виших стабала, како бисмо створили сенку за пешаке у летњем периоду. Плато ће добити и декоративно осветљење, клупе на делу према згради Ректората, рампе за инвалиде и ново постоље споменика Петру Петровићу Његошу.</p>	Град Београд	2026–2027. године	
8.3. Приоритетни циљ: Развој урбаног окружења квалитета вода и водених токова					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
8.3.1.	Обнова система ценовода градског водовода и канализације	<p>Највећи недостатак постојећег система за снабдевање водом је старост цеви, услед чега долази делимично до контаминације воде, код већих оштећења, али пре свега долази до губитака воде у мрежи, који се процењују у неким деловима и на 50% од произведене количине. Тиме велике штете трпи надлежно предузеће, али се појављују и ризици од подривања објеката, путева итд, што доводи до штете и код корисника услуга водовода.</p> <p>Замена, подмлађивање система ценовода је редовно део плана реконструкција улица које спроводи ЈКП „Београдски водовод и канализација“ (на пример Цара Душана), али се изводи и самостално (Косовска, Стевана Сремца, Цетињска, Хиландарска, Буре Даничића, Деспота Бурђа, Скендер-бегова, Палмотићева, Тадеуша Кошћушка). У наредним годинама, у оквиру најављених реконструкција улица вршиће се и замена водоводних и канализационих цеви са циљем смањења губитака воде и заштите квалитета испоручене воде.</p>	ЈКП „Водовод и канализација“	Сваке године (фазно)	
8.4. Приоритетни циљ: Повећање урбаног комфора кроз унапређење система заштите од буке					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет

<p>8.4.1.</p>	<p>Повећани мониторинг нивоа буке у угоститељским објектима</p>	<p>Град Београд је спровео акустично зонирање на 17 општина. Министарство заштите животне средине усвојило је 2021. године нови Закон о заштити животне средине од буке, којим се омогућавају ванредна мерења нивоа буке од стране комуналне полиције. Такође, 2014. године ограничено је и радно време угоститељских објеката који се налазе унутар стамбених објеката, и на тај начин се изашло у сусрет многим грађанима који су на ове проблеме имали примедбе. Мерење акустичног загађења спроведено је на 11 локација по принципу три дневна и два ноћна мерења на сваких петнаест минута. Улица Спрахињића бана доминира као мерно место са честим прекомерним нивоом дневне и ноћне буке. У сарадњи са градским комуналним инспекцијама потребно је унапредити поштовање привила рада угоститељских објеката, промовисати видове забаве и музике који не утичу на мир и благодети кућног расположења или забаве других, одржавати учесталост и доследност контроле буке у угоститељским објектима и на јавним местима.</p>	<p>Градска општина Стари град, Одељење за комуналне послове и комуналну инспекцију, у сарадњи са Секретаријатом за инспекцију, надзор и комуникацију</p>	<p>Стална активност</p>	
<p>8.4.2.</p>	<p>Мониторинг нагазних рупа на коловозима и извештавање надлежног предузећа и секретаријата о потребама вршења санација на коловозима у улицама са повећаним интензитетом саобраћаја</p>	<p>Поред комуналних и угоститељских активности, главни чинилац буке на територији градске општине Стари град јесте и саобраћај. На осам од дванаест мерних места, еквивалентни ниво буке је премашио највиши дозвољени ниво спољне буке за припадајуће зоне, како за дан, тако и за ноћ. Подаци о мерним местима и периодима прекорачења су доступни и на основу њих се могу дефинисати приоритети деловања. Неки од начина за смањење буке настале услед појачаног саобраћаја су санација нагазних рупа на коловозу, одржавање коловоза око сливника, одржавање квалитета хабајућег слоја на коловозима са повећаним протоком саобраћаја. Као посебна мера спроведено је адаптивно управљање протоком саобраћаја, популарно управљање „зеленим таласима“ коришћењем савремених сензорских система и semaфорске сигнализације. У сарадњи са грађанима, Одељење за комуналне послове и инспекцијски надзор ће прослеђивати запажања и приговоре грађана о стању ударних рупа, недостујним поклопцима на шахтама, улећнућима и рупама на путевима или након завршетка радова других јавних предузећа (ЈКП „Водовод и канализација“, ЈП ЕПС), а што захтева санацију дела или читаве саобраћајнице. Смањење буке која настаје због саобраћаја потребно је иницирати путем сарадње са Секретаријатом за саобраћај и градским јавним предузећем задуженим за одржавање саобраћајница, ЈП „Београд пут“.</p>	<p>Градска општина Стари град, Секретаријат за саобраћај и градско јавно предузеће задужено за одржавање саобраћајница, ЈП „Београд пут“</p>	<p>Стална активност</p>	
<p>8.4.3.</p>	<p>Надзор над применом регулативе која утврђује временски и просторни оквир у ком доставна возила имају дозволу за кретање</p>	<p>Снабдевање малопродајних и угоститељских објеката (продајних, магацинских) на територији града Београда унутар и ван зоне обавља се са коловоза у времену од 20.00 до 7.00 часова, тако је уређено Решењем о режиму саобраћаја теретних и запрежних возила и снабдевању на територији града Београда. Теретна возила која нису у транзиту, чија највећа дозвољена маса прелази 3.5 тона, могу се кретати, зауставити и паркирати мимо утврђеног режима саобраћаја док траје утовар/истовар, али не дуже од 15 минута, и то на основу дозволе, у форми решења, коју издаје Секретаријат за саобраћај. За теретна возила која се крећу за потребе обављања грађевинских послова ограничење кретања није на снази, уколико је градилиште на којем су антажовани пријављено у редовном поступку. Унапређењем поштовања овог решења смањиће се ниво буке у критичним деловима дана, али и олакшати пролаз пешака и других возила у најкритичнијим улицама градске општине Стари град. Грађани, као и привредне организације, жале се да предузетници и привредне организације у потпуности не поштују ову регулативу, а што омета кућни мир и радно окружење становника и запослених на градској општини Стари град. Уз адекватно реаговање, примену прекршајних мера и наплату казни повећали би се дисциплина и поштовање Решења о времену снабдевања и кретања, а тиме унапредили услови живота.</p>	<p>Одељење за комуналне послове и комуналну инспекцију у сарадњи са градским Секретаријатом за инспекцију, надзор и комуникацију</p>	<p>Стална активност</p>	
<p>8.5.</p>	<p>Приоритетни циљ: Развој циркуларне економије и повећање ефикасности система управљања отпадом</p>				
<p>Редни број</p>	<p>Назив пројекта</p>	<p>Опис активности и пројекта</p>	<p>Носилац реализације</p>	<p>Време почетка и завршетка реализације</p>	<p>Потребна средства – буџет</p>

8.5.1.	Наставак активности на пројекту „Стари град мисли на рециклажу“, иницијативом за повећање обухвата класификације отпада приликом одлагања	<p>На општини Стари град, највећа произведена количина отпада потиче из комерцијалног сектора (комерцијални отпад), а затим следи отпад који потиче из домаћинства. Отпад из приватних кућа и станова одлаже се у истим контејнерима као и отпад из ресторана, продајница, школа, хотела, и свих других пословних објеката. Самим тим, онемогућена је примарна класификација на рециклабилни отпад разних врста (папир, пластика, уља, стакло, метал, а што је први корак до одговорног управљања отпадом, односно до рециклаже веће количине отпада.</p> <p>На општини Стари град су постављени класификациони контејнери за пролазнике, за ситан отпад и смеће, али број контејнера који су намењени одвојеном прикупљању отпада је врло мали. Постављено је 76 подземних контејнера за рециклабилни отпад, што је добар знак, али то није довољно. Постављена су два „зелена острва“ (окретница аутобуса и Булевар Деспота Стефана, број 56), која поседују контејнере, од којих један служи за одлагање папира, други за одлагање метала и трећи за одлагање ПЕТ амбалаже, што су прве тачке за процес селекције отпада који претходи рециклажи.</p> <p>Наставиће се</p>	Градска општина Стари град, Одељење за комуналне послове и комуналну инспекцију, ЈКП „Градска чистоћа“, Секретаријат за заштиту животне средине	Стална активност
8.5.2.	Наставак пројекта постављања паметних рециклажних аутомата за подстицање рециклаже пластичног, стакленог и алуминијумског амбалажног отпада	<p>Паметни рециклажни аутомати на Старом граду су иновативан начин реализације и подршке развоју свести и ефеката рециклаже. Градска општина Стари град прва је општина која је за грађане обезбедила два аутомата за храну намењеног псима, а који истовремено служе за рециклажу амбалажног отпада. Уређаји су донација Хуманитарне организације „28. јун“.</p> <p>„Паметне рециклажне кутије“ представљају аутомате који испоручују храну и воду за псе у замену за пластичне и стаклене флаше и лименке. Уређаји су намењени да стимулишу одговорно понашање грађана на два начина, обезбеђивањем хране за њихове кућне љубимце у замену за одговорно одлагање отпада. Кућним љубимцима, али и псима луталицама се обезбеђује бољи живот, док се истовремено грађани подстицају да усвоје рециклажу као здраву навичку.</p> <p>Аутомати, уз помоћ соларних панела постављених на њиховом врху, користе обновљиву енергију, а рециклирани отпад покрива трошкове хране. Аутомати такође садрже технологију која може да пружи аналитичке податке везане за употребу, као и да прати ниво хране, воде и отпада. Може чак и да говори, захваљује се корисницима на српском и енглеском језику што подржавају рециклажу и помажу животињама.</p> <p>Пројекат ће наставити да се реализује у сарадњи са донаторима хране за псе, али и исторучиоцима рецикломата, а уз финансирање од стране одговорних компанија, које подржавају напоре за ширење свести и навика рециклирања што ширег спектра обновљивих ресурса.</p>	Градска општина Стари град у сарадњи са донаторима хране за кућне љубимце и рецикломата	2025–2031. године
8.5.3.	Координација и проширивање акције прикупљања батерија на све јавне институције на подручју градске општине стари град и сектор привреде	<p>Стварање навике код грађана да поштују правила управљања одлагањем отпада који има виши степен опасности по околину и здравље наставиће се подршком пројектима управљања посебним токовима отпада. То је започето прикупљањем батерија у општинском услужном центру, али треба проширити акцију на друге јавне институције, здравствене, образовне, као и склапати партнерства са приватним компанијама које могу да допринесу успешности ове акције (ланци продајница, угоститељски објекти).</p> <p>Одговарајућа класификација отпада је предуслов за примену концепта управљања посебним токовима отпада, а посебно батерија, акумулатора, отпадних уља, отпадних гума, отпадних возила, отпадне електронске и електричне опреме, медицинског отпада.</p> <p>Градска општина Стари град ће радити на склапању споразума о прикупљању и безбедној рециклажи отпада, а затим креирати мрежу институција у којима ће се такав отпад прикупљати, као што је то сада случај са батеријама.</p>	Градска општина Стари град у сарадњи са Секретаријатом за заштиту животне средине и партнерским организацијама	Стална активност
8.5.4.	„Општина без дивљих депонија“ – елиминасање дивљих депонија на отвореном простору и у неусловним објектима	<p>Неодговорно одлагање отпада, уз неагилно одношење смећа са јавних површина, као и запуштени јавни простори, допринели су томе да и данас има „дивљих депонија“ у непосредној близини најужег градског језгра. То је нешто што не прија никоме, и што се у координацији са градским службама чистоће и комуналног реда може елиминисати са подручја градске општине Стари град.</p> <p>На основу приспелих пријава грађана о неодговорном одлагању, постојању сталних места неправилног складиштења и бацања отпада, комунални инспектори морају реаговати у складу са овлашћењима, издавати решења и напоре за отклањање, и изрицати одговарајуће прекршајне мере и казне. Уколико то превазилази њихова овлашћења и могућности, треба на основу сарадње са градским Секретаријатом за инспекцију, надзор и комуникацију да решавају проблеме, да ишетавају о предузетим мерама и старају се о томе да се неодговорност према околини не понавља. Као извршилац чишћења простора и депонија ангажоваће се надлежно ЈКП, али очување реда је на инспекцијским, а често и полицијским органима, јер то представља дело против опште безбедности и јавног реда.</p>	Одељење за комуналне послове и инспекцију у сарадњи са Секретаријатом за инспекцију, надзор и комуникацију и ЈКП „Градска чистоћа“	Стална активност
8.6.	Приоритетни циљ: Одрживи развој урбане заједнице заснован на проширењу и заштити зелених површина			

Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
8.6.1.	Реализација пројекта „Линијски парк“	Будући Линијски парк обухватиће део територија градских општина Стари гради Палилула, гачије простор између СЦ „Гале Мушкатировић“, регулације реке Саве до Бетон хале, регулације Булевар војводе Бојовића и Дунавске улице, регулације постојеће железничке пруге до Панчевачког моста, укључујући комплексе Топлане „Дунав“ и Марине „Дорћол“. Планом генералне регулације Београда из 2016. године створена је целина у којој преовлађују површине јавне намене, и то претежно јавне зелене површине и површине за спортске објекте и комплексе. Обухват парка је тематски подељен на десет целина, које се међусобно надовезују и обједињују културне, едукативне, спортско-рекреативне и комерцијалне садржаје, заједнички назване Линијски парк, по концепту и називу подсећајући на нјујоршки The High Linea парк. Парк је планиран као јединствена целина укупне површине око 22,8 хектара. Парк је неопходно уредити као зелени коридор, што подразумева да се обезбеди континуитет и повезаност садржаја и функција унутар ове јавне зелене површине непрекидним различитим формама вегетације. Целине означене * су позициониране на подручју ГО Палилула, али су кратко описане, како би се стекао увид у целину пројектованих и планом ДПР предвиђених решења.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	2024–2027. године	83.713.000 €
8.6.2.	„Линијски парк“, Целина 1: пасареле и амфитеатар на отвореном	Ова целина се простире од платоа код Пасареле до Бастиона Св. Јакова. Површина обухвата Целине 1 износи приближно 17.900 m ² . Концепт Целине 1 заснива се претежно на интеграцији културних и спортско-рекреативних садржаја. Простор унутар Бастиона Св. Јакова, поштујући његове историјске и археолошке специфичности, постаје галеријски. У непосредној близини Бастиона, налази се новопланирани амфитеатар на отвореном. Пешачке и бициклистичке стазе прожимају седуж целе локације и формиране су у више нивоа. Посебна пажња је посвећена позиционирању и обради пешачких пасарела, које омогућавају атрактивне визуре са којих се пружа поглед на леву обалу Дунава и Велико ратно острво.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године	
8.6.3.	„Линијски парк“, Целина 2: кула небојша као централна тачка	Границе Целине 2 чине са западне стране ушће Саве у Дунав, са севера – Тениски центар „Новак“, са источне – регулација улица – Булевар војводе Бојовића и Дунавска. Специфичност и стечену обавезу на овој локацији представља Кула Небојша која је саставни део овог решења. Површина од приближно 100.000 m ² некада је обухватала простор средњовековног пристаништа. Стазе су намењене пешачком саобраћају, простор је додатно оплемењен зеленим површинама које су пројектоване као жардињере. Ведем омогуће директан контакт корисника простора са воденом површином, па су у складу са тим, предвиђени садржаји попут амфитеатра и летње позорнице. Пешачке стазе су решене кроз денивелсане структуре које се протежу дуж целе локације.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године	
8.6.4.	„Линијски парк“, Целина 3: уједињење кроз ПНКпарк	Целина 3 обухвата локацију дуж Дунавске улице у границама које су одређене – регулацијом Дунавске улице на јужној страни, Улицом Тадеуша Кошћушког на источној страни, Дунавом и Спортским центром „Милан Гале Мушкатировић“ на северној и северозападној страни, као и Тениским теренима „Новак“ на западној страни. Ова целина је интегрисала захтеве изграђеног урбанистичког комплекса К-Дистрикта. Креирана је у виду подужних структура које су инспирисане топографијом речног корита, оплемењене увођењем ароматичних башта, које укључују више од 20 врста ниског и високог растиња и успоставља праву зелену оазу за будуће посетиоце. Као посебна карактеристика ове целине истиче се реализација концепта названог ЛИНКПАРК, који функционално треба да обједини карактеристике других предложених целина, тако да истиче пет потеза, односно линија: пешачку путању кроз парк, линију предвиђену за возњу бициклом, трим стазу, линију кретања потенцијалног трамваја, као облика одрживог јавног градског превоза, и ЕкоАуто линију – као форму друмског саобраћаја са аутомобилима који имају 0% карбонске емисије, и линију биодиверзитета – као новог елемента зелене инфраструктуре (везног парка).	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године	
8.6.5.	„Линијски парк“, Целина 4: интеграција топловода	Простор Целине 4 простире се од подвожњака улице Тадеуша Кошћушка до подвожњака Дубровачке улице, и обухвата површину од око 36.000 m ² . Окосница овог решења је зелена зона са различитим садржајима, док су пешачке комуникације дате у различитим нивоима. Планирано је да се кретање на локацији одвија кроз примарне и секундарне комуникације, а садржаји су дефинисани кроз павилоне, инсталације у простору, амфитеатре, ипразништа за децу и сл. Целина је положена на новопроектвану трасу топловода, која се нашла као стечена обавеза на локацији, што је препознато као потенцијал развоја простора, па су у складу са наведеним, интегрисали постојеће инфраструктурне инсталације у своје решење. У централном делу парка вешто су позициониране и водене површине које својим положајем не нарушавају примарне трасе пешачких комуникација.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године	

8.6.6.	„Линијски парк”, Целина 5: четврта природа	Целина 5 протеже се на површини од приближно 32.000 m ² . Њена визура и функционалност базиране су на теоријском концепту „Четврта природа”, који је дефинисан као „висока комплексност повезивања природе и технологије, инфраструктуре и пејзажа приликом уређивања већих природних целина”. Предвиђена је грађана пешачке и бициклистичке пасареле, које се у зони изнад Дунавске улице спајају. Ритичност решења приликом усклађивања поменутих пасарела постигнута је на два начина: формом, тачније денивелацијом пасарела – њиховим раздвајањем у зони парка и карактеристичним луком, који је омогућио формирање нових визура и амбијенталних целина испод пасареле. Пројектом је предвиђена и тампон-зона између целина, обложена претежно високим растивљем. Зелене површине пројектоване су у корелацији са пешачким и бициклистичким кретањем на овом потезу.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године
8.6.7.	„Линијски парк”, Целина 6: клупа и језеро	Обухват наведене целине протеже се на површини од око 48.500 m ² . Концепт решења базиран је на успостављању читљивости простора формирањем јасних и недвосмислених пешачких и бициклистичких токова на локацији. У складу са наведеним, пројектована је аморфна структура дуж целе локације која представља својврсно урбани мобилијар – тачније двострано оријентисану клупу. Обликовно, ова бетонска структура доприноси препознатљивости и атрактивности самог решења. Форма клупе је у функцији садржаја који је прате, тако да поред своје класичне употребе, омогућава корисницима и низ додатних активности које претежно подразумевају рекреацију и релаксацију на отвореном простору. Денивелацијом поменуто бетонске структуре омогућена је протоčnost на самој локацији, тј. спајање врта и главног шеталишта кроз портале који се издижу изнад земље, док хоризонтална пројекција клупе визуелно одваја ове две површине. Као други истакнути елемент приликом пројектовања овог простора, намеће се језеро неправилног облика, које досеже максималну дужину од 38 m и ширину од око 19 m.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године
8.6.8.	„Линијски парк”, Целина 7: зелени кровови на музејима	Целина 7 протеже се на 27.000 m ² и налази се у непосредној близини стамбено-пословног комплекса Нови Дорћол – који је у фази реализације, Дорћол плаца и Београдског маркета. У решењу се обликовно истичу новопројектовани објекат у функцији Музеја железнице и павиљон који је осмишљен као музеј на отвореном. Оба објекта поседују зелени кров, те су на овај начин визуелно инкорпорирани у само партнерно решење. Денивелацијом зелених површина и њиховом комбинацијом са планираним водотоковима на локацији, формирају се атрактивни амбијентални простори од еколошке важности.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године
8.6.9.	„Линијски парк”, Целина 8: Оазе у контаминираном земљишту*	Целина 8 налази се јужно од Луке Београд и целом дужином своје северноисточне границе ослања се на планом предвиђене површине за становање. С обзиром на то да се на локацији тренутно налазе објекти индустрије, решења представљају одговор на изазове контаминираног земљишта и обухватају могућност процеса његове ретерације. Планом је предвиђено више врста савремених урбаних вртова, претежно у функцији едукације и комерцијалних делатности. У складу са наведеним, пројектовани су павиљони који својом формом и обликовањем наглашавају атрактивност овог потеза. Павиљони представљају неку врсту пунктова на локацији, који у интеракцији са воденим површинама и пажљиво бираним растинем чине праву оазу за будуће кориснике. Приликом позиционирања павиљона водило се рачуна о привилегованости објеката на локацији, тако да су слободне површине пројектоване у складу са постојећим тереном и са минималним изменама у нивелацији.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године
8.6.10.	„Линијски парк”, Целина 9: трансформисани перон*	Граница Целине 9 обухвата простор некадашње Дунав станице и наклања се на Поенкареову улицу, површине од приближно 37.500 m ² . Стечени обавеза на предметној локацији није било, међутим, аутори су на своју иницијативу дали предлог задржавања објекта Дунав станице и објекта који су у непосредној близини самог перона, предвиђајући њихову реконструкцију и адаптацију како би могли да врше функцију музеја железнице. Сам перон некадашње станице трансформисан је у мултифункционални павиљон. Целина 9 структурисана је као линеарни парковски простор са пратећим садржајима који су претежно у функцији културе, едукације, спорта и рекреације. Приликом уређења зелених површина, акценат је стављен на валоризацију постојећег растивља, па су у складу са наведеним, аутори задржали адекватан постојећи зелени фонд, употпуњујући га новим садницама.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године

8.6.11.	„Линијски парк”, Целина 10: денивелсане дрвене пасареле*	Целина 10 протеже се дуж железничког коридора од улице Митрополита Петра до Панчевачког моста, са изузетно покренутим тереном од приближно 40.000 m ² , који достиже висинску разлику и до 10 m. У склопу поменутог локације налази се и велика површина намењена саобраћају. Ту је предвиђен плато на који се надовезује парк са обилем слободних и зелених површина. На овај начин тежило се што бољем решењу фреквенности пешачког саобраћаја које условљавају постојеће и планирана станица метроа. Денивелсане дрвене пасареле намењене су пешачком саобраћају.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд	До 2027. године	
8.6.12.	Наставак активности на програму „Стари град мисли на животну средину”, спровођењем пројеката „Зелена мрежа старог града”, „Посади свој хлад”, „Озелени стари град”	„Стари град мисли на животну средину” је програм у оквиру којег се реализовао низ пројеката у прошлости, попут „Зелене мреже Старог града”, „Посади свој хлад”, „Озелени Стари град”. Један од пројеката програма „Стари град мисли на животну средину” спроводи се већ трећу годину. У оквиру њега је до сада посађено преко 90 старијих садница стабала племенитог дрвећа, претежно на подручју Довњег Дорћола, дуж обале Мајора Драгутина Гавриловића, као и у Венизелосовој улици. Овим пројектом се доприноси остварењу циљева и стратегије о пошумљавању града и подразумева се проактивни приступ локалне самоуправе када је реч о подизању зелених површина унутар градског језгра, укључујући паркове, мале скверове, баште и дрвореде, како би се повећао број засађеног дрвећа на територији града Београда. Пројекат се реализује из средстава Градске општине Стари град, али и уз сталне напоре да се реализацији прикључе и донаторске организације, појединци и удружења грађана.	Градска општина Стари град	Сваке године	
8.6.13.	Наставак активности на пројекту „Зелени кров моје школе”	Зелени кров на тераси основне школе „Дринка Павловић”, површине 152 m ² , први је озелењени кров у оквиру програма „Зелени кров моје школе”, који ће се реализовати у наредних неколико година, на равним крововима школа, вртића и других јавних установа, који су погодни за овакву реконструкцију. Идеја је заснована на чињеници да се са повећањем флоре у одређеном региону, где је емисија штетних гасова велика, смањује њихово штетно деловање. Кроз смањену потрошњу енергије, подизање еколошке свести код деце, али и одраслих, очување биодиверзитета и укључивање младих у овакве пројекте, остварује се агенда зеленог града, какав треба да постане циљ Београда, а посебно његова централна општина Стари град. Програм се реализује у сарадњи са Програмом Уједињених нација за развој (УНДП) и уз подршку Глобалног фонда за животну средину (GEF), који су за ову сврху донаирали средства за први кров, а очекује се даљи наставак активности и финансирања, као и могуће проширење базе донатора у програму.	Градска општина Стари град	Сваке године	
8.6.14.	Активности на спровођењу „Зелене агенде” на подручју центар града	Спровођење „зелене агенде” укључује и пројекте озелењавања кровова, чиме се постиже виша енергетска ефикасност, али и обнављање природног окружења у најужем центру града.	Секретаријат за инвестиције, Град Београд, Градска општина Стари град	2026. године	15 милиона евра
8.6.15.	Преуређење простора теразијске терасе	Преуређење Теразијске терасе подразумева реконструкцију и планско уређење простора од хотела Москва до Улице краљице Наталије, па све до Улице Гаврила Принципа, односно обухвата потез од хотела Москва до старе аутобуске станице. Због великог нагиба (18 метара) и неуређености, грађани су углавном избегавали пролазак кроз овај простор, а потенцијал његове визууре предела испред и иза реке Саве је често занемарен. Прва целина, до Улице Краљице Наталије, имаће 8.000 квадрата. Парковски део терасе обухватиће и прикључени простор и део са стазама. Планирана је и изградња фонтане и девијих игралишта, што ће додатно употпунити и ошлеменити простор. Други, средишњи део, од Улице краљице Наталије до Ломине, а посебно трећи сегмент, од Ломине до Улице Гаврила Принципа, биће разрађени након усвајања коначних планских решења у вези са постојећим саобраћајницама, али свакако ће тежити идеји каскадног спуштања у пределу од Теразија до Карађорђевог булевару.	Град Београд	До 2025. године	
8.6.16.	Претварање урбаних цетова у зелене оазе	На подручју општине Стари град, као и у свим осталим општинама на подручју града, регистровано је 81 сметилиште, односно дивља депонија, и груписани су у оквиру II фазе Катастра загађивача између Француске улице и Улице Деснога Стефана. Пројекат претварања урбаних цетова у зелене оазе има један од највиших приоритета деловања локалних планова озелењавања, с обзиром на то да се по смеру уклапа у капацитете деловања локалне самоуправе. За такав обим површина није заинтересовано ниједно градско предузеће, јер имају веће пројекте на којима су ангажовани, за то нису неопходна средства која није могуће креирати у постојећем обиму буџета. Реализација послова може да буде фазна и може ујединити напоре и средства јавног и цивилног сектора и активне појединце или стамбене заједнице.	Градска општина Стари град, ЈКП „Градска чистоба”	Сваке године – фазно, до завршетка	3 милиона динара

9. Развојни приоритет: Одговорна управа					
9.1. Приоритетни циљ: Унапређење капацитета и одговорности за пружање услуга управе					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
9.1.1.	Повећање ефикасности рада на поступцима озакоњења објеката	<p>Позната је чињеница да је у ранијем периоду била доста раширена пракса изградње и реконструкције објеката без грађевинске дозволе, плана и пријаве радова. То је кумулативно довело до тога да данас у Одељењу за грађевинске послове има преко 4.000 нерешених захтева за озакоњење објеката, који су пренети са нивоа градске управе на Управу градске општине, а односе се на објекте до 400 m². Многи захтеви поднети су без комплетне документације и решеност имовинског статуса, што значајно успорава њихово решавање. Упркос свему томе, у претходном периоду је решено преко 1.000 поднетих захтева, што је од великог значаја како за власнике тих објеката тако и за саму градску општину и за све јавне службе пред којима се власници објеката појављују као странке.</p> <p>Поред недостатака у комплетности поднетих захтева, препреке ефикаснијем раду на пословима озакоњења стоје и у броју службеника који могу комплетно да обављају послове озакоњења. Како је још увек на снази ограничавање запошљавања у јавном сектору, овај проблем је тешко решив, а још теже када се има у виду заинтерисованост квалификованих извршилаца да раде у јавној управи. Главни проблем је однос зарада у јавном и приватном сектору.</p> <p>Управа Градске општине Стари град ће предузети све расположиве мере да се запосли још квалификованих службеника за рад на озакоњењу, а у исто време би се тиме повећао капацитет на благовременој обради приспелих захтева за издавање грађевинских дозвола и решења о пријави радова.</p> <p>Градска општина Стари град ће примити у наредним годинама најмање два службеника са квалификацијама у области грађевинарства, архитектуре или права, који ће радити на пословима озакоњења и издавања грађевинских дозвола. На основу тога може се рећи да би у наредне 3–4 године сви предмети из ове области били решени. Овим би, поред власника некретнина и инвеститора, остварила корист и сама ГО, имајући у виду већу наплату пореза на имовину, који је значајна ставка у њеном буџету.</p>	Одељење за грађевинске послове, Градска општина Стари град	2025–2026. године	
9.1.2.	Повећање капацитета за рад у области грађевинских дозвола и контроле поштовања издатих решења и дозвола	<p>Грађевинске дозволе се издају преко обједињене електронске процедуре, за објекте до 1.500 m² БРП, без обавезе да подносиоци захтева долазе у просторије Градске општине Стари град, а највећи број захтева се решава у законском року, чиме се подстиче грађевинска активност која доприноси естетском и урбаном доживљају становника и посетилаца подручја општине.</p> <p>Број објеката који се граде у већим габаритима од оних за које је општина надлежна далеко је већи у последњим годинама, посебно од када су инвеститори активнији на подручју доњег Дорћола, приобаља, али и неких централних улица, с обзиром на привлачност тих локација, не само за грађане, већ и за кориснике пословног простора.</p> <p>Ажурност пружања ових услуга има и велики економски значај, имајући у виду интересе инвеститора да што пре започну радове на изградњи, као и интересе будућих власника објеката, узимајући у обзир сигурност њихових улагања и почетак намењеног коришћења завршених објеката. Закон, али и одговорност службеника, доводи до тога да се само у одређеним случајевима законски рокови не поштују, а главни узрок је недостатак службеника одговарајућих квалификација. Недостатак капацитета за обављање текућих предмета доводи до фрустрације и код грађана и код службеника, што ствара општу атмосферу конфликта управе и грађана, што није у интересу ниједној страни.</p> <p>Градска општина Стари град ће примити у наредним годинама најмање два службеника са квалификацијама у области грађевинарства, архитектуре или права, који ће радити на пословима издавања грађевинских дозвола и озакоњења. На основу тога може се рећи да би у наредне 3–4 године сви предмети из ове области били решени. Овим би, поред власника некретнина и инвеститора, остварила корист и сама ГО, имајући у виду већу наплату пореза на имовину, који је значајна ставка у њеном буџету.</p>	Одељење за грађевинске послове, Градска општина Стари град	2025–2027. године	

9.1.3.	Спровођење обуке за праћење и учествовање на конкурсима за јавне набавке	Све институције јавног сектора, укључујући предузећа у власништву државе и локалних самоуправа, у обавези су спровођења Закона о јавним набавкама. Значајна средства се у јавном сектору троше на овај начин, а с друге стране, на конкурсима за јавне набавке се јавља све мање понуђача, због чега су услуге и добра која се набављају понекад скупа од тржишних цена. Један од разлога је неповерење у правичност, односно равноправност свих учесника у конкурсима, а други је слаба конкурентност и обученост понуђача да учествују у понудама. Ради унапређења конкурентности понуде и пословних прилика за предузетнике са подручја Градске општине Стари град, и ради повећања поверења у институције јавног сектора, након објављивања годишњег плана јавних набавки, спровођеће се јавне обуке за учешће понуђача на конкурсима за јавне набавке у институцијама Градске општине Стари град. Знана ће понуђачи моћи да искористе и за унапређење конкурентности у поступцима у другим сферама јавног сектора.	Одељење за финансије Градска општина Стари град, Управа за јавне набавке Републике Србије, представници јавних предузећа	Сваке године	
9.2. Приоритетни циљ: Дигитализација услуга Управе као извор ефикасности, отворености приступа и једнакости					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
9.2.1.	Увођења услуга електронске управе у рад Градске општине Стари град	Увођење електронске управе један је од кључних процеса у оквиру реформе јавне управе, а посебно имајући у виду актуелне захтеве који су пред градовима и општинама у овој области (Електронска писарница, Регистар административних поступака, оптимизација и дигитализација услуга и сл). Примена ће бити започета 2024. године. Е-писарница је портал Канцеларије за ИТ и електронску управу, који омогућава вођење канцеларијског послова у електронском облику, односно пријем и размену докумената у електронском облику, потписивање/печатање, доставу у јединствени електронски сандучић сваког грађанина који је регистрован на порталу. Грађани (физичка и правна лица) више не морају да испитују пред којим органом остварују права и измирују обавезе, јер прописи уређују да државна администрација води предмете централизовано. Тиме општинске управе у потпуности постају прва тачка сарадње грађана са било којом институцијом или органом државе, без директног контакта или потребе да иду на шалтере, да попуњавају улагнице и да воде расправе са службеницима управе.	Градска општина Стари град, Одељење Канцеларија за ИТ и електронску управу	Стална активност	
9.2.2.	Подршка грађанима и фирмама да постану е-грађани, односно корисници услуга електронске управе	Грађани могу да постану е-грађани, односно да се региструју на порталу е-управе и самостално, али с обзиром на старосни састав становника Градске општине Стари град, за многе је то сложен поступак, који ће много лакше спровести уз подршку службеника Услугног центра, који су обучени за ове потребе. За оне који су корисници услуга електронске управе (еГрађани) и који су се поуздано идентификовали (имају квалификовани сертификат или сертификат на мобилном уређају) на Порталу еУправа омогућено је да, користећи само једну услугу – еПисарницу, велики број поступака спроведу електронским путем, једноставним избором услуге / поступка из Каталога поступака који је доступан путем услуге. Услуге еПисарнице омогућавају и праћање статуса предмета у реалном времену, што значи да чим се формира предмет и достави некоме у рад, странка то види кроз промену статуса предмета, па до завршетка поступка.	Градска општина Стари град, Одељење за општу управу, Канцеларија за ИТ и електронску управу	Стална активност	
9.2.2.	Успостављање платформе, кол-центра, СМС система и интерактивне интернет презентације намењене за пријем предлога и сугестија грађана на општини Стари град	Напори на јачању и успостављању грађанске партиципације зависе од адекватног двосмерног система комуникације и преноса информација између грађана и општине. Да би то постигла, Градска општина Стари град ће у наредном периоду спровести пројекте развоја нових услуга комуникације са грађанима као што су: платформа, кол-центар, СМС систем и интерактивна интернет презентација намењена за пријем предлога и сугестија грађана. Оваквим приступом ће се осигурати брза и ефикасна комуникација између општине и грађана.	Градска општина Стари град	2026. године	

9.2.3.	Обука старијих становника за коришћење могућности електронске управе	Све већи број старијих је развио врло приступноне могућности комуникације путем друштвених и електронских канала комуникације, на шта треба рачунати. Многи могу да приме решења и информације Градске управе путем електронских сервиса, многа решења могу да им се шаљу у електронској форми, као и многа питања и одговори. Електронска комуникација са старијима треба да буде осмишљена тако да буде од користи и старијим грађанима и управи и јавним предузећима. Али да би била у потпуности искоришћена, електронска комуникација треба да буде промовисана, а њени корисници обучени и мотивисани да је користе. Обуку треба да спроводе службеници управе, као и млађи волонтери који учествују у раду Волонтерског сервиса Старог града. Ефекат обуке ће имати велики значај за смањење гужви и потреба за радом на терену, што ће повећати ефикасност рада Управе.	Управа Градске општине Стари град, Волонтерски центар Старог града, удружења и клубови пензионера, Канцеларија за ИТ и електронску управу	2025–2028. године	
9.2.4.	Израда електронског каталога јавних постављања за постављање покретних продајних објеката	Циљ израде овог каталога је да олакша предузетницима процес проналазка одговарајућег пословног простора и доступног места за постављање својих покретних продајних објеката. Овај каталог садржи детаљне информације о различитим локацијама у Градској општини Стари град, укључујући цене закупа, техничке спецификације, слике, контакт информације власника или закупца, услове закупа и рецензије корисника. Овај вид прихода је све изданији и омогућује повећање финансирања одређених расхода пружања услуга грађанима, веће издвајање за школе и вртиће и зато је битно да се ради на омогућавању да приходи ове врсте и даље расту.	Одељење за комуналне послове и комуналну инспекцију Градске општине Стари град	2026	
9.3. Приоритетни циљ: Отвореност за рад и комуникација као основна услуга грађанима					
Редни број	Назив пројекта	Опис активности и пројекта	Носилац реализације	Време почетка и завршетка реализације	Потребна средства – буџет
9.3.1.	Пријемни грађана	У циљу унапређења размене информација са становницима Градске општине Стари град, приближавања послова одељења корисницима, упознавања са процедурама и потребном документацијом за њихово спровођење, биће отворена врата сваког одељења Управе два пута недељно, током целог дана, без потребе да се грађани најављују и припремају за посету. Уколико буде велики одзив овој иницијативи, обезбедиће се додатни дани за ову врсту акције.	Управа Градске општине Стари град	Стална активност	
9.3.2	Укључивање локалне заједнице у јавне управе и процесе доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава	Општина Стари град је оријентисана ка својим грађанима и тежи да их што више укључи у процес доношења одлука о улагањима и коришћењу буџетских средстава општине. У наредном периоду уложиће се значајни напори на унапређењу овог процеса – припремањем различитих материјала за анкетирање, потом на обавештавању јавности о свим корацима и акцијама укључивања грађана у буџетски процес, али и развојем активне комуникације Градске општине Стари град и грађана путем медија и вести на интернет презентацији Градске општине Стари град. Поред тога, Градска општина Стари град ће организовати и спроводити анкету и Локални буџетски форум, организоваће гостовања својих представника у медијима и спроводиће поступак израде презентације за Локални буџетски форум.	Градска општина Стари град	Стална активност	
9.3.3	„Председников дан отворених врата“	Председник Градске општине Стари град ће један дан недељно одржавати састанке са грађанима без потребе за најавом, како би омогућило становницима ГО да имају непосредан приступ информацијама којима располаже председник ГО, као и да би им се омогућило да поднесу своје иницијативе, уколико оне нису прихваћене у комуникацијама са другим представницима Управе ГО.	Председник Градске општине Стари град	Једном недељно	
9.3.4.	Уживо преноси седница	У предстојећем периоду, а у циљу веће транспарентности рада органа Градске општине Стари град, план је наставити са праксом преноса седница Већа и Скупштине Градске општине Стари град уживо на веб-сајту општине.	Веће Градске општине Стари град	Стална активност	

МЕТОДОЛОШКА ПОДРШКА ПРАЋЕЊУ И ОЦЕЊИВАЊУ ОСТВАРЕЊА ПРИОРИТЕТНИХ ЦИЉЕВА РАЗВОЈА

Једна од кључних карактеристика јавних политика, према Закону о планском систему, јесте да оне треба да буду тако формулисане да је могуће пратити ефекте њихове успешности, као и да је могуће мењати их и прилагођавати их на основу постигнутих резултата процене (члан 3. став 7. Закона о планском систему). Поред тога, измену јавних политика, а самим тим и план развоја је потребно сагледавати у светлу измењених јавних политика на вишим нивоима управе и регулативе, а посебно са становишта посебних мера и пројеката које ће предузимати виши ниво територијалне организације, у овом случају Град Београд, чије активности у великој мери условљавају промене и у Плану развоја Градске општине Стари град.

У складу са усвојеном динамиком да се оцена остварења постављених приоритетних циљева утврђује једном годишње, у првом кварталу, за претходну годину, у складу са чланом 42. став 1. Закона о планском систему, а на основу поднетих извештаја о раду Управе Градске општине Стари град, јавних и јавно-комуналних предузећа Града Београда, затим јавних установа чији је оснивач Градска општина Стари град, као и јавних установа и институција на подручју градске општине Стари град, који су одређени као носиоци или партнери у спровођењу мера, активности и пројеката плана развоја, као и институција Града Београда, доносиће се закључак Координационог тима за спровођење плана развоја, уз извештај који се подноси Већу Градске општине Стари град, као основа за предузимање мера на унапређењу нивоа остварења и доношења закључака о потребама за изменама у приоритетним циљевима и пројектима који из њих произилазе.

Сврха оваквог приступа је да се унапред поставе циљеви, мере исходи деловања на њиховом остваривању, да се израчунају одступања и да се информације о одступањима користе као повратна спрега за измене мера и активности које се предузимају. Или, једноставно, основна улога система мерења перформанси јесте ефикасније остваривање постављених циљева развоја кроз професионално и одговорно управљање улагањем и коришћењем јавних средстава и напора.

Једна од испоњених особина успостављеног система циљева и показатеља њиховог остварења је боља комуникација и контрола циљева на нивоу свих који имају одговорност или мотивацију да допринесу остваривању стратешких циљева развоја. На тај начин ће сви напори бити координисани, а резултати бољи. Свима је јасније шта се од њих очекује, а одговорнима за спровођење плана развоја је једноставније да прате и контролишу активности и остварене учинке. Управљање је засновано на анализама података и чињеница, а не на субјективним перцепцијама успеха или неуспеха, користи или штете која је настала.

Укључивање више актера у остваривање једног циља, или бар неког од пројеката, каскадирање или декомпозиција стратешких циљева на више потциљева, корисни су са становишта могућности да се направи мрежа учесника и доприноса остваривању развојних приоритета, да општи напредак буде резултат мноштва појединачних, макар малих доприноса, чиме је принцип инклузије остварен не само у процесу планирања већ и остваривања плана развоја.

Као методолошки алат за подршку процесу оцењивања остварења постављених циљева предлаже се коришћење форме која је дата у виду наредне табеле. Ова форма је у великој мери складу са Садржином Јединственог информационог система за планирање:

Табела 14: Форма годишњег извештаја о остварењу приоритетних циљева Плана развоја

Приоритетни циљ: назив приоритетног циља							
Показатељ учинка (остварења)		Почетна (базна) вредност		Остварена вредност за _____ годину		Очекивана (циљна) вредност (за 2031. годину)	Извор података
Мера 1: наводе се само мере / активности / пројекти чија је реализација планирана у посматраној години или у свим годинама спровођења плана развоја							
р. б.	Активност / пројекат	Планирани рок за реализацију	Стварни рок за реализацију	Процењена вредност	Стварна вредност	Остварени ризици / уочени проблеми	
Препоруке и предлози за измену Акционог плана:							
Развојни циљ 2 итд:							

Очигледно, форма праћења остварења циљева високо кореспондира са формом планирања мера и пројеката за неки развојни период, што је и потпуно сврсисходно. Ова форма није само праћење шта је урађено, већ шта је урађено од планираног и шта је постигнуто од очекиваног.

На основу свеобухватно спроведене анализе остварења постављених приоритетних циљева, мера и активности, као и пројеката, Координациони тим може да донесе одлуку за измену усвојеног акционог плана и да предложи форму и садржај измена надлежном органу на усвајање, а то је Скупштина Градске општине Стари град. Након усвајања предложених измена, у току спровођења и извештавања о остварењу плана развоја, извештавање о остварењу усвојених измена има исту форму, динамику и садржину као и за све друге предложене мере и активности.

Ако услед промењених околности или додатних иницијатива и могућности напретка долази до промена у мерама за остварење приоритетних циљева предвиђених документом јавних политика, потребно је да се изврши измена планског

документа, али ако се мењају само активности у оквиру конкретне мере, довољно је да се промени акциони план, ако акциони план није интегрисан у сам документ јавне политике.

У случају измене акционог плана којим се битно не утиче на положај консултованих страна, као и у случају потребе за хитном изменом мера у документу јавних политика, односно активности у акционом плану, спровођење јавне расправе није обавезно⁴.

Након истека целокупног рока за спровођење плана развоја, подноси се и усваја Завршни извештај о оствареним резултатима у форми такозване ex-post анализе, а све у складу са Законом о планском систему, чија је садржина одређена чланом 69. поменуте уредбе. Предметна анализа је улазни документ за израду планског развојног документа за наредни плански период, у овом случају након 2031. године, односно за његову ex ante анализу.

⁴ Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика, „Службени гласник РС”, број 8. од 8. фебруара 2019. године <https://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/vlada/ured-ba/2019/8/9/reg>

САДРЖАЈ

Страна

Закључак о усвајању Плана развоја Градске општине Стари град за период од 2025. до 2031. године, са Планом – – 1

„СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА” продаје се у згради Скупштине Града Београда, Трг Николе Пашића 6, приземље – БИБЛИОТЕКА, 3229-678, лок. 6259
Претплата: телефон 7157-455, факс: 3376-344

**СЛУЖБЕНИ ЛИСТ
ГРАДА БЕОГРАДА**

Издавач Град Београд – Секретаријат за информисање, Београд, Краљице Марије бр. 1.
Факс 3376-344. Текући рачун 840-742341843-24.
Одговорни уредник БИЉАНА БУЗАЦИЋ. Телефон: 3229-678, лок. 6247.
Штампа „Бирограф КОМП д.о.о.”, Штампариија „Бирограф КОМП д.о.о.” Земун,
Атанасија Пуље 22.